

Α.Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ: Σ.Ε.Υ.Π.

ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ
ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ
ΧΑΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ & ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ: ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΚΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΚΩΣΤΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

ΚΑΖΑΚΑ ΜΑΡΙΑ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	4
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	6
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ</u>	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	
1.1. Ορισμός της εξάρτησης.....	9
1.2. Ταξινόμηση των τοξικών ουσιών.....	10
1.3. Τα κατ' εξοχήν ναρκωτικά.....	11
1.4. Το πρόβλημα των Ναρκωτικών.....	13
1.5. Ερευνητικό Ερώτημα.....	14
1.6. Μεθοδολογία και τεχνικές έρευνας.....	14
1.7. Όρια και περιθώρια της έρευνας.....	15
.	
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ</u>	
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	
2.1. Το πρόβλημα της τοξικοεξάρτησης στην Κύπρο.....	17
2.2. Τα Ναρκωτικά στην Κύπρο.....	23
2.3. Χρήστες και Ουσίες.....	25
2.4. Αίτια που οδηγούν στη χρήση των ναρκωτικών.....	31
2.5. Συνέπειες της χρήσης – Άμεσοι κίνδυνοι.....	34
2.6. Στάδια και διαδικασίες αλλαγής του χρήστη.....	36
2.7. Στατιστικά Στοιχεία – Έρευνες.....	38
2.8. Συμπεράσματα.....	41
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ</u>	
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ	
3.1. Η Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά.....	43
3.2. Οι Σύγχρονες Πολιτικές, Τάσεις και Θεσμοί.....	57
3.3. Ιστορική Αναδρομή Θεσμικής Συγκρότηση.....	62
3.4. Φορείς πρόληψης, καταστολής και θεραπείας.....	63
3.5. Η Οργάνωση της Κατασταλτικής Δίωξης.....	74
3.6. Προτεραιότητες και αποτελέσματα.....	78

3.7. Συμπεράσματα.....	81
------------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΛΙΚΟΥ – ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

4.1. Ανάλυση Συνεντεύξεων.....	83
➤ Πρόληψη.....	83
➤ Καταστολή.....	87
➤ Θεραπεία.....	88
➤ Απεξάρτηση.....	90
4.2. Σύγκριση Συνεντεύξεων.....	92
➤ Πρόληψη.....	92
➤ Καταστολή.....	94
➤ Θεραπεία.....	95
➤ Απεξάρτηση.....	96
4.3. Η Αντιμετώπιση του προβλήματος, τάσεις και προοπτικές...97	

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

.....	104
-------	-----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

.....	106
-------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Συνεντεύξεις.....	115
2. Νομοθεσία.....	165
3. Ρεπορτάζ.....	166
4. Στατιστικά Στοιχεία – Έρευνες.....	169

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία που θα ακολουθήσει είναι βασισμένη στο θέμα που μαστίζει ολόκληρο τον πλανήτη. Όλοι μιλάμε και όλοι πονάμε γι' αυτό το θέμα, γιατί, σιγά-σιγά βλέπουμε τους συνανθρώπους μας, τα παιδιά μας, τ' αδέρφια μας, να λυγίζουν και να πεθαίνουν μπροστά από αυτές τις άψυχες αλλά καταστρεπτικές ουσίες για τον ανθρώπινο οργανισμό.

Φυσικά για πιο άλλο θέμα θα μπορούσε κανείς να μιλάει που μαστίζει ολόκληρο τον πλανήτη, εκτός από τα ναρκωτικά, που είναι το πιο τραγικό και το πιο θλιβερό χτύπημα σε ένα νέο. Τα ναρκωτικά είναι τοξικές ουσίες που δρουν κατασταλτικά επί του κεντρικού νευρικού συστήματος προκαλώντας ευφορία αλλά ταυτόχρονα στρέβλωση στην αίσθηση, στην αντίληψη και στην κρίση, με παρανοϊκές φαντασιώσεις, παραισθήσεις και ψευδαισθήσεις. Η χρήση τους αλλοιώνει βαθιά την προσωπικότητα, προκαλεί εθισμό και δηλητηριάσεις. Οι ναρκομανείς λησμονούν το παρελθόν, περιφρονούν το παρόν και αδιαφορούν για το μέλλον. Εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο, αρπαγμένοι από μια ψευδαίσθηση οδηγούνται μέρα με τη μέρα στο θάνατο.

Έχουμε επιλέξει το θέμα των ναρκωτικών γιατί θέλουμε να εντοπίσουμε και να αναλύσουμε το λόγο που συνομήλικοί μας, στον ανθό της νιότης τους παραδίδουν την αθώα ψυχή τους στους άσπλαχνους εμπόρους αυτών των εξαρτησιογόνων ουσιών, που σιγά-σιγά τους οδηγούν στο θάνατο χωρίς να σκεφτούν ότι καταστρέφουν τη ζωή νεαρών ανθρώπων που μπορούν να προσφέρουν αρκετά και σημαντικά πράγματα στην κοινωνία.

Θέλουμε μέσα από όλα αυτά που γνωρίζουμε αλλά και γνωρίσαμε να ευαισθητοποιήσουμε νέους ανθρώπους στο να ενεργοποιηθούν και ν' αντιμετωπίσουν το πρόβλημα των ναρκωτικών, είτε μεταδίδοντας τα μηνύματα σε άλλους για να τους πληροφορήσουν το πόσο σοβαρό είναι το πρόβλημα, είτε προσφέροντας ένα ελάχιστο χρόνο για να επισκεφτούν κάποιο άτομο-χρήστη για να του δώσουν έστω και λίγη αγάπη, λίγη στοργή, να καταλάβει ότι αυτό που κάνει δεν είναι σωστό και ότι πρέπει να βρει λύση, να σταματήσει να καταστρέφει τον εαυτό του.

Σιγά-σιγά, νομίζουμε πως πρέπει να ευαισθητοποιηθούμε όλοι και να βοηθήσουμε όλοι μαζί στην άμβλυση του προβλήματος, βγάζοντας από την κόλαση τους παραστρατημένους νέους. Πιστεύουμε ότι εκείνοι που έπρεπε να

ευαισθητοποιηθούν πρώτοι είναι η πνευματική ηγεσία, άνθρωποι που με το ήθος, το κύρος, το πνεύμα ή την τέχνη τους επιβάλλονται ηθικά και πνευματικά στην κοινωνία και επηρεάζουν τους συνανθρώπους τους. Αφού μπορούν να κατευθύνουν και να καθοδηγούν την κοινωνία, τότε άνετα θα μπορούσαν οργανωμένα να βοηθήσουν για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών.

Δεν πενθούμε για την κατεχόμενη γη μας γιατί μια μέρα με την πίστη μας, με τη δύναμη της θέλησής μας και με τον ιερό αγώνα μας, θα γκρεμίσουμε τα τείχη του αίσχους που ύψωσε ο κατακτητής, θα εξαφανίσουμε τις γραμμές του Απίλα και θα ελευθερώσουμε και πάλι τη γη μας. Αν όμως η ψυχή και το σώμα καταστραφούν από τα ναρκωτικά φοβούμαστε ότι δεν θα υπάρξει σωτηρία.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήταν εκ μέρους μας, σημαντική παράληψη να μην εκφράσουμε και να αναφέρουμε τις θερμές μας ευχαριστίες προς τον εποπτεύων καθηγητή μας, κο. Γεώργιο Παπακωνσταντή, για την καθοδήγηση και για τον πολύτιμο χρόνο, τον οποίο διέθεσε για την διεξαγωγή της πτυχιακής αυτής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις μέρες μας, εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο εξαρτώνται από κάθε είδους ναρκωτικές ουσίες, βλάπτοντας τη συναισθηματική, διανοητική και σωματική τους υγεία, υπονομεύοντας έτσι κάθε δυνατότητα για δημιουργική ζωή. Θύματα της εξάρτησης από τα ναρκωτικά δεν είναι μόνο οι ίδιοι οι χρήστες αλλά και οι οικογένειες τους και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Τα ναρκωτικά δεν αποτελούν μόνο ηθικό, ιδεολογικό, οικονομικό, ψυχολογικό και κοινωνικό πρόβλημα. Η κατάληξη στις ναρκωτικές ουσίες είναι αποτέλεσμα μιας σειράς παραγόντων οι οποίοι αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και λειτουργούν ανασταλτικά στη διατήρηση ισορροπημένων προτύπων, αφήνοντας τους νέους ευάλωτους και εκτεθειμένους σε κινδύνους. Κίνδυνοι οι οποίοι απειλούν να διαβρώσουν και να καταδυναστεύσουν το πιο πολύτιμο κομμάτι της κοινωνίας μας.

Είναι λοιπόν αναγκαία μια γενικότερη πολιτική για μια υγιή νεολαία με ισχύς αντιστάσεις στην αντιμετώπιση των ναρκωτικών τα οποία θα αναλύσουμε στην παρούσα εργασία.

Το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο, το οποίο είναι ο ανώτατος συντονιστικός φορέας στον τομέα των ουσιών εξάρτησης, συνεχίζει την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά η οποία καλύπτει τη μείωση της ζήτησης και της προσφοράς. Στόχος είναι η εφαρμογή πολυεπίπεδων προληπτικών προγραμμάτων τα οποία στοχεύουν στην ανάπτυξη έγκαιρων μηχανισμών άμυνας για αντίσταση στην πρόκληση της χρήσης ουσιών.

Όπως θα δούμε μεταξύ δράσεων που έχουν σχεδιαστεί, περιλαμβάνονται διάφορα προληπτικά προγράμματα και παρεμβάσεις που αφορούν το σχολείο, τους μαθητές και γενικά όλο το εκπαιδευτικό σύστημα, με στόχο την ψυχική και συναισθηματική θωράκιση του νέου ώστε να μη χρειαστεί μελλοντικά οποιοδήποτε «δεκανίκι» που λέγεται ναρκωτικά για να αντιμετωπίσει τα προβλήματά του.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως είναι αρμόδιο να λάβει όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα για την πάταξη των παράνομων κυκλωμάτων των εμπόρων και διακινητών και την προσαγωγή όσων ενέχονται σε αυτά ενώπιον της δικαιοσύνης. Για αυτό, προσφέρεται

εκπαίδευση σε όλα τα μέλη της Αστυνομίας, πάνω σε επιστημονική και μόνιμη βάση, τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό, ώστε να μεγιστοποιηθεί η αποδοτικότητα της Αστυνομίας και να αναβαθμιστεί ο ρόλος και το έργο της.

Στο πλαίσιο της προσπάθειας καταπολέμησης της εμπορίας ναρκωτικών προωθείται, επίσης, η τροποποίηση διαφόρων νομοθεσιών, που αφορούν το καθεστώς του υπό κάλυψη αστυνομικού και την εφαρμογή ναρκοτέστ, τα οποία θα αποτελέσουν σημαντικό εργαλείο για την καταπολέμηση της εμπορίας ναρκωτικών στην Κύπρο.

Ανάμεσα στις προτεραιότητες του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως είναι και μια γενικότερη πολιτική για μια υγιή νεολαία με στόχους και οράματα που θα τους βοηθήσουν να αναπτύξουν ισχυρές αντιστάσεις στα ναρκωτικά. Στο πλαίσιο αυτό, ο Οργανισμός Νεολαίας προωθεί μέσα από τα προγράμματά του τον υγιή τρόπο απασχόλησης και την ενεργότερη συμμετοχή και εμπλοκή των νέων σε διάφορες ψυχαγωγικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αποσκοπούν στην προαγωγή της ψυχικής υγείας τους.

Για την εξάλειψη του φαινομένου των ναρκωτικών ο ρόλος της πρόληψης είναι αναμφίβολα καθοριστικός. Η ενδυνάμωση όλων των ηθικών, πνευματικών και κοινωνικών αξιών καθώς και η ενίσχυση της αυτοεικόνας και αυτοπεποίθησης των νέων μας, μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση μιας σωστής στάσης απέναντι στις προκλήσεις. Ο θανάσιμος κίνδυνος των ναρκωτικών απειλή ολοένα και περισσότερο να αλλοιώσει το πιο πολύτιμο κομμάτι της κοινωνίας μας. Για αυτό και εμείς θα πρέπει να πείσουμε τη νεολαία μας ότι πρέπει να αμυνθεί και να παραμείνει υγιής και δυνατή.

Στην παρούσα εργασία θα προσπαθήσουμε να αποτυπώσουμε το πρόβλημα των ναρκωτικών στην Κύπρο στις πραγματικές του διαστάσεις και την αντιμετώπιση του μέσα από τις πολιτικές που ασκούνται και των θεσμών που υπάρχουν.

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

1.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Ο όρος εξάρτηση από τοξικές ουσίες χρησιμοποιείται σήμερα αντί του όρου τοξικομανία. Αν γίνει κατάχρηση μιας τοξικής ουσίας (η και χρήση της μερικές φορές σε κάποιες περιπτώσεις), δημιουργείται στο άτομο μια εξάρτηση από τις ουσίες αυτές, για μερικές ψυχική για άλλες δε ψυχική και σωματική. Ψυχική εξάρτηση λέγεται η κατάσταση εκείνη, κατά την οποία το άτομο νοιώθει την ακατανίκητη ανάγκη να επαναλάβει τη χρήση της τοξικής ουσίας προκειμένου να πετύχει μια ευχάριστη γι' αυτό κατάσταση (ευφορία, χαλάρωση) και να αποφύγει μια δυσάρεστη. Σωματική ή φυσιολογική εξάρτηση λέγεται η κατάσταση κατά την οποία το άτομο επαναλαμβάνει τη χρήση της τοξικής ουσίας, (π.χ. των ναρκωτικών), για να αποφύγει τις δυσάρεστες σωματικές διαταραχές που προκαλούνται με τη διακοπή ή την ανεπαρκή δόση της και οι οποίες είναι γνωστές με τον όρο σύνδρομο αποστέρησης.¹

Πρωτογενής λέγεται η εξάρτηση, όταν αιτία για την ανάγκη λήψης της τοξικής ουσίας είναι μια ανυπόφορη κατάσταση (σωματική ή ψυχική). Δευτερογενής λέγεται η εξάρτηση, όταν η αιτία βρίσκεται στον εθισμό εξ' αιτίας της μακροχρόνιας χρησιμοποίησης της τοξικής ουσίας. Εθισμός λέγεται η κατάσταση, κατά την οποία μετά από ένα διάστημα, η συνηθισμένη δόση της τοξικής ουσίας είναι μεν αρκετή για να προλάβει ίσως το σύνδρομο αποστέρησης, όχι όμως και να δημιουργήσει αισθήματα ευφορίας. Αποτέλεσμα της κατάστασης αυτής είναι ή να αυξάνεται η δόση της τοξικής ουσίας ή να γίνεται χρήση πιο δραστικής ουσίας.

Για το βαθμό και κυρίως για το είδος εξάρτησης (ψυχικής ή ψυχικής και σωματικής), εκτός άλλων παραγόντων (ιδιοσυστατικών, κοινωνικών, κ.λ.π.), ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης αποδίδεται και στο είδος της τοξικής ουσίας. Δεν είναι τυχαία η χονδρική έστω διάκριση, π.χ., σε μικρή τοξικομανία (καφεΐνη, καπνός, αιθέρας, λουμινάλη, πεθιδίνη, μεθαδόνη, κ.λ.π.) και σε μεγάλη, όπου κατατάσσονται τα διάφορα ναρκωτικά και τα παράγωγά του, (το χασίς, η κοκαΐνη, το LSD, το αλκοόλ, κ.λ.π.).

Σχετική είναι και διαφορά στη καθημερινή γλώσσα σε σκληρά ναρκωτικά (ηρωίνη, μορφίνη, κοκαΐνη, κ.λ.π.) και σε ελαφρά (χασίς,

---

¹ Λιάππας .Γ. Ναρκωτικά : Εθιστικές ουσίες, κλινικά προβλήματα , αντιμετώπιση. Αθήνα: 2003, εκδόσεις Πατάκη, σελ. 20

μαριχουάνα, LSD, κ.λ.π.). Οι όροι βέβαια αυτοί δεν αποδίδουν την πραγματικότητα, γιατί και στα ελαφρά λεγόμενα ναρκωτικά κρύβεται συχνά μεγάλος κίνδυνος για τη δημόσια υγεία.²

Το χασίς π.χ. και η μαριχουάνα, ενώ δεν δημιουργούν τα ίδια μεγάλο βαθμό ψυχικής εξάρτησης, γίνονται σύμφωνα με πολλούς συγγραφείς, το πρώτο σκαλοπάτι για τη μετάβαση στη χρήση περισσότερων τοξικών ουσιών (πολυτοξικομανία) σε ποσοστό 33% περίπου ή σε δραστικότερες ουσίες. Οι περισσότεροι απ' τους μισούς νέους που κάποτε προτιμούσαν το χασίς μεταπήδησαν σε κάποια στιγμή στο LSD, τις αμφεταμίνες, τη κοκαΐνη, τη μορφίνη και την ηρωίνη.

1.2. ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΤΟΞΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ.

Η ταξινόμηση των τοξικών ουσιών που παίρνουμε άμεσα από τη φύση ή παρασκευάζουμε χημικά, δεν είναι εύκολη. Τις σημαντικότερες τοξικές ουσίες θα μπορούσαμε να τις χωρίσουμε στις εξής κατηγορίες:

1. Ψευδαισθησιογόνες ή παραισθησιογόνες (χασίς, ψιλοκυβίνη, LSD, κ.λ.π).
2. Διεγερτικές του κεντρικού νευρικού συστήματος (κοκαΐνη, αμφεταμίνες, κ.λ.π).
3. Κατασταλτικές του κεντρικού νευρικού συστήματος (οινόπνευμα, βαρβιτουρικά).
4. Κατ' εξοχήν ναρκωτικά (όπιο, μορφίνη, ηρωίνη, κ.λ.π).
5. Οργανικούς διαλύτες και ατμούς (αιθέρας, χλωροφόρμιο, νάφθες, κ.ά.)

Συχνά για τις περισσότερες απ' τις παραπάνω ουσίες χρησιμοποιείται ο όρος ναρκωτικά, αν και, όπως ειπώθηκε, δεν έχουν όλα ναρκωτική επίδραση. Η επιδημία των ναρκωτικών, σύμφωνα με έρευνες, πήρε τον τελευταίο καιρό ανησυχητικές διαστάσεις στην Ευρώπη.

---

² Λιαππας .Γ. Ναρκωτικά : Εθιστικές ουσίες, κλινικά προβλήματα , αντιμετώπιση. Αθήνα: 2003, εκδόσεις Πατάκη, σελ. 30

1.3. ΤΑ ΚΑΤ' ΕΞΟΧΗΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Τα πιο γνωστά ναρκωτικά είναι: *η μορφίνη, η κοκαΐνη, η ηρωΐνη, η μαριχουάνα, το όπιο ,η έκσταση(exstacy), κ.τ.λ.*

Το **όπιο** είναι ναρκωτικό που προέρχεται από τη συμπύκνωση του χυμού που παίρνουμε από την τομή στις άγουρες κάψες του *Papaver Somniferum*. Θαμνώδες φυτό που προέρχεται από τη Μικρά Ασία, του οποίου η καλλιέργεια τέθηκε υπό έλεγχο στην Ανατολή και στην κεντρική Αφρική. Περιέχει περίπου 25 αλκαλοειδή, ανάμεσα στα οποία η μορφίνη, η κοδεΐνη, η παπαβερίνη κ.τ.λ. Η χορήγηση του οπίου προκαλεί τα ίδια τοξικά φαινόμενα με τη μορφίνη και μπορεί να οδηγήσει άμεσα στον εθισμό.

Η **μορφίνη** είναι χημική ένωση, βασικό συστατικό του οπίου όπου περιέχεται σε ποσοστό 10-12%. Στη φαρμακολογία χρησιμοποιείται υπό μορφή υδροχλωρικού άλατος. Έχει έντονη *αναλγητική** δράση, η λήψη της προκαλεί ηρεμία και αίσθημα ευφορίας. Σε θεραπευτικές δόσεις δεν αναπτύσσει πρακτικά καμία σημαντική τοξική δράση, αλλά η παρατεταμένη χρήση οδηγεί σε εθισμό. Υπόκειται στους κανονισμούς περί ναρκωτικών.

Η **ηρωΐνη** είναι παράγωγο της μορφίνης. Η ηρωΐνη είναι ένα ναρκωτικό ιδιαίτερα τοξικό που οδηγεί πολύ γρήγορα στον εθισμό, σε δυνατή εξάρτηση, φυσική και ψυχική. Την αγχολυτική και αντικαταθλιπτική επίδραση διαδέχονται μια κατάσταση έντονου άγχους, αγωνίας και κατάθλιψης που ωθεί στην αύξηση της χρήσης και της ποσότητας του προϊόντος. Το στερητικό σύνδρομο εμφανίζεται με έντονη αγωνία και σωματικά συμπτώματα, αναστάτωση και οδηγεί συχνά το χρήστη σε παραβατικές πράξεις για να εξασφαλίσει λεφτά για τη δόση του. Προκαλεί σοβαρές ψυχικές διαταραχές καθώς επίσης ανορεξία και αϋπνία. Η λήψη υπερβολικής δόσης (overdose) μπορεί να προκαλέσει αναπνευστική ανεπάρκεια η οποία με τη σειρά της προκαλεί αναισθησία ή θάνατο.

Η **μαριχουάνα** είναι ναρκωτική ουσία που λαμβάνεται από την ινδική κάνναβη. Το κάθε άτομο αντιδρά διαφορετικά ανάλογα με τη φυσική ή ψυχική του κατάσταση, την ποσότητα, την ποιότητα και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες γίνεται η χρήση. Οι αντιδράσεις στη μαριχουάνα ποικίλουν ανάλογα με τη συγκέντρωση του προϊόντος.

Προκαλεί ελαφρά ευφορία, χαλάρωση, αυθόρμητη επιθυμία για γέλιο και υπνηλία. Παρουσιάζει αύξηση του καρδιακού ρυθμού και της αρτηριακής πίεσης καθώς επίσης και επιβράδυνση ή διέγερση των ανατακλαστικών.

Διογκώνονται τα αιμοφόρα αγγεία (κόκκινα μάτια), διαταραχή της αντίληψης, της προσοχής, της συγκέντρωσης και παρουσιάζει μαθησιακές δυσκολίες καθώς επίσης το στόμα είναι ξηρό και έχουν αναγούλες.

Η κόκα ή κοκαΐνη είναι αλκαλοειδές που περιέχεται στα φύλλα της κόκας. Εργαστηριακή σύνθεση του επιτεύχθηκε για πρώτη φορά το 1923. Μετά από χημική επεξεργασία μετατρέπεται σε χλωριδράτη της κοκαΐνης και παρουσιάζεται υπό μορφή σκόνης. Είναι λευκή, κρυσταλλική ουσία, σχετικά αδιάλυτη στο νερό. Έχει ναρκωτικές ιδιότητες, λαμβάνετε είτε με κατάποση, είτε με υποδερμική ένεση ή με εισπνοή τους.

Το κάθε άτομο αντιδρά διαφορετικά ανάλογα με τη φυσική και ψυχολογική του κατάσταση, το προϊόν και τη σύνθεση του, την ποσότητα και τον τρόπο χρήσης. Αρχικά προκαλεί διέγερση και ευφορία και ακολούθως κατάθλιψη, εθισμό και αύξηση του καρδιακού ρυθμού, της αναπνοής και της πίεσης του αίματος.

Υπάρχει κίνδυνος να προκαλέσει βία, επιθετικότητα, διαταραχές του πεπτικού συστήματος, εμετούς, κράμπες, σπασμούς, μυϊκούς πόνους, περιοδικές καταστάσεις κούρασης που ωθούν στην επανάληψη της χρήσης για να ξαναβρεί ο χρήστης την αρχική του κατάσταση ψευδοπαντοδυναμίας. Επίσης υπάρχει κίνδυνος αιμορραγίας στη μύτη μετά την εισπνοή.

Το χάπι έκσταση (exstasy - xtс) αποτελεί μέρος μιας καινούριας γενιάς χημικών ναρκωτικών και περιλαμβάνει την ουσία MDMA της οικογένειας των αμφεταμινών. Πρόκειται για μια ψυχοδραστική ουσία που επιδρά στον εγκέφαλο. Παρουσιάζεται υπό μορφή έγχρωμων χαπιών των οποίων η σύνθεση είναι συχνά αβέβαιη: το MDMA συχνά αναμειγνύεται με άλλες επικίνδυνες ουσίες (αμφεταμίνες, μορφίνη, ορμόνες, αναβολικά, απορρυπαντικά, ψευδαισθησιογόνα, ηρεμιστικά, κ.ά.).

Η έκσταση προκαλεί αρχικά ένα αίσθημα ελαφρού άγχους, αύξηση της αρτηριακής πίεσης, σύσπαση των μυών της σιαγόνας, αύξηση του καρδιακού ρυθμού και ξηρότητα του στόματος. Παρόλο που χαρακτηρίστηκε «χάπι του έρωτα» προκαλεί συχνά σεξουαλική ανικανότητα εμποδίζοντας τη σύση στον άντρα και τον ανδρικό και γυναικείο οργασμό.

1.4. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Βρισκόμαστε στην αρχή του 21^{ου} αιώνα, ο οποίος παρουσιάζει φρικαλεότητες, στρατόπεδα συγκέντρωσης, ατομικές βόμβες, πολέμους στην καρδιά της Ευρώπης. Ειδικότερα για την ιδιαίτερη μας πατρίδα τούρκικη εισβολή, κατοχή και εκτοπισμό του μισού πληθυσμού.

Τα τρία προβλήματα που ταλανίζουν τον 21^ο αιώνα είναι:

- ❖ Βία χωρίς όρια
- ❖ Οικολογική καταστροφή
- ❖ Ναρκωτικά

Το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι πρόβλημα ζωής και θανάτου: και τούτο σε πολλαπλά επίπεδα: σε επίπεδο σωματικό, σε επίπεδο ψυχολογικό, σε επίπεδο υπαρξιακό. Γι' αυτό οφείλουμε να καταθέσουμε μια τέτοια πρόταση ζωής, που να υπερβαίνει κάθε μορφή θανάτου και που αβίαστα να πείθει το χρήστη, ότι μοναδική ηδονή δεν μπορεί να είναι η ηδονή της φυγής, ότι μοναδική πίστη δεν μπορεί να είναι η ευπιστία του πλαστού μαγικού, ότι μοναδική υπόσταση δεν μπορεί να είναι η απόσταση από τα πάντα, ότι μοναδικός διάλογος δεν μπορεί να είναι ο μονόλογος, ότι μοναδικές αισθήσεις δεν μπορεί να είναι οι παραισθήσεις.³

Δυστυχώς οι τελευταίες πληροφορίες που έχουμε συγκεντρώσει από το ΚΕΝΘΕΑ και από το ΕΚΤΕΠΝ Κύπρου, έρχονται να επαληθεύσουν, κάποιες προειδοποιήσεις, τους φόβους μας και τις αγωνίες μας. Τα ναρκωτικά έχουν μπει στην κυπριακή κοινωνία. Έχει αναφερθεί πριν χρόνια για κοινότητες όπου ομάδες νέων κάπνιζαν χασίς / μαριχουάνα, παράγωγα της ινδικής κάνναβης. Τώρα και πιο συγκεκριμένα τα τελευταία 10 χρόνια, η χρήση της ινδικής κάνναβης παρατηρείται να είναι πιο μαζική και έγινε τρόπος ζωής ενός μεγάλου μέρους της Κυπριακής κοινωνίας, ενώ παράλληλα διαφαίνονται κίνδυνοι και υπάρχουν ενδείξεις για χρήση και άλλων πιο εξαρτησιογόνων ουσιών, όπως ηρωίνη, κοκαΐνη και έκσταση.⁴

Οι ραγδαίες και συνεχείς εξελίξεις-οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές- συνεπικουρούμενες με το εθνικό μας πρόβλημα της τούρκικης κατοχής προκαλούν ευνοϊκές συνθήκες για την εξάπλωση και όξυνση του προβλήματος.

³ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης Κύπρου. 2004. Ετήσια Έκθεση . Λευκωσία

⁴ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης Κύπρου. 2004. Ετήσια Έκθεση . Λευκωσία

Καλούμαστε να συνεισφέρουμε, ο καθένας με το δικό του τρόπο, αλλά όλοι με την ίδια αγάπη, στον αγώνα για την καταπολέμηση των ναρκωτικών.

1.5. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

Η εργασία αυτή επιχειρεί να εξετάσει και να καταγράψει το φαινόμενο της χρήσης ναρκωτικών στην Κύπρο, να εντοπίσει ποιοι είναι οι αιτιολογικοί παράγοντες που ωθούν τα άτομα - χρήστες σε μία τέτοια συμπεριφορά.

Επιπλέον, επιχειρεί να παρουσιάσει, τις πολιτικές που εφαρμόζονται στην Κυπριακή κοινωνία, καθώς επίσης και τους θεσμούς πρόληψης και αντιμετώπισης που υπάρχουν.

1.6. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σε πρώτο στάδιο ασχοληθήκαμε με τη μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας. Έπειτα πραγματοποιήσαμε συνεντεύξεις βάθους, που πήραμε από πολιτικούς, στελέχη αστυνομίας, ψυχολόγους, ψυχιάτρους, κοινωνιολόγους, νομικούς συμβούλους, στελέχη απεξάρτησης, χρήστες.

Η ανάλυση των συνεντεύξεων έγινε με βάση την ανάλυση και τη λογική επεξεργασία του περιεχομένου τους, δίνοντας μας την ευκαιρία της σύγκρισης και της περιγραφής των γεγονότων, αλλά όχι της γενίκευσης των ζητημάτων.

1.7.ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ. ΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Για την πραγματοποίηση της ερευνάς μας αντιμετωπίσαμε διάφορες δυσκολίες, όσον αφορά τις συναντήσεις μας με επιστήμονες, κρατικούς αξιωματούχους, εκπρόσωπους Μ.Κ.Ο. , εκπροσώπους από τα κέντρα αποτοξίνωσης, χρήστες αλλά και συλλόγους γονέων.

- Η δυσκολία που αντιμετωπίσαμε στη συνάντησή μας με κοινωνικούς λειτουργούς του Γραφείου Ευημερίας ήταν μεγάλη. Δεν είχαν τον απαιτούμενο ελεύθερο χρόνο για να πραγματοποιηθεί η συνάντησή μας.
- Δυσκολία είχαμε στη συνάντησή μας με τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως κο. Σοφοκλής Σοφοκλέους, λόγο υπερβολικού φόρτου εργασίας για τα μέτρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης της Κύπρου.
- Το Τμήμα Λιμεναρχείου Αμμοχώστου της Αστυνομίας δεν ανταποκρινόταν σε τηλεφωνικές κλήσεις που εκτελούσαμε. Μετά από συνεχόμενες προσπάθειες καταφέραμε να πάρουμε συνέντευξη από τον υπεύθυνο του Τμήματος.
- Σύλλογοι Γονέων για τους χρήστες ναρκωτικών δεν έχουν δημιουργηθεί ακόμα στην Κύπρο. Έτσι αναγκαστήκαμε να αποταθούμε σε γονείς που έχουν παιδιά που είναι χρήστες εξαρτημένων ουσιών.
- Οι χρήστες ουσιών εξάρτησης δεν εκφραζόταν με άνεση, αλλά μας απαντούσαν μονολεκτικά ή πολύ περιληπτικά αυτά που ήθελαν να πουν.
- Αντιμετωπίσαμε την απροθυμία ορισμένων γονιών να μιλήσουν για το θέμα των ναρκωτικών.
- Μια βασική δυσκολία που είχαμε ήταν στην μετακίνησή μας από πόλη σε πόλη.
- Οι πολιτικοί, λόγω των πολλαπλών καθηκόντων και υποχρεώσεων τους δεν είχαν αρκετό χρόνο για να μας δεχτούν. Υπήρχε μεγάλη δυσκολία στο να κλείσουμε ραντεβού με τα άτομα αυτά.

Μέσα από τις συνεντεύξεις αυτές πήραμε πληροφορίες σε βάθος, όσον αφορά τις πολιτικές που εφαρμόζονται στην Κυπριακή κοινωνία, καθώς επίσης και τους θεσμούς πρόληψης και αντιμετώπισης που υπάρχουν.

Επίσης μέσα από την ανάλυση και τη σύγκριση των συνεντεύξεων που πραγματοποιήσαμε, παρατηρήσαμε ότι ελάχιστες αντίθετες απόψεις υπήρχαν, άλλοτε προσθέτοντας ή άλλοτε απορρίπτοντας κάτι από τους άλλους.

Οι συνεντεύξεις μας δίνουν τη δυνατότητα της ανάλυσης, της σύγκρισης και της περιγραφής και όχι της γενίκευσης των ζητημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

2.1.ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΤΟΞΙΚΟΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η σύγχρονη εποχή, μια εποχή μεταβιομηχανική και ώριμου καπιταλισμού, όπως πολλοί τη χαρακτηρίζουν, έχει συνθέσει κοινωνίες αφθονίας και πλουραλισμού. Ωστόσο, παρατηρείται ένα είδος επιτεινόμενης ροπής των νέων προς τα ναρκωτικά. Το φαινόμενο, που έχει πάρει διαστάσεις οργανωμένου κοινωνικού εγκλήματος σε παγκόσμια κλίμακα, πλήττει τα τελευταία χρόνια και το νησί μας.

Μπορεί να μη μιλάμε για μια κατάσταση πλήρους απάθειας ή επιπολαιότητας, που χαρακτηρίζει μερικές πιο ανεπτυγμένες δυτικές κοινωνίες. Παρόλα αυτά, η αντιμετώπιση προβάλλει ως ανάγκη επιτακτική.

Το πρόβλημα στην Κύπρο, σύμφωνα με στοιχεία που πήραμε από το δρ. Κυριάκο Βερεσιέ, νευρολόγο, ψυχίατρο και Επιστημονικό Διευθυντή του ΚΕΝΘΕΑ, άρχισε να εμφανίζεται αργά αλλά σταθερά, μετά την ανακήρυξη της Δημοκρατίας το 1960. Το 1985 με '90, τοξικομανείς αποτάθηκαν για πρώτη φορά στο κράτος για βοήθεια. Από το 1995 καταγράφεται η χρήση οπίου, ενώ την τελευταία δεκαετία έχουμε να κάνουμε με την έξαρση της λήψης ηρωίνης και κοκαΐνης, που αγγίζει τα όρια της επιδημίας με ανησυχητικά κρούσματα στις τάξεις των νεαρών ατόμων από 16-20 χρονών. Σημειώνεται δε μια τάση ταυτόχρονης χρήσης διαφόρων εξαρτησιογόνων ουσιών. Για να ακριβολογούμε, 1η στον κατάλογο είναι η ινδική κάνναβη, που φαίνεται να έχει παρασύρει 40-50.000 άτομα, σε σύγκριση με ένα αριθμό 4-5.000 προσώπων που παίρνουν ηρωίνη⁵. Επίσης, σύμφωνα με δεδομένα που προέρχονται από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά (ΕΚΤΕΠΝ), 1,3 των θανάτων μηνιαία οφείλονται ακριβώς στη χρήση τέτοιων ουσιών. Δεν είναι καθόλου τυχαίο που η ηγεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας προέβη στη δημιουργία της Υπηρεσίας Δίωξης Ναρκωτικών, με το διπλό στόχο της πρόληψης και καταστολής.⁶

⁵:Έρευνα του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως. (Μάιος 2007).

⁶ www.police.gov.cy - Διεύθυνση Αστυνομίας Κύπρου – «Τρία εκατομμύρια λίρες την εβδομάδα για τα ναρκωτικά», (άρθρο) του κο Χριστόφορου (Μάιος 2007).

Δεν πρόκειται πλέον για ένα καταδικασμένο πάθος, που ανήκει στο σκοτεινό χώρο του υποκόσμου, αλλά για μια εφιαλτική νιρβάνα, που ελλοχεύει παντού. Τα βαθύτερα αίτια είναι:

Τουρισμός

Το νησί, με τις άρτιες αεροπορικές, τηλεπικοινωνιακές και αεροπλοϊκές διευκολύνσεις του, χρησιμοποιήθηκε ευρέως από τους εμπόρους. Η δε συνεχής αυξανόμενη τουριστική κίνηση έφερε, μεταξύ άλλων, σε επαφή τους αυτόχθονες κατοίκους με ξενόφερτα συστήματα. Ας μην ξεχνάμε, βέβαια, σ' αυτό το πλαίσιο την έκρυθμη κατάσταση που επικράτησε μετά την τουρκική εισβολή το 1974, την οικονομικοκοινωνική ανισορροπία, που επέφερε την αβεβαιότητα για το αύριο και τη σύνδεσή της σε μερικές περιπτώσεις με τη ροπή σε λύσεις απατηλές.

Η τοξικομανία πλέον φαίνεται για κάποιους σαν μια ριψοκίνδυνη στάση ζωής ή ένα είδος αναγνωρισμένης παραψυχαγωγίας του “καλού κόσμου”. Υπάρχουν νέα παιδιά που δυστυχώς καταντούν μαλθακά, έχουν αυξημένο συντελεστή ανευθυνότητας και είναι ανίκανα ν' αντικρίσουν τη ζωή κατάματα. Τους λείπει η καρτερικότητα και η υπομονή να σφυρηλατήσουν τις “τσαλακωμένες” αξίες και να τις επαναπροσδιορίσουν. Αρνούνται ν' αγωνιστούν για τη ζωή, καταθέτουν τα όπλα και ακυρώνουν ουσιαστικά τον έμφυτο δυναμισμό της ηλικίας τους. Άλλοι, πάλι, πληγωμένοι από τραυματικές εμπειρίες, ερωτικούς χωρισμούς ή ζώντας σε διαλυμένες οικογένειες, χωρίς συναισθηματικό υπόβαθρο, στερημένα από μια στοιχειώδη ασφάλεια για παιδιά, πασκίζουν ν' αναπληρώσουν το κενό της ψυχής τους με τεχνητούς παράδεισους.⁷

---

⁷ www.police.gov.cy «Τρία εκατομμύρια λίρες την εβδομάδα για τα ναρκωτικά», (άρθρο) του κο Χριστόφορου, (Μάιος 2007).

Ανάπτυξη

Ύστερα, σ' ένα άλλο επίπεδο, είναι και όλα τα καταναλωτικά αγαθά που έφερε μαζί της η ανάπτυξη του τόπου. Οι ανέσεις και ο υλικός ευδαιμονισμός δημιούργησαν μια αίσθηση παντοδυναμίας και αυτοτέλειας στον Κύπριο, ανίκανης, όμως, να του προσφέρει νόημα ύπαρξης. Αρκετές φορές τα νέα παιδιά, αναζητώντας ταυτότητα και εσωτερικές σταθερές, ανακαλύπτουν ένα κοινωνικό σύστημα ρευστό. Οι πόλεις έχουν καταστεί απρόσωπες μικρές κοινωνίες, με περιορισμένες προσβάσεις ανθρώπινης επικοινωνίας. Η ψυχική ισορροπία δοκιμάζεται με τα καθημερινά προβλήματα, τα φτερά των ονείρων -όχι σπάνια- λεκιάζονται κι οι πιο αδύναμοι ψάχνουν για λύτρωση στην τοξική Χαναάν, μάταια όμως.

Δραματικές μαρτυρίες παιδιών αποκαλύπτουν πως η πρώτη επαφή τους με επικίνδυνες ουσίες ήταν μια συνισταμένη της περιέργειας και του μιμητισμού. Τα αστεία, η συντροφιά, εύκολα μετατρέπονται σε εθισμό στα ούτως καλούμενα “σκληρά ναρκωτικά”, που συχνά κάνουν τα άτομα να μη θέλουν να ξεφύγουν, διότι ακριβώς δεν μπορούν να θέλουν.

Ύστερα είναι και η τάση των ΜΜΕ για προκλητική προβολή σχετικών εικόνων, ακόμη και πέρα από κώδικες δεοντολογίας, η οποία έχει συμβάλει στην όξυνση της κρίσης. Κι αυτό γιατί υποθάλλει τη “φιλομάθεια” του Κυπρίου νέου σε σχέση με τους “απαγορευμένους καρπούς”.⁸

Δυσκολίες Αποτοξίνωσης

Οι δυσκολίες αποτοξίνωσης είναι ένας δευτερογενής παράγοντας που κάνει κάποιον να παραμείνει στα ναρκωτικά. Κατά μέσο όρο είναι μετά την πάροδο τεσσάρων ή και πέντε χρόνων, που βρίσκει κανείς τη δύναμη να αποταθεί για βοήθεια, προκειμένου ν' απαλλαγεί από την κόλαση. Κι όταν ακόμη το πράξει, οι επιλογές είναι περιορισμένες. Η ελλείψει υποδομών αποτοξίνωσης στην Κύπρο είναι βασικό αίτιο για να πέσει κάποιος στα ναρκωτικά. Στην Κύπρο, όσον αφορά τον κυβερνητικό τομέα, λειτουργούν δυστυχώς μόνο δύο μονάδες: α) Η ΑΝΩΣΗ, όπου εφαρμόζονται εσωτερικά προγράμματα αποτοξίνωσης που μπορεί να διαρκέσουν από 14-30 μέρες, ενώ διαθέτει μόλις 10 κλίνες (β) η ΠΥΞΙΔΑ όπου πραγματοποιείται το πιο δύσκολο έργο της ψυχολογικής απεξάρτησης για μερικούς μήνες, ενώ

⁸ www.police.gov.cy «Τρία εκατομμύρια λίρες την εβδομάδα για τα ναρκωτικά», (άρθρο) του κο Χριστόφορου, (Μάιος 2007).

υπάρχουν 12 διαθέσιμα κρεβάτια. Στον ιδιωτικό τομέα, αντίστοιχη δουλειά με αυτήν της ΠΥΞΙΔΑΣ γίνεται στην ΑΓΙΑ ΣΚΕΠΗ - 20 κλίνες - και στην ΤΟΛΜΗ, που είναι μια ανοικτή κοινότητα για εξαρτημένα άτομα, με έδρες στη Λάρνακα, τη Λευκωσία, τη Λεμεσό και την Πάφο. Εδώ, κλείνονται προσωπικά ραντεβού με τους ασθενείς και παρέχεται ταυτόχρονα βοήθεια στους ίδιους και τις οικογένειές τους.

Όπως λέμε σε παρόμοιες περιπτώσεις, όμως, η καλύτερη θεραπεία είναι η πρόληψη. Η σωστή και έγκαιρη ενημέρωση από τα μαθητικά χρόνια, τότε που τα παιδιά είναι εύπλαστα στη λήψη μηνυμάτων είναι άκρως απαραίτητη. Με στόχο την πρόληψη θα πρέπει να συστρατευθούν ψυχίατροι, κοινωνιολόγοι, εθελοντικοί οργανισμοί, τοπικές και κρατικές Αρχές, καθώς και εκκλησιαστικοί παράγοντες. Η δε διεξαγωγή ερευνών από αρμόδια Σώματα μπορεί να ενισχύσει αυτό τον αγώνα. Σ' αυτό το πλαίσιο, αναλογεί τεράστιο μερίδιο ευθύνης στα Μ.Μ.Ε. ώστε ν' αναλάβουν μια εκστρατεία διαφώτισης, δίνοντας μια σφαιρική εικόνα του κινδύνου.

Κάπου εδώ αξίζει να σταθούμε στο αξιόλογο έργο που επιτελείται στο Κέντρο Ενημέρωσης για τα Ναρκωτικά και Θεραπείας εξαρτημένων ατόμων (ΚΕΝΘΕΑ). Είναι ένας Παγκύπριος, μη κυβερνητικός οργανισμός, που ιδρύθηκε το 1994, με πρωτοβουλία του Μητροπολίτη Κιτίου για τις δραστηριότητες του οποίου μας μίλησε ο Δρ. Κυριάκος Βερεσιές. Κατ' αρχή εφαρμόζει πάμπολλα προγράμματα πρωτογενούς πρόληψης με διαλέξεις, σεμινάρια, Παγκύπρια συνέδρια, δημιουργία κοινωνικής δικτύωσης με τις κοινότητες, έκδοση φυλλαδίων, περιοδικού, κλπ. Επιπρόσθετα σε σχέση με τη δευτερογενή πρόληψη, την παρέμβαση από ειδικούς σε ομάδες υψηλού κινδύνου (π.χ. άτομα με ψυχολογικά προβλήματα πρώην χρήστες) το ΚΕΝΘΕΑ σε σύμπραξη με τον Οργανισμό Νεολαίας και τις Αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης έχει επιστρατεύσει λειτουργούς στους καλούμενους Συμβουλευτικούς Σταθμούς. Υπάρχουν σε όλες τις πόλεις της ελεύθερης Κύπρου, στο Δάλι και από φέτος και στα Λεύκαρα. Εκεί, οι ειδικοί αφουγκράζονται την απειλή, όπου υπάρχει και προσπαθούν να την εξοβελίσουν, ενώ είναι προσιτοί σε όλους όσοι τους χρειάζονται.

Πέρα από τον αγώνα για να προλάβει το κακό, το ΚΕΝΘΕΑ έχει δημιουργήσει το ανοικτό πρόγραμμα απεξάρτησης "ΤΟΛΜΗ", στο οποίο αναφέρθηκα πιο πριν, με 150 συμμετέχοντες, κατ' έτος. Επίσης φροντίζει για την επιμόρφωση των στελεχών του και διαθέτει Ινστιτούτο Έρευνας και

Τεκμηρίωσης που διεξάγει έρευνες όχι μόνο τοπικού χαρακτήρα, αλλά και παγκόσμιας εμβέλειας. Για παράδειγμα, ανά τετραετία τόσο στην Κύπρο όσο και σε άλλες 35 χώρες της Ευρώπης διενεργείται η έρευνα ESPAT ανάμεσα σε άτομα σχολικής ηλικίας και αφορά ουσίες όπως το αλκοόλ και τα ναρκωτικά. Επιπλέον, θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε πως το ΚΕΝΘΕΑ πρωτοστάτησε στην ίδρυση της Ευρωμεσογειακής Συνεργασίας ενάντια στην κατάχρηση ουσιών, EMSASA.⁹

Για την καλύτερη πάταξη της μάστιγας στην Κύπρο, θα πρέπει να τονιστεί η άμεση ανάγκη διαμόρφωσης επαρκών κέντρων αποτοξίνωσης και απεξάρτησης, επανδρωμένων με συνεχώς καταρτιζόμενο προσωπικό, ώστε να παρέχουν το κατάλληλο στήριγμα στους χρήστες και τις οικογένειές τους.

Ιδιαίτερη προσοχή, όμως, απαιτείται όσον αφορά στο ζήτημα της κοινωνικής επανένταξης. Η εκστρατεία ευαισθητοποίησης της κοινότητας για να απαλλαγεί από ταμπάκ και προκαταλήψεις και να προσφέρει ηθικό και συναισθηματικό έρεισμα στα άτομα που γυρίζουν ουσιαστικά πίσω στη ζωή και δεν πρέπει να στιγματίζονται είναι μέλημα ζωτικής σημασίας.

Έπειτα, η κατασκευή πολιτιστικών και αθλητικών εστιών είναι επίσης βασική, για να συντελείται η δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των παιδιών. Επίσης να θεσπιστούν αυστηρότερες ποινές για τους παραγωγούς και τους εμπόρους, να επιβληθεί μια τέτοια κοινωνική πολιτική από το κράτος, ώστε να καταπολεμάται η ανεργία και να αναβαθμιστεί η προσφερόμενη παιδεία, ώστε ν' αντανακλά όλες εκείνες τις ηθικοπνευματικές αξίες που είναι απαραίτητο να χαρακτηρίζουν τον άνθρωπο.

Έμποροι του λευκού θανάτου

ΚΥΡΙΟΙ εγκληματικοί υπαίτιοι, όμως, είναι αναντίλεκτα οι ανενδοίαστοι έμποροι του λευκού θανάτου. Στα πρόσφατα χρόνια έχουν εισβάλει σχεδόν παντού: караδοκούν σε μπαράκια, κλαμπς, ή άλλα νυκτερινά μαγαζιά, εκεί δηλαδή που με λίγα λόγια υπάρχει πρόσφορο έδαφος για τη δράση τους. Σταθερή αποστολή τους να ωραιοποιούν τις προοπτικές φυγής από την πραγματικότητα, με μοναδικό σκοπό τον πολλαπλασιασμό της πελατείας τους.

Όσο για τις ολέθριες συνέπειες στη ζωή των εξαρτημένων ατόμων, είναι λίγο ως πολύ γνωστές. Οδηγούνται βήμα με βήμα, προς έναν πλήρη

⁹ ΚΕΝΘΕΑ –Κέντρο Ενημέρωσης Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων- στην Λάρνακα (ΚΥΠΡΟ)

ψυχοσωματικό μηδενισμό. Ειδικότερα οι εθισμένοι στην ηρωίνη γίνονται ουσιαστικά έρμαιο της ανάγκης για τη δόση τους.

Είναι άτομα νωχελικά, μη παραγωγικά, χωρίς καμιά όρεξη για δουλειά. Υποφέρουν δε, παθολογικά, αφού εκδηλώνουν συμπτώματα απώλειας μνήμης, πλήττοντα τα ζωτικά τους όργανα (πνεύμονες, συκώτι, κλπ) ενώ όχι σπάνια, επιδίδονται σε κλοπές, διαρρήξεις ή μπλέκονται και οι ίδιοι σε κυκλώματα ως βαποράκια, προκειμένου να εξασφαλίσουν εύκολη πρόσβαση. Υπολογίζεται ότι περίπου 3 εκατομμύρια λίρες τη βδομάδα διακινούνται στο χώρο των ναρκωτικών, ώστε να “ικανοποιηθούν” όσοι έμπλεξαν στα πλοκάμια των εμπόρων. Όσο για το δράμα των οικογενειών, τα λόγια είναι φτωχά για να το περιγράψουν. Ψυχοσωματική βία, φιλονικίες, πόνος, ψεύτικες υποσχέσεις στοιχειοθετούν το γενικό περίγραμμα της σχέσης του χρήστη με το άμεσο περιβάλλον του.

2.2.ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Γυρίζοντας πίσω το ρολόι του χρόνου, εντοπίζουμε το πρόβλημα των ναρκωτικών να παρουσιάζεται στην Κυπριακή κοινωνία μετά την δεκαετία του 1960. Αρχικά, παρουσιάστηκαν ορισμένα κρούσματα χρήσης ναρκωτικών από Κύπριους, κυρίως από άτομα του υπόκοσμου. Σύντομα όμως, τα κρούσματα αυτά αυξήθηκαν, παρασύροντας όλο και περισσότερα άτομα στην χρήση ναρκωτικών.

Αυτή η μεταβολή των πραγμάτων και η αύξηση των κρουσμάτων χρήσης ναρκωτικών, οδήγησε την αστυνομία στην δημιουργία ενός γραφείου, το Τμήμα Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων (ΤΑΕ) "Ε", δηλαδή επιχειρήσεις του τμήματος Γ, στο αρχηγείο αστυνομίας. Έτσι, το 1969 άρχισε να λειτουργεί το πιο πάνω γραφείο το οποίο στη συνέχεια ενισχύθηκε και μετονομάστηκε σε Κλάδο Δίωξης Ναρκωτικών, το οποίο υπαγόταν διοικητικά στις Αστυνομικές Διευθύνσεις και Επιχειρησιακά στο Κλάδο Δίωξης Ναρκωτικών.

Με την πάροδο των χρόνων, το πρόβλημα των ναρκωτικών πήρε αρκετά μεγάλες διαστάσεις παγκόσμια, επηρεάζοντας έτσι και την Κύπρο.

Προς το τέλος της δεκαετίας του 1980 και στις αρχές του 1990, κατά την περίοδο δηλαδή, της εμπόλεμης κατάστασης στο Λίβανο, η Κύπρος με τις άρτιες αεροπορικές, αεροπλοϊκές και τηλεπικοινωνιακές διευκολύνσεις που παρείχε, χρησιμοποιήθηκε εκτεταμένα από τους λαθρέμπορους σαν χώρος συνάντησης αλλά και σαν σταθμοί για διάφορες χώρες, κυρίως της Ευρώπης και της Αμερικής.

Παράλληλα, η συνεχής αύξηση του τουριστικού ρεύματος και ο επαναπατρισμός Κυπρίων από χώρες εξωτερικού, άρχισε να επηρεάζει τους αυτόχθονες κατοίκους της Κύπρου με ξενόφερτα συστήματα, μεταξύ των οποίων και την χρήση ναρκωτικών.

Η συνεργασία των Αρχών της Κυπριακής Δημοκρατίας με διεθνείς οργανισμούς σε θέματα διαβίβασης πληροφοριών ή αλλά σχετικά με εξαρτησιογόνες ουσίες θέματα θ' αυξήσει τις πιθανότητες αποτελεσματικότερης καταστολής της τοξικομανίας. Κάτω από αυτό το πρίσμα, ο αυστηρότερος έλεγχος σε αεροδρόμια, λιμάνια και ύπνοπτα στέκια είναι εκ των ων ουκ άνευ. Για το γενικότερο σχεδιασμό μιας εθνικής στρατηγικής και το συντονισμό των σχετικών ενεργειών, υπεύθυνο είναι το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο. Για πρώτη φορά φέτος θα λειτουργήσει με βάση

προϋπολογισμό, προκειμένου να δοθούν κονδύλια για θέματα πρόληψης και θεραπείας.

2.3.ΧΡΗΣΤΕΣ ΚΑΙ ΟΥΣΙΕΣ

Στις μέρες μας, εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο εξαρτώνται από κάθε είδους ναρκωτικές ουσίες, βλάπτοντας τη συναισθηματική, διανοητική και σωματική τους υγεία, υπονομεύοντας έτσι κάθε δυνατότητα για δημιουργική ζωή. Θύματα της εξάρτησης από τα ναρκωτικά δεν είναι μόνο οι ίδιοι οι χρήστες αλλά και οι οικογένειες τους και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Τα ναρκωτικά δεν αποτελούν μόνο ηθικό, ιδεολογικό, οικονομικό, ψυχολογικό και κοινωνικό πρόβλημα. Η κατάληξη στις ναρκωτικές ουσίες είναι αποτέλεσμα μιας σειράς παραγόντων οι οποίοι αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και λειτουργούν ανασταλτικά στη διατήρηση ισορροπημένων προτύπων, αφήνοντας τους νέους, ευάλωτους και εκτεθειμένους σε κινδύνους. Κίνδυνοι, οι οποίοι απειλούν να διαβρώσουν και να καταδυναστεύσουν το πιο πολύτιμο κομμάτι της κοινωνίας μας.

Η Ετήσια Έκθεση του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά Κύπρου που ιδρύθηκε, στελεχώθηκε και βρίσκεται σε πλήρη λειτουργία από την 1^η Μαρτίου 2004 προσπαθεί να διερευνήσει όλες τις πτυχές του προβλήματος των ναρκωτικών στην Κύπρο, καταγράφοντας δεδομένα που αφορούν την διαθεσιμότητα των ουσιών και στοιχεία σχετικά με οποιαδήποτε δραστηριότητα που αφορούν την καταστολή, τη πρόληψη, την θεραπεία και την κοινωνική επανένταξη.

Παρά όμως τις προσπάθειες για πλήρη αναγνώριση του προβλήματος των ναρκωτικών στην Κύπρο, εντούτοις είναι δύσκολη η καταγραφή μιας ακριβούς και επιστημονικά τεκμηριωμένης εικόνας της παρούσας κατάστασης. Αυτό όμως που μπορούμε να πούμε είναι ότι το πρόβλημα των ναρκωτικών στην Κύπρο εκδηλώνεται σε μικρότερη κλίμακα σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΑΣΚ, 2004:6) ενώ κάποιες πτυχές του προβλήματος πάλι σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό χώρο, παρουσιάζουν ανοδική τάση.

Συγκεκριμένα, οι τάσεις που ακολουθεί το φαινόμενο στην Κύπρο είναι οι ακόλουθες:

- Αυξάνεται το ποσοστό του γενικού πληθυσμού, ιδιαίτερα των νέων που κάνουν χρήση ναρκωτικών.
- Μειώνεται η ηλικία της πρώτης χρήσης ή της πρώτης επαφής με τα ναρκωτικά.
- Αυξάνεται η ενδοφλέβια χρήση ηρωίνης (Η ενδοφλέβια χρήση τουλάχιστον μια φορά στη ζωή. Η τρέχουσα ενδοφλέβια χρήση της ηρωίνης κατά τις τελευταίες 30 ημέρες έχει μειωθεί με ταυτόχρονη όμως αύξηση στο κάπνισμα της).
- Εξαπλώνεται η χρήση ναρκωτικών ουσιών από όλα τα αστικά κέντρα προς την περιφέρεια.
- Αυξάνεται τόσο ο αριθμός των συλλήψεων όσο και των κατασχέσεων που αφορούν ναρκωτικές ουσίες.
- Παρουσιάζεται αύξηση στη χρήση των συνθετικών ναρκωτικών τύπου έκσταση από όλο και περισσότερα νεαρά άτομα.
- Αυξάνεται το αίτημα για θεραπεία και απεξάρτηση από οπιούχα.

Τα πιο πάνω στοιχεία, προκύπτουν από την ανάλυση των δεδομένων που παραχωρούνται στο Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, μεταξύ των οποίων και η Αστυνομία Κύπρου.

Πιο αναλυτικά, τα στοιχεία της Υπηρεσίας Καταπολέμησης Ναρκωτικών όπως καταγράφονται μέσα από την δραστηριοποίηση της στους τομείς της καταστολής και της πρόληψης, απεικονίζουν τις αυξητικές τάσεις των διαφόρων πτυχών του προβλήματος. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας, «ο αριθμός των κατασχέσεων των ναρκωτικών σε μια χώρα θεωρείται συνήθως ως έμμεσος δείκτης της προσφοράς και διαθεσιμότητας των ναρκωτικών, αν και παρέχει ενδείξεις επίσης και για τις πηγές των υπηρεσιών επιβολής του νόμου, για τις προτεραιότητες και τις στρατηγικές, καθώς και για τα σημεία στα οποία οι διακινητές είναι ευάλωτοι έναντι του νόμου. Οι ποσότητες που κατάσχονται μπορεί να παρουσιάζουν μεγάλη διακύμανση από τον ένα χρόνο στον άλλο, π.χ. σε ένα χρόνο μερικές από τις κατασχέσεις μπορεί να αφορούν μεγάλες ποσότητες. Για τον λόγο αυτό ο αριθμός των κατασχέσεων θεωρείται από

πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως καλύτερος δείκτης κατανόησης των τάσεων» (Ετήσια Έκθεση EMCDDA, 2004: 31).

Όπως προκύπτει από τα στατιστικά στοιχεία της Υπηρεσίας Καταπολέμησης Ναρκωτικών ο δείκτης των υποθέσεων ναρκωτικών που καταγγέλλθηκαν, των προσώπων που ενέχονται σ' αυτές και των ποσοτήτων που κατασχέθηκαν, συνεχίζει την ανοδική του πορεία με σημαντικά ποσοστά.

Κατά το έτος 2004 καταγγέλλθηκαν από την Αστυνομία συνολικά 515 υποθέσεις ναρκωτικών. Σε αυτές τις 515 υποθέσεις ενέχονταν 639 πρόσωπα, από τα οποία 435 ήταν Κύπριοι και 204 αλλοδαποί. (Σχετικός πίνακας των υποθέσεων, των ενεχομένων προσώπων και των κατασχέσεων ναρκωτικών για το έτος 2004).

Ανησυχητική είναι η παρατηρούμενη αύξηση των Κυπρίων που ενέχονται στις υποθέσεις ναρκωτικών, φαινόμενο που παρατηρείται ιδιαίτερα αυξημένο κατά τα τελευταία τέσσερα χρόνια όπως παρουσιάζεται και στον πίνακα που ακολουθεί. Ακόμα, ιδιαίτερα ανησυχητική είναι και η μεταβολή στον αριθμό των ενεχομένων προσώπων που εντοπίζονται σε υποθέσεις ναρκωτικών κατά ουσία μεταξύ των ετών 2002 - 2004 όπως φαίνεται στον επόμενο πίνακα. Αυτές οι μεταβολές είναι παράλληλα ενδεικτικές για την μεταπήδηση από την χρήση της κάνναβης προς άλλες ουσίες όπως η ηρωίνη, η κοκαΐνη και τα χάπια «έκσταση».

Η ηλικία των ενεχομένων προσώπων σε υποθέσεις ναρκωτικών το 2004 φαίνεται ότι αφορά κυρίως τους νέους. Εάν διαχωρίσουμε τις ηλικίες σε τρεις κατηγορίες, το μεγαλύτερο ποσοστό 64% αφορά την κατηγορία ηλικίας 20-34 χρονών, ακολουθεί η κατηγορία 35 ετών και άνω με 23% και τρίτη η κατηγορία των 15-19 ετών με 13%. Επιπρόσθετα, θα ήθελα να επισημάνω τις μεταβολές στον αριθμό των ενεχομένων προσώπων σε υποθέσεις ναρκωτικών κατά κατηγορία ηλικιών για τα έτη 1998 – 2004 όπως έχουν καταγραφεί στο πίνακα που ακολουθεί. Πρέπει να σημειωθεί ότι παρά την μείωση που εντοπίστηκε στον αριθμό των ενεχομένων προσώπων σε υποθέσεις ναρκωτικών που αφορούν την ηλικία 15 -19 ετών κατά το έτος 2003, αντίθετα κατά το 2004 παρουσιάζεται μια αρκετά σημαντική αύξηση στη συγκεκριμένη ομάδα προσώπων, η οποία σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια παρουσιάζει τον μεγαλύτερο αριθμό.

Σε ότι αφορά τις ποσότητες των ναρκωτικών που κατασχέθηκαν, ένα μεγάλο ποσοστό προοριζόταν για διάθεση στην Κυπριακή Κοινωνία. Οι

σημαντικότερες κατασχέσεις κατά το έτος 2004 αφορούν κυρίως την κάνναβη με 23 κιλά και 52 γραμμάρια, την ρητίνη κάνναβης (χασίς) με 53 κιλά και 165 γραμμάρια, την κοκαΐνη με 1κιλό και 375 γραμμάρια, τα συνθετικά χάπια έκσταση με 7,955 χάπια και 211γραμμάρια, την εφεδρίνη με 2,016 χάπια, το όπιο με 750 γραμμάρια, την ηρωίνη με 3 κιλά και 168 γραμμάρια και τα φυτά κάνναβης που απαριθμούνται γύρω στα 97 (ΥΚΑΝ, 2005).

Επιπρόσθετα, παραθέτω τα συγκριτικά στοιχεία για τις υποθέσεις, τα ενεχόμενα πρόσωπα και τις ποσότητες που κατασχέθηκαν τους πρώτους πέντε μήνες του 2004 και του 2005, όπου φαίνονται τα εξής:

Για το 2004, από την 01.01.2004 – 31.05.2004 καταγράφηκαν 220 υποθέσεις, 281ενεχόμενα πρόσωπα (187 Κύπριοι και 94 Αλλοδαποί) και κατασχέθηκαν 61 φυτά κάνναβης, 21 κιλά και 728 γραμμάρια κάνναβης, 351 γραμμάρια ρητίνης της κάνναβης (χασίς), 1 κιλό και 97 γραμμάρια κοκαΐνη, 3,158 χάπια έκσταση και 1 κιλό και 158 γραμμάρια ηρωίνη ενώ για το έτος 2005, από την 01.01.2005 – 31.05.2005, καταγράφηκαν 271 υποθέσεις, 333 ενεχόμενα πρόσωπα (227 Κύπριοι και 106 Αλλοδαποί) και κατασχέθηκαν 289 φυτά κάνναβης, 39 κιλά και 311 γραμμάρια κάνναβη, 2 κιλά και 778 γραμμάρια ρητίνη της κάνναβης, 103 γραμμάρια κοκαΐνης, 4,018 χάπια έκσταση, 18,5 γραμμάρια όπιο και 789 γραμμάρια ηρωίνη.

Αναφέρεται ότι η προέλευση και ο προορισμός των παράνομων ουσιών εξάρτησης που κατάσχονται, μπορούν να αποκαλύψουν τις οδούς διακίνησης και τις περιοχές παραγωγής. Έτσι, σύμφωνα με τα δεδομένα της αστυνομίας, οι κυριότερες οδοί διακίνησης των παράνομων ουσιών που εντοπίζονται είναι:

- Τα αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου.
- Το νέο Λιμάνι Λεμεσού.
- Τα οδοφράγματα και η υπόλοιπη Γραμμή Κατάπαυσης του πυρός από τις κατεχόμενες προς τις ελεύθερες περιοχές.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τονιστεί ότι η διακίνηση μέσω των οδοφραγμάτων από και προς τα κατεχόμενα, που άρχισε από τις 23/04/2003, συνέβαλε σημαντικά στην αύξηση του προβλήματος της διοχέτευσης ναρκωτικών από τα κατεχόμενα στις ελεύθερες περιοχές. Σήμερα, μπορούμε τεκμηριωμένα να πούμε ότι τα κατεχόμενα αποτελούν τη σημαντικότερη πηγή προέλευσης ναρκωτικών, αφού από τις κατασχέσεις του 2004, σχεδόν όλη η

ποσότητα ηρωίνης και οπίου, πέραν του 55% της συνολικής ποσότητας χαπιών έκσταση, καθώς και σημαντική ποσότητα κάνναβης, αποδεδειγμένα είχαν προέλευση τα κατεχόμενα.

Λόγω της συμβολής των πιο πάνω περιοχών στην εξέλιξη του προβλήματος αλλά και λόγω των μεταβολών που παρουσιάζονται στο χαρακτήρα του προβλήματος των ναρκωτικών στην Κύπρο, οι κατασχέσεις, ο περιορισμός της διακίνησης ουσιών, καθώς επίσης και η σύλληψη των «εμπόρων - προμηθευτών» των ναρκωτικών, είναι οι πρωταρχικοί στόχοι της ΥΚΑΝ και της Αστυνομίας γενικότερα.

Ένας άλλος παράγοντας για την αύξηση της διακίνησης παράνομων ουσιών είναι η ανάμιξη αλλοδαπών σε τέτοια αδικήματα. Κατά το έτος 2004 ένα ποσοστό 40,82% των ατόμων που ενέχονταν σε υποθέσεις ναρκωτικών αφορούσε αλλοδαπούς που κατοικούν στην Κύπρο, 25,51% αφορούσε αλλοδαπούς τουρίστες, 4,59% αλλοδαπούς φοιτητές, 3,06% αλλοδαπούς που βρίσκονταν παράνομα στην Κύπρο και 26,02 % αφορούσε αλλοδαπούς εργαζόμενους στο νησί μας.

Οι περισσότεροι αλλοδαποί στους οποίους γίνεται αναφορά, προέρχονταν κατά το έτος 2004 κυρίως από την Ελλάδα, την Μεγάλη Βρετανία, τη Ρωσία και τη Γεωργία ενώ ακολουθούν και άλλες χώρες. Σημαντικός είναι ο αριθμός των προσώπων Ελληνικής καταγωγής ή ιθαγένειας που ως μετανάστες από χώρες πρώην μέλη της Σοβιετικής Ένωσης ζουν σήμερα στην Κύπρο και συμβάλλουν σημαντικά στην χρήση και διάδοση ειδικά της ηρωίνης και κοκαΐνης.

Αναλύοντας τα πιο πάνω στατιστικά στοιχεία της Αστυνομίας σχετικά με τα ναρκωτικά η σύλληψη των προμηθευτών - εμπόρων αποτελεί για τους αστυνομικούς προτεραιότητα αφού από τις 515 υποθέσεις που καταγγέλθηκαν κατά το 2004, οι 43 αφορούσαν εισαγωγή, 123 υποθέσεις αφορούσαν την κατοχή και προμήθεια, 44 υποθέσεις αφορούσαν κατοχή με σκοπό την προμήθεια ενώ 15 από αυτές αφορούσαν την καλλιέργεια φυτών κάνναβης. Συμπερασματικά, οι 225 υποθέσεις από τις 515 αφορούσαν σύμφωνα με την υφιστάμενη νομοθεσία υποθέσεις προμήθειας-εμπορίας. Οι υπόλοιπες αφορούσαν αδικήματα κατοχής και κατοχής και χρήσης.

Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι συνολικά κατά τα έτη 2001– 2004, έχουν καταγγεληθεί για « Προμήθεια » ναρκωτικών (εισαγωγή, προμήθεια, κατοχή με σκοπό την προμήθεια και καλλιέργεια) οι πιο κάτω υποθέσεις:

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ
2001	399	187
2002	436	202
2003	475	202
2004	515	225

Μια άλλη παράμετρος με ιδιαίτερη βαρύτητα, είναι ο αριθμός των συνδεόμενων με τα ναρκωτικά αιφνίδιων θανάτων, οι οποίοι άρχισαν να καταγράφονται από το 2004 μετά την εγκατάσταση ειδικού συστήματος καταχώρησης από το ΕΚΤΕΠΝ Κύπρου, το οποίο συλλέγει στοιχεία που προέρχονται από την Αστυνομία και διασταυρώνονται με το εργαστήριο Δικανικής Χημείας και Τοξικολογίας. Κατά το έτος 2004 καταγράφηκαν 13 θάνατοι ενώ για το 2005, καταγράφηκαν από τις αρχές του χρόνου μέχρι και σήμερα 7 θάνατοι για τους οποίους αναμένεται τελικό πόρισμα από το κρατικό χημείο.

Σύμφωνα με τον Αρχηγό της Αστυνομίας, η εμφάνιση θανάτων κατά τα τελευταία δύο χρόνια, μπορεί να μας οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι απαιτείται η εφαρμογή άμεσων μέτρων, έτσι ώστε έγκαιρα να παρέμβουμε στην εξέλιξη τέτοιων περιστατικών στο εγγύς μέλλον.

2.4. ΑΙΤΙΑ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ.

Τα περισσότερα κρούσματα χρήσης ουσιών εξάρτησης παρουσιάζονται σε άτομα νεαρής ηλικίας και κυρίως σε έφηβους.

Στην αρχή μερικοί νέοι πειραματίζονται με τη χρήση ουσιών για διάφορους λόγους. Οι κυριότεροι φαίνεται να είναι οι εξής:

1.ΤΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.

Το οικογενειακό περιβάλλον είναι ουσιαστικός παράγοντας αγωγής του ανθρώπου. Η σωστή διαπαιδαγώγηση και η κατανόηση των προβλημάτων του νέου δημιουργούν υγιείς σχέσεις γονέων και παιδιών. Οι προβληματικές όμως σχέσεις, η έλλειψη διαλόγου, η καταπίεση, αλλά και ο υπερπροστατευτισμός οδηγούν το νέο προς αντικοινωνικές συμπεριφορές. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι τα ναρκωτικά, συνήθως, βρίσκουν μεγάλη διάδοση σε παιδιά διαλυμένων οικογενειών ή σε παιδιά που στερούνται κατανόησης στα προβλήματά τους.

2. Η ΠΙΕΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΩΝ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΧΡΗΣΤΕΣ ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΩΝ ΟΥΣΙΩΝ.

Διάφορες έρευνες στο εξωτερικό έχουν δείξει επανειλημμένα πως στις περισσότερες περιπτώσεις οι νέοι δοκιμάζουν διάφορες εξαρτησιογόνες ουσίες κάτω από τις έντονες προτάσεις ή και πιέσεις συνομηλίκων ή φίλων που είναι χρήστες τέτοιων ουσιών.¹⁰ Είναι γενικά αποδεκτό πως οι πιο πολλοί νέοι επιθυμούν να νιώσουν μέρος της ομάδας. Η έντονη ανάγκη του νέου να είναι αποδεκτός από την παρέα και να τον αναγνωρίζουν οι φίλοι του, τον σπρώχνουν συχνά σε πράξεις αντίθετες με τις αξίες και τις πραγματικές του επιθυμίες.

3. Η ΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

Είναι γνωστό πως τα ναρκωτικά ξαπλώνονται περισσότερο στις μεγαλουπόλεις.¹¹ Αυτό βέβαια δεν είναι δύσκολο να εξηγηθεί. Η συσσώρευση πολλών ατόμων στις πόλεις, η χαμηλή ποιότητα ζωής και κυρίως η δυσκολία επικοινωνίας και ανάπτυξης ζεστών διαπροσωπικών σχέσεων οδηγούν τον άνθρωπο στη μοναξιά, στην έλλειψη φιλίας. Απουσιάζει, λοιπόν, ο

¹⁰ ΕΚΤΕΠΝ Κύπρου – Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά

¹¹ ΕΚΤΕΠΝ Κύπρου – Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά

συνάνθρωπος, ο αρωγός στη χαρά και στη λύπη. Τα ναρκωτικά γίνονται έτσι καταφυγή, χώρος *υπέρβασης* των προβλημάτων και αδιεξόδων. Αυτό τουλάχιστον υπόσχονται οι υποχθόνιοι έμποροι των ναρκωτικών.

4. Η ΠΕΡΙΕΡΓΕΙΑ.

Η διάθεση για καινούργιες εμπειρίες και ανακαλύψεις, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για κάτι που φαίνεται να προκαλεί εντύπωση, πιθανόν να σπρώξει τον έφηβο να δοκιμάσει κάτι, έστω κι αν ξέρει πως η δοκιμή περικλείει κάποιο κίνδυνο.

5. ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.

Το εκπαιδευτικό σύστημα δεν είναι άμοιρο ευθυνών για την επιδημία των ναρκωτικών στα σχολεία. Είναι όντως, ανησυχητικά τα στατιστικά στοιχεία τα οποία δίνουν ψηλό ποσοστό στους νέους που κάνουν χρήση ναρκωτικών. Το φαινόμενο βέβαια, συνδέεται άμεσα με τις αδυναμίες της εκπαίδευσης σήμερα. Δυστυχώς, δεν καλλιεργεί πνευματικά και ηθικά το νέο. Δε δημιουργεί μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα, με αυτοκυριαρχία, κρίση και ισχυρή βούληση. Έτσι ο νέος γίνεται εύκολο θύμα και είναι ευάλωτος στους εμπόρους των ναρκωτικών.

6. Η ΔΙΑΘΕΣΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ.

Οι συγκρούσεις με τους **μεγάλους** (π.χ. γονείς, καθηγητές) κάνουν μερικούς νέους να αντιδρούν και να επιθυμούν να εναντιωθούν στις αξίες του **κατεστημένου**.

Οι έφηβοι παίρνουν ναρκωτικά για τους ίδιους λόγους που το κάνουν και οι ενήλικες. Για να διασκεδάσουν, να ενσωματωθούν σε κάποια ομάδα , να ηρεμήσουν, να τα βγάλουν πέρα με το άγχος, τον πόνο ή την ανία.

Εκτός όμως από αυτά οι νεαροί θέλουν επίσης να ζήσουν καινούργιες εμπειρίες και να πάρουν και κάποια ρίσκα. Αυτό είναι μέρος της διαδικασίας ανακάλυψης του εαυτού τους. Τους αρέσει δε, να μιμούνται τη συμπεριφορά των ενήλικων. Όλα αυτά είναι μέρος της διαδικασίας ανάπτυξης τους της μετάβασης τους από την παιδική στην ενήλικη ζωή.

7. Η ΑΠΟΦΥΓΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ.

Τα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε οι περισσότεροι νέοι (οικογενειακά, συναισθηματικά, εκπαιδευτικά, κ.ά.). Κάποτε φαίνονται αξεπέραστα. Βαραίνουν το άτομο το οποίο στην αδυναμία του ν' αντιμετωπίσει καταστάσεις προσπαθεί να βρει τρόπους αποφυγής.

Ανεξάρτητα, όμως, από το λόγο για τον οποίο αρχίζει ένας νέος να πειραματίζεται με τις ουσίες εξάρτησης, ένα είναι σίγουρο. Ο μεγάλος κίνδυνος του πειραματισμού αυτού είναι ότι πρόκειται για παγίδα, από την οποία δύσκολα ξεφεύγει κανείς και οπωσδήποτε αυτές οι ουσίες δεν αποτελούν ποτέ τη λύση. Απλά γινόταν μέσο αποφυγής της εξεύρεσης λύσεων και της αντιμετώπισης ευθυνών, τόσο απέναντι των άλλων αλλά κυρίως απέναντι του εαυτού μας.

8. Ο ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΣΜΟΣ.

Ο καταναλωτισμός και ο ευδαιμονισμός είναι ουσιώδεις παράγοντες διάδοσης των ναρκωτικών. Μια κοινωνία που αποθεώνει τις υλικές αξίες και υποβαθμίζει τις πνευματικές, είναι φυσικό να αφήνει το νέο ξαρμάτωτο και ανίσχυρο εσωτερικά. Το κυριότερο όμως είναι ότι ο ακατάσχετος καταναλωτισμός οδηγεί στο γρήγορο κορεσμό όλων των ηδονών.

Η αναζήτηση, έτσι, νέων απολαύσεων είναι το επόμενο βήμα. Τέτοιες παραδεισένιες ηδονές υπόσχονται είτε οι χρήστες των ναρκωτικών που θέλουν συντρόφους στο κατόνημά τους, είτε τα *βδελυρά* ανθρωπάκια που εμπορεύονται τα ναρκωτικά.

9. Η ΜΕΤΑΔΟΣΗ ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΩΝ ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν τη δύναμη να βοηθήσουν στην καταπολέμηση της χρήσης ουσιών εξάρτησης, αλλά και να υποβοηθήσουν στην ευρύτερη εξάπλωσή τους. Καθημερινά, διαβάζουμε στον Τύπο για διεθνή είδωλα της νεολαίας π.χ. ηθοποιούς, τραγουδιστές, αθλητές, που είναι χρήστες ψυχοδραστικών ουσιών εξάρτησης. Σε μια ηλικία που η μυθοποίηση και η μίμηση διάσημων προσώπων είναι πολύ συνηθισμένη, η μετάδοση τέτοιων μηνυμάτων είναι όχι μόνο επικίνδυνη αλλά και εγκληματική.

10. Η ΑΝΕΡΓΙΑ.

Η ανεργία, ιδίως των νέων, είναι κοινωνικό φαινόμενο που αδρανοποιεί και αφοπλίζει κάθε ενεργητικότητα του νέου. Η απογοήτευση του νέου επιστήμονα που μένει άνεργος, η στέρηση που βιώνει καθημερινά σε αντίθεση με την προκλητική χλιδή των διπλανών, τον τραυματίζει και τον οδηγεί στην αμφισβήτηση της άδικης κοινωνίας. Τα ναρκωτικά αποτελούν έτσι για πολλούς άνεργους έναν τρόπο εκδίκησης της κοινωνίας, που τους αρνείται το δικαίωμα εργασίας. Είναι ακόμη το αποτέλεσμα της πλήξης από την καθημερινή αδράνεια λόγω ανεργίας.

Πέραν αυτών των παραγόντων, ο τουρισμός, η άγνοια για τα αποτελέσματα της χρήσης των ναρκωτικών, η μίμηση ώστε να είναι in και όχι out, η λανθασμένη εντύπωση που έχουν ορισμένοι νέοι πως πρέπει να γευτούν όλες τις ηδονές της ζωής, αλλά και η αδιαφορία της πολιτείας να κατανοήσει τα προβλήματά τους, αποτελούν όχι δευτερεύουσας σημασίας αιτίες εξάπλωσης των ναρκωτικών στο χώρο της νεολαίας.

2.5. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ – ΑΜΕΣΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ.

Μερικά άτομα που κάνουν χρήση ουσιών εξάρτησης δε φαίνεται να συνειδητοποιούν τους κινδύνους που αυτές εγκυμονούν. Άλλοι πάλι, έχουν την εντύπωση πως τα δυσάρεστα επακόλουθα συμβαίνουν μόνον σε άλλους και δεν υπολογίζουν το ενδεχόμενο να πάθουν οι ίδιοι κάτι κακό. Η πραγματικότητα, όμως, είναι πως η χρήση τέτοιων ουσιών δεν κάνει διακρίσεις. Οδηγεί πάντοτε σε δυσάρεστα αποτελέσματα και το τίμημα συχνά είναι η ίδια η ζωή.

Η χρήση ουσιών εξάρτησης αγγίζει όλες τις πτυχές της ζωής του χρήστη. Έχει άμεση επίπτωση στην υγεία του, τόσο τη σωματική όσο και τη ψυχική και επηρεάζει την κοινωνική του ζωή. Οι πιθανές συνέπειες της χρήσης ποικίλουν, ανάλογα με το είδος της ουσίας, το χρόνο και την ένταση της συνήθειας, αλλά και την προσωπικότητα και ψυχοσύνθεση του ίδιου του ατόμου. Μερικοί κίνδυνοι είναι άμεσοι, αλλά υπάρχουν και επακόλουθα που εμφανίζονται με την πάροδο του χρόνου.

ΑΜΕΣΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ:

1.Κίνδυνος θανάτου λόγω λήψης υπερβολικής δόσης.

Ο κίνδυνος αυτός είναι υπαρκτός ιδιαίτερα σε περιπτώσεις ουσίας αμφίβολης προέλευσης, δράσης και σύνθεσης. Πιθανόν όμως, να είναι και αποτέλεσμα αυξημένης ανοχής του χρήστη. Η λήψη υπερβολικής δόσης μπορεί να προκαλέσει συμπτώματα ψύχωσης, σπασμούς, κώμα ή και θάνατο ακόμα. Ορισμένοι συνδυασμοί ουσιών συχνά είναι θανατηφόροι, για παράδειγμα η πρόσμιξη βαρβιτουρικών χαπιών με αλκοόλ.

2. Εξάρτηση.

Η συνεχής χρήση ψυχοδραστικών εξαρτησιογόνων ουσιών πιθανόν να οδηγήσει σε μια πραγματική ψυχολογική ή και σωματική ανάγκη για την εν λόγω ουσία. Η **ψυχολογική εξάρτηση** χαρακτηρίζεται από μια ακατανίκητη επιθυμία για λήψη της ουσίας, ενώ η **σωματική ή φυσική εξάρτηση** είναι όχι μόνο επιθυμία, αλλά και ακατανίκητη ανάγκη για λήψη της ουσίας, χωρίς την οποία το άτομο παρουσιάζει σωματικά συμπτώματα στέρησης. Η ξαφνική διακοπή της λήψης της ουσίας, ιδιαίτερα χωρίς ιατρική επίβλεψη, είναι συνήθως φοβερά δύσκολη, οδυνηρή και επικίνδυνη.

3. Επιδείνωση τη υγείας.

Η μακρόχρονη χρήση τέτοιων ουσιών συχνά καταστρέφει τόσο το σώμα όσο και το μυαλό. Πιθανές επιπτώσεις είναι διάφορες οργανικές βλάβες, πνευματική ασθένεια, υποσιτισμός και ακόμα θάνατος. Επίσης σε περίπτωση που η λήψη της ουσίας γίνεται ενδοφλεβίως, υπάρχει και αυξημένος κίνδυνος να προσβληθεί ο χρήστης από σοβαρές ασθένειες, όπως το AIDS και η ηπατίτιδα.

4. Δυστυχήματα.

Η λήψη ψυχοδραστικών ουσιών μειώνει τον αυτοέλεγχο του ατόμου και κατά συνέπεια αυξάνει τις πιθανότητες κάποιου δυστυχήματος. Η αλλοίωση της αντίληψης που είναι αποτέλεσμα της χρήσης διαφόρων ουσιών εξάρτησης πιθανόν να κάνει το χρήστη να χάσει επαφή με την πραγματικότητα και να

συμπεριφερθεί ανεύθυνα, βάζοντας σε κίνδυνο όχι μόνο τη δική του ζωή, αλλά και εκείνη των άλλων γύρω του. Για παράδειγμα, το οδήγημα κάτω από την επήρεια οποιασδήποτε ψυχοδραστικής ουσίας είναι μια πολύ επικίνδυνη πράξη. Στοιχεία της αστυνομίας δείχνουν πως ένα πολύ μεγάλο ποσοστό αυτοκινητικών δυστυχημάτων έχουν σχέση με τη χρήση ψυχοδραστικών τοξικών ουσιών. Επίσης, διάφορες δυσάρεστες αντιδράσεις από τη χρήση τέτοιων ουσιών, κυρίως της κατηγορίας των παραισθησιογόνων, μπορεί να προκαλέσουν πανικό στο χρήστη, κάνοντας τον να παραφρονήσει και να γίνει βίαιος.

2.6. ΣΤΑΔΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΗ.

Πέρα από τις υπεραπλουστεύσεις, τις σχηματοποιήσεις και τις αντιδικίες ανάμεσα στα διαφορετικής αρχής και κατεύθυνσης θεραπευτικά προγράμματα, φαίνεται ότι η προσωπική εξέλιξη του χρήστη παίζει βασικό ρόλο στη διαδικασία της αλλαγής του. Σε κάθε φάση της ζωής του χρήστη το κίνητρο για θεραπεία ποικίλλει. Άλλες φορές το άτομο αισθάνεται τόσο καταπονημένο και φοβισμένο από τις δυσκολίες και τις συνέπειες – στερητικά, συμπτώματα ή άλλα κοινωνικά προβλήματα, τα οποία προκαλεί η χρήση, που επιθυμεί δικαίως την αποχή, ενώ σε άλλες περιόδους ο ίδιος χρήστης μπορεί να αρνείται να εγκαταλείψει τη χρήση, να φοβάται τη στέρηση ή να αισθάνεται περήφανος για τον τρόπο ζωής του, εκτιμώντας τον εαυτό του ως άτομο έξυπνο, χειριστικό και αντισυμβατικό.

Η θεραπευτική παρέμβαση θα πρέπει να σχεδιάζεται για κάθε χρήστη σε σχέση με το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον του, καθώς και το βαθμό της επιθυμίας του για αλλαγή. Είναι κοινή γνώση ότι οι χρήστες κατά τη διάρκεια της «καριέρας» τους βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια επιθυμίας και ετοιμότητας να δεχθούν θεραπευτική βοήθεια. Τα στάδια αυτά ξεκινούν από την απόλυτη άρνηση του προβλήματος και φτάνουν έως την αμετάκλητη απόφαση τους για διακοπή κάθε είδους ουσίας.

Ο Raistrick αναφέρει ότι τα στάδια αυτά είναι τέσσερα:

Το στάδιο της άρνησης του προβλήματος, κατά τη διάρκεια του οποίου ο χρήστης δε δέχεται ότι έχει κάποιο ειδικό πρόβλημα, απορρίπτει κάθε πληροφορία και οποιοδήποτε – έστω και εντατική- θεραπευτική προσπάθεια είναι αμφίβολο αν θα έχει κάποιο θετικό αποτέλεσμα.

Το στάδιο της αποδοχής του προβλήματος, όπου ο χρήστης αντιλαμβάνεται την κατάσταση του και αρχίζει να σκέπτεται για πιθανές λύσεις.

Στη συνέχεια το άτομο περνάει **το στάδιο του τερματισμού**, όπου αρχίζει να αισθάνεται επιτακτικά την υποχρέωση να προβεί σε πράξεις που σκοπό έχουν την διακοπή της χρήσης.

Τέλος περιγράφεται **το στάδιο της διατήρησης της αποχής**, κατά το οποίο ο χρήστης προσπαθεί να ενισχύσει και να διατηρήσει σταθερές για μακρό χρόνο, τις νεοαποκτημένες συμπεριφορές. Κατά τη διάρκεια όλης αυτής της προσπάθειας πολλές φορές ο χρήστης έχει ποικίλες υποτροπές και παλινδρομήσεις σε διάφορα προηγούμενα στάδια για άλλοτε μικρότερο και άλλοτε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

2.7. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ – ΕΡΕΥΝΕΣ

Σύμφωνα με το γραφείο Στατιστικής – Τμήμα Μελετών Ανάπτυξης στην Κύπρο ο αριθμός υποθέσεων των ναρκωτικών τα τελευταία 2 χρόνια είχε μικρή αύξηση. Το 2005 ο αριθμός των καταγγελιών ήταν 612 και το 2006 654. Ο αριθμός των ενεχόμενων προσώπων σύμφωνα με το Τμήμα το 2005 έφτασε τους 740 και το 2006 τους 744. τα ενεχόμενα πρόσωπα χωρίζονται σε 2 κατηγορίες σύμφωνα με το Τμήμα Στατιστικής, τους Κύπριους και τους Αλλοδαπούς. Το σύνολο των Κυπρίων σε υποθέσεις το 2005 έφτασε τους 517, ενώ το 2006 μειώθηκαν στους 506. Το σύνολο των υποθέσεων των Αλλοδαπών το 2005 ήταν 223 ενώ το 2006 αυξήθηκαν στους 238.¹²

Οι χώρες προέλευσης των Αλλοδαπών που ενέχονται σε υποθέσεις ναρκωτικών το 2005 σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία είναι: από την Αίγυπτο (3), Αρμενία (1), Βουλγαρία (1), Βρετανία (41), Γερμανία (1), Γεωργία (17), Γιουγκοσλαβία (4), Ελλάδα (72), Ιορδανία (1), Ιράν (24), Ιρλανδία (14), Ισραήλ (2), Λετονία (1), Λίβανος (1), Μολδαβία (1), Μπαγκλαντές (1), Νιγηρία (2), Ολλανδία (1), Ουκρανία (2), Παλαιστίνη (3), Ρωσία (13), Σλοβακία (4), Συρία (4), Λιβερία (1), Πορτογαλία (1), Λιθουανία (4), Πολωνία (1), Κιρκιστάν (1), Ινδική (1), Εσθονία (1).

Σύμφωνα με τα στοιχεία μας αυτά παρατηρούμε ότι οι χώρες προέλευσης αλλοδαπών που έχουν τις περισσότερες υποθέσεις είναι πρώτη η Ελλάδα με 72 υποθέσεις, δεύτερη η Βρετανία με 41 υποθέσεις, τρίτο το Ιράν με 24 υποθέσεις, τέταρτη η Γεωργία με 17, πέμπτη η Ιρλανδία με 14 και η Ρωσία με 13 υποθέσεις.¹³

Ο αριθμός των ενεχόμενων προσώπων σε υποθέσεις ναρκωτικών κατά ηλικία το 2005 σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία ξεκινά από την ηλικιακή ομάδα των 15-19 ετών που οι υποθέσεις φτάνουν τις 106 (87 Κύπριοι και 19 αλλοδαποί). Μια δεύτερη ηλικιακή ομάδα είναι 20-24 ετών που ο αριθμός των υποθέσεων φτάνει τους 222 (165 Κύπριοι και 57 αλλοδαποί). Μια άλλη ηλικιακή ομάδα είναι 25-29 ετών που οι υποθέσεις είναι 175 (110 Κύπριοι και 65 αλλοδαποί). Η ηλικιακή ομάδα των 30-34 ετών οι υποθέσεις της είναι 87 (47 Κύπριοι και 40 αλλοδαποί), ενώ στην ηλικιακή ομάδα 35-39 ετών οι υποθέσεις μειώνονται στις 55 (36 Κύπριοι και 19 αλλοδαποί). Μια

¹² Γραφείο Στατιστικής – Τμήμα Μελετών Ανάπτυξης στην Κύπρο

¹³ Υπάρχει πίνακας στο παράρτημα

τελευταία ηλικιακή ομάδα είναι από 40+ πάνω που ο αριθμός των υποθέσεων είναι 95 (72 Κύπριοι και 23 αλλοδαποί).

Σύμφωνα με τα στοιχεία μας αυτά παρατηρούμε ότι οι ηλικιακές ομάδες που έχουν το μεγαλύτερο αριθμό ενεχόμενων προσώπων σε υποθέσεις είναι από 20-24 και 25-29.

Το ποσοστό των ενεχόμενων προσώπων σε υποθέσεις ναρκωτικών κατά κατηγορία ηλικιών για το 2005 είναι το 14,32% στην ηλικιακή ομάδα 15-19 ετών , το 30% στην ηλικιακή ομάδα 20-24, το 23,65% στην ομάδα 25-29 ετών, το 11,67% στην ηλικιακή ομάδα 30-34, το **7,43 %** στην ομάδα 35-39 ετών και το **12,84%** στην τελευταία ηλικιακή ομάδα των 40+ πάνω.

Το μεγαλύτερο ποσοστό σε υποθέσεις ναρκωτικών στην κατηγορία ηλικιών για το 2005 είναι το 30% (20-24 ετών).¹⁴

Σύμφωνα με το Τμήμα Μελετών Ανάπτυξης η υπηκοότητα και το φύλο των ενεχόμενων προσώπων σε υποθέσεις ναρκωτικών το 2005 χωρίζονται σε κατηγορίες. Οι κατηγορίες είναι οι Κύπριοι και οι αλλοδαποί. Στην κατηγορία των Κύπριων ο αριθμός των ενεχόμενων προσώπων σε υποθέσεις στους άντρες είναι 497 και στις γυναίκες 20. Στην κατηγορία των αλλοδαπών ο αριθμός στους άντρες φτάνει τους 205, ενώ στις γυναίκες ο αριθμός φτάνει τις 18.

Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά το σύνολο των υποθέσεων στους Κύπριους ανέρχεται στους 517, ενώ το σύνολο υποθέσεων στους αλλοδαπούς είναι 225. Άρα παρατηρούμε ο οι υποθέσεις των Κυπρίων είναι οι διπλάσιες από τους αλλοδαπούς.

Ο αριθμός των ενεχόμενων προσώπων κατά υπηκοότητα και αδίκημα το 2005 χωρίζονται σε διάφορες κατηγορίες. Ο αριθμός των Κυπρίων που τους έγινε εισαγωγή στο τμήμα το 2005 είναι 28 και ο αριθμός των αλλοδαπών είναι 31. Για κατοχή ναρκωτικών ουσιών συνελήφθησαν 199 Κύπριοι και 97 αλλοδαποί. Για κατοχή συνελήφθησαν 121 Κύπριοι και 40 αλλοδαποί. Για καλλιέργεια συνελήφθησαν 8 Κύπριοι και 8 αλλοδαποί. Για κατοχή και προμήθεια συνελήφθησαν 103 Κύπριοι και 31 αλλοδαποί. Για κατοχή με σκοπό την προμήθεια ουσιών συνελήφθησαν 58 Κύπριοι και 16 αλλοδαποί.¹⁵

---

¹⁴ Γραφείο Στατιστικής – Τμήμα Μελετών Ανάπτυξης στην Κύπρο

¹⁵ Γραφείο Στατιστικής – Τμήμα Μελετών Ανάπτυξης στην Κύπρο

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία οι κατηγορίες ενεχόμενων αλλοδαπών σε υποθέσεις ναρκωτικών για το 2005 είναι: α) οι αλλοδαποί-εργαζόμενοι που είναι το 42%, β) οι αλλοδαποί – κάτοικοι που είναι το 23%, γ) οι αλλοδαποί τουρίστες που είναι το 26%, δ) οι αλλοδαποί φοιτητές που είναι το 3% και οι αλλοδαποί- παράνομοι που είναι το 6%.

Ο αριθμός των υποθέσεων κατά ναρκωτική ουσία που κατακελθθηκαν το έτος 2005 είναι για την κάνναβη 374, για την ηρωίνη 97, για την ρητίνη κάνναβης είναι 40, για την κοκαΐνη είναι 34, για την Mdma (extacy) είναι 34, για το όπιο είναι 14, για τα φυτά κάνναβης 14, για το LCD είναι 2, για την αμφεταμίνη 1, για την μεθαδόνη 1 και για την Hidydrocodeine 1.

Το σύνολο του αριθμού τηλεφωνημάτων για πληροφορίες και βοήθεια μέσω της τηλεφωνικής γραμμής 1498 για το έτος 2005 είναι 356. Ο αριθμός των ατόμων που ζήτησαν πληροφορίες είναι 226, ενώ ο αριθμός που ζήτησε βοήθεια είναι 130.¹⁶

---

¹⁶ Γραφείο Στατιστικής – Τμήμα Μελετών Ανάπτυξης στην Κύπρο

2.8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι έμποροι του λευκού θανάτου έχουν εισβάλει σχεδόν παντού: караδοκούν σε στέκια νεολαίας (μπαρακία, clubs, ή αλλά νυκτερινά μαγαζιά) , εκεί δηλαδή που με λίγα λόγια υπάρχει πρόσφορο έδαφος για την δράση τους . Σταθερή αποστολή τους , να ωραιοποιούν τις προοπτικές φυγής από την πραγματικότητα, με μοναδικό σκοπό τον πολλαπλασιασμό της πελατείας τους.

Πρώτη στον κατάλογο είναι η ινδική κάνναβη, που παρέσυρε 40-50.000 άτομα. Άλλα 4-5.000 πρόσωπα κάνουν χρήση ηρωίνης.

Τα βαθύτερα αιτία της τοξικομανίας στην Κύπρο είναι ο τουρισμός, η ανάπτυξη, η αποτοξίνωση ,η κρατική βοήθεια και οι έμποροι του λευκού θανάτου.

Το πρόβλημα των ναρκωτικών παρουσιάστηκε στην Κυπριακή κοινωνία μετά την δεκαετία του 1960. Αρχικά, παρουσιάστηκαν ορισμένα κρούσματα χρήσης ναρκωτικών από Κύπριους, κυρίως από άτομα του υπόκοσμου. Σύντομα όμως, τα κρούσματα αυτά αυξήθηκαν, παρασύροντας όλο και περισσότερα άτομα στην χρήση ναρκωτικών.

Μετά την πάροδο των χρόνων, το πρόβλημα των ναρκωτικών πήρε αρκετά μεγάλες διαστάσεις παγκόσμια, επηρεάζοντας έτσι και την Κύπρο. Η συνεχής αύξηση του τουριστικού ρεύματος και ο επαναπατρισμός Κυπρίων από χώρες εξωτερικού, άρχισε να επηρεάζει τους αυτόχθονες κατοίκους της Κύπρου με ξενόφερτα συστήματα, μεταξύ των οποίων και την χρήση ναρκωτικών.

Τα περισσότερα κρούσματα χρήσης ουσιών εξάρτησης παρουσιάζονται σε άτομα νεαρής ηλικίας και κυρίως σε έφηβους. Στην αρχή μερικοί νέοι πειραματίζονται με τη χρήση ουσιών για διάφορους λόγους. Οι κυριότεροι φαίνεται να είναι οι εξής: το οικογενειακό περιβάλλον, η πίεση των συνομήλικων που είναι χρηστές εξαρτησιογόνων ουσιών, η αλλοτρίωση του ανθρώπου, η περιέργεια, το εκπαιδευτικό σύστημα, η διάθεση επανάστασης, η αποφυγή προβλημάτων, ο καταναλωτισμός και ευδαιμονισμός, η μετάδοση λανθασμένων μηνυμάτων από τα Μ.Μ.Ε και η ανεργία.

Η χρήση ουσιών εξάρτησης αγγίζει όλες τις πτυχές της ζωής του χρήστη. Οι πιθανές συνέπειες της χρήσης ποικίλουν, ανάλογα με το είδος της ουσίας, το χρόνο και την ένταση της συνήθειας, αλλά και την προσωπικότητα

και ψυχοσύνθεση του ίδιου του ατόμου. Μερικοί κίνδυνοι είναι άμεσοι, αλλά υπάρχουν και επακόλουθα που εμφανίζονται με την πάροδο του χρόνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ

3.1. Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πρώτη Κυπριακή Εθνική Στρατηγική που καλύπτει την περίοδο 2004-2008, μπορεί να θεωρηθεί ως ένα ιστορικό ορόσημο στη χάραξη και υλοποίηση μιας γενικής κοινωνικής πολιτικής στο θέμα των ναρκωτικών και της τοξικομανίας, ένα σημαντικότερο πρόβλημα στον τόπο μας και σε όλο τον κόσμο. Είναι μια σαφής ένδειξη ωριμότητας από πλευράς πολιτικής και κοινωνικής παρέμβασης σε αυτό το πολυδιάστατο φαινόμενο και στηρίζεται σε μία περιεκτική προσέγγιση που στόχο έχει την αντιμετώπιση των νόμιμων και παράνομων ψυχοδραστικών ουσιών οι οποίες μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο κατάχρησης και να οδηγήσουν σε εξάρτηση το άτομο.

Η Στρατηγική, σκοπό έχει να κατευθύνει τις διάφορες επιμέρους τομεακές πολιτικές σχετικά με τα ναρκωτικά και την τοξικομανία, προσδιορίζοντας με ακρίβεια μέσα από τα Σχέδια Δράσης τις ενέργειες στις οποίες θα πρέπει να προβούν Υπουργεία και Φορείς τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Παράλληλα, χρησιμεύει ως σημείο αναφοράς για την Κυπριακή κοινωνία γενικά και είναι το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας επεξεργασίας στην οποία συμμετείχαν επαγγελματίες και ειδικοί στον τομέα αυτό.

Σε αυτό το πρώτο εγχείρημα καταβλήθηκαν προσπάθειες να δημιουργηθούν ξεκάθαρες και συνεκτικές επιλογές που να ανταποκρίνονται στην Κυπριακή πραγματικότητα και να δοθεί το έναυσμα για πολλαπλές δράσεις και πρωτοβουλίες, καθώς και να τηρηθούν οι αρχές και οι κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά που έχουν ως ακολούθως:

- «Το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι θέμα βασικής προτεραιότητας και απαιτεί την εντατικοποίηση της διεθνούς συνεργασίας με άλλες χώρες και διεθνείς οργανισμούς.

- Το πρόβλημα θα πρέπει να τυγχάνει σφαιρικής, πολυθεματικής και ολοκληρωμένης αντιμετώπισης, που να αφορά τόσο τον τομέα της ζήτησης όσο και αυτόν της μείωσης της προσφοράς. Ιδιαίτερη έμφαση θα δίνεται στη μείωση του αριθμού των νέων χρηστών, καθώς και στη μείωση των αρνητικών συνεπειών που σχετίζονται με τη χρήση ουσιών.
- Όλες οι δράσεις που εφαρμόζονται ενάντια στα ναρκωτικά πρέπει να τυγχάνουν συστηματικής αξιολόγησης.
- Καθοριστικής σημασίας για αντιμετώπιση του φαινομένου είναι η ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων φορέων και η συμμετοχή της κοινωνίας και των πολιτών.
- Η επιτυχημένη εφαρμογή της στρατηγικής και των δράσεων που τη συνοδεύουν, καθιστά απαραίτητη τη διασφάλιση των ανάλογων πόρων». ¹⁷

Η πρώτη Εθνική Στρατηγική για τα ναρκωτικά εκπονήθηκε και συντάχθηκε στα πλαίσια ενός Προγράμματος Διδυμοποίησης, με συγχρηματοδότηση της Κυπριακής Κυβέρνησης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και υλοποίηση από το Ισπανικό Εθνικό Σχέδιο για τα Ναρκωτικά, μέσα από την επίπονη εργασία και δέσμευση των Ισπανών και Κυπρίων εμπειρογνομώνων». ¹⁸

---

¹⁷ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ 2004-2008, Αντιναρκωτικό συμβούλιο Κύπρου σελ 3

¹⁸ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ 2004-2008, Αντιναρκωτικό συμβούλιο Κύπρου σελ 3,4

I. ΑΡΧΕΣ

«Η Κυπριακή Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά στηρίζεται στις ακόλουθες αρχές:

- Την πεποίθηση ότι η τοξικομανία αποτελεί θέμα δημόσιας υγείας.
- Την αναγνώριση της σημασίας μιας σφαιρικής και ενοποιημένης προσέγγισης που ενσωματώνει όλες τις πτυχές που σχετίζονται με τη μείωση της ζήτησης, τη μείωση της προσφοράς και τη διεθνή συνεργασία, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ο συντονισμός όλων των ενεργειών και να ενισχύεται η σχέση μεταξύ τους.
- Την προώθηση των κοινωνικών κανόνων, αξιών και πρακτικών που αφορούν την υγεία και προστατεύουν τον πληθυσμό από τη χρήση των ναρκωτικών και την κατάχρηση ουσιών.
- Την παροχή ενός ευρέος φάσματος υπηρεσιών πρόληψης και θεραπείας, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι διάφορες ανάγκες του πληθυσμού γενικά και των τοξικομανών ειδικά. Θα προωθηθούν δράσεις προσέλκυσης των τοξικομανών στις υπηρεσίες θεραπείας ενώ θα αποφευχθούν εκείνες οι οποίες θα μπορούσαν να παρεμποδίσουν την πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες.
- Τη σημασία του ελέγχου των σοβαρότερων επιπτώσεων στην υγεία, ιδιαίτερα εκείνων οι οποίες μπορούν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην υγεία του γενικού πληθυσμού, όπως η εξάπλωση του ιού του Aids και των άλλων ιών». ¹⁹

---

¹⁹ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ 2004-2008, Αντιναρκωτικό συμβούλιο Κύπρου σελ 5

II. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Οι τάσεις τις οποίες ακολουθεί το φαινόμενο αυτό είναι οι εξής:

- «Αυξάνεται το ποσοστό του γενικού πληθυσμού, ιδιαίτερα των μαθητών που έχει κάνει χρήση παράνομων ναρκωτικών ουσιών, τουλάχιστον μία φορά στη ζωή του.
- Μειώνεται η ηλικία της πρώτης χρήσης ή της πρώτης επαφής με τα ναρκωτικά.
- Αυξάνεται το αίτημα για θεραπεία και απεξάρτηση από οπιούχα.
- Αυξάνεται η ενδοφλέβια χρήση ηρωίνης.
- Εξαπλώνεται η χρήση ναρκωτικών ουσιών από όλα τα αστικά κέντρα προς την περιφέρεια.
- Αυξάνεται τόσο ο αριθμός των συλλήψεων όσο και των κατασχέσεων που αφορούν ναρκωτικές ουσίες».²⁰

III. ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ

A) Πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών

Σκοπός της στρατηγικής αυτής είναι η οικοδόμηση της πρόληψης, ιδιαίτερα ανάμεσα στα παιδιά και τους νέους, ως αποτελεσματικού στρατηγικού εργαλείου, με σκοπό τη μείωση της ζήτησης για τα ναρκωτικά. Αυτό αποτελεί στροφή στην στρατηγική σε σχέση με το παρελθόν όπου έμφαση δινόταν στην επιβολή του ποινικού δικαίου και στη μείωση της προσφοράς.

Η Κύπρος θα ενισχύσει την πρόληψη σε ότι αφορά τη χρήση ναρκωτικών και τις αρνητικές επιπτώσεις της για την υγεία και την κοινωνική ένταξη, στα πλαίσια μίας ολοκληρωμένης προσέγγισης η οποία δεν θα εστιάζεται μόνο στα παράνομα ναρκωτικά αλλά θα δίνει πολύ μεγάλη έκφραση σε άλλες νόμιμες ουσίες, ιδιαίτερα τα οινοπνευματώδη ποτά, τον καπνό και τις ψυχοδραστικές ουσίες οι οποίες προκαλούν εξάρτηση ή οδηγούν σε κατάχρηση.

---

²⁰ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ 2004-2008, Αντιναρκωτικό συμβούλιο Κύπρου σελ 6

Οι δραστηριότητες πρόληψης οι οποίες θα διεξαχθούν στα πλαίσια αυτής της στρατηγικής θα έχουν ως στόχο πρότυπα χρήσης των ουσιών εξάρτησης.

Η πρόληψη, ως κοινή ευθύνη όλων, θα ακολουθήσει μία δια-τομεακή προσέγγιση η οποία θα καλύπτει τον κοινωνικό τομέα, καθώς και τους τομείς υγείας, παιδείας και νομοθεσίας. Θα διεξαχθούν δραστηριότητες πρόληψης στο γενικό επίπεδο (απευθυνόμενες στο σύνολο του πληθυσμού), το επιλεκτικό (απευθυνόμενες στον πληθυσμό υψηλού κινδύνου) και στο ενδεδειγμένο επίπεδο (απευθυνόμενες στον πληθυσμό που ήδη κάνει χρήση ναρκωτικών).²¹

«Η πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών θα κινηθεί γύρω από τους πιο κάτω κύριους άξονες:

- Την πρόληψη της χρήσης και της κατάχρησης παράνομων ουσιών με ειδική έμφαση στην ηρωίνη (ως ουσία υψηλού κινδύνου), και στην κάνναβη (ως την ουσία η οποία χρησιμοποιείται πιο συχνά).
- Την πρόληψη της χρήσης για σκοπούς ψυχαγωγίας νόμιμων και παράνομων ουσιών με ειδική έμφαση στα νέα συνθετικά ναρκωτικά και στην κοκαΐνη.
- Την πρόληψη της επικίνδυνης χρήσης νόμιμων ναρκωτικών ουσιών όπως το αλκοόλ, τον καπνό και ψυχοδραστικών ουσιών οι οποίες δημιουργούν εξάρτηση ή οδηγούν στην κατάχρηση».²²

B) Χώροι προτεραιότητας για εφαρμογή παρεμβάσεων:

1. ΣΧΟΛΕΙΟ

Για να είναι αποτελεσματικές οι δραστηριότητες πρόληψης στα σχολεία, απαιτείται η ενεργός συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων στην κοινότητα του σχολείου, δηλαδή εκπαιδευτικών, γονιών και μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί

---

²¹ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ 2004-2008, Αντιναρκωτικό συμβούλιο Κύπρου σελ 7

²² ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ 2004-2008, Αντιναρκωτικό συμβούλιο Κύπρου σελ 7

θα έχουν επίσης τη στήριξη των επαγγελματιών στον τομέα της πρόληψης για αντιμετώπιση των προβλημάτων που σχετίζονται με τα ναρκωτικά.

Τα σχολεία δεν πρέπει να θεωρούνται ως ένα κλειστό σύστημα αλλά ένα σύστημα ανοικτό προς την κοινότητα της οποίας αποτελούν μέρος. Παράλληλα, πρέπει να διασφαλίζεται η ενεργός συμμετοχή όλων των παραγόντων της κοινότητας και να προωθείται ένα περιβάλλον συνεργασίας και συνεταιρικής σχέσης.

Οι δράσεις λοιπόν που πραγματοποιούνται στο σχολικό περιβάλλον έχουν δύο στόχους οι οποίοι είναι:

α) προώθηση και αξιολόγηση μίας καθολικής στρατηγικής για ένα υγιές σχολικό περιβάλλον μέσω της εφαρμογής επιστημονικά τεκμηριωμένων προγραμμάτων και με τη συμμετοχή όλων των σημαντικών πρωταγωνιστών. Κάποιες από τις δράσεις που ανήκουν στο σχολικό περιβάλλον είναι οι εξής:

- «Επεξεργασία κριτηρίων ποιότητας που αφορούν σε σχολικά προληπτικά προγράμματα.
- Δημιουργία συστήματος καταγραφής των προληπτικών προγραμμάτων που εφαρμόζονται στα σχολεία.
- Καταγραφή και επιλογή σχολικών προληπτικών προγραμμάτων.
- Εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης για εκπαιδευτικούς.
- Εφαρμογή και επιχορήγηση σχολικών προληπτικών προγραμμάτων.
- Αξιολόγηση του υφιστάμενου εκπαιδευτικού υλικού/ προγραμμάτων και επεξεργασίας τους με βάση τις ανάγκες που εντοπίζονται.
- Παροχή υποστήριξης και εποπτείας της διαδικασίας και εφαρμογής των σχολικών προληπτικών προγραμμάτων.
- Προώθηση δραστηριοτήτων μετά το σχολικό πρόγραμμα προς τους γονείς, τους μαθητές και την κοινότητα ευρύτερα.
- Δημιουργία καναλιών, δομών και προγραμμάτων με στόχο την προαγωγή της συμμετοχής των μαθητών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων μέσα στα σχολεία.

- Σύνδεση και συμμετοχή στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προαγωγής της Υγείας στα σχολεία.
- Ενίσχυση και εμπλουτισμός των προγραμμάτων αγωγής υγείας που είναι ενταγμένα στο σχολικό αναλυτικό πρόγραμμα.
- Ενίσχυση της Υπηρεσίας Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας».

β) Ιεράρχηση επιλεκτικών και ενδεδειγμένων δράσεων που να στοχεύουν στις συμπεριφορές, περιοχές ή ομάδες υψηλού κινδύνου.

- Εντοπισμός και επιλογή περιοχών ή ομάδων κατά προτεραιότητα, βάσει παραγόντων υψηλού κινδύνου και προστατευτικών παραγόντων, που σχετίζονται με τη χρήση ναρκωτικών. Καταγραφή των περιοχών και ομάδων υψηλού κινδύνου.
- Σχεδιασμός, εγκαθίδρυση και ενίσχυση ειδικά σχεδιασμένων προγραμμάτων επιλεκτικής πρόληψης που να απευθύνονται σε μαθητές και τις οικογένειες τους
- Καταγραφή και αξιολόγηση των προγραμμάτων επιλεκτικής πρόληψης.
- Ευαισθητοποίηση του εκπαιδευτικού συστήματος, διεξαγωγή μελέτης αναφορικά με τις επιπτώσεις των πειθαρχικών σχολικών κανονισμών στη διαδικασία αποκλεισμού εντός του σχολείου, καθώς και μελέτη θεσμοθέτησης εναλλακτικών πειθαρχικών μέτρων και τροποποίηση των υφιστάμενων σχετικών πειθαρχικών πολιτικών.
- Προώθηση πολιτικών και πρακτικών που να στοχεύουν στην εξάλειψη των διακρίσεων στο σχολικό πληθυσμό». ²³

Το σχολικό περιβάλλον για να πετύχει τις δράσεις του αυτές είναι απαραίτητο να συνεργαστεί και με συγκεκριμένους φορείς, όπου μερικοί από αυτούς είναι: το Υπουργείο Παιδείας και πολιτισμού, το Υπουργείο Υγείας, με τη συντονιστική Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας, με

---

²³ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ 2004-2008, Αντιναρκωτικό συμβούλιο Κύπρου, Μείωση της ζήτησης μείωση της προσφοράς σελ3-4

συνδέσμους γονέων, μαθητικές οργανώσεις και το Υπουργείο Εργασίας και κοινωνικών ασφαλίσεων.

2. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Οι γονείς πρέπει να βοηθηθούν στο γονεϊκό τους ρόλο, ενώ οι δραστηριότητες πρόληψης που απευθύνονται σε αυτούς θα εστιάζονται στην απόκτηση δεξιοτήτων εκπαίδευσης και επικοινωνίας, με σκοπό να κατανοήσουν πόσο σημαντικοί είναι ως φορείς προαγωγής της υγείας. Παράλληλα, θα τους παρασχεθούν τα εργαλεία που θα τους ενισχύσουν στις προσπάθειες τους για επίλυση προβλημάτων.

Τα προγράμματα πρόληψης που θα εφαρμοστούν στο οικογενειακό περιβάλλον έχουν σαν στόχο την προώθηση της εμπλοκής των γονιών στην πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών και ανάπτυξη δραστηριοτήτων και επιστημονικά τεκμηριωμένων προγραμμάτων που στοχεύουν στις οικογένειες γενικότερα και ιδιαίτερα στις οικογένειες υψηλού κινδύνου.

Οι δράσεις οι οποίες πραγματοποιούνται στο οικογενειακό περιβάλλον είναι οι εξής:

- «Καταγραφή και αξιολόγηση των υφιστάμενων προληπτικών προγραμμάτων που στοχεύουν στην πρόληψη για την οικογένεια, βάσει κριτηρίων ποιότητας.
- Εντοπισμός αναγκών και επιλογή ή και σχεδιασμός επιστημονικά τεκμηριωμένων προγραμμάτων που να στοχεύουν στις οικογένειες γενικά και ιδιαίτερα στις οικογένειες υψηλού κινδύνου.
- Προώθηση της συμμετοχής των γονέων σε προληπτικά προγράμματα μέσω της παροχής πληροφοριακού υλικού, διαφωτιστικών εκστρατειών, σεμιναρίων, ενημερωτικών συναντήσεων κ.α.
- Εφαρμογή και αξιολόγηση προληπτικών προγραμμάτων που στοχεύουν στις οικογένειες γενικά και ιδιαίτερα σε οικογένειες υψηλού κινδύνου, σε συνεργασία με τις Συνομοσπονδίες Γονέων.

- Δημιουργία συστήματος καταγραφής των προληπτικών προγραμμάτων που εφαρμόζονται για την οικογένεια.
- Δημιουργία καναλιών για συμμετοχή των γονέων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στο σχολικό περιβάλλον.
- Σύσταση πολυθεματικών ομάδων σε κάθε επαρχία για σφαιρική αντιμετώπιση των αναγκών που εντοπίζονται σε σχέση με τις οικογένειες υψηλού κινδύνου.

Οι φορείς οι οποίοι μπορούν να εμπλακούν στις δράσεις του οικογενειακού περιβάλλοντος είναι ειδικοί σε θέματα πρόληψης, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, η Τοπική Αυτοδιοίκηση, συνομοσπονδίες γονέων, κέντρα πρόληψης, Υ.Κ.Α.Ν (αρχηγείο αστυνομίας), το Υπουργείο Υγείας καθώς επίσης και το Υπουργείο Παιδείας και πολιτισμού».²⁴

3. ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

Τα προγράμματα πρόληψης στο στρατό θα εστιάζονται στην προαγωγή υγιών και δημιουργικών στάσεων και μορφών ψυχαγωγίας για τους στρατιώτες, και θα εφαρμοστούν συγκεκριμένες δράσεις απευθυνόμενες στο στρατιωτικό προσωπικό που κάνει χρήση ναρκωτικών.

Θα διασφαλιστεί η διαθεσιμότητα υπηρεσιών στον τομέα της πρόληψης, της εκπαίδευσης για θέματα υγείας και ψυχοκοινωνικής στήριξης, ενώ ταυτόχρονα θα δίνεται όλο και περισσότερη σημασία στους ανθρώπινους πόρους στον τομέα. Οι δράσεις που θα εφαρμόζονται στο περιβάλλον του στρατού είναι:

- «Καταγραφή και αξιολόγηση των υφιστάμενων προληπτικών δράσεων και προγραμμάτων στο στρατό.
- Επιλογή στελεχών με στόχο την εφαρμογή προληπτικών προγραμμάτων στο στρατό.

---

²⁴ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ 2004-2008, Αντιναρκωτικό συμβούλιο Κύπρου σελ 8-9

- Παροχή προγραμμάτων κατάρτισης στα στελέχη πρόληψης με στόχο την προώθηση της εφαρμογής προληπτικών δράσεων και προγραμμάτων.
- Επεξεργασία και διοχέτευση εκπαιδευτικού υλικού βάσει του οποίου θα εφαρμόζονται τα προληπτικά προγράμματα.
- Προώθηση εναλλακτικών ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων στο χώρο του στρατού.
- Ετοιμασία και διοχέτευση ενημερωτικού υλικού για στρατιώτες.

Οι φορείς με τους οποίους συνεργάζεται το περιβάλλον του στρατού για να εφαρμόσει τις δράσεις αυτές είναι το Υπουργείο Άμυνας, Ειδικοί σε θέματα πρόληψης, το Υπουργείο Υγείας».²⁵

4. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΥΓΕΙΑΣ

Θα σχεδιαστούν και θα εφαρμοστούν προγράμματα για την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη των βλαβερών συνηθειών και πρακτικών. Αυτό θα επιτευχθεί με την παρέμβαση των επαγγελματιών στον τομέα της υγείας οι οποίοι θα εστιάσουν τις προσπάθειες σε θέματα αγωγής υγείας και στον έγκαιρο εντοπισμό προβλημάτων που σχετίζονται με τη χρήση και κατάχρηση των ναρκωτικών , καθώς και τον εντοπισμό των ομάδων υψηλού κινδύνου.

Ο ρόλος των επαγγελματιών του τομέα της υγείας στη διάδοση πληροφοριών είναι κρίσιμης σημασίας και θα διασφαλιστεί η στενή συνεργασία και συμμετοχή τους σε ότι αφορά την πρόληψη στα σχολεία, υπό το συντονισμό του σχολικού συστήματος.

Οι δράσεις που πραγματοποιούνται στο περιβάλλον υγείας είναι:

- «Καταγραφή και αξιολόγηση των προληπτικών προγραμμάτων στο περιβάλλον της υγείας
- Ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού και προγραμμάτων κατάρτισης που να στοχεύουν στους ειδικούς πρωτοβάθμιας φροντίδας του συστήματος υγείας.

---

²⁵ ΟΠ.Π σελ 6

- Ανάπτυξη πρωτοκόλλων για έγκαιρο εντοπισμό προβλημάτων που σχετίζονται με τη χρήση και κατάχρηση ουσιών στο γενικό πληθυσμό στο επίπεδο της πρωτοβάθμιας φροντίδας εντός του πλαισίου του συστήματος υγείας.
- Σχεδιασμός βραχέων παρεμβάσεων που να στοχεύουν σε άτομα υψηλού κινδύνου ή χρήστες ουσιών για εφαρμογή τους στο σύστημα υγείας και στις μονάδες επειγόντων περιστατικών.
- Δημιουργία συστήματος παραπομπών συνδεδεμένο με το θεραπευτικό δίκτυο.
- Δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης έγκαιρου εντοπισμού και παρέμβασης για το προσωπικό των Μονάδων Επειγόντων Περιστατικών.

Οι εμπλεκόμενοι φορείς στις δράσεις που ανήκουν στο περιβάλλον υγείας είναι το Υπουργείο Υγείας, και ειδικοί σε θέματα πρόληψης».²⁶

Γ. Τρόποι μείωσης της βλάβης

Για μείωση της βλάβης παρατηρούμε ότι η ανάπτυξη στρατηγικών που συνδέεται με τη χρήση παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών συντονίζεται από το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου. Οι κύριοι φορείς, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για την δημιουργία και εφαρμογή προγραμμάτων μείωσης της βλάβης είναι τμήματα του Υπουργείου Υγείας, όπως το Εθνικό Πρόγραμμα AIDS και οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας. Προγράμματα μείωσης της βλάβης, η εφαρμογή των οποίων αναφέρεται στην Εθνική Στρατηγική, συμπεριλαμβάνουν πρόγραμμα συντήρησης με χορήγηση μεθαδόνης, άλλα προγράμματα υποκατάστασης, καθώς και πρόγραμμα ανταλλαγής συριγγών. Σημειώνεται πως σε ότι αφορά την διαθεσιμότητα αποστειρωμένων συριγγών και βελόνων, τα φαρμακεία κάτω από κάποιες προϋποθέσεις – μπορούν να τις προμηθεύουν.

Παρ' όλο που δεν υπάρχει ειδικό εθνικό σύστημα παρακολούθησης χρηστών παράνομων ψυχοδραστικών ουσιών των στεγνών θεραπευτικών προγραμμάτων και προγραμμάτων με χορήγηση φαρμακευτικής αγωγής,

---

²⁶ ΟΠ.Π σελ 8

πολλοί από αυτούς καταγράφονται από το γενικό μητρώο του Υπουργείου Υγείας, υπό την αιγίδα του οποίου λειτουργούν τα προγράμματα χορήγησης φαρμακευτικής αγωγής.²⁷

Δ. Μείωση της προσφοράς

Η Κύπρος θα χαράξει μία πολυεπιστημονική καθώς και ολοκληρωμένη και περιεκτική πολιτική, για να μπορέσει να έχει επιτυχή αποτελέσματα στον τομέα της μείωσης της προσφοράς και της ελεύθερης πρόσβασης στα ναρκωτικά,. Η πολιτική αυτή, θα αποτελείται από ένα συνδυασμό μέτρων επιβολής του νόμου καθώς και άλλα εργαλεία, τα οποία είναι η αύξηση των αναλυτικών δυνατοτήτων των εμπλεκόμενων φορέων, η προαγωγή της έρευνας και η ανάπτυξη δεικτών για την αξιολόγηση της προόδου σε αυτό τον τομέα. Θα προωθηθεί η συνεργασία μεταξύ όλων των φορέων καθώς και με την κοινωνία των πολιτών.

Ο κύριος στόχος της Εθνικής Στρατηγικής στον τομέα του ελέγχου της προσφοράς θα είναι η σημαντική μείωση της προσφοράς και διαθεσιμότητας των παράνομων ουσιών στην Κύπρο. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, δεδομένης της φύσης της εμπορίας σε διεθνές επίπεδο και λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και το γεγονός ότι το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι αποτέλεσμα της διοχέτευσης του σε άλλους εγκληματικούς τομείς, θα απαιτηθεί στενή συνεργασία και συντονισμός μεταξύ της Κύπρου και των διεθνών φορέων οι οποίοι εμπλέκονται στη μείωση της προσφοράς. Θα επιτευχθεί βελτίωση σε θέματα επιβολής του νόμου και της συνεργασίας στο δικαστικό επίπεδο μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των τρίτων χωρών.²⁸

Οι δράσεις για τη μείωση της προσφοράς των παράνομων ουσιών θα εστιαστούν στους τρεις ακόλουθους πυλώνες:

1. «τη Δράση κατά της Εσωτερικής Διανομής Παράνομων Ναρκωτικών από εγκληματικές ομάδες οι οποίες ενεργούν εντός της Κύπρου, με τη δημιουργία στα πλαίσια της Υ.Κ.Α.Ν συγκεκριμένων μεθόδων και

---

²⁷ ΟΠ.Π σελ 12

²⁸ ΟΠ.Π σελ 14

διαδικασιών για την αντιμετώπιση της ενδιάμεσης εμπορίας ναρκωτικών.

2. τη δράση κατά της Λιανικής Διάθεσης Παράνομων Ναρκωτικών και την Επιβολή του Νόμου σε θέματα που σχετίζονται με την κατανάλωση, με τη συμμετοχή των Αστυνομικών Μονάδων που επιλαμβάνονται αυτού του έργου, μέσα από ειδικές και περιοδικές ενέργειες.
3. τη δράση Κατά Διεθνών Εγκληματικών Οργανώσεων με σκοπό τη διασφάλιση συνθηκών ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης». ²⁹

Ε. ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Το πρόβλημα των ναρκωτικών αποτελεί αναμφίβολα ένα παγκόσμιο φαινόμενο το οποίο απαιτεί διεθνείς δράσεις.

Στα πλαίσια μια Εθνικής Στρατηγικής για τα ναρκωτικά, δίνεται ειδική σημασία στη διεθνή συνεργασία.

Για την Κύπρο, η διεθνής συνεργασία περιλαμβάνει τόσο την εθνική όσο και τη διεθνή προοπτική, με συμμετοχή στο ευρωπαϊκό, το διμερές και το πολυμερές επίπεδο.

Η Διεθνής Συνεργασία βασίζεται στις ακόλουθες αρχές:

- «την ενεργό συμμετοχή της Κύπρου στο διεθνή διάλογο για τα ναρκωτικά, ενισχύοντας έτσι την υφιστάμενη συμμετοχή της σε πολυμερή βήματα.
- Την υιοθέτηση σφαιρικής και ισορροπημένης προσέγγισης προς το πρόβλημα των ναρκωτικών, σε συνάρτηση με το διεθνές πλαίσιο των στρατηγικών μείωσης της προσφοράς και ζήτησης.
- Την ενίσχυση μέτρων αναφορικά με νέα πρότυπα χρήσης και νέα φαινόμενα όπως αυτό των συνθετικών ναρκωτικών.
- Το σχεδιασμό μίας κοινής Ευρωπαϊκής πολιτικής για τα ναρκωτικά.
- Την προώθηση μέσων για την επίτευξη περιφερειακής συνεργασίας με χώρες της Μεσογείου, της Μέσης Ανατολής και της Κοινοπολιτείας.

---

²⁹ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ 2004-2008, Αντιναρκωτικό συμβούλιο Κύπρου σελ 15

- Την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας στην καταπολέμηση των αδικημάτων συγκάλυψης, του οργανωμένου εγκλήματος, της εμπορίας ναρκωτικών και της εγκληματικότητας που σχετίζεται με τα ναρκωτικά.
- Την αναβάθμιση της ανταλλαγής πληροφοριών κατά της παράνομης εμπορίας πρόδρομων ουσιών».³⁰

---

³⁰ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ 2004-2008, Αντιναρκωτικό συμβούλιο Κύπρου σελ

ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ, ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αυξανόμενη τάση αξιολόγησης νέων νόμων ή υποβολής εκθέσεων σχετικά με την αξιολόγηση νέων νόμων (όσον αφορά την εφαρμογή ή/και τον αντίκτυπό τους). Στον τομέα των ναρκωτικών, πιλοτικά προγράμματα χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση ή την αξιολόγηση πολλών διαφορετικών πτυχών της νομοθεσίας περί ελέγχου των ναρκωτικών, συμπεριλαμβανομένων της βασικής νομοθεσίας που απαγορεύει τη χρήση ή την κατοχή, των τρόπων αντιμετώπισης των αδικημάτων περί τα ναρκωτικά, καθώς και της καταπολέμησης της διακίνησης και της νομιμοποίησης προσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Στην Κύπρο το να γίνεται χρήση ή κατοχή ψυχοδραστικών ουσιών αποτελεί ποινικό αδίκημα και αναφερόμενοι για ναρκωτικά Τάξης Α ή και Β μπορεί να επιφέρει ποινή ή και φυλάκιση ισόβια. Η μεγαλύτερη ποινή που συνήθως επιβάλλεται για τη χρήση ή κατοχή ναρκωτικών της Τάξης Γ είναι μέχρι και 8 χρόνια.

Μετά από τροποποίηση του Νόμου «Περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων ουσιών Νόμου» του 1977, το 2003 στο άρθρο 30^Α του Νόμου εισήχθησαν όρια στις ποσότητες για προσωπική χρήση όπου η κατοχή πέραν του ορίου δημιουργεί μαχητό τεκμήριο που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει πρόθεση για πώληση της ουσίας. Το άρθρο αυτό θέτει όρια να περιλαμβάνονται 3 ή περισσότερα φυτά κάνναβης, 30 ή περισσότερα γραμμάρια κάνναβης ή προϊόντα της, 10 γραμμάρια ή περισσότερα προπαρασκευάσματα κοκαΐνης ή οπίου (ή παράγωγά τους).

Επίσης κατά το 2004 υπήρξε σημαντική εξέλιξη λόγω των τροποποιήσεων του «Περί αποδείξεως Νόμου, καθώς και του περί Αστυνομίας Νόμου» με τις οποίες γίνεται πιο εύκολη η παρουσίαση τεκμηρίων στο δικαστήριο και δίνεται περισσότερη εξουσία στην Αστυνομία. Επιπρόσθετα, τροποποιήθηκε ο «Περί προλήψεως της Χρήσης και Διάδοσης

Ναρκωτικών ή άλλων εξαρτησιογόνων Ουσιών Νόμος» του 2000, καθιστώντας πιο λειτουργικό το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο.³¹

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Η Κυπριακή Κυβέρνηση έχει επικυρώσει όλες τις Διεθνείς Συμβάσεις σχετικά με την καταπολέμηση των ναρκωτικών και έχει εκσυγχρονίσει την Εθνική της Νομοθεσία σε βαθμό πλήρους εναρμόνισης με το ευρωπαϊκό κοινοτικό κεκτημένο. Για την υλοποίηση των προνοιών, τόσο των Διεθνών όσο και των Διμερών Συμβάσεων που έχει υπογράψει η Κύπρος, η Κυπριακή Αστυνομία συνεργάζεται στενά με τα Ηνωμένα Έθνη, την Ευρωπαϊκή Ένωση, το Συμβούλιο της Ευρώπης, την INTERPOL και άλλους Διεθνείς Οργανισμούς, καθώς και τις υπηρεσίες ξένων χωρών που έχουν εγκαταστήσει μόνιμα στην Κύπρο Αξιωματικούς Συνδέσμους, τους λεγόμενους Liaison Officers.

Στην Κυπριακή Νομοθεσία για τα ναρκωτικά περιλαμβάνονται οι ακόλουθοι Νόμοι:

1. Ο Περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών Νόμος του 1977, όπως τροποποιήθηκε από τον Νόμο 67/83 και 20(1)92.

Ο νόμος αυτός όπως αναφέραμε προηγουμένως είναι ο πρώτος και βασικότερος νόμος που έχει ψηφιστεί για τα ναρκωτικά, είναι ο κύριος άξονας στον οποίο κινούνται και οι υπόλοιποι νόμοι που ακολουθούν, οι οποίοι λειτουργούν εμβόλιμοι του.

Ο νόμος αυτός ερμηνεύει διάφορους όρους όπως «η εμπορία», «ο επιχειρηματίας», «καταχωρημένη ουσία» και αναφέρεται κάτω από ποιες προϋποθέσεις μπορεί κάποιος να εμπορεύεται τέτοιου είδους ουσίες. Σύμφωνα με το νόμο η Παρασκευή και η εμπορία τέτοιων ουσιών επιτρέπεται μόνο με ειδική άδεια η οποία χορηγείται από τον υπουργό υγείας σε άτομα με ακεραιότητα χαρακτήρα και τα οποία τηρούν ορισμένες προϋποθέσεις που καθορίζονται από αυτόν. Όλες οι εμπορικές πράξεις πρέπει να καλύπτονται από τα κατάλληλα πιστοποιητικά και εγγραφή. Οι συναλλαγές δεν αφορούν

---

³¹ www.narkωτικά/νομοθεσία.mht

τις ουσίες κατηγορίας Β και οπωσδήποτε χορηγούνται σε όχι συχνότερα από 3 φορές το χρόνο. Ο επιχειρηματίας παρέχει οποιοσδήποτε πληροφορίες του ζητηθούν κυρίως όταν αφορούν ασυνήθεις και ύποπτες παραγγελίες.

2. Ο Περί Περίθαλψης και Μεταχείρισης Τοξικομανών Νόμος του 1992. (Νόμος 57(1) του 92).

Ο νόμος αυτός αναφέρεται στη δυνατότητα στέρησης ατομικών και προσωπικών δικαιωμάτων κάποιου χρήστη ναρκωτικών ουσιών, γεγονός το οποίο θα είναι προς όφελος για την ψυχική και σωματική του υγεία. Για παράδειγμα τέτοιου είδους περιστατικό μπορεί να συμβεί κατά τη διάρκεια κάποιου χρήστη σε κέντρο αποτοξίνωσης κατά τη διάρκεια της οποίας να του στερηθεί το δικαίωμα να τον επισκέπτονται φίλοι και γνωστοί του οι οποίοι είναι πάσης υποψίας για την προμήθευση του με ναρκωτικές ουσίες ή και αρνητικού του επηρεασμού.

3. Ο Περί Δήμευσης Εσόδων από Παράνομη Διακίνηση Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών Νόμος του 1992 (39(I) του 92).

Με το νόμο αυτό παρουσιάζεται το γεγονός ότι εάν κάποιος χρησιμοποιήσει πειστικά τεκμήρια και αποδείξεις στο δικαστήριο τα οποία να κατηγορούν κάποιον σαν εμπλεκόμενο στη διακίνηση και εμπόριο των ναρκωτικών ουσιών, τότε το δικαστήριο έχει το δικαίωμα να παγοποιήσει οποιοσδήποτε τραπεζικούς λογαριασμούς ή και να δημεύσει περιουσιακά του στοιχεία.

Παράγραφος όμως του νόμου **Περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών κεφ 115** αποτρέπει δήμευση όταν ο ενδιαφερόμενος για την περιουσία ζητήσει και αποδείξει στο δικαστήριο γιατί δεν πρέπει να γίνει αυτό.

4. Ο Περί Καταστολής του Εγκλήματος/Ελεγχόμενη Παράδοση και Άλλες Ειδικές Διατάξεις, Νόμος του 1995. (Νόμος 3(I) του 95).

Βάση αυτού του νόμου, οι Διοικητικές Αρχές όταν έχουν εύλογη αιτία και υποψία για οποιοδήποτε άτομο, μπορούν: α) να ερευνήσουν το άτομο αυτό και την κράτησή του για σκοπούς έρευνας, β) να ερευνήσουν οποιοδήποτε όχημα ή σκάφος του και γ) να κατάσχουν και να κατακρατήσουν οτιδήποτε στοιχεία μπορούν να αποτελέσουν μαρτυρία εναντίον του υπόπτου.

Ο κατηγορούμενος απαλλάσσεται από την κατηγορία μόνο εάν αποδείξει ότι δεν γνώριζε ή υποπτευόταν ότι το σκεύασμα που χρησιμοποιούσε ήταν απαγορευμένο ή ελεγχόμενο.

5. Ο Περί Συγκάλυψης Έρευνας και Δήμευσης Εσόδων από Ορισμένες Εγκληματικές Πράξεις Νόμος του 1996, (Νόμος 61(I)/96).

Ο Νόμος αναφέρει ότι δήμευση εσόδων μπορεί να γίνει και σε οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο εσκεμμένα παρακωλύει έρευνα εναντίον άλλων προσώπων, αποκρύπτει στοιχεία ή παραλείπει να παραδώσει οτιδήποτε βιβλία ή έγγραφα του ζητηθούν από τις Διοικητικές Αρχές

6. Ο Περί Προλήψεως της Χρήσης και Διάδοσης Ναρκωτικών και Άλλων Εξαρτησιογόνων Ουσιών (ίδρυση Αντιναρκωτικού Συμβουλίου και Ταμείου Νόμος του 2000, Νόμος 128(I)/2000.

Με την έγκριση της νομοθεσίας περί Αντιναρκωτικού Συμβουλίου και τον διορισμό των μελών του , το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για το σχεδιασμό, συντονισμό και επίβλεψη όλων των προσπαθειών για την καταπολέμηση των ναρκωτικών στη Κύπρο.

Το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο ως ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας έχει αναλάβει ως μέγιστη προτεραιότητα την ετοιμασία Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά 2000-2004, καθώς και Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Ναρκωτικά με στόχο την εφαρμογή της Στρατηγικής και των επί μέρους προγραμμάτων που στοχεύουν στην πρόληψη, θεραπεία και αποκατάσταση εξαρτημένων ατόμων. Το Συμβούλιο ήδη έχει αρχίσει το έργο του και έχει καθορίσει υποεπιτροπές πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς πρόληψης και τους πρώτους βραχυπρόθεσμους στόχους του, στους επί μέρους τομείς

Με την έγκριση νομοθεσίας εγκαθιδρύει και λειτουργεί το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Παρακολούθησης των Ναρκωτικών-ΕΚΤΕΠΝ, που καταστά δυνατή τη σύνδεσή και συμμετοχή της Κύπρου στις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης των Ναρκωτικών και της Τοξικομανίας στη Λισσαβόνα.

Το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο διαχειρίζεται και το ιδρυθέν «Ταμείο Καταπολέμησης Ναρκωτικών» το οποίο έχει σκοπό την οικονομική ενίσχυση

του αγώνα εναντίον των ουσιών εξάρτησης, με πόρους προερχόμενους τόσο από το δημόσιο τομέα, όσο και από τον ιδιωτικό.³²

---

³² Νόμος: βλέπε παράρτημα

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΘΕΣΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ

Ο «Περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών». Ο συγκεκριμένος αυτός νόμος ψηφίστηκε το 1977 και εκδόθηκε μέσω δημοσίευσης από την επίσημη εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το άρθρο 52 του Συντάγματος.

Η σημασία αυτού του νόμου είναι ότι ισχύει στη χώρα αυτή με το να ελέγχει τη λειτουργία της παραγωγής, της προμήθειας, της χρήσης, της εισαγωγής και εξαγωγής φαρμάκων, ναρκωτικών και άλλων ουσιών σύμφωνα με τις διαταγές της Ενιαίας Σύμβασης που έγινε στη Νέα Υόρκη στις 30 Μαρτίου το 1961.

Μετά την ψήφιση του νόμου αυτού το 1977, είχαμε την πρώτη του τροποποίηση το 1983, ακολούθως το 1992, στη συνέχεια το 2000, μετά το 2001, 2003 και η τελευταία τροποποίηση το 2005. Συγκεκριμένα μετά την τροποποίηση του Νόμου αυτού το 2003, μπήκαν όρια όσον αφορά τις ποσότητες για προσωπική χρήση του καθενός, και εάν παραβούν τα όρια αυτά, τότε δημιουργούνται μαχητά τεκμήρια που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η ουσία αυτή προωθείται για πώληση και εμπόριο. Τα όρια που θέτει το άρθρο είναι 3 ή περισσότερα φυτά κάνναβης, 30 ή περισσότερα γραμμάρια κάνναβης ή προϊόντα της, 10 γραμμάρια ή περισσότερα παρασκευάσματα κοκαΐνης ή οπίου (ή παράγωγά τους).

Το 2004 υπήρξε μία σημαντική εξέλιξη στο Νόμο «Περί αποδείξεως και στον Νόμο περί Αστυνομίας» λόγω της τροποποίησης του, όπου μετά την τροποποίηση του, μπορούν να παρουσιαστούν πιο εύκολα τεκμήρια στο δικαστήριο και με αυτό τον τρόπο δίνεται περισσότερη εξουσία στην αστυνομία.

Επίσης τροποποιήθηκε ο Νόμος «Περί προλήψεως της χρήσης και Διάδοσης Ναρκωτικών ή άλλων εξαρτησιογόνων Ουσιών» του 2000 όπου ανέβασε το ρόλο και τη δράση του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου.

ΦΟΡΕΙΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ, ΚΑΤΑΣΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

A) ΠΡΟΛΗΨΗ

Η διεθνής αύξηση της κατάχρησης ναρκωτικών, ιδιαίτερα μετά το 1960, καθιστά επιτακτική την ανάγκη για τη μελέτη και εφαρμογή προληπτικών μέτρων, δεδομένου ότι η πρόληψη είναι σημαντικότερη ακόμη και από την επιτυχή, θεραπεία.

Αυτή η διαδικασία της πρόληψης απαιτεί πίστωση χρόνου, εξειδίκευση και μεθοδικότητα . Κρίνεται απόλυτα αναγκαίο να υπάρχει συντονισμός και ολική αντιμετώπιση των οποιωνδήποτε διαταραχών ή δυσλειτουργιών που παρουσιάζονται και ταυτόχρονα, από κοινού κράτος και πολιτεία, να εφαρμόζουν τις κατάλληλες και αναγκαίες ενέργειες, με σκοπό την ανάπτυξη ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων και μηχανισμών αντίστασης, ενάντια στις εξαρτησιογόνες ουσίες.³³

Στην Κύπρο, σαν μία από τις δράσεις της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά και του Σχεδίου Δράσης, η Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας (αποτελούμενη από εκπροσώπους του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου Κύπρου και του Υπουργείου Υγείας) έχει αναλάβει τη επίβλεψη και τον συντονισμό προγραμμάτων πρόληψης που εφαρμόζονται στα σχολεία. Προγράμματα πρόληψης εφαρμόζονται σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μέσω εκστρατειών, σεμιναρίων και διαλέξεων για γονείς, εκπαιδευτικούς, μαθητές, καθώς και επαγγελματίες. Επιπρόσθετα, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, όπως αναφέρεται και στην Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά, είναι υπεύθυνο για τον σχεδιασμό, θεμελίωση και ενίσχυση προγραμμάτων επιλεκτικής πρόληψης απευθυνόμενων σε μαθητές και τις οικογένειες τους. Από το έτος 2004, υπάρχει μια ευδιάκριτη τάση προς την ανάπτυξη προγραμμάτων επιλεκτικής πρόληψης.

Ιστορική Αναδρομή στη συγκρότηση θεσμών πρόληψης

Σήμερα, η χρήση απαγορευμένων ουσιών, ναρκωτικών, είναι ίσως ο κυριότερος τρόπος με τον οποίο η νέα γενιά εκφράζει τις δυσκολίες της και το άγχος που της προκαλεί η απαιτητική κοινωνία, ο σύγχρονος τρόπος ζωής και οι απόμακρες σχέσεις που την περιβάλλει. Παράλληλα, η χρήση ναρκωτικών

³³ www.ναρκωτικάπρόληψη.mht «Κυπριακή Δημοκρατία. Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης»(2004-2007).

είναι ίσως το μόνο πράγμα που ανησυχεί ουσιαστικά τους γονείς, γίνεται καθημερινά ο φόβος και ο τρόμος αφού ακούνε να εξαπλώνεται με γρήγορους ρυθμούς η μάστιγα αυτή. Έτσι, όλες οι ενέργειες και δραστηριότητες πρόληψης που στοχεύουν στα ψυχολογικά προβλήματα της εφηβείας, αφορούν την πρόληψη της χρήσης ουσιών και τη θεραπεία των τοξικομανών.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια της πρόληψης εμπλέκονται επαγγελματίες υγείας οι οποίοι είναι γιατροί και ψυχίατροι που ασχολούνται κυρίως με τον τοξικομανή, τον χρήστη και την θεραπεία του και από την άλλη συμμετέχουν οι γονείς μαθητών, εκπαιδευτικοί, τοπική αυτοδιοίκηση, αστυνομικοί, εθελοντικοί φορείς καθώς επίσης και άλλοι οργανισμοί, οι οποίοι μέσα από τη μελέτη των στοιχείων και βλέποντας το πρόβλημα να αυξάνεται, νοιώθουν έντονα την ανάγκη να "κάνουν πρόληψη για τα ναρκωτικά".

Με την πάροδο των χρόνων, όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς συνειδητοποιούν και παρατηρούν ότι η μορφή της πληροφόρησης που εφαρμόζεται δεν φέρνει τα επιθυμητά αποτελέσματα γι' αυτό και προσπαθούν ν' αναλύσουν των συμπτωμάτων και την αιτιολογία της ύπαρξης κοινωνικών ψυχολογικών διαταραχών και δυσλειτουργιών.

Αποκτάται η ιδέα της συνολικής πρόληψης από μια ομάδα ανθρώπων διαφορετικών τομέων και προσεγγίσεων (υπουργείο παιδείας, αστυνομία, εθελοντικοί φορείς, σύλλογοι, σύνδεσμοι γονέων και άλλοι κρατικοί και ημικρατικοί φορείς) και βασίζονται πλέον σε επιδημιολογικά στοιχεία, ενώ παράλληλα εφαρμόζουν προγράμματα που προωθούν την ανάπτυξη αμυντικών μηχανισμών και αντιστάσεων ενάντια στις αρνητικές επιδράσεις και παράγοντες που προωθούν τις εξαρτησιογόνες ουσίες.

Έτσι, παρουσιάζεται η σημερινή μορφή της πρόληψης. Πρόκειται για μια προσπάθεια όπου η Αγωγή Υγείας, η πληροφόρηση, η εκπαίδευση, η εξωνοσοκομειακή περίθαλψη, η θεραπεία, η ένταξη και επανένταξη είναι αδιαίρετες, το άτομο-ο χρήστης απαραίτητα τώρα πλέον περνά από όλα αυτά τα στάδια.

Μέσα στα πλαίσια αυτής της πρόληψης, η Αστυνομία αποτελεί ένα κομμάτι της όλης προσπάθειας που σε συνεργασία με άλλους φορείς, δραστηριοποιείται παρέχοντας βοήθεια, κυρίως στον τομέα της πρωτογενούς πρόληψης και εν μέρει της δευτεροβάθμιας πρόληψης.

Από το έτος 1997, το γραφείο εκπαίδευσης και διαφώτισης της Υ.ΚΑ.Ν, στελεχώνεται με επιστημονικό προσωπικό. Από το Νοέμβριο του 1999 και

μετά από ανάλογη εκπαίδευση, εφαρμόζονται εξειδικευμένα προγράμματα που είναι αποτέλεσμα μελέτης, αξιολόγησης διαφόρων προγραμμάτων που εφαρμόζονται από την Αστυνομία σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες (Ηνωμένο Βασίλειο, Ελλάδα, Γερμανία) και προσαρμόζονται ανάλογα με τις ανάγκες και τα δεδομένα που υπάρχουν στην Κύπρο.³⁴

Η φιλοσοφία των προγραμμάτων πρόληψης που εφαρμόζει η Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών (δημοτική εκπαίδευση, μέση εκπαίδευση, γονείς και άλλα οργανωμένα σύνολα), βασίζεται στην ιδέα του "Συνεταιρισμού" διαφόρων φορέων με σκοπό την ανάπτυξη εκείνων των ικανοτήτων που απαιτούνται για την ανάπτυξη μηχανισμών αντίστασης και την εξασφάλιση υγείων ανθρώπων.

Η όλη φιλοσοφία των προγραμμάτων επικεντρώνεται στην ευαισθητοποίηση και την εκτίμηση της ανθρώπινης ζωής (κυρίως στη δημοτική εκπαίδευση) καθώς επίσης και στη διδασκαλία εκείνων των στρατηγικών για αντίσταση στη χρήση οποιασδήποτε ουσίας. Ακόμα, η φιλοσοφία των εν λόγω προγραμμάτων περιστρέφεται γύρω από την δημιουργία εκείνων των ικανοτήτων που στοχεύουν στην ανάπτυξη υγείων ατόμων ικανών να αντισταθούν σε αρνητικές συμπεριφορές όπως οι ουσίες εξάρτησης και να αναπτύξουν θετική στάση συμπεριφοράς».³⁵

ΣΤΟΧΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Τα προγράμματα πρόληψης, που εφαρμόζονται από την Υ.ΚΑ.Ν, στοχεύουν να βοηθήσουν τους νέους ανθρώπους σε θέματα όπως

- Την ανάπτυξη και ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησης
- Τη λήψη αποφάσεων.
- Την αναγνώριση και ανάπτυξη αντίστασης σε αρνητικές πιέσεις (negative pressures).
- Την Αξιολόγηση των κινδύνων.
- Την ικανότητα αναγνώρισης δικαιωμάτων, ευθυνών και υποχρεώσεων
- Την προαγωγή ενός υγιούς τρόπου ζωής.

³⁴ www.narkωτικαίπρόληψη.mht«Κυπριακή Δημοκρατία. Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης»(2004-2007).

³⁵ www.narkωτικαίπρόληψη.mht«Κυπριακή Δημοκρατία. Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης»(2004-2007).

Γενικά, στοχεύουν στο να εμποδίσουν ή να καθυστερήσουν την έναρξη χρήσης ουσιών, στο να ενημερώσουν τα άτομα για τις επιπτώσεις των ουσιών αυτών, καθώς και τη μετάβαση από την δοκιμή στη συστηματική χρήση.

Όλες οι πολιτικές στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης, όπως αναφέρονται στην ανακοίνωση της επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικά με το σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση των ναρκωτικών (2000-2004) αναφέρουν ότι: «Εκτός από τον παραδοσιακό της ρόλο στη μείωση της προσφοράς, η αστυνομία συμμετέχει όλο και περισσότερο στις προσπάθειες για τη μείωση της ζήτησης και σε εκπαιδευτικές ενέργειες καθώς και σε στρατηγικές για τη στήριξη κοινοτικής δράσης». Έτσι και η Υ.ΚΑ.Ν προσφέρει εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία ανταποκρίνονται στην ηλικία, τον βαθμό αντίληψης και τις απαιτήσεις και ιδιομορφίες του κοινού στο οποίο απευθύνεται το πρόγραμμα σε παγκύπρια βάση.³⁶

«Τα προγράμματα για τα οποία γίνεται αναφορά είναι τα πιο κάτω:

- Πρόγραμμα «Εκπαίδευση Παιδιών Δημοτικής Εκπαίδευσης» (ηλικία 10-12 ετών)
- Πρόγραμμα « Ανάπτυξης Ικανοτήτων για Εφήβους» (ηλικία 13-15)
- Πρόγραμμα «Πληροφόρησης και εξειδικευμένης γνώσης για νέους» (ηλικία 16-18)
- Συμμετοχή σε σεμινάρια Αντιναρκωτικής Αγωγής (ηλικίας 12-13)
- Πρόγραμμα « Οι γονείς στην πρόληψη» όπου δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην επιμόρφωση γύρω από τις ουσίες εξάρτησης και τρόπους έγκαιρης παρέμβασης από τους γονείς. Δίνονται επίσης κατευθυντήριες γραμμές για τρόπους αντιμετώπισης προβλημάτων στο οικογενειακό περιβάλλον. Δηλαδή, γίνεται προσπάθεια για απόκτηση γνώσεων γύρω από τους τρόπους διαπαιδαγώγησης, συμπεριφοράς και επικοινωνίας μέσα στην οικογένεια.
- Πρόγραμμα « Ο εθνοφρουρός αμύνεται στις ουσίες εξάρτησης». Αναπτύσσεται σε κέντρα εκπαίδευσης νεοσυλλέκτων καθώς επίσης και τις μονάδες της Εθνικής Φρουράς.

³⁶ www.ναρκωτικά/πρόληψη.mht «Κυπριακή Δημοκρατία. Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης»(2004-2007).

- Πρόγραμμα εκπαίδευσης αξιωματικών και υπαξιωματικών της Ε.Φ με το Γ.Ε.Ε.Φ και τους Διοικητές Μονάδων.
- Πρόγραμμα «Επιμόρφωσης Καθηγητών»
- Εκπαιδεύσεις «εκπαιδευτών προσκόπων» και «προσκόπων» μέσα στο περιβάλλον της συνολικής εκπαίδευσης και διαπαιδαγώγησης αυτών. Κυρίως εφαρμόζονται πρακτικές δεξιότητες λόγω του χαρακτήρα των εκπαιδεύσεων στις οποίες υπόκεινται οι πρόσκοποι.
- Επιμορφωτικά σεμινάρια που αποτείνονται στο προσωπικό και μέλη του τμήματος δασών, της υπηρεσίας θήρας και διαφόρων κυνηγετικών συλλόγων καθώς επίσης και τους υγειονομικούς επισκέπτες.
- Περιφερειακές συζητήσεις με θέμα τις ουσίες εξάρτησης μέσα στην κοινότητα σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση(Δήμους)
- Εκπαίδευση Αστυφυλάκων που φοιτούν στην Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου.
- Πρόγραμμα "Προσέγγιση" που απευθύνεται κυρίως σε νέους ανθρώπους (18-25). Επιδιώκεται η προσέγγιση των νέων σε περιοχές που δεν υπάρχει εύκολη πρόσβαση, καθώς επίσης σε διάφορους χώρους ψυχαγωγίας των νέων».³⁷

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ-ΜΕΣΑ-ΤΡΟΠΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Τα προγράμματα πρωτογενούς πρόληψης που εφαρμόζονται από την Υ.ΚΑ.Ν , στηρίζονται σε εκπαιδευτικά μοντέλα όπως είναι το γνωστικό, συναισθηματικό και ψυχοκοινωνικό, που όλα όμως μαζί μπορούν να διαπαιδαγωγήσουν, να αναπτύξουν ικανότητες αντίστασης (ψυχολογικά αντισώματα) και να αποτρέψουν πράξεις αντικοινωνικής συμπεριφοράς.

Σύμφωνα με το γνωστικό μοντέλο εκπαίδευσης, πρέπει να παρέχεται η απαραίτητη πληροφόρηση, ενημέρωση και γνώση για τις επιπτώσεις της χρήσης ουσιών ώστε να μπορεί να διαμορφωθεί μια αρνητική στάση έναντι στις ουσίες εξάρτησης και τη χρήση τους. Η ενημέρωση όμως σύμφωνα με αυτό το μοντέλο θα πρέπει να αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου προγράμματος εφόσον η αλλαγή συμπεριφοράς δεν επηρεάζεται μόνο από τη στάση των ατόμων έναντι σε κάποια θέματα.

³⁷ www.varkwtikaliprolhpsi.mht

Από την άλλη, το συναισθηματικό μοντέλο απευθύνεται στο ίδιο το άτομο. Ενδιαφέρεται για την αυτοεκτίμηση, την αναγνώριση προσωπικών-ατομικών αναγκών και συναισθημάτων και προσπαθεί να διερευνήσει τους λόγους για τους οποίους καταλήγει το άτομο στις ουσίες και πώς αυτές δρουν για την κάλυψη των εσωτερικών αναγκών του ατόμου.

Τέλος, το ψυχοκοινωνικό μοντέλο στηρίζεται στην άποψη ότι τα άτομα οδηγούνται στη χρήση και εν συνεχεία στην κατάχρηση ουσιών, λόγω της ανυπαρξίας εκείνων των ψυχοκοινωνικών δεξιοτήτων που με κοινωνικά αποδεκτούς τρόπους θα βοηθήσουν τα άτομα να καλύψουν τις εσωτερικές ανάγκες που ίσως να είναι η αιτία που τους οδηγεί στη χρήση. Γι' αυτό, σύμφωνα με το μοντέλο αυτό επιδιώκεται η διδασκαλία της αναγνώρισης πιέσεων που δέχονται κυρίως έφηβοι και πώς μπορούν να αντισταθούν.

Μπορούν να επιτύχουν όλα αυτά στα οποία στηρίζονται και επιδιώκουν τα πιο πάνω μοντέλα εκπαίδευσης με τους εξής τρόπους:

Βασικά, η υπηρεσία, κατά την εφαρμογή των προγραμμάτων πρόληψης χρησιμοποιεί τους ακόλουθους τρόπους, μέσα και μεθόδους έτσι ώστε να επιτύχει τα καλύτερα αποτελέσματα:

Εκπαιδευτικά σεμινάρια σε μικρές ομάδες μαθητών και ανάπτυξη ιδεοθύελλας γύρω από συγκεκριμένα θέματα:

- Χρήση καρτών διδασκαλίας (session cards)
- Χρήση φωτογραφιών
- Χρήση ερωτηματολογίων
- Χρήση Παζλ

Παροχή κατευθυντήριας γνώσης (π.χ. επιπτώσεις από τη χρήση ουσιών).

Χρήση βίντεο και συζήτηση μετά την παρουσίαση συγκεκριμένου θέματος.

Εφαρμογή πρακτικών ασκήσεων όπου, για παράδειγμα, καλείται ο έφηβος να έρθει αντιμέτωπος με πιέσεις των συνομηλίκων και πρέπει με καθορισμένους τρόπους αντίδρασης να δοκιμάσει πώς και τι θα συνέβαινε αν αυτό ήταν πραγματικότητα. Εδώ δηλαδή εφαρμόζεται η μέθοδος «παιγνίδι ρόλων –role play», όπου το ίδιο το άτομο καλείται να βρει τις λύσεις και να δημιουργήσει κοινωνικές δεξιότητες διαμέσου της προσωπικής εμπειρίας.

Φωτοαντίγραφα με υλικό που προκαλεί προβληματισμό και εναρκτήριο λάκτισμα για ανάπτυξη διαλόγου και συζήτησης.

Εφαρμογή εκπαιδευτικών παιχνιδιών που κυρίως μπορούν να εκτελεστούν σε ανοικτό χώρο (π.χ. κατά την εκπαίδευση προσκόπων ή σε κατασκηνωτικούς χώρους) και άλλων παιδαγωγικών παιχνιδιών
Η μουσική αποτελεί πολλές φορές αναπόσπαστο μέρος της εκπαίδευσης μαζί με τα πιο πάνω παιχνίδια.

Τέλος, τη χρήση διαφόρων οπτικοακουστικών μέσων εκπαίδευσης. Ουσιαστικά, γίνεται δουλειά με την ενεργό δραστηριοποίηση των συμμετεχόντων στις διαδικασίες της μάθησης. Γίνεται προσπάθεια μιας πολλαπλής παρέμβασης όπου μέσω της εικόνας, του ήχου, της αίσθησης και ενεργούς δράσης μέσα από μια επίδειξη ή διαδραμάτιση ρόλου, πιστεύεται ότι θα αποκτηθεί η κατάλληλη γνώση και θα αναπτυχθούν εκείνες οι ικανότητες που απαιτούνται για την δημιουργία μιας υγιούς κοινωνίας με υγιή άτομα.

Τομέας Πρωτοβάθμιας Πρόληψης

Πέρα από τα προγράμματα τα οποία αναφέραμε προηγουμένως, η Υ.ΚΑ.Ν, μέσα στα πλαίσια της πρωτογενούς πρόληψης, απευθύνεται στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο και προβαίνει στις πιο κάτω δραστηριότητες:

- «Εκδίδει ενημερωτικό-διαφωτιστικό υλικό (αφίσες, κάρτες, αυτοκόλλητα)
- Ετοιμάζει και παρουσιάζει προς το κοινό αντικείμενα που προβάλλουν την τηλεφωνική γραμμή άμεσης ανταπόκρισης και βοήθειας (τηλ.1498), η οποία λειτουργεί 24 ώρες το 24ωρο. Τέτοια αντικείμενα είναι καπέλα, στυλό, πορτοφόλια, αντηλιακά για αυτοκίνητα, χάρακες, μπλουζάκια κ.λ.π.
- Οργανώνει συναυλίες αφιερωμένες ενάντια στις ουσίες εξάρτησης
- Διοργανώνει διαγωνισμούς ζωγραφικής για μαθητές με θέμα τη χρήση ουσιών εξάρτησης.
- Λαμβάνει μέρος στην Κρατική Έκθεση Κύπρου με δικό της χώρο όπου διανέμει ενημερωτικό υλικό.
- Στηρίζει και διοργανώνει εκδηλώσεις που προάγουν τη θετική ενασχόληση (π.χ. διοργάνωση ποδηλατικών αγώνων, παροχή αθλητικών μέσων σε κέντρα νεότητας) Συμμετέχει σε τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές κατόπιν αξιολόγησης του αιτήματος από τα Μ.Μ.Ε. και έγκριση του Αρχηγού Αστυνομίας

- Λαμβάνει μέρος σε εκδηλώσεις άλλων φορέων και οργανώσεων που ασχολούνται με το θέμα των ουσιών εξάρτησης, όπως του Υπουργείου Υγείας-Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, Οργανισμού Νεολαίας, ΚΕΝΘΕΑ, Πανεπιστημίου Κύπρου, Αντιναρκωτικού Συνδέσμου Λευκωσίας και Αραδίππου, LIONS CLUB, ROTTARY CLUB, Σώμα Προσκόπων Κύπρου, Δήμου Αγλαντζιάς, Amade de Chypre, κ.α.
- Αναπτύσσει περαιτέρω δράση στη δημιουργία καλύτερων σχέσεων με το κοινό, μέσω της έντυπης ενημέρωσης (χριστουγεννιάτικα μηνύματα μέσω των περιοδικών και εφημερίδων).
- Πραγματοποιεί “ εβδομάδα εργασίας μαθητών” στην Υ.ΚΑ.Ν όπου έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν τον τρόπο λειτουργίας της υπηρεσίας και ταυτόχρονα να αποκτήσουν γνώση και κοινωνικές δεξιότητες για ενδυνάμωση της προσωπικότητάς τους ώστε να μπορούν να πουν ΟΧΙ στη χρήση ουσιών εξάρτησης.
- Συμμετέχει σε σεμινάρια και συνέδρια που αφορούν την πρόληψη».³⁸

Τομέας Δευτεροβάθμιας Πρόληψης

Στον τομέα της δευτεροβάθμιας πρόληψης, που έχει σαν στόχο άτομα και ομάδες υψηλής επικινδυνότητας, η υπηρεσία λειτουργεί επί 24ωρου βάσεως, τηλεφωνική γραμμή άμεσης ανταπόκρισης και βοήθειας, τηλ.1498, μέσω της οποίας παρέχεται η δυνατότητα στο κοινό να αποταθεί ανώνυμα ή επώνυμα και να ζητήσει βοήθεια ή συμβουλευτική αγωγή γύρω από τις ουσίες εξάρτησης ή ακόμα να διαβιβάσει πληροφορίες, να ενημερώσει, υποβοηθώντας έτσι περισσότερο το έργο της Αστυνομίας.

Τα τηλεφωνήματα που αφορούν την παροχή βοήθειας και συμβουλευτικής αγωγής, παραπέμπονται στο επιστημονικό προσωπικό του γραφείου εκπαίδευσης και διαφώτισης της Υπηρεσίας Καταπολέμησης Ναρκωτικών, όπου παρέχεται κατάλληλη ενημέρωση, βοήθεια και στήριξη τόσο σε χρήστες όσο και στις οικογένειές τους, ενώ παραπέμπονται για περαιτέρω εξειδικευμένη βοήθεια σε άλλες αρμόδιες υπηρεσίες.

Επίσης, πραγματοποιούνται ραντεβού σε προσωπικό επίπεδο με οικογένειες ή χρήστες. Μετά από αξιολόγηση της κάθε περίπτωσης και των κινήτρων του ατόμου που παρουσιάζει την αντικοινωνική συμπεριφορά της

³⁸ www.ναρκωτικά/πρωτοβάθμια_πρόληψη.mht

χρήσης των ουσιών εξάρτησης, παραπέμπονται για περαιτέρω εξειδικευμένη βοήθεια στις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, στο Κέντρο Πρόληψης Πολλαπλής Παρέμβασης **ΠΕΡΣΕΑΣ**, στη θεραπευτική μονάδα **ΤΟΛΜΗ** και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

Επισημαίνεται ότι η προσφορά αυτή της Υ.ΚΑ.Ν έχει ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη στενότερων σχέσεων και επικοινωνίας με τις υπόλοιπες υπηρεσίες, κρατικές και μη και συμβάλλει στην εδραίωση της εμπιστοσύνης του κοινού προς την υπηρεσία.

Ακόμα, εντατικοποιείται η προσπάθεια της Υ.ΚΑ.Ν, έτσι ώστε να δραστηριοποιείται περισσότερο μέσα σε κοινότητες όπου τα άτομα χαρακτηρίζονται ως υψηλού κινδύνου. Γίνονται προσπάθειες έτσι ώστε η επαφή και ενημέρωση τέτοιων ατόμων να είναι συστηματική και εύστοχη. Παράλληλα, παρέχεται βοήθεια σε κέντρα νεότητας τα οποία βρίσκονται σε αυτές τις περιοχές με σκοπό τη δημιουργία κινήτρων στους νέους της περιοχής για θετική και υγιή ενασχόληση όπως ο αθλητισμός.³⁹

«ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ»

Μέχρι τώρα τα προγράμματα αξιολογούνται με τη χρήση ερωτηματολογίων, τα οποία συμπληρώνονται από τους συμμετέχοντες στα προγράμματα, απαντώντας στα πιο κάτω ερωτήματα:

- Το αποτέλεσμα ήταν το αναμενόμενο;
- Το περιεχόμενο του μαθήματος/ εργαστηρίου ήταν βοηθητικό και κατατοπιστικό;
- Ποιο μέρος του προγράμματος είχε περισσότερη επίδραση και γιατί;
- Ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάστηκε το πρόγραμμα ήταν επικοινωνιακός;
- Ποιες δεξιότητες αναπτύξατε;
- Τι θα προτείνατε να αλλάξει στο επόμενο πρόγραμμα;

Είναι αξιοσημείωτο να αναφέρουμε ότι προγραμματίζονται πιλοτικές έρευνες για καλύτερη αξιολόγηση των προληπτικών προγραμμάτων που εφαρμόζει η Υ.ΚΑ.Ν. Σίγουρα, χρειάζεται συστηματική και ανελλιπή εξέταση

---

³⁹ www.varkwtikádeuteροβάθμια προληψη.mht

μετά από κάθε δραστηριότητα εφόσον η αξιολόγηση της αλλαγής στη στάση συμπεριφοράς των ατόμων είναι ένα αρκετά δύσκολο πεδίο εξέτασης».⁴⁰

B) ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ

Σύμφωνα με την αποστολή της η Υ.ΚΑ.Ν, αναπτύσσει σε Παγκύπρια βάση επιχειρησιακή δραστηριότητα με στόχο την αντιμετώπιση των ναρκωτικών και συγκεκριμένα: την καταπολέμηση της επιτόπιας παραγωγής, εμπορίας, διακίνησης και χρήσης ναρκωτικών, τη σύλληψη των εμπλεκομένων και την παραπομπή τους ενώπιον της Δικαιοσύνης, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών Νόμου 29 του 1977.

ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΕΠΙΔΙΩΚΕΤΑΙ:

Προστασία του κοινωνικού συνόλου και κυρίως των νέων από τη διάδοση και χρήση των ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών με κυριότερο σκοπό τη διασφάλιση της σωματικής και ψυχικής υγείας όλων των πολιτών σε ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας, δικαιοσύνης και υποστήριξης.

Με βάση τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν τα έτη 2001 έως 2006, παρατηρείται κάθε χρόνο να αυξάνεται ο αριθμός των υποθέσεων σχετικά με τα ναρκωτικά αρχίζοντας το 2001 με αριθμό 399 υποθέσεων και ακολουθώντας μία ανοδική πορεία κατέληξε το 2006 με 654 υποθέσεις. Το ίδιο ισχύει και για τα ενεχόμενα πρόσωπα, δηλαδή με αριθμό ενεχόμενων προσώπων 509 το 2001 και καταλήγοντας το 2006 με 744. Στα στατιστικά στοιχεία είναι εμφανές ότι στα ενεχόμενα πρόσωπα, τον μεγαλύτερο αριθμό τον κατέχουν οι Κύπριοι και ακολούθως οι αλλοδαποί, με μία αρκετά μεγάλη διαφορά αριθμού, για παράδειγμα το 2001 από τα 509 ενεχόμενα πρόσωπα ήταν τα 307 Κύπριοι και τα 202 αλλοδαποί, το ίδιο και κατά το έτος 2006 όπου οι 506 ήταν Κύπριοι και οι 238 αλλοδαποί.

Περισσότερες κατασχέσεις έγιναν στα φυτά κάνναβης με το μεγαλύτερο αριθμό 1329 φυτών το έτος 2003, ακολουθεί η κάνναβης με μεγαλύτερο ποσό κατάσχεσης 180Kg 794,5 gr το έτος 2005. Επίσης η μεγαλύτερη κατάσχεση που έγινε στη Ρητίνη Κάνναβης (χασίς) ήταν το 2004 με 53kg 165,5gr, στην

---

⁴⁰ www.ναρκωτικάπρόληψη.μητκ.κυπριακή.δημοκρατία.Υπουργείο.Δικαιοσύνης.και.Δημοσίας.Τάξης(2004-2007).

κοκαΐνη η μεγαλύτερη ποσότητα κατάσχεσης ήταν 9kg 571,5g και έγινε το 2003.

3.5. Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΗΣ ΔΙΩΞΗΣ

Αυτή η ανησυχητική πορεία στη χρήση ναρκωτικών, οδήγησε την ηγεσία της αστυνομίας στην δημιουργία της ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΔΙΩΞΗΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ (Υ.ΔΙ.Ν) και την ενίσχυσή της με προσωπικό, σε μια προσπάθεια για αποτελεσματική καταστολή, αλλά και πρόληψη ενάντια στην χρήση και διάδοση των ναρκωτικών, τόσο στον τόπο μας όσο και διεθνώς.

Την 1^η Μαΐου 2003, η Υ.ΔΙ.Ν μετονομάστηκε σε Υ.ΚΑ.Ν, Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών. Για αλλαγή του ονόματος της Υ.ΚΑ.Ν προέκυψε από το γεγονός ότι η Υπηρεσία δεν δραστηριοποιείται μόνο στον τομέα αποστολής – δίωξης, δηλαδή στον τομέα μείωσης της προσφοράς αλλά εμπλέκεται ενεργά και στον τομέα της πρόληψης δηλαδή στον τομέα της ζήτησης. Ως εκ τούτου, η ηγεσία της αστυνομίας θέλοντας το όνομα της Υπηρεσίας ανταποκρίνεται πλήρως στο τομέα δράσης της, αποφάσισε στην αλλαγή του ονόματος.⁴¹

ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ

Η Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών έγινε μονάδα στις 14 Φεβρουαρίου 1991, με απόφαση του αρχηγού αστυνομίας, σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 9 του περί Αστυνομίας Νόμου Κεφ.285.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Η Υ.ΚΑ.Ν. αποτελείται από το Αρχηγείο της Μονάδας που εδρεύει στο Αρχηγείο Αστυνομίας, 5 επαρχιακά κλιμάκια που εδρεύουν στην Λευκωσία, Λεμεσό, Αμμόχωστο (Αγ. Νάπα), Λάρνακα και Πάφο. Ακόμα, η υπηρεσία ενισχύεται από τα 3 υποκλιμάκια στα αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου και στο Νέο Λιμάνι Λεμεσού.

Διοικείται από Ανώτερο Αξιωματικό, ο οποίος είναι υπόλογος στον Αρχηγό Αστυνομίας, μέσω του Βοηθού Αρχηγού "Ε". Διοικητικά και Επιχειρησιακά υπάγεται στο Βοηθό Αρχηγό Επιχειρήσεων, ενώ τα κλιμάκια και υποκλιμάκια της μονάδας διοικητικά και υπηρεσιακά υπάγονται στο Διοικητή της Μονάδας.

Η Κυπριακή κυβέρνηση έχει επικυρώσει όλες τις Διεθνείς Συμβάσεις σχετικά με την καταπολέμηση των ναρκωτικών και έχει εκσυγχρονίσει την

---

⁴¹ Από την Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών στην Κύπρο. Άρθρο της εφημερίδας ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ -2^η Μαΐου το 2003

Εθνική της Νομοθεσία σε βαθμό πλήρους εναρμόνισης με το κοινοτικό κεκτημένο.

Η Κυπριακή Νομοθεσία για τα ναρκωτικά περιλαμβάνει τους ακόλουθους Νόμους:

1. Ο Περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών Νόμος του 1977, όπως τροποποιήθηκε από το Νόμο 67/83 και 20(1) 92.
2. Ο Περί Περίθαλψης και Μεταχείρισης Τοξικομανών Νόμος του 1992. (Νόμος 57(1) του 92).
3. Ο Περί Δήμευσης Εσόδων από Παράνομη Διακίνηση Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών Νόμος του 1992 (39(I) του 92).
4. Ο Περί Καταστολής του Εγκλήματος / Ελεγχόμενη Παράδοση και άλλες ειδικές διατάξεις, Νόμος του 1995. (Νόμος 3(I) του 95).
5. Ο Περί Συγκάλυψης Έρευνας και Δήμευσης Εσόδων από Ορισμένες Εγκληματικές Πράξεις Νόμος του 1996, (Νόμος 3(I)/96).
6. Ο Περί Προλήψεως της Χρήσης και Διάδοσης Ναρκωτικών και Άλλων Εξαρτησιογόνων Ουσιών (Ίδρυση Αντιναρκωτικού Συμβουλίου και Ταμείου Νόμος του 2000, Νόμος 128 (I) 2000. ⁴²

Γ) ΘΕΡΑΠΕΙΑ

«Αν και αποσπασματικά στοιχεία για την αίτηση θεραπείας υπάρχουν από το έτος 1998, η ποιότητα και η κάλυψη τους θεωρείται ως μη ικανοποιητική. Από τις αρχές του 2003, στοιχεία από όλες τις θεραπευτικές δομές συλλέγονται από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά Κύπρου. Το έτος 2004 όλα τα θεραπευτικά και συμβουλευτικά κέντρα (3 εσωτερικής και 10 εξωτερικής διαμονής) παρέδωσαν στοιχεία στο Εθνικό Εστιακό Σημείο της Κύπρου.

---

⁴² Από την Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών στην Κύπρο. Άρθρο της εφημερίδας ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ -2^η Μαΐου το 2003

Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων, ο αριθμός των ατόμων που αιτούνται θεραπείας απεξάρτησης από τις παράνομες εξαρτησιογόνες ουσίες αυξάνεται (με μεμονωμένη μικρή μείωση κατά το 2001). Οι πιο συχνά αναφερόμενες κύριες ουσίες κατάχρησης από τα άτομα που ζήτησαν θεραπεία για πρώτη φορά κατά το έτος 2004 ήταν η ηρωίνη (49,6%), η κάνναβη (32,3%) και η κοκαΐνη (11,9%), ενώ το 5,3% από αυτά τα άτομα ζήτησε θεραπεία για τη χρήση διεγερτικών ουσιών.

Σημαντική αύξηση από το 1998 παρατηρείται στον αριθμό χρηστών ηρωίνης. Κατά το έτος 2004, σχεδόν τα μισά από τα άτομα που ζήτησαν θεραπεία πρώτη φορά ανέφεραν ότι είχαν κάνει ενδοφλέβια χρήση ουσιών τουλάχιστον μια φορά στη ζωή τους, ενώ το ποσοστό των χρηστών ηρωίνης που ανέφεραν ενδοφλέβια χορήγηση της ουσίας αυτής ανήλθε στο 79,5%.

Από το σύνολο των 450 ατόμων που αποτάθηκαν για θεραπεία το έτος 2004, το 52,7% ζήτησε θεραπεία από προγράμματα θεραπείας εξωτερικής βάσης και το 33% από προγράμματα εσωτερικής διαμονής. Το υπολειπόμενο ποσοστό καταγράφηκε στις συμβουλευτικές υπηρεσίες των Κεντρικών Φυλακών.

Η αναλογία των αντρών και γυναικών στη θεραπεία παρέμεινε στα ίδια επίπεδα με το 2003 (87% άντρες και 13% γυναίκες), τόσο ανάμεσα στο σύνολο των ατόμων που αποτάθηκαν για βοήθεια, όσο και ανάμεσα στα άτομα που ζήτησαν βοήθεια για πρώτη φορά.

Το 2004, βάσει των στοιχείων που δόθηκαν από τέσσερα θεραπευτικά κέντρα, 0% των ασθενών που εξετάσθηκαν βρέθηκαν θετικοί ως προς HIV. Από τους ενδοφλέβιους χρήστες ναρκωτικών, των οποίων τα αποτελέσματα αιματολογικών εξετάσεων ήταν έγκυρα, το 9,1% βρέθηκε θετικό στον ιό της ηπατίτιδας Γ, ενώ το 4% ήταν θετικό στον ιό της ηπατίτιδας Β. Εντούτοις, λόγω του ότι τα στοιχεία προέρχονται από περιορισμένο αριθμό θεραπευτικών κέντρων, τα αποτελέσματα αυτά πρέπει να αντιμετωπίζονται με επιφύλαξη.

Ειδικό μητρώο καταγραφής θανάτων σχετιζόμενων με τα ναρκωτικά δημιουργήθηκε για πρώτη φορά το έτος 2004. Δεν υπάρχουν σχετικές πληροφορίες για τα προηγούμενα έτη. Κατά το έτος 2004 καταγράφηκαν από την Αστυνομία 14 θάνατοι, οι οποίοι προήλθαν από υπερβολική δόση, κυρίως οπιούχων (12 θάνατοι). Σημειώνεται, ότι στο θέμα της καταγραφής των θανάτων σχετιζόμενων με τα ναρκωτικά, η Αστυνομία συνεργάζεται στενά με

το Γενικό Χημείο του Κράτους, το οποίο επιβεβαιώνει την αιτία των θανάτων μέσω τοξικολογικών αναλύσεων.

Κατά το έτος 2004, δεκατρείς δομές προσέφεραν τις υπηρεσίες τους σε χρήστες παράνομων ψυχοδραστικών ουσιών (έξι συμβουλευτικά κέντρα, τέσσερα θεραπευτικά κέντρα εξωτερικής βάσης, καθώς και τρία θεραπευτικά κέντρα εσωτερικής διαμονής).

Στεγνά θεραπευτικά προγράμματα εξωτερικής βάσης λειτουργούν σε τρεις πόλεις της Κύπρου (Λάρνακα, Λευκωσία και Λεμεσό), ενώ ένα από αυτά αποτελεί εξωτερικό πρόγραμμα αποτοξίνωσης και λειτουργεί στη Λάρνακα. Οι θεραπευτικές δομές εσωτερικής διαμονής (μια εκ των οποίων αποτελεί μονάδα αποτοξίνωσης) λειτουργούν στις δύο μεγαλύτερες πόλεις – Λευκωσία και Λεμεσό. Τα έξι συμβουλευτικά κέντρα λειτουργούν σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Κύπρου. Ένας από τους κύριους στόχους τους είναι η προετοιμασία για θεραπεία και παραπομπή στα κατάλληλα προγράμματα θεραπείας».

3.6.ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με βάση τα όσα αναφέραμε σχετικά με την Εθνική Πολιτική-Στρατηγική για τα ναρκωτικά στην Κύπρο, παρατηρείται να διαμορφώνονται κάποιες προτεραιότητες σχετικά με τις δράσεις – ενέργειες που υλοποιούνται με βάση την Εθνική Πολιτική – Στρατηγική της Κύπρου.

Κύριος στόχος της Εθνικής Στρατηγικής – Πολιτικής όσον αφορά τον έλεγχο της προσφοράς είναι βέβαια η σημαντική μείωση της προσφοράς και διαθεσιμότητας των παράνομων ουσιών στην Κύπρο. Αυτό για να επιτευχθεί είναι απαραίτητη η βελτίωση σε θέματα επιβολής του νόμου και της συνεργασίας στο δικαστικό επίπεδο με τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για να μειωθεί η προσφορά δρουν κατά της Εσωτερικής Διανομής Παράνομων Ναρκωτικών από εγκληματικές ομάδες εντός Κύπρου σύμφωνα με συγκεκριμένες μεθόδους και διαδικασίες της Υ.Κ.Α.Ν. Δρουν κατά της Λιανικής Διάθεσης Παράνομων Ναρκωτικών και επιβάλλουν το νόμο σε θέματα που σχετίζονται με την κατανάλωση. Αυτό γίνεται με τη συμμετοχή Αστυνομικών μονάδων. Επιπρόσθετα, δρουν κατά τις Διεθνής εγκληματικές οργανώσεις.

Με την εφαρμογή αυτών των δράσεων- ενεργειών, επιζητείται κυρίως η αντιμετώπιση της ενδιάμεσης εμπορίας ναρκωτικών καθώς και η διασφάλιση συνθηκών ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επίσης η προστασία του κοινωνικού συνόλου και κυρίως των νέων από τη διάδοση και χρήση των ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών με κυριότερο σκοπό τη σωματική και ψυχική υγεία όλων των πολιτών σε ένα ελεύθερο χώρο με ασφάλεια και δικαιοσύνη.

Σίγουρα από τους στόχους της Εθνικής Στρατηγικής της Κύπρου δεν είναι μόνο η καταστολή του εμπορίου των ναρκωτικών όπως προαναφέραμε αλλά και η πρόληψη των ναρκωτικών, η οποία πρόληψη θεωρείται σημαντικότερη και από την επιτυχή θεραπεία. Για την πρόληψη η Εθνική Στρατηγική, δίνει προτεραιότητα σε κάποιους χώρους, οι οποίοι αποτελούν σημαντικό παράγοντα για το κοινωνικό περιβάλλον του κάθε ατόμου. Η Εθνική Στρατηγική δίνει προτεραιότητα στην πρόληψη στην προ-εφηβική και εφηβική ηλικία, γι' αυτό επιλέγει σαν χώρους προτεραιότητας για την πρόληψη: το σχολείο, την οικογένεια, το στρατό και το περιβάλλον υγείας.

Όσον αφορά το χώρο του σχολείου πραγματοποιούνται κάποιες δράσεις όπως: προληπτικά προγράμματα, εφαρμογή και επιχορήγηση σχολικών

προληπτικών προγραμμάτων, αξιολόγηση του υφιστάμενου εκπαιδευτικού υλικού/ προγραμμάτων και επεξεργασίας τους με βάση τις ανάγκες που εντοπίζονται, εντοπισμός και επιλογή περιοχών ή ομάδων κατά προτεραιότητα, βάσει παραγόντων υψηλού κινδύνου και προστατευτικών παραγόντων, που σχετίζονται με τη χρήση ναρκωτικών. Καταγραφή των περιοχών και ομάδων υψηλού κινδύνου, σχεδιασμός, εγκαθίδρυση και ενίσχυση ειδικά σχεδιασμένων προγραμμάτων επιλεκτικής πρόληψης που να απευθύνονται σε μαθητές και τις οικογένειες τους κλπ.

Οι δράσεις αυτές με την εφαρμογή του επιζητείται: η προώθηση και αξιολόγηση μίας καθολικής στρατηγικής για ένα υγιές σχολικό περιβάλλον και μία ιεράρχηση και επιλογή κάποιων δράσεων που να στοχεύουν στις συμπεριφορές, περιοχές ή ομάδες υψηλού κινδύνου.

Σχετικά με την οικογένεια πραγματοποιούνται και στο χώρο αυτό κάποιες δράσεις οι οποίες είναι, καταγραφή και αξιολόγηση των υφιστάμενων προληπτικών προγραμμάτων που στοχεύουν στην πρόληψη για την οικογένεια, βάσει κριτηρίων ποιότητας, εντοπισμός αναγκών και επιλογή ή και σχεδιασμός επιστημονικά τεκμηριωμένων προγραμμάτων που να στοχεύουν στις οικογένειες γενικά και ιδιαίτερα στις οικογένειες υψηλού κινδύνου, προώθηση της συμμετοχής των γονέων σε προληπτικά προγράμματα μέσω της παροχής πληροφοριακού υλικού, διαφωτιστικών εκστρατειών, σεμιναρίων, ενημερωτικών συναντήσεων κ.α.

Οι δράσεις αυτές στο χώρο της οικογένειας με την εφαρμογή τους, τα αποτελέσματα που επιζητούνται είναι να εμπλακούν και οι ίδιοι οι γονείς στην πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών καθώς και να αναπτυχθούν δραστηριότητες και επιστημονικά τεκμηριωμένα προγράμματα που έχουν σαν στόχο τις οικογένειες και ιδιαίτερα τις οικογένειες υψηλού κινδύνου.

Ακολουθεί ο χώρος του στρατού, κατά σειρά προτεραιότητας, όπου και εκεί εκτελούνται κάποιες δράσεις όπως: καταγραφή και αξιολόγηση των υφιστάμενων προληπτικών δράσεων και προγραμμάτων στο στρατό, επιλογή στελεχών με στόχο την εφαρμογή προληπτικών προγραμμάτων στο στρατό, παροχή προγραμμάτων κατάρτισης στα στελέχη πρόληψης με στόχο την προώθηση της εφαρμογής προληπτικών δράσεων και προγραμμάτων κλπ.

Οι δράσεις αυτές στο χώρο του στρατού αποσκοπούν και αυτές στην πρόληψη του στρατιωτικού προσωπικού από τα ναρκωτικά και στην ενημέρωση και στήριξη των ατόμων που ήδη είναι χρήστες ναρκωτικών ουσιών.

Στη συνέχεια στο περιβάλλον υγείας πραγματοποιούνται κάποιες δραστηριότητες μερικές από τις οποίες είναι Καταγραφή και αξιολόγηση των προληπτικών προγραμμάτων στο περιβάλλον της υγείας, ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού και προγραμμάτων κατάρτισης που να στοχεύουν στους ειδικούς πρωτοβάθμιας φροντίδας του συστήματος υγείας, ανάπτυξη πρωτοκόλλων για έγκαιρο εντοπισμό προβλημάτων που σχετίζονται με τη χρήση και κατάχρηση ουσιών στο γενικό πληθυσμό στο επίπεδο της πρωτοβάθμιας φροντίδας εντός του πλαισίου του συστήματος υγείας κλπ.

Οι δράσεις αυτές στο χώρο του περιβάλλοντος υγείας αποσκοπούν στο να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν προγράμματα για την προαγωγή υγείας και πρόληψη των βλαβερών συνηθειών και πρακτικών.

Μετά τη σημαντική σημασία της πρόληψης στην Εθνική Στρατηγική, ακολουθεί η θεραπεία. Ο αριθμός των ατόμων που αιτούνται θεραπείας απεξάρτησης από τις παράνομες εξαρτησιογόνες ουσίες αυξάνεται, σημαντική αύξηση από το 1998 παρατηρείται στον αριθμό χρηστών ηρωίνης.

3.7.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το πρόβλημα των ναρκωτικών στην Κύπρο είναι θέμα βασικής προτεραιότητας. Για την πρόληψη και αντιμετώπισή του είναι απαραίτητη η ενεργός συμμετοχή όλων των φορέων, Υπουργείων, Επαγγελματιών Υγείας, καθώς επίσης και διεθνής συνεργασία με άλλες χώρες και διεθνής οργανισμούς.

Με βάση την Εθνική Στρατηγική παρατηρούμε ότι ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη μείωση του αριθμού των χρηστών, καθώς και στη μείωση των αρνητικών συνεπειών που σχετίζονται με τη χρήση ουσιών. Αποσκοπεί τόσο στη μείωση της ζήτησης για ναρκωτικά όσο και στη μείωση της προσφοράς. Παλαιότερα, στο παρελθόν δινόταν περισσότερη έμφαση στην επιβολή του ποινικού δικαίου και στη μείωση της προσφοράς και άφηνε στο περιθώριο τις άλλες σημαντικές πτυχές που σήμερα τους δίνεται περισσότερη έμφαση.

Ενισχύει σε μεγάλο βαθμό την πρόληψη και πραγματοποιεί δραστηριότητες πρόληψης σε χώρους προτεραιότητας, οι οποίοι είναι το σχολείο, η οικογένεια, ο στρατός, το περιβάλλον υγείας. Οι δραστηριότητες αυτές απευθύνονται στο γενικό επίπεδο, στο επιλεκτικό επίπεδο, δηλαδή, στον πληθυσμό υψηλού κινδύνου και στο ενδεδειγμένο επίπεδο, δηλαδή, στον πληθυσμό που ήδη κάνει χρήση.

Αξιοσημείωτο είναι ότι παρατηρείται τα τελευταία χρόνια αυξανόμενη τάση νέων νόμων και αξιολόγηση των νέων νόμων. Όσον αφορά τα ναρκωτικά πολλά προγράμματα χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση ή αξιολόγηση των πολλών διαφορετικών πτυχών της νομοθεσίας για έλεγχο των ναρκωτικών.

Η Εθνική νομοθεσία για τα ναρκωτικά στην Κύπρο δίνει περισσότερη βάση στο νόμο του 1977 «Περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων ουσιών Νόμου», όπου ο Νόμος αυτός τροποποιήθηκε το 2003 και στο άρθρο 30Α του Νόμου εισήχθηκαν και όρια στις ποσότητες για προσωπική χρήση. Επίσης το 2004 υπήρξε σημαντική εξέλιξη λόγω των τροποποιήσεων του «Περί Αποδείξεως Νόμου, καθώς και του Περί Αστυνομίας νόμου» όπου με αυτό το νόμο δίνεται περισσότερη εξουσία στην αστυνομία. Επίσης, τροποποιήθηκε ο «Περί προλήψεως της Χρήσης και Διάδοσης ναρκωτικών ή

άλλων εξαρτησιογόνων Ουσιών Νόμος» του 2000, καθιστώντας πιο λειτουργικό το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο.

Τέλος όσον αφορά τη θεραπεία παρόλο που υπάρχουν αποσπασματικά στοιχεία για την αύξηση θεραπειάς από το 1998, η ποιότητα και η κάλυψη τους θεωρείται ως μη ικανοποιητική. Με βάση τα στοιχεία που έχουμε, παρατηρούμε ότι ο αριθμός των ατόμων που ζητούν θεραπεία απεξάρτησης από τις παράνομες εξαρτησιογόνες ουσίες αυξάνεται, οι συχνά αναφερόμενες κύριες ουσίες κατάχρησης που ζητούν θεραπεία κατά το έτος 2004 ήταν ηρωίνη, μετά κάνναβη, ακολουθεί η κοκαΐνη με λιγότερο ποσοστό και με το πιο μικρό ποσοστό τα άτομα με τη χρήση διεγερτικών ουσιών.

Η εργασία μας, αναφέρθηκε σε πολλές πτυχές που σχετίζονται με το πρόβλημα των ναρκωτικών κυρίως στην Κύπρο. Μέσα από έρευνες, συλλογή πληροφοριών, στοιχείων και θεμάτων για τα ναρκωτικά, επεξεργαστήκαμε, επιλέξαμε αυτά και τα καταγράψαμε όπως παρουσιάζονται στην εργασία. Αναφερθήκαμε στα αίτια που κάποιος μπορεί να καταλήξει στα ναρκωτικά, για την πρόληψη, την καταστολή, τη θεραπεία, ποιοι φορείς, υπηρεσίες, άτομα συμβάλουν στην καταπολέμηση της μάστιγας αυτής.

Έτσι για εξακρίβωση, επιβεβαίωση και συλλογή περαιτέρω στοιχείων και πληροφοριών, τα οποία ήταν αδύνατον να εντοπιστούν μέσα από βιβλιογραφίες και κείμενα, πραγματοποιήσαμε ποιοτική έρευνα. Σαν μέσο της έρευνας μας ήταν οι συνεντεύξεις που πραγματοποιήσαμε με άτομα κύρους της Κυπριακής κοινωνίας, όπως πολιτικούς, στελέχη αστυνομίας, ψυχολόγους, ψυχιάτρους, κοινωνιολόγους, νομικούς συμβούλους, στελέχη απεξάρτησης, χρήστες.

Στη συνέχεια αναλύουμε τις συνεντεύξεις και επιχειρούμε μία σύγκριση των απόψεων τους, προκειμένου να καταλήξουμε σε κάποια συμπεράσματα και να παρουσιάσουμε τα αποτελέσματα στη συνέχεια της εργασίας μας. Το παράρτημα αποτελείται από τις συνεντεύξεις, τις οποίες πραγματοποιήσαμε, στατιστικά στοιχεία που συλλέξαμε, ρεπορτάζ, νόμους και γενικά πληροφορίες που εξακριβώνουν τα όσα καταγράφονται στην εργασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΛΙΚΟΥ - ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

4.1.1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Παρακάτω παρουσιάζουμε ορισμένα αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις πολιτικών, αστυνομικών στελεχών, ψυχολόγων, ψυχιάτρων, στελεχών απεξάρτησης, χρηστών, των οποίων επιχειρείται η ανάλυση.

➤ ΠΡΟΛΗΨΗ

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

«...Ο δικός μας ρόλος ως Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως είναι η καταστολή κυρίως, η οποία πραγματοποιείται μέσα από την ειδική μονάδα της Αστυνομίας που ονομάζεται Υ.ΚΑ.Ν. δηλαδή Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών και αυτή είναι στελεχωμένη με ένα αριθμό αστυνομικών, που κατά τη γνώμη μου είναι αρκετοί αλλά δυστυχώς έχουμε ελλείψεις όσο αφορά τη δύναμη της αστυνομίας...» (Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημόσιας τάξεως κος. Θ)

«...ανά τακτά χρονικά διαστήματα κάνει κάποια σεμινάρια και 1-2 φορές το χρόνο έρχεται μία ομάδα στην εθνική φρουρά η οποία ανήκει στο τμήμα ψυχολογίας και ασχολείται αποκλειστικά με το θέμα των ναρκωτικών και κάνει σεμινάρια σε όλα τα στρατόπεδα...» (Γ. Η.- επιλοχίας στρατού).

«...έρχονται από διάφορες υπηρεσίες του υπουργείου υγείας και από την αστυνομία, κάνουν ομιλίες, γίνονται διαλέξεις, σεμινάρια...» (Ε. Α.-επιλοχίας στην Εθνική Φρουρά).

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

«Το γραφείο πρόληψης υπάγεται στον υποδιοικητή διοίκησης. Το γραφείο αυτό ασχολείται αποκλειστικά με θέματα πρόληψης, θέματα εφαρμογής προληπτικών προγραμμάτων που εφαρμόζει το συγκεκριμένο γραφείο και η υπηρεσία γενικά και σε αυτό περιλαμβάνονται εκτός από διαλέξεις, διάφορα εργαστήρια, άλλες δραστηριότητες που στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση του

κοινού, αλλά και καθαρά προληπτικά προγράμματα, όπως είναι το πρόγραμμα «ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΞΥΠΝΟΥ». (ΥΚΑΝ – Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών).

«Η πρόληψη δομείται και λειτουργεί σε διαφορετικά επίπεδα, ανάλογα με το βαθμό και την έκταση της σχέσης ενός ατόμου με τον εξαρτητικό παράγοντα, δηλαδή στην προκειμένη περίπτωση την ουσία. Διακρίνεται λοιπόν η πρόληψη σε:

- Καθολική Πρόληψη.
- Επικεντρωμένη Πρόληψη.
- Εξειδικευμένη Πρόληψη (Θεραπεία και Κοινωνική Αποκατάσταση)». (ΥΚΑΝ – Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών).

«Τα μέσα που χρησιμοποιούμε εκτός από την οπτική παρατήρηση, έχουμε και την ανίχνευση παράνομων ουσιών από εκπαιδευμένους σκύλους, καθώς επίσης και τον ακτινοδιαγνωστικό έλεγχο. Κάνουμε έλεγχο στους επιβάτες και τα εμπορεύματα, χρησιμοποιούμε πληροφορίες από διάφορες πηγές όπως είναι η αστυνομία, το κοινό ή ακόμη και από χώρες του εξωτερικού για να εντοπίσουμε περιπτώσεις διακίνησης παράνομων ουσιών ή εμπορευμάτων. Τα μηχανογραφημένα συστήματα πληροφοριών με την εισαγωγή των επιβατών, επεξεργάζεται τις δηλώσεις, τις διασαφηνίσεις για την εισαγωγή εμπορευμάτων και με βάση την ανάλυση γίνονται και οι ανάλογοι έλεγχοι. Οι έλεγχοι έχουν σκοπό όχι μόνο τα ναρκωτικά αλλά και άλλα προϊόντα που μπορούν να βλάψουν την κοινωνία» . (Τελωνείο)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

- ***Πρωτογενής Πρόληψη:***

«Είναι η παρέμβαση που γίνεται στο γενικό πληθυσμό».

«Στοχεύει στη δημιουργία υγιούς προσωπικότητας και στην απόκτηση γνώσεων και αρνητικών στάσεων απέναντι στη χρήση ουσιών».

- **Δευτερογενής Πρόληψη:**

«Απευθύνεται σε ομάδες υψηλού κινδύνου».

«Έχει παρεμβατικό χαρακτήρα». (Μητροπολίτης Κιτίου).

- **Τριτογενής Πρόληψη:**

«Αφορά τη θεραπεία και την κοινωνική επανένταξη». (Μητροπολίτης Κιτίου).

ΑΠΟΨΕΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

«Η ψυχιατρική εταιρεία μαζί με τον παγκύπριο ιατρικό σύλλογο οργάνωσαν το 2002 ένα συμβούλιο με θέμα την πρόληψη «Παιδί, έφηβος και ναρκωτικά». Τα συμπεράσματά μας τα δώσαμε μέσα στη βουλή αλλά δυστυχώς δεν έγινε τίποτα... χρειάζεται πολιτική βούληση, πραγματική πρόληψη δεν μπορεί να γίνει χωρίς την οργάνωση παιδοψυχιατρικών υπηρεσιών, δεν μπορεί να γίνει χωρίς την οργάνωση ιατροπαιδαγωγικών κέντρων, είμαστε η μοναδική χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν έχουμε ιατροπαιδαγωγικά κέντρα, τα οποία συντονίζονται από ψυχιάτρους, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς...» (ψυχίατρος κος Κ.).

ΑΠΟΨΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ

«Προβάλλοντας νέους οι οποίοι συλλαμβάνονται και φυλακίζονται, προβάλλοντας νέους οι οποίοι βρίσκονται στο χείλος της καταστροφής, προβάλλουμε ένα πρότυπο το οποίο δεν θα πρέπει να ακολουθήσει κάποιος και ελπίζουμε ότι με αυτό τον τρόπο συμβάλουμε κάπως στην πρόληψη. Τώρα όσον αφορά την αντιμετώπιση των ναρκωτικών, αυτό είναι θέμα της πολιτείας».

Τα πιο πάνω αποσπάσματα μας δείχνουν τις ενέργειες που πραγματοποιούν οι πολιτικοί, η αστυνομία, τα εκκλησιαστικά στελέχη, οι επιστήμονες και οι δημοσιογράφοι, όσον αφορά την πρόληψη.

Μέσα από αυτά παρατηρούμε ότι πραγματοποιούνται σεμινάρια με θέμα την πρόληψη, διαλέξεις, ομιλίες, εργαστήρια, δραστηριότητες και εφαρμόζονται προγράμματα πρόληψης. Καθώς επίσης, γίνονται

ακτινοδιαγνωστικοί έλεγχοι σε επιβάτες και εμπορεύματα, για τυχόν μεταφορά
ουσιών.

➤ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

«...Ο δικός μας ρόλος ως Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως είναι η καταστολή κυρίως, η οποία πραγματοποιείται μέσα από την ειδική μονάδα της Αστυνομίας που ονομάζεται Υ.ΚΑ.Ν. δηλαδή Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών και αυτή είναι στελεχωμένη με ένα αριθμό αστυνομικών, που κατά τη γνώμη μου είναι αρκετοί αλλά δυστυχώς έχουμε ελλείψεις όσο αφορά τη δύναμη της αστυνομίας...» (Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημόσιας τάξεως κος. Θ).

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

«Το έργο της καταστολής είναι γνωστό. Η δραστηριότητά του ασχολείται με τις συλλήψεις, τις κατασχέσεις, τις παρακολουθήσεις. Υπάρχει το γραφείο Διεθνούς συνεργασίας εδώ στην υπηρεσία που ασχολείται με θέματα διεθνής συνεργασίας, ανταλλαγής πληροφοριών με ξένες χώρες». (Υ.Κ.Α.Ν–Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών).

«Για να γίνει μια σύλληψη πρέπει πρώτα να βγει ένταλμα σύλληψης, να προχωρήσουν σε ανάκριση και μετά να συνεχίσει κανονικά η σύλληψη. Πρέπει να έχουν πληροφορίες και μετά να προχωρήσουν πάρα κάτω. Αν δεν έχουν πληροφορίες, δεν θα συνεχίσουν για την σύλληψη, ούτε για στενή παρακολούθηση. Απαγορεύεται να παρακολουθούν στενά κάποιο χωρίς να έχουν πληροφορίες για το άτομό του».(Ο.Π.Ε. - Ουλαμός Πρόληψης Εγκλημάτων).

Η Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών (Υ.ΚΑ.Ν), ειδική μονάδα της αστυνομίας Κύπρου, είναι αυτή που έχει το βασικό ρόλο στην καταστολή. Ασχολείται με παρακολουθήσεις, συλλήψεις και κατασχέσεις.

➤ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

«Περνάει πρώτα από κάποια επιτροπή του στρατού, ανώτερα στελέχη και αυτόματα μέσα σε δύο μέρες φεύγει από το στρατό. Παίρνει εξάμηνη αναστολή, επανέρχεται μετά τους 6 μήνες και εάν παρουσιάσει πάλι κάποιο πρόβλημα θα ξαναπάρει αναστολή και στην τρίτη αναστολή θα πάρει οριστικό απολυτήριο από το στρατό» (Γ. Η.- επιλοχίας στρατού).

«Υπάρχει μία ομάδα γιατρών, ψυχιάτρων, ψυχολόγων οι οποίοι είναι οι πρώτοι που έρχονται σ' επαφή μαζί τους, μιλάνε μαζί τους και βλέπουν σε ποιο βαθμό σοβαρότητας βρίσκεται ο χρήστης, επεμβαίνει και η αστυνομία και αν δούμε Ότι είναι σοβαρό το πρόβλημα σε κάποια περίπτωση, τότε ο νεοσύλλεκτος παίρνει απαλλαγή.... δηλαδή δεν πρόκειται να κάνουν την θητεία τους, τους δίνει μία αναστολή της θητείας τους για ένα χρόνο, τους ξανακαλεί ο στρατός μετά από ένα χρόνο για να δει αν συνεχίζουν τη χρήση ναρκωτικών και αν ακόμη συνεχίζουν τη χρήση τότε παίρνουν ακόμα ένα χρόνο αναστολή και αν πάλι μετά τον ένα χρόνο τα άτομα αυτά συνεχίζουν τη χρήση, τότε απολύονται από το στρατό» (Ε. Α.-επιλοχίας στην Εθνική Φρουρά).

ΣΤΕΛΕΧΗ ΚΕΝΤΡΩΝ ΑΠΕΞΕΡΤΗΣΗΣ

-“....Είναι η προετοιμασία ενεργοποιημένων και υπεύθυνων πολιτών ως ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ. Η αποτελεσματικότερη άσκηση του ρόλου των ενήλικων που περιβάλλουν τον έφηβο (επαγγελματιών, εκπαιδευτικών, γονέων κ.α.) και η αποτελεσματικότερη θωράκιση των ιδίων των εφήβων αποτελεί και για εμάς και για αυτούς ΠΡΩΤΑΡΧΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ.....” (Συνέντευξη με το ΠΕΡΣΕΑ – Κέντρο Απεξάρτησης)

-“....Η ενημέρωση, πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση του κοινού για θέματα εξαρτήσεων, η παροχή έγκυρης και ορθής πληροφόρησης, η πρόληψη, η ενθάρρυνση της ενεργής ανάμειξης του εθελοντισμού και εμπλοκής της κοινότητας, η μείωση των συνεπειών της βλάβης από εξαρτησιογόνες ουσίες.....” (Συνέντευξη με το ΤΟΞΟΤΗΣ- Κέντρο Απεξάρτησης).

-“...Στη θεραπεία τα μέλη μας μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα τους, πώς να ξεχωρίζουν το καλό από το κακό, να δημιουργούν σωστές σχέσεις κτίζοντας έτσι ένα καινούριο εαυτό με αρχές και αξίες. Τελευταίοι στόχοι του προγράμματος η ανεύρεση δουλειάς και η ολική επανένταξη. Ευσυνείδητοι εργοδότες, άνθρωποι χωρίς προκαταλήψεις, δίνουν ίσες ευκαιρίες εργοδότησης στις επιχειρήσεις τους για τα υπό επανένταξη μέλη της Αγίας Σκέπης...”(Συνέντευξη Αγίας Σκέπης – Κλειστή Θεραπευτική Κοινότητα).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

«Γίνεται μια λήψη ιστορικού, μια γνωριμία. Το βασικό στις πρώτες συναντήσεις είναι να δημιουργηθεί μια καλή σχέση, να κερδιθεί η εμπιστοσύνη μεταξύ επαγγελματία και εξυπηρετούμενο που είναι πολύ βασικό πράγμα, και να δοθούν όσο το δυνατό περισσότερες πληροφορίες, ενημέρωση για να μπορεί ο άλλος να κατανοήσει....» (Ψυχίατρος κο. Κυριάκος Βερεσιέ).

Όσον αφορά τη θεραπεία των ατόμων – χρηστών έχουμε διαφορετική αντιμετώπιση σε κάθε περίπτωση. Με αυτό εννοούμε ότι διαφορετικά αντιμετωπίζουν το άτομο-χρήστη, στο στρατό αφού πρώτα πρέπει να γίνουν κάποιες βασικές ενέργειες για να πάρει αναστολή και να κάνει την απαραίτητη θεραπεία. Ενώ στα κέντρα απεξάρτησης είτε οι χρήστες έχουν επίγνωση της κατάστασης τους και ζητούν από μόνοι τους βοήθεια, είτε συλλαμβάνονται από την αστυνομία και καθοδηγούνται προς τα κέντρα απεξάρτησης.

➤ ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗ

ΣΤΕΛΕΧΗ ΚΕΝΤΡΩΝ ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

-“... Το πρόγραμμα της Αγίας Σκέπης αποβλέπει στην πλήρη αποθεραπεία των μελών της, στον επαγγελματικό καταρτισμό τους, στην κοινωνική επανένταξή τους και στην έμπρακτη βοήθειά τους ακόμη και μετά την κοινωνική αποκατάσταση τους. Ήδη λειτουργούν ομάδες βοήθειας μελών της Αγίας Σκέπης που αποθεραπεύτηκαν και εργάζονται. Παράλληλα λειτουργούν ομάδες που αποβλέπουν στη βοήθεια των οικογενειών των μελών της Αγίας Σκέπης...”(Συνέντευξη από τη πρόεδρο της Θεραπευτικής Κοινότητας Αγίας Σκέπης).

-“... Πρώτα απ’ όλα ζητούν την κατανόησή μας. Παρακαλούν να μην έχουμε οποιαδήποτε προκατάληψη εναντίον τους. Είναι παιδιά που προέρχονται από το ίδιο σώμα της κοινωνίας μας, στο οποίο όλοι μας ανήκουμε και ζούμε. Η ευθύνη βοήθειας σε αυτούς αφορά όλους μας. Νιώθουν πολλή πικρία και απογοήτευση, όταν τους απορρίπτουμε ή τους υποβλέπουμε. Παράλληλα ζητούν από μας έμπρακτα να βοηθήσουμε την Αγία Σκέπη. Η όλη φροντίδα της Αγίας Σκέπης σε αυτούς παρέχεται δωρεάν...”(Συνέντευξη από τη πρόεδρο της Θεραπευτικής Κοινότητας Αγίας Σκέπης).

ΑΠΟΨΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

-“..Τώρα είναι ένα παιδί που ξανά κάνει τα πρώτα του βήματα της ζωής του από την αρχή. Ξεκίνησε να έχει όρεξη για φαγητό, να ενδιαφέρεται για πράγματα που πριν δεν τον ένοιαζε, να πηγαίνει στη δουλειά του καθημερινώς αλλά και το βασικότερο είναι ότι δεν έχει βίαιη συμπεριφορά όπως είχε πριν....Ακολουθήσαμε εγώ και ο σύζυγός μου τις οδηγίες που πήραμε από τους ψυχολόγους, τους κοινωνικούς λειτουργούς και τους ψυχιάτρους. Υπήρχε συνεργασία καθημερινά με το πρόγραμμα...”(Συνέντευξη από την κα Μ).

-“.. Όταν υπάρχουν υπηρεσίες και προγράμματα αντιμετώπισης, όλα γίνονται καλύτερα. Το σημαντικότερο είναι να υπάρχει δύναμη, η προσπάθεια αλλά και η θέληση από το ίδιο το παιδί για να ξεφύγει από το σκοτεινό κόσμο που ζει...”(Συνέντευξη από την κα Κ).

Σύμφωνα με τα πιο πάνω αποσπάσματα, η απεξάρτηση αφορά την πλήρη αποθεραπεία των μελών της, την επαγγελματική και κοινωνική τους επανένταξη καθώς επίσης και τη μείωση της οποιασδήποτε προκατάληψης εναντίον τους.

4.2. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Με την επαφή μας με διάφορα πρόσωπα, επιστήμονες, πολιτικούς, αστυνομούς, εκκλησιαστικά στελέχη, κέντρα απεξάρτησης, χρήστες, μπορέσαμε μέσα από τις συνεντεύξεις, συζητήσεις μαζί τους να δούμε ποια περίπου είναι η τοποθέτηση και η άποψη της κάθε πλευράς για το θέμα των ναρκωτικών στην Κύπρο. Το κάθε άτομο μας μίλησε για το πώς βλέπει από τη σκοπιά του το θέμα των ναρκωτικών στην Κύπρο «αξιολογεί-κρίνει» την πολιτική και εκφράζει τις απόψεις του.

➤ ΠΡΟΛΗΨΗ

Συγκεκριμένα παρακάτω θα αναλύσουμε ποιος ο ρόλος πολιτικών, αστυνομικών, εκκλησιαστικών στελεχών, επιστημόνων και δημοσιογράφων στο θέμα της πρόληψης των ναρκωτικών. Όσον αφορά τα πολιτικά στελέχη και συγκεκριμένα στελέχη του στρατού, ο ρόλος τους είναι η ενημέρωση, πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των στρατιωτών ενάντια στα ναρκωτικά πραγματοποιώντας διάφορα σεμινάρια, διαλέξεις, ομιλίες σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας. Από αυτό φαίνεται η υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για τα ναρκωτικά. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως δήλωσε ότι ο ρόλος του ως Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως είναι η καταστολή κυρίως, η οποία πραγματοποιείται από την Υ.ΚΑ.Ν. Από τα λεγόμενα του Υπουργού Δικαιοσύνης δείχνει πως το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως δεν εμπλέκεται καθόλου στην πρόληψη για τα ναρκωτικά.

Τα αστυνομικά στελέχη, συγκεκριμένα η Υ.ΚΑ.Ν είπε πως θέματα εφαρμογής προληπτικών προγραμμάτων εφαρμόζει ένα γραφείο που υπάγεται στον υποδιοικητή διοίκησης το οποίο πρόγραμμα περιλαμβάνει διαλέξεις, διάφορα εργαστήρια, δραστηριότητες που έχουν σαν στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού. Η πρόληψη που εφαρμόζουν χωρίζεται σε τρία επίπεδα α) καθολική, β) επικεντρωμένη και γ) εξειδικευμένη πρόληψη.

Στο τελωνείο αεροδρομίου γίνεται σημαντική πρόληψη με διάφορα μέσα τα οποία είναι η οπτική παρατήρηση, η ανίχνευση παράνομων ουσιών από εκπαιδευμένους σκύλους, ο ακτινοδιαγνωστικός έλεγχος, έλεγχος στους επιβάτες και τις αποσκευές τους, συνεργασία με χώρες εξωτερικού και χρήση πληροφοριών σχετικά με τα ναρκωτικά.

Ο ρόλος της εκκλησίας σχετικά με την πρόληψη χωρίζεται στην πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή πρόληψη. Η πρωτογενής σύμφωνα με τις λεγόμενες του Μητροπολίτη Κιτίου είναι η παρέμβαση που γίνεται στο γενικό πληθυσμό, στοχεύει στη δημιουργία υγιούς προσωπικότητας και στο να αποκτήσουν γνώσεις και αρνητική στάση στη χρήση ουσιών. Η Δευτερογενής πρόληψη έχει παρεμβατικό χαρακτήρα και απευθύνεται σε ομάδες υψηλού κινδύνου, η Τριτογενής πρόληψη αφορά τη θεραπεία και την κοινωνική επανένταξη των ατόμων.

Ο ψυχίατρος κος. Κ δήλωσε πώς η ψυχιατρική εταιρεία σε συνεργασία με τον παγκύπριο ιατρικό σύλλογο το 2002 οργάνωσαν ένα συμβούλιο με θέμα την πρόληψη, τα συμπεράσματα του συμβουλίου τα έδωσαν στη Βουλή αλλά δεν έγινε τίποτα, δεν βρήκαν ανταπόκριση από πολιτικής άποψης και δήλωσε ότι δεν μπορεί να γίνει σωστή πρόληψη χωρίς τη συνεργασία και δράση όλων των φορέων και επαγγελματιών. Θεωρεί ότι η Κύπρος είναι η μοναδική χώρα στην Ε.Ε η οποία δεν έχει ιατροπαιδαγωγικά κέντρα τα οποία να συντονίζονται από επαγγελματίες υγείας.

Επίσης σύμφωνα με τα λεγόμενα της δημοσιογράφου Ζ.Α η συμβολή των δημοσιογράφων στην πρόληψη για τα ναρκωτικά είναι με το να προβάλλουν στα ΜΜΕ νέους οποίοι συλλαμβάνονται και φυλακίζονται, νέους οι οποίοι βρίσκονται στο χείλος της καταστροφής, προβάλλοντας ένα πρότυπο το οποίο δεν θα πρέπει να ακολουθήσει κάποιος.

➤ **ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ**

Άλλο σημαντικό σημείο που αφορά τα ναρκωτικά πέραν της πρόληψης είναι η καταστολή, η οποία πραγματοποιείται με διάφορους τρόπους ανάλογα με την κάθε Υπηρεσία και Φορέα. Δηλαδή εάν αναφερθούμε στην Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών εφαρμόζουν την καταστολή με μία ειδική μονάδα αστυνομίας την Υ.ΚΑ.Ν η οποία είναι στελεχωμένη με ένα επαρκή αριθμό αστυνομικών. Κατόπιν και η αστυνομία μας μίλησε για την Υ.ΚΑ.Ν, όλοι οι αστυνομικοί της έχουν πτυχίο πολιτικών επιστημών, κοινωνιολογίας, παιδαγωγικών. Για να μπουν στην Υ.ΚΑ.Ν δίνουν εξετάσεις αστυνομίας, εξετάσεις στην ακαδημία της αστυνομίας, εκπαιδεύονται 3 χρόνια και μετά εισάγονται στην Υπηρεσία (Υ.ΚΑ.Ν).

Μας μίλησαν για το έργο της Υπηρεσίας και για τον τρόπο με τον οποίο ενεργούν σε κάποιο περιστατικό, μελετάνε το κάθε περιστατικό ξεχωριστά, ερευνούν το θέμα, αξιολογούν και στη συνέχεια απευθύνονται στο γενικό εισαγγελέα αν το περιστατικό θα πάει σε δίκη ή όχι. Επίσης αναφέρθηκε στην καταστολή των ναρκωτικών με συλλήψεις, κατασχέσεις και παρακολουθήσεις. Υπάρχει διεθνή Συνεργασία της Υπηρεσίας με ξένες χώρες, οπότε μέσω της συνεργασίας αυτής ανταλλάσσονται πληροφορίες με ξένες χώρες σχετικά με περιστατικά ναρκωτικών.

Για να γίνει μια σύλληψη πρέπει πρώτα να βγει ένταλμα σύλληψης, να προχωρήσουν σε ανάκριση και μετά να συνεχίσει κανονικά η σύλληψη. Πρέπει να έχουν πληροφορίες και μετά να προχωρήσουν πάρα κάτω. Αν δεν έχουν πληροφορίες, δεν θα συνεχίσουν για την σύλληψη, ούτε για στενή παρακολούθηση. Απαγορεύεται να παρακολουθούν στενά κάποιο χωρίς να έχουν πληροφορίες για το άτομό του Γενικά από τις συνεντεύξεις τους δείχνει ότι η αστυνομία δρα αποτελεσματικά κατά των ναρκωτικών.

➤ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Στο περιβάλλον του στρατού δεν γίνεται κάποιου είδους θεραπεία, το μόνο που ίσως μπορεί να θεωρηθεί κάποιου είδους θεραπεία είναι το ότι όταν εντοπιστεί κάποιος χρήστης μέσα στο στρατόπεδο έρχεται σε επαφή με μία επιτροπή η οποία αποτελείται από μία ομάδα επαγγελματιών υγείας: γιατρών, ψυχιάτρων, ψυχολόγων οι οποίοι συζητάνε μαζί του, εάν βρίσκεται σε αρχικό στάδιο προσπαθούν να τον βοηθήσουν να απεξαρτητοποιηθεί, εάν όμως βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο επεμβαίνει η αστυνομία και Παίρνει εξάμηνη αναστολή, επανέρχεται μετά τους 6 μήνες και εάν παρουσιάσει πάλι κάποιο πρόβλημα θα ξαναπάρει αναστολή και στην τρίτη αναστολή θα πάρει οριστικό απολυτήριο από το στρατό.

Στελέχη κέντρων απεξάρτησης δηλώνουν πώς η καλύτερη θεραπεία είναι η έγκαιρη και σωστή πρόληψη. Η θεραπεία και μεθοδολογία που ακολουθεί η Αγία Σκέπη η οποία είναι κλειστή θεραπευτική κοινότητα είναι συναισθηματική και ψυχοκοινωνική, δηλαδή τα μέλη να μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα τους, πώς να ξεχωρίζουν το καλό από το κακό, να δημιουργούν σωστές σχέσεις κτίζοντας έτσι ένα καινούριο εαυτό με αρχές και αξίες. Τελευταίοι στόχοι του προγράμματος η ανεύρεση δουλειάς και η ολική επανένταξη. Η θεραπεία στην Αγία Σκέπη τους παρέχεται δωρεάν.

Ο Μητροπολίτης Λεμεσού αναφερόμενος στη Θεραπευτική κοινότητα της Αγίας Σκέπης μας δηλώνει πώς για την θεραπεία των ναρκωτικών αντιμετωπίζουν τεράστια οικονομικά προβλήματα, με πολλές δυσκολίες μπόρεσαν να καλύψουν τα έξοδα , έχει τεράστια έξοδα, περίπου 250 χιλιάδες λίρες το χρόνο προϋπολογισμό για να λειτουργήσει.

Επίσης θεραπεία που πραγματοποιούν επαγγελματίες υγείας και συγκεκριμένα από τα όσα μας είπε ο ψυχίατρος κος. Β.Κ γίνεται μια λήψη ιστορικού, μια γνωριμία. Το βασικό στις πρώτες συναντήσεις είναι να δημιουργηθεί μια καλή σχέση, να κερδιθεί η εμπιστοσύνη μεταξύ επαγγελματία και εξυπηρετούμενο που είναι πολύ βασικό πράγμα, και να δοθούν όσο το δυνατό περισσότερες πληροφορίες, ενημέρωση για να μπορεί ο άλλος να κατανοήσει.

➤ **ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗ**

Σύμφωνα με το πρόγραμμα της Θεραπευτικής Κοινότητας της Αγίας Σκέπης αποβλέπει στην πλήρη αποθεραπεία των μελών της, στην επαγγελματική αποκατάσταση και κοινωνική επανένταξή τους. Λειτουργούν κάποιες ομάδες οι οποίες βοηθάνε τις οικογένειες των μελών, ακόμη και τα ίδια τα μέλη παρόλο που μπορεί να έχουν αποκατασταθεί επαγγελματικά. Για την επίτευξη της απεξάρτησης τα μέλη πρέπει να νιώσουν εμπιστοσύνη, δεκτικότητα και κατανόηση από τους επαγγελματίες, έτσι ώστε να δημιουργηθεί μία σχέση εμπιστοσύνης και όχι απλά τυπική και απόμακρη.

Από τις συνεντεύξεις γονέων εξαρτημένων ατόμων, μπορούμε να δούμε το πόσο σημαντικό είναι να έχουν την κατάλληλη στήριξη από ειδικούς και τη σωστή καθοδήγηση έτσι ώστε να συμβάλουν στο να απεξαρτητοποιηθεί το παιδί τους από τις ναρκωτικές ουσίες. Μάλιστα μία μητέρα μας διηγείται ότι το παιδί της είναι σαν να ξαναγεννήθηκε μετά την απεξάρτηση και άρχισε μόλις να κάνει τα πρώτα του βήματα στη ζωή.

4.3. Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ, ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ.

Σύμφωνα με τα όσα στοιχεία περισυλλέξαμε για την καταγραφή της εργασίας αυτής, είναι φανερό ότι ο τρομερός αυτός κίνδυνος του «αργού θανάτου» έχει πια για καλά εισβάλει στον τόπο μας. Η Κύπρος δεν είναι πια μία «πύλη» διελεύσεως των ναρκωτικών προς την Ευρώπη, είναι ήδη χώρα αποδέκτης των ναρκωτικών. Όπως πολύ συχνά βλέπουμε στον Τύπο η διακίνηση ναρκωτικών από τα κατεχόμενα είναι μεγάλη, με όλες τις τρομερές συνέπειες, που συνεπάγεται αυτή η εξέλιξη, και καθόλου δεν εντυπωσιάζουν και πολύ περισσότερο δεν καθησυχάζουν οι επιτυχίες των Διωκτικών Αρχών, όταν ανακαλύπτουν «βαποράκια» ναρκωτικών ή ακόμα και φορτία τέτοιων ναρκωτικών ουσιών. Δυστυχώς δεν έχει συνειδητοποιηθεί από την Κυπριακή κοινωνία όσο θα έπρεπε, ότι τα ναρκωτικά, ο λευκός και ύπουλος αυτός θάνατος, χτυπά ανελέητα το πιο ευαίσθητο και δυναμικό μέρος του Κυπριακού λαού, τους Νέους μας, τις Νέες μας.

Με βάση τα στατιστικά στοιχεία τα οποία παρουσιάζουμε στο παράρτημα της εργασίας αυτής, είναι εμφανές η σταθερή αυξητική τάση που παρουσιάζει η χρήση ναρκωτικών ουσιών στην Κύπρο χρόνο με το χρόνο, τόσο σε αύξηση των αριθμών των υποθέσεων όσο και τη χρήση «σκληρότερων» ναρκωτικών όπως είναι η ηρωίνη, η κοκαΐνη, τα χάπια «έκσταση» κλπ. Βέβαια το σημαντικό είναι ότι χρόνο με το χρόνο τα μέτρα που λαμβάνονται για την καταστολή των ναρκωτικών είναι και πιο αποτελεσματικά αφού μας παρουσιάζονται επιτυχημένες κατασχέσεις σχετικά με τα ναρκωτικά.

Η Υπηρεσία Δίωξης Ναρκωτικών στην Κύπρο σύμφωνα με τις συνεντεύξεις τους μας παρουσιάζουν μία εκτέλεση αποτελεσματικής στρατηγικής για την καταστολή των ναρκωτικών, καταφέρνοντας τον εντοπισμό και απόκρουση προς εμπορία μεγάλων ποσοτήτων ναρκωτικών ουσιών. Βέβαια από την άλλη πλευρά οι χρήστες, με τα λεγόμενα τους, μας άφησαν το υπονοούμενο ότι δεν είναι ικανοποιημένοι από τον ρόλο των Διωκτικών Αρχών Κύπρου, εφόσον ο οποιοσδήποτε μπορεί πολύ εύκολα να εφοδιαστεί με ναρκωτικά ανά πάσα στιγμή. Η παρούσα αντιμετώπιση των ναρκωτικών στην Κύπρο, καταφέρνει αν όχι να μειώσει σε μεγάλο βαθμό τον αριθμό χρηστών, να τον κρατά σταθερό.

Η αντιμετώπιση και καταστολή των ναρκωτικών στην Κύπρο από διάφορους φορείς και Υπηρεσίες γίνεται με μεγάλη προσπάθεια, επιτυχία και

αποτελεσμα, τα πιθανά μελλοντικά αποτελέσματα με τη βοήθεια όλης της Κυπριακής κοινωνίας θα είναι η μείωση των χρηστών και διακίνησης ναρκωτικών ουσιών. Για να επιτευχθεί όμως αυτό είναι απαραίτητη η πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με το πρόβλημα των ναρκωτικών στην Κύπρο με διάφορα μέσα όπως πχ διαλέξεις, ενημερώσεις, διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων, μέσω των ΜΜΕ κλπ. Ούτως ώστε να έχουμε τη συμπαράσταση και συμμαχία όλης της Κυπριακής κοινωνίας αποφεύγοντας τις καλύψεις και αποσιωπήσεις τυχόν περιστατικών που να σχετίζονται με τα ναρκωτικά από συμπολίτες τους, βοηθώντας έτσι στο «έργο» της αστυνομίας για την καταστολή των ναρκωτικών.

Τα αποτελέσματα των διαφόρων μελετών και ερευνών, αφήνουν να εννοηθεί ότι το φαινόμενο της χρήσης από εφήβους, μπορεί να οφείλεται σε ποικίλους αιτιολογικούς παράγοντες. Υπάρχουν ενδείξεις ότι καθοριστικό ρόλο παίζει το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο ζει και μεγαλώνει ο έφηβος, καθώς επίσης και οι εμπειρίες που βιώνει κατά καιρούς, οι οποίες πιθανόν να τον τραυματίσουν, γεγονός το οποίο μπορεί να εκδηλωθεί αργότερα, σε απροσδιόριστο χρόνο, με τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, ως μορφή αντίδρασης.

Η προσωπικότητα, ο δείκτης νοημοσύνης, ο βαθμός ιδιοσυγκρασίας, το μορφωτικό επίπεδο, η ηλικία, το φύλο, γενικότερα η ταυτότητα του ατόμου, καθώς επίσης και οι ενδοοικογενειακές, ενδοσχολικές και εξωσχολικές σχέσεις δεν είναι καθόλου άσχετα πράγματα, με την ώθηση και το κατρακύλισμα του εφήβου στα δίκτυα των ναρκωτικών.

Άρα οι προσωπικοί, οικογενειακοί, κοινωνικοί, περιβαλλοντικοί και άλλοι συναφείς παράγοντες παίζουν, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της βιβλιογραφικής ανασκόπησης που πραγματοποιήθηκε, βασικότατο ρόλο.

Βλέπουμε ότι η σχέση που αναπτύσσουν τα άτομα, και κυρίως οι έφηβοι, με τα ναρκωτικά υπογραμμίζεται από κοινές ανάγκες και προσδοκίες. Πέραν όμως από αυτό, η συγκινησιακή επένδυση της σχέσης αυτής, η ετοιμότητα των εφήβων να εμπλακούν, η σταθερότητα της συνήθειας και οι παράγοντες που την παγιώνουν δεν είναι οι ίδιοι για όλους τους εφήβους, εξαιτίας των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και της προσωπικότητας τους, όπως αναφέραμε και προηγουμένως.

Επομένως, είναι ζωτικής σημασίας, οι εναλλακτικές λύσεις και οι διέξοδοι να αναζητηθούν σε ποικιλομορφία φορέων, μέσων και παρεμβάσεων,

έτσι ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στην ποικιλομορφία των εφηβικών αναγκών και κυρίως, να μπορέσουν να ανταποκριθούν στα κτυπήματα των διαφόρων επιβαρυντικών παραγόντων που πηγάζουν από διαφορετικές κατευθύνσεις, με διαφορετικές, αλληλένδετες και εναλλασσόμενες συχνότητες.

Ακόμη, μέσα από τις διαφορετικές ανάγκες των εφήβων, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν ένα μεγάλο αριθμό του ανθρώπινου πληθυσμού, διαφαίνεται ότι, για να δεχθούν και να διαχωρίσουν οι έφηβοι το ορθό από το λανθασμένο και τη πραγματικότητα από τον μύθο, θα πρέπει και η κοινωνία να καταφέρει να εντοπίσει τις πραγματικές τους ανάγκες, να προσπαθήσει να επικοινωνήσει μαζί τους και να κινητοποιήσει όλους τους σχετικούς φορείς.

Αυτό είναι, ένα δύσκολο και επίπονο έργο, αλλά ταυτόχρονα και μια μεγάλη ελπίδα πως η νεότερη γενιά δεν θα καθηλωθεί κι' αυτή σε ψεύτικες διεξόδους, αλλά θα ανακαλύψει περισσότερες ευκαιρίες, έτσι ώστε να αξιοποιήσει το δυναμικό που διαθέτει. Ένα δύσκολο και επίπονο έργο που μπορεί να περιλαμβάνει ενέργειες και δράσεις με ποικίλους στόχους και επικεντρώσεις, χωρίς όμως, να αλλάζει το τελικό επιθυμητό αποτέλεσμα.

Οι παρεμβάσεις πρόληψης, μπορεί να απευθύνονται σε ομάδες στόχους (π.χ. μαθητές, γονείς, έφηβους, στρατευμένους, ομάδες της κοινότητας) χωρίς να έχουν ληφθεί υπόψη πιθανά χαρακτηριστικά που να θεωρούνται παράγοντες υψηλού κινδύνου για μελλοντική χρήση ουσιών (καθολική παρέμβαση). Από την άλλη, παρεμβάσεις πρόληψης, μπορεί να απευθυνθούν και σε ομάδες-στόχους, οι οποίες θεωρούνται ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, όπου δηλαδή τα μέλη τους διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να αναπτύξουν προβλήματα εξάρτησης (επικεντρωμένη παρέμβαση).

Τέτοιες ομάδες μπορεί να είναι, νέοι που έχουν εγκαταλείψει το σχολείο, μαθητές με ψυχοκοινωνικά προβλήματα ή προβλήματα χαμηλής ακαδημαϊκής απόδοσης, νέοι των οποίων οι γονείς τους έχουν προβλήματα με χρήση ουσιών, άνεργοι, νεαροί με παραβατική συμπεριφορά, νέοι από πολιτισμικά διαφοροποιημένες ομάδες και νέοι που κάνουν πειραματική χρήση.

Τελειώνοντας, μπορούμε να αναφέρουμε ότι ο αγώνας ενάντια στα ναρκωτικά απαιτείται να είναι διαρκής και χωρίς εφησυχασμούς. Στον αγώνα αυτό η πολιτεία απαιτείται να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο, βάζοντας το ζήτημα αυτό στις βασικές της προτεραιότητες. Η παγκόσμια κατάσταση στη διακίνηση των ναρκωτικών δεν μας επιτρέπει να αισιοδοξούμε ως προς τις τάσεις

εξέλιξης του προβλήματος, δεδομένου ότι η κυριαρχία της επιθυμίας για εύκολο χρήμα πάντα θα εξακολουθεί να αποτελεί την κινητήρια δύναμη για την ακόμη περισσότερο ανάπτυξη της αγοράς των ναρκωτικών.

Είναι λοιπόν φανερό ότι οι αρμόδιοι δεν πρέπει να εφησυχάζουν αλλά να προσπαθούν να μειώνουν τόσο τη ζήτηση όσο και την προσφερόμενη ποσότητα για να μπορέσουν πραγματικά να τιθασεύσουν το πρόβλημα.

- **Εισηγήσεις παρέμβασης**

Μέσα από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, καταλήξαμε σε μια σειρά εισηγήσεων που σκοπό έχουν να βοηθήσουν στα προγράμματα πρωτογενούς πρόληψης και ταυτόχρονα να μας δώσουν το προζύμι για τη διεξαγωγή περαιτέρω ερευνών. Διαφάνηκε ότι ο Κοινωνικός Λειτουργός έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο μέσα από τα προγράμματα αυτά, όπως διαφαίνονται και στις πιο κάτω εισηγήσεις:

- Επιλογή και χρησιμοποίηση συγκεκριμένων λειτουργικών τρόπων επικοινωνίας και διαλόγου με συνεπακόλουθο τη επιτυχή δημιουργία σωστών και αποδοτικών διαπροσωπικών σχέσεων, τόσο στο ενδο-οικογενειακό πλαίσιο, όσο και έξω απ' αυτό.
- Δράσεις ενημέρωσης (ανοικτές συζητήσεις) με στόχο την ευαισθητοποίηση γονέων σε θέματα πρόληψης και σε θέματα σωστής διαπαιδαγώγησης των παιδιών.
- Παρεμβάσεις εκπαίδευσης σε γονείς (ομάδες γονέων) με στόχο την ενίσχυση και την υποστήριξη στο ρόλο τους και την βελτίωση της επικοινωνίας τους με τα νεότερα, κυρίως, μέλη της οικογένειας, αλλά και μεταξύ τους, ώστε να αποτελούν σωστά και υγιή πρότυπα.
- Εισδοχή του Κοινωνικού Λειτουργού και εφαρμογή προγραμμάτων αγωγής υγείας στα σχολεία, με στόχο να συμβάλουν μέσα από την ενεργητική και βιωματική μάθηση, στην αλλαγή στάσης και συμπεριφοράς

των μαθητών. Πιο συγκεκριμένα δηλαδή, να βελτιώσουν την ψυχική τους υγεία, τις κοινωνικές τους δεξιότητες και τις διαπροσωπικές τους σχέσεις, να ενισχύσουν την αυτοεκτίμηση τους και να μειώσουν τα πιθανά συναισθήματα αποξένωσης, να καταφέρουν να διευκρινίσουν τις αξίες τους, κατανοώντας τον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσονται συγκρούσεις ανάμεσα στις αξίες αυτές και στην πραγματικότητα και τέλος να ενθαρρύνουν τη λήψη αποφάσεων, την ενεργητική μάθηση και την ελευθερία επιλογής ενός υγιούς τρόπου ζωής.

- Πραγματοποίηση εκπαιδευτικών σεμιναρίων σε μικρές ομάδες μαθητών, όπου οι μαθητές να αναπτύξουν τις διάφορες ιδέες και απόψεις τους και παράλληλα να συζητούν τους διάφορους προβληματισμούς τους σχετικά με το συγκεκριμένο πρόβλημα.
- Εφαρμογή διαδραμάτισης ρόλων (role play), όπου ο ίδιος ο μαθητής να καλείται να βρει τις λύσεις στα δικά του ερωτήματα και να αναπτύξει τις δεξιότητες του διαμέσου της προσωπικής του εμπειρίας.
- Παρεμβάσεις. ενέργειες και δράσεις πρόληψης που να πραγματοποιούνται από αρμόδιους φορείς και εκτός σχολικού πλαισίου, για παιδιά προεφηβικής ηλικίας και εφήβους, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν υγιής ασχολίες όπως ο αθλητισμός, η τέχνη και το θέατρο.
- Εκπαίδευση εθελοντών και στη συνέχεια υποστήριξη των δράσεων που πρόκειται να διοργανώσουν οι ίδιοι οι εθελοντές, σχετικά με την πρόληψη και την αντιμετώπιση της χρήσης των ναρκωτικών.
- Εκπαιδευτικά σεμινάρια για στρατευμένους και συνεργασία με αξιωματικούς με στόχο την ανάπτυξη παρεμβάσεων πρόληψης στις ένοπλες δυνάμεις, καθώς και τη δημιουργία υποστηρικτικού πλαισίου για νέους που θα υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία.
- Προσπάθεια για μείωση και εξάλειψη των δυσμενών ψυχολογικών επιδράσεων από το περιβάλλον του Στρατού, τον εντοπισμό των ευπαθών

ατόμων και αποκατάσταση της λειτουργικότητας τους μέσα στο σύνολο, ώστε να αποφευχθεί πιθανή ανάμιξη με ναρκωτικές ουσίες

- Καλλιέργεια μεταξύ των στρατευμένων και του μόνιμου προσωπικού και ανάπτυξη ενός πνεύματος κοινής συνείδησης, δράσης και συνεργασίας για την ευκολότερη επίτευξη των στόχων του Στρατού.
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση στελεχών των σωμάτων ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένων και των στελεχών της δίωξης ναρκωτικών καθώς και εκπαιδευόμενων στις σχολές εκπαίδευσής τους
- Ανάπτυξη συνεργασίας, ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών και ενημέρωση για το έργο της πρόληψης και τις υπηρεσίες στο χώρο των εξαρτήσεων, μεταξύ επαγγελματιών υγείας, από διάφορες δομές και ειδικευμένων κοινωνικών επιστημόνων
- Ευαισθητοποίηση σε θέματα ουσιοεξάρτησης και παρουσίαση τους από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, καθώς και αναγνώριση του ρόλου τους στην πρωτοβάθμια πρόληψη
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση, επαγγελματιών που έρχονται σε άμεση επαφή με νέους και εφήβους, σε θέματα πρόληψης με στόχο την κατανόηση του ρόλου τους, όπως για παράδειγμα, ιερείς, κατηχητές, ομαδάρχες κατασκηνώσεων και γυμναστές στα πλαίσια διαφόρων αθλητικών συλλόγων.

Επομένως, μέσα από την παρούσα βιβλιογραφική έρευνα, διαφαίνεται ότι η κοινωνική προσαρμογή και συμμετοχή του εφήβου, καθώς και η ψυχολογική και κοινωνική ισορροπία, ασκούν σημαντικό ρόλο και μειώνουν τη τάση για χρήση ναρκωτικών. Άτομα-έφηβοι και κοινότητες που υπόκεινται σε ταχύρρυθμες κοινωνικές και πολιτισμικές αλλαγές, όπως κοινωνική αποδιοργάνωση, οικονομική δυσχέρεια ή ευμάρεια, έχουν αυξημένες πιθανότητες εμφάνισης χρήσης ναρκωτικών. Ένα όμως είναι βέβαιο, ότι οι υποστηρικτικές κοινωνικές σχέσεις προάγουν την ψυχολογική, βιολογική και κοινωνική υγεία, προστατεύουν ή απομακρύνουν τους έφηβους από

επιβαρυντικούς παράγοντες και ταυτόχρονα ενδυναμώνουν και ενισχύουν τους προστατευτικούς παράγοντες, που σχετίζονται με τη χρήση ή μη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, αντίστοιχα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η εργασία αυτή επιχειρεί να εξετάσει και να καταγράψει την οξύτητα του προβλήματος των ναρκωτικών, καθώς επίσης και να εντοπίσει ποιοι είναι οι αιτιολογικοί παράγοντες που ωθούν τα άτομα - χρήστες σε μία τέτοια συμπεριφορά.

Επιπλέον, επιχειρεί να παρουσιάσει, τις πολιτικές που εφαρμόζονται στην Κυπριακή κοινωνία, καθώς επίσης και τους θεσμούς πρόληψης και αντιμετώπισης που υπάρχουν.

Πέραν από τις ελάχιστες, αντίθετες απόψεις των διαφόρων επιστημόνων και ερευνητών, που παρουσιάστηκαν καθ' όλη την έκταση της εργασίας, σχετικά με το φαινόμενο της χρήσης των ναρκωτικών, παρατηρείται ότι ο κάθε ένας απ' αυτούς, καταλήγει σχεδόν στους ίδιους αιτιολογικούς παράγοντες, είτε αυτοί είναι ατομικοί, είτε είναι κοινωνικοί, άλλοτε προσθέτοντας και άλλοτε απορρίπτοντας κάτι από τους άλλους.

Το σίγουρο πάντως είναι ότι υπάρχει από κοινού, η άποψη ότι η χρήση ναρκωτικών, εξαρτάται από διάφορους και ποικίλους παράγοντες. Βασικότερο ρόλο, φαίνεται να παίζει η ίδια η προσωπικότητα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ατόμου, καθώς και η οικογένεια, ως ο αρχικός φορέας διαπαιδαγώγησης και κοινωνικοποίησης του ατόμου. Στην συνέχεια ακολουθούν και άλλοι παράγοντες όπως είναι, το σχολείο, οι συνομήλικοι, ο βαθμός διάθεσης των εξαρτησιογόνων αυτών ουσιών ή ακόμα και η νομοθεσία, κάτι βέβαια για το οποίο δεν έχει καθοριστεί ακόμα, ποια πολιτική είναι σωστή και ποια λάθος. Εάν δηλαδή η ιδανικότερη πολιτική, είναι η απαγορευτική ή η αντιαπαγορευτική.

Πιο συγκεκριμένα, οι βαθύτερες ρίζες της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών, σύμφωνα με διάφορους από τους προαναφερθέντες επιστήμονες και ερευνητές, μπορεί να είναι κάποια παιδικά τραύματα, η έκθεση στη βία και η εγκατάλειψη, πράγματα τα οποία μπορεί να βιώνει ένας έφηβος, στα πλαίσια της οικογένειας, από τότε που είναι παιδί, καθώς επίσης και η σκληρότητα, η ανάγκη προς μίμηση και ο ανταγωνισμός που μπορεί να γεννιέται, είτε μέσα από τα πλαίσια του σχολείου, είτε μέσα από τις ομάδες συνομηλίκων.

Επίσης, μεταξύ περιβάλλοντος και χρήσης ουσιών από εφήβους, πιθανότατα υπάρχει μία στενή συσχέτιση, διότι σε περίπτωση που οι

κοινωνικές συνθήκες, στις οποίες ζει ο έφηβος αυτός, τον αφήνουν συχνά εκτεθειμένο σε υψηλά επίπεδα στρες, δεν του προσφέρουν υγιείς τρόπους αντιμετώπισης του στρες και διαφόρων άλλων αρνητικών συναισθημάτων και αν βέβαια το φαινόμενο της χρήσης είναι αρκετά συχνό και έντονο, τότε ο έφηβος αυτός συγκαταλέγεται, κατά μεγάλο ποσοστό, σε μία ομάδα υψηλού κινδύνου.

Επομένως θεωρείται, ότι γενικότερα το περιβάλλον και ειδικότερα η κάθε κοινωνική υποομάδα (οικογένεια, σχολείο, φίλοι), μέσα από συγκεκριμένες συνθήκες, μπορούν να δημιουργήσουν ένα ευάλωτο έφηβο προς στη χρήση ουσιών. Αν ψάξουμε όμως βαθύτερα, σύμφωνα με τους Lawrence και Oliver (2001), πιστεύεται πως ο βαθμός επηρεασμού, εξαρτάται περισσότερο από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τη δυναμική του «Εγώ» του κάθε ατόμου-εφήβου.

Όπως και να έχουν τα πράγματα όμως, ένα είναι το σίγουρο. Ότι μέσα από την εργασία αυτή, επαληθεύεται ο αρχικός μας συλλογισμός. Ότι δηλαδή, το φαινόμενο της χρήσης και της εξάρτησης στα ναρκωτικά, είναι σήμερα σε ολόκληρο τον κόσμο, ένα από τα πιο σοβαρά και πολυσύνθετα κοινωνικά προβλήματα, το οποίο, όπως τονίζει και ο Παρασκευόπουλος (2004), κάνει εκπληκτικά άλματα και προχωρεί με καλπάζοντα ρυθμό σε όλα τα στρώματα της κοινωνίας μας και ιδιαίτερα στους εφήβους μας.

Εφόσον λοιπόν, το φαινόμενο των ναρκωτικών αυξάνεται όλο και περισσότερο, η πρωτοβάθμια πρόληψη, τίθεται αναγκαία να εφαρμόζεται και να ξεκινά από όσο το δυνατό μικρότερες ηλικίες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου. (2005). Εθνική στρατηγική για τα ναρκωτικά 04-08. Λευκωσία. Κύπρος 2005.
2. Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου. (2005). Εθνική στρατηγική για τα ναρκωτικά 04-08. Μείωση της ζήτησης και της προσφοράς. Λευκωσία. Κύπρος 2005
3. Βενετσάνος Μ. (1994). Κατάχρηση ουσιών-Πρόληψη και έλεγχος. Αθήνα. Βήτα
4. Bergeret J. (1999). Τοξικοεξάρτηση και προσωπικότητα. Αθήνα. Ελληνικά Γράμματα
5. Γεράσιμου Ζ. (1994). Στην κόλαση των ναρκωτικών. Αθήνα. Φωτοδότες
6. Γεωργουλός Σ. (1999). Κράτος και Ναρκωτικά. Αθήνα. Ατραπός.
7. Γιαννίρη Ν. «Μόδα στην Ευρώπη η κοκαΐνη», Εφημ. Ελευθεροτυπία, αρ. φύλλου 25356, 26 Νοεμβρίου 2005, σελ. 20
8. Γκίνης, Γ.(2001). Ο αργός θάνατος...λαθρεμπόριο ηρωίνης. Αθήνα: Βασδέκης.

9. Γρηγορίου, Α.(1999). *Ναρκωτικά: Ένας δρόμος χωρίς γυρισμό*. Αθήνα: Αποσπερίτης.
10. Γρίβας, Κ.(1999). *Αποδιοπομπαίος τράγος: ψυχική αρρώστια και τοξικομανία*. Αθήνα: Μαλλιάρης.
11. Γρίβας Κ. (1999). Ναρκωτικά, το τίμημα της καταστολής. Θεσσαλονίκη. Εκδόσεις Θεσσαλονίκης
12. Γρίβας, Κ.(2000). *Οπιούχα: μορφίνη, ηρωίνη, μεθαδόνη, η υπεράσπιση της νομιμοποίησης*. Αθήνα: Λιανής.
13. Δημητρόπουλος Ε. (2001). Εισαγωγή στη μεθοδολογία της Επιστημονικής Έρευνας: ένα συστημικό δυναμικό μοντέλο. Αθήνα. Εκδόσεις Ελλην
14. Dishion J., Patterson R. (1991). Family, school and behavioral antecedents to early adolescent involvement with antisocial peers. Developmental Psychology, 27, 172-180
15. Dr. Jaap van der Stel. (1999). Εγχειρίδιο πρόληψης-Οινοπνευματώδη, Ναρκωτικά και Καπνός. Αθήνα. Ε.Π.Ι.Ψ.Υ.
16. Dr. Jaap van der Stel. (2001). Εγχειρίδιο πρόληψης-Οινοπνευματώδη, Ναρκωτικά και Καπνός. Αθήνα. Ε.Π.Ι.Ψ.Υ.

17. Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης Κύπρου. (2004). Ετήσια Έκθεση. Λευκωσία. ΕΚΤΕΠΝ
18. Ζαφείρης Α., Ζαφείρη Ε., Μουζακίτης Χ. (1999). Οικογενειακή θεραπεία: Θεωρία και πρακτικές εφαρμογές. Αθήνα. Ελληνικά Γράμματα
19. Ζωγράφου Α. (2003). Διαπολιτισμική αγωγή στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Αθήνα. Τυπώθιτω
20. Zweben E., Clark W., Smith E. (1994). Traumatic experiences and substance abuse: mapping the territory, Journal of Psychoactive Drugs, 26, 327-344
21. Θεοδώρου Μ., Σαρρής Μ., Σούλης Σ. (2001). Συστήματα Υγείας. Αθήνα. Εκδόσεις Παπαζήσης.
22. Ι.Α.Κ.Ε. (1995). Κοινωνική εργασία στο σχολείο. Πρόληψη και καταπολέμηση της χρήσης των ναρκωτικών κατά τη σχολική ηλικία. Αθήνα. Singular Publications
23. Ιντζεσιλογλου Ν. (1989). Η κοινωνικοποίηση του ατόμου. Αθήνα. Παρατηρητής

24. IFSW. Διεθνής ομοσπονδία των κοινωνικών λειτουργών. Καθορισμός της κοινωνικής εργασίας. Γενική συνεδρίαση στο Montreal του Καναδά, Ιούλιο 2000, από <http://www.ifsw.org>
25. Καλλινικάκη Θ. (1997). Δεοντολογία Κοινωνικής Εργασίας. Κομοτηνή, ελληνικά Γράμματα
26. Καλλινικάκη Θ. (1998). Κοινωνική Εργασία: εισαγωγή στη θεωρία και την πρακτική της Κοινωνικής Εργασίας. Αθήνα. Ελληνικά Γράμματα
27. Καλλινικάκη Θ. (2001). Ανάδοχη φροντίδα. Αθήνα. Ελληνικά Γράμματα
28. ΚΕ.Θ.Ε.Α. (2005). Εξαρτήσεις. Αθήνα
29. Κανδυλάκη Α. (2001). Η συμβουλευτική στην κοινωνική εργασία. Αθήνα. Σύγχρονες Ακαδημαϊκές και Επιστημονικές Εκδόσεις
30. Khan A. & Fishman M. (2005). Current Trends in Illicit Drug Use Among Adolescents: Strategies for Prevention and Treatment, 15, 4-47
31. Κλεάνθη, Γ.(1984). «Αποδιοπομπαίος τράγος: ψυχική αρρώστια και τοξικομανία». Αθήνα: Μαλλιάρης Παιδεία
32. Κονής Τ. (1990). Το αληθινό πρόσωπο της κυπριακής νεολαίας. Λευκωσία. Εθνική Επιτροπή Κύπρου για το έτος νεολαίας

33. Κουτσελίνης, Α.(2002). *Εξαρτησιογόνες ουσίες: ναρκωτικά. Φαρμακολογία, Τοξικολογία*. Αθήνα: Παρισινός.
34. Κυριάκου, Λ.(2002). *Ναρκωτικά το πρόβλημα και η αντιμετώπισή τους*. Αθήνα: Λιανής.
35. Lashner, A. Filling the gender gap in drug abuse research. NIDA Notes. 2000:10. Available at http://165.112.78.61/NIDA_Notes/NNVol10N1/WomenAIDS.html
36. Lawrence P. & Oliver J. (2001). Θεωρίες προσωπικότητας: Έρευνα και εφαρμογές. Αθήνα. Τυπωθήτω
37. Λιάππας Γ. (2003). Ναρκωτικά: εθιστικές ουσίες, κλινικά προβλήματα, αντιμετώπιση. Αθήνα. Εκδόσεις Πατάκη
38. Lowe G. & Foxcroft R. (1993). Young people, drinking and family life. Alcologia, 5, 3, 205-209
39. Μάρκελλος, Μ.(1999). *Ναρκωτικά: το πρόβλημα και η αντιμετώπισή του για τον κοινωνικό λειτουργό*. Αθήνα: Ευρώτας.
40. Μάρσελος Μ. (2004). Εξαρτησιογόνες ουσίες: φαρμακολογία, τοξικομανία, ιστορία, κοινωνιολογία, νομοθεσία. Αθήνα. Τυπώθυτω
41. Μεσημέρης, Γ.(2000). *Ψυχολογία των ναρκομανών*. Αθήνα: Ταμασσός.

42. Μισέλ Α. (2000). Κοινωνιολογία της οικογένειας και του γάμου. Αθήνα.
Gutenberg
43. Μπενάς Π. (1990). Ναρκωτικά - Κοινωνικά αίτια, πρόληψη, θεραπεία.
Αθήνα. Σύγχρονη εποχή
44. Μουτσόπουλος Χ. (2000). Εθνικό Συνταγολόγιο. Αθήνα: Εθνικός
Οργανισμός Φαρμάκων
45. Ντάβου, Μ.(1992). «Το κάπνισμα στην εφηβεία». Αθήνα: Παπαζήσης.
46. Ντόλτο Φ., Ντόλτο Κ., Τόλιτς. (1990). Έφηβοι: Προβλήματα και
ανησυχίες. Αθήνα. Πατάκη.
47. Oetting E., Beauvais F. (1986). Peer cluster theory: Drugs and the
adolescent. Journal of Counseling and Development, 65, 17-22
48. Ορθόδοξη εκκλησία. (2004). Γιατί οι νέοι καταφεύγουν στα ναρκωτικά.
Λευκωσία. Ορθόδοξος ζωή.
49. Ορθόδοξη εκκλησία. (1996). Ναρκωτικά. Λευκωσία. Ορθόδοξος ζωή.
50. Παπαδοπούλου Χ. (1999). Κοινωνική Εργασία με Ομάδες: Μια μορφή
προσέγγισης για συνεργασία και δράση. Αθήνα. Εκδόσεις Έλλην
51. Παπαζάχος, Δ.(2000). Ναρκωτικά και Νέοι. Αθήνα: Διόπτρα.

52. Παπαϊωάννου Κ. (1998). Κλινική Κοινωνική Εργασία. Κοινωνική Εργασία με Άτομα. Αθήνα. Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ
53. Παρασκευόπουλος Ν. (2004). Η καταστολή της διάδοσης των ναρκωτικών στην Ελλάδα. Θεσσαλονίκη. Εκδόσεις Σάκκουλα
54. Payne M. (2000). Σύγχρονη Θεωρία της Κοινωνικής Εργασίας. Αθήνα. Ελληνικά Γράμματα
55. Πουλόπουλος Χ. (2005). Εξαρτήσεις: Οι θεραπευτικές κοινότητες. Αθήνα. Ελληνικά Γράμματα
56. Σαρρής Ν. (1992). Ελληνική Κοινωνία και Τηλεόραση. Αθήνα. Εκδόσεις Γόρδιος
57. Σεραφετινίδου Μ. (2003). Κοινωνιολογία των μέσων μαζικής επικοινωνίας: Ο ρόλος των μέσων στην αναπαραγωγή του σύγχρονου καπιταλισμού. Αθήνα. Gutenberg
58. Shoham G., Baruch I., Rahan G., Markowski R., Chard F., Ben-Haim M. (1984). Personality core dynamics and drug preference, Drug and Alcohol Dependence, 13, 297-303
59. Σκογκλουτ Α. (1993). Χαμένα νιάτα. Αθήνα. Μίνωας

60. Σταθόπουλος Π. (2001). Κοινωνική Εργασία: θεωρία και πράξη. Αθήνα. Εκδόσεις Έλλην
61. Σταθοπούλου, Α.(1999). «Κοινωνική Πρόνοια». Εκδόσεις: Έλλην.
62. Stanton E., Todd C., Heard B., Kirschner S., Kleiman I., Mowatt T., Rilley P., Scott M., Van Deusen M. (1978). Heroin addiction as a family phenomenon: a new conceptual model, American Journal of Drug and Alcohol Abuse, 5, 125-150
63. Stoltenberg S., Hill E., Mudd S., et al. Birth cohort differences in features of antisocial alcoholism among men and women. Alcohol Clin Exp Res. 2003:23
64. Ταΐλερ Α. (1996). Ναρκωτικά - Από το Α ως το Ω. Αθήνα. Σελάς
65. Τζάφφη Τ., Πήτερσον Ρ., Χόντσον Ρ. (1981). Ναρκωτικά, Τσιγάρο, Αλκοόλ. Αθήνα. Αθ. Ψυχογιός
66. Trebach A., Zeese K. (1997) Drug prohibition and the conscience of nations. London. Educational research
67. Τσιανής Ι., Αναστασόπουλος Δ. (1998). Εφηβεία: Ένα μεταβατικό στάδιο σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο. Αθήνα. Εκδόσεις Καστανιώτη

68. Τσιλιχρήστος Ν. (1991). Ναρκωτικά - Όχι η Ιθάκη δεν είναι εδώ. Αθήνα.
Εκδόσεις Καστανιώτη
69. Χαρουδάκη Μ. (1999). Ναρκωτικά - Πρωτογενής τομέας. Αθήνα.
Leader Books
70. Χούτσου, Ρ, Πήτερσον, Ρ. (1981). «*Αλκοόλ. Πρόβλημα και απαντήσεις*
Ναρκωτικά – Τσιγάρα».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

1.1. ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

1.1.1.Συνέντευξη από τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης

κο. Θεόδωρο Θεοδώρου.

Αναφερθείτε μου ως Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως κύριε, Θεοδώρου, για το πρόβλημα των ναρκωτικών που αντιμετωπίζει η Κύπρος.

Να τονίσουμε ότι το θέμα των Ναρκωτικών είναι ένα θέμα με πολλούς τομείς, στο οποίο εμπλέκονται πολλές υπηρεσίες του κράτους, διαφόρων υπουργείων και πέρα από τις υπηρεσίες του κράτους ασφαλώς και ιδιωτικοί φορείς, που ασχολούνται με την τριτογενή πρόληψη, τη θεραπεία δηλαδή είτε με συμβουλευτικές υπηρεσίες είτε με οτιδήποτε άλλο. Έχει καταρτιστεί στα πλαίσια του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου μία εθνική Στρατηγική για τα ναρκωτικά και στα πλαίσια αυτά ο καθένας έχει το δικό του ρόλο.

Ο δικός μας ρόλος ως Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως είναι η καταστολή κυρίως, η οποία πραγματοποιείται μέσα από την ειδική μονάδα της Αστυνομίας που ονομάζεται Υ.ΚΑ.Ν. δηλαδή Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών και αυτή είναι στελεχωμένη με ένα αριθμό αστυνομικών, που κατά τη γνώμη μου είναι αρκετοί αλλά δυστυχώς έχουμε ελλείψεις όσο αφορά τη δύναμη της αστυνομίας.

Το Υ.ΚΑ.Ν. εργάζεται επί τη βάση πληροφοριών, επί τη βάση παρακολουθήσεων, επί τη βάση ενδείξεων στον τομέα της δίωξης ναρκωτικών κυρίως. Ο τομέας αυτός είναι μεγάλος, με την έννοια ότι ξεκινά από τους έμπορους και καταλήγει στα «βαποράκια». Βάση της νομοθεσίας μας και επειδή η χρήση ναρκωτικών είναι ποινικοποιημένη ακόμα και οι χρήστες εμπíπτουν στον τομέα και στην αρμοδιότητα αυτής της υπηρεσίας, όμως πρακτικά η υπουργική που ακολουθούμε δεν είναι να «κυνηγούμε» τους χρήστες, προς τους οποίους χρήστες είναι διαφορετική η στάση και η συμπεριφορά μας. Δηλαδή, όταν ξέρουμε ένα άτομο είναι απλά χρήστης ή συλληφθεί με κατοχή μικρής ποσότητας ναρκωτικού, είτε έχουμε πληροφορίες ότι πρόκειται για χρήστη, αναλαμβάνουν οι υπηρεσίες καταπολέμησης ναρκωτικών που ασχολούνται με τη συμβουλευτική και την παροχή τέτοιας φύσης υπηρεσιών, βοηθά τα άτομα αυτά, είτε με άμεσες συμβουλές, είτε με παραπομπή σε ποιο αρμόδια ιδρύματα είτε αυτά είναι κρατικά, είτε είναι ιδιωτικά.

Ακόμα δε χρησιμοποιούνται και αστυνομικοί της υπηρεσίας οι οποίοι έχουν ένα καλό «τρενάρισμα» πάνω σε αυτά τα ζητήματα, για να είναι μαζί με τα παιδιά αυτά όσες περισσότερες ώρες μπορούν, να τα καθοδηγούν, να τα συμβουλεύουν, να τα προστατεύουν από τους κινδύνους που υπάρχουν.

Η Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών, επικεντρώνεται στους διακινητές και εμπόρους των ναρκωτικών. Είναι δύσκολη υπόθεση γιατί υπάρχει «χρυσή κλωστή» μεταξύ του χρήστη και του διακινητή του εμπόρου. Ο χρήστης χρειάζεται τον έμπορο ή τον διακινητή, ο έμπορος δεν εκτίθεται τόσο όσο εκτίθεται ο χρήστης, στην περίπτωση ιδίως που γίνεται

«βαποράκι» για να εξασφαλίσει τη δόση του. Το άλλο είναι να υπάρξουν μαρτυρίες από χρήστες ή από συγγενείς χρηστών εναντίον διακινητών, οι οποίοι πηγαίνουν παραλαμβάνουν την ουσία από τους διακινητές ή τους την παίρνουν στο σπίτι, αλλά από ότι θυμάμαι ποτέ ή σχεδόν ποτέ μαρτύρησαν αυτοί σε δίκες. Άρα από ότι καταλαβαίνεται είναι πολύ δύσκολο υπόθεση, γιατί πρέπει να συλληφθούν επ' αυτοφώρω. Η σύλληψη επ' αυτοφώρω είναι μια υπόθεση που προϋποθέτει και καλό δίκτυο πληροφοριών και βεβαίως παρακολούθηση. Παρακολούθηση επί 24ώρου βάσεως που κοστίζει πάρα πολλά χρήματα, γιατί για να κάνει το λάθος ο έμπορος ενδεχομένως θα πρέπει να περάσει χρόνος, όχι απλά μέρες και εβδομάδες και μήνες σε μερικές περιπτώσεις και συνηθίζεται η παρακολούθηση αυτή την περίοδο, και όπως καταλαβαίνεις η παρακολούθηση κοστίζει πολλά χρήματα, αλλά εμείς το κρίνουμε αναγκαίο και το κάνουμε.

Μπορώ να πω ότι η Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών έχει συνεχώς και πιο βελτιωμένες αποδόσεις και αποτελέσματα, τα οποία οφείλονται στο ότι επικεντρωθήκαμε στους εμπόρους και τους διακινητές. Οφείλονται επίσης στο γεγονός ότι τα Δικαστήρια επιβάλλουν πάρα πολύ πιο αυστηρές ποινές πλέον. Φέτος έχουμε φτάσει στο σημείο να υποβάλλονται ποινές και 8,10 και 15 χρόνια, μιλούμε βαριές ποινές. Αυτό είναι σημαντικό γιατί σίγουρα αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα γι' αυτούς που διακινούν ναρκωτικά.

Η βελτίωση της νομοθεσίας, έδωσε στην αστυνομία τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει κάποια εφόδια που αναγνωρίζονται ως τεκμήρια πλέον, όπως και η εισαγωγή νομοθεσίας για το τεκμήριο της εμπορίας ναρκωτικών. Σύμφωνα με αυτή τη νομοθεσία καθορίζεται ότι η κατοχή «Χ» ποσότητας του «Α» ναρκωτικού, «Ψ» ποσότητας του «Β» ναρκωτικού, κ.τ.λ., είναι τεκμήριο εμπορίας και το βάρος της απόδειξης της αθωότητας είναι σε αυτό που το κατέχει.

Επίσης βοήθησε η προσπάθεια που έχουμε καταβάλει να ευαισθητοποιηθεί η κοινή γνώμη. Αρχικά να μάθει ο κόσμος το πρόβλημα, γιατί το πρόβλημα αυτό μέχρι πριν 1 χρόνο αφορούσε αυτούς που το είχαν και τις οικογένειές τους και το δράμα το ζούσαν αυτοί οι οποίοι μάλιστα κάτω από το φόβο και το βάρος του στίγματος κρυβόταν για να μη μάθει κανένας ότι σε αυτό το σπίτι υπάρχει κάποιος που κάνει χρήση ναρκωτικών ουσιών. Ο κόσμος έχε καταλάβει ότι το πρόβλημα δεν είναι μακριά του, είτε είναι δίπλα του, είτε του «χτυπά την πόρτα», και αυτό το πράγμα είχε πολύ καλές επιπτώσεις και συνέπειες τόσο στην ευαισθητοποίηση της Βουλής, όσο και των Δικαστηρίων που αύξησαν κατακόρυφα τις ποινές τις οποίες επιβάλλουν.

Πρέπει να αναφερθώ ότι υπάρχει καλή συνεργασία του πολίτη με την αστυνομία. Ο πολίτης συνεργάζεται και δίνοντας πληροφορίες, όπου πάρα πολλές φορές αποδείχθηκαν σωστές και οδήγησαν σε συλλήψεις και συμμετέχοντας στην εκστρατεία που γίνεται ενάντια στα ναρκωτικά.

Να αναφερθώ επίσης ότι η νέα κυβέρνηση έχει αναγάγει την υπόθεση αυτή, του πολέμου ενάντια στα ναρκωτικά στις πιο υψηλές τις προτεραιότητες. Από τον πρώτο μήνα κιάλας της ανάδειξης της εξουσίας από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, έχουν αποφασισθεί πράγματα τα οποία βοήθησαν την προσπάθεια αυτή. Δηλαδή, αρχικά αναδιαμορφώθηκε το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο, το οποίο δεν είχε λειτουργήσει μέχρι τότε, λειτούργησε, κατάστρωσε την εθνική στρατηγική για τα ναρκωτικά και εφαρμόζει αυτή τη

στρατηγική. Δεύτερο, έχει ιδρυθεί το Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν. (Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης Πληροφοριών Ναρκωτικών), εργαλείο εξαιρετικά σημαντικό, το οποίο μας βοηθά με τα επιστημονικά πλέον δεδομένα που μαζεύει μέσα από μετρήσεις και δημοσκοπήσεις και έρευνες για να γνωρίζουμε ποια είναι η κατάστασή μας, τι ποσοστό των νέων ανθρώπων μας χρησιμοποιεί για πρώτη φορά ναρκωτικά ή μερικές φορές ή είναι καθημερινοί χρήστες ναρκωτικών, πόσοι χρησιμοποιούν ηρωίνη, πόσοι χρησιμοποιούν κοκαΐνη ή χόρτο (χασίς). Είναι πολύ σημαντικά τα στοιχεία αυτά και εξαιρετικά βοηθητικά για δουλειά όσων ασχολούνται με την υπόθεση αυτή.

Ακόμα η κυβέρνηση έχει ιδρύσει δύο κέντρα: ένα απεξάρτησης και ένα αποτοξίνωσης κρατικά πέρα από τα ιδιωτικά που υπάρχουν. Υπάρχει λοιπόν μία πρόοδος. Η τελευταία έρευνα που έγινε από το Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν. δείχνει ευχάριστα και δυσάρεστα πράγματα. Τα δυσάρεστα είναι ότι έχει αυξηθεί κατά πολύ η χρήση του χασίς και της κοκαΐνης και των παραγόντων τους ecstasy κ.λ.π. Ταυτόχρονα όμως δείχνουν οι μετρήσεις και μία κάθετη μείωση στη χρήση ηρωίνης, που φαίνεται πρώτο από τις κατασχεθείσες ποσότητες και δεύτερο από τους θανάτους που είχαμε. Το 2004 είχαμε 17 θανάτους και φέτος το 2005 είχαμε 10 θανάτους. Δηλαδή έχουμε μείωση 44% πράγμα το οποίο είναι πολύ σημαντικό. Αν λάβει κάποιος υπόψη ότι το άμεσα θανατηφόρο ναρκωτικό είναι η ηρωίνη, νομίζω ότι στο πρώτον μας στόχο που ήταν να αποφύγουμε τους θανάτους πετύχαμε και προβλέπω ότι το 2006 οι θάνατοι από ναρκωτικά θα είναι πολύ λιγότεροι από τους 10 που είχαμε φέτος. Φέτος είχαμε και ένα θάνατο από χρήση κοκαΐνης, θα εντείνουμε, θα επικεντρώσουμε τον πόλεμο και στην κοκαΐνη η οποία είναι επίσης θανατηφόρα βεβαίως όχι τόσο άμεσα όσο η ηρωίνη.

Ο πόλεμος είναι ασταμάτητος και πρέπει να πούμε κάτι το οποίο για μας είναι αρχή: Δεν αντιμετωπίζονται τα ναρκωτικά μόνο με την καταστολή, τη δίωξη, χρειάζεται η διαφώτιση και η θωράκιση των νέων με τέτοια εφόδια και αρχές και αξίες, που να τους καθιστούν άτρωτους από αυτές τις υποθέσεις των ναρκωτικών. Δηλαδή να μην αισθάνονται την ανάγκη οι νέοι να καταφύγουν στα ναρκωτικά για οποιοδήποτε από τους λόγους που τους οδηγούν στα ναρκωτικά.

Η διαφώτιση είναι πάρα πολύ μεγάλη υπόθεση που έχει σχέση όχι μόνο με ομιλίες αλλά με δράσεις, με ενέργειες, με αρχές και αξίες, δηλαδή για παράδειγμα όταν ζεις σε μια κοινωνία όπου δεν είναι αξία η εργατικότητα, δεν είναι αξία η τιμιότητα, δεν είναι αξία το ήθος αλλά είναι αξία ο εύκολος πλουτισμός, το πόσο γρήγορα πλουτίζει ο άνθρωπος ανεξαρτήτως των μέσων που χρησιμοποίησε, αντιλαμβάνεσαι ότι πολλοί θα είναι εκείνοι, θα υπάρξουν αρκετοί που θα σκεφθούν ότι τα ναρκωτικά δίνουν πολύ κέρδος γιατί να μην εργασθώ με τα ναρκωτικά και να κάνω τη ΜΠΑΖΑ μου και να γίνω εκατομμυριούχος.

Ακόμα θα πρέπει να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα της οικογένειας. Η οικογένεια μας χαλάρωσε πάρα πολύ πλέον, δεν διαθέτουν οι γονείς χρόνο για τα παιδιά. Τα παιδιά δεν θέλουν χρήματα πρώτα, θέλουν χρόνο, κατανόηση, να συνομιλήσουν με τους γονείς τους, θέλει να επικοινωνήσει και όταν δε βρει αυτή την επικοινωνία στο άμεσο του περιβάλλον αναζητά αλλού την επικοινωνία και τότε όπου καταλήξει. Αν βρει κακά χέρια να στηριχθεί, καταλήγει στα ναρκωτικά, αν βρει καλά χέρια τότε βρίσκει το υποκατάστατο της οικογένειάς του, η φίλια η καλή παρέα κ.τ.λ.

Χρειάζεται επίσης αναθεώρηση στο εκπαιδευτικό μας σύστημα. Χρειάζεται να αποφύγουμε από ότι μας οδηγεί στη σχολική αποτυχία, και στην απογοήτευση, διότι και από

αυτούς τους λόγους κάποιοι νέοι καταφεύγουν στα ναρκωτικά. Όχι μόνο από ερωτικές απογοητεύσεις ή από απογοητεύσεις μέσα στην οικογένεια αλλά και από τη σχολική αποτυχία εάν αυτή η αποτυχία συνδυάζεται με μία λανθασμένη και ακατάλληλη συμπεριφορά από την οικογένεια.

1.1.2. Συνέντευξη με τον κύριο Γιούφτα Ηλία επιλοχίας στρατού.

Πιστεύετε ότι τα μέτρα που λαμβάνει το στράτευμα για την μείωση των ναρκωτικών είναι ικανοποιητικά;

Όσον αφορά τα στράτευμα πιστεύω ότι είναι ικανοποιητικά ως ένα βαθμό. Εμείς δεν μπορούμε να ξέρουμε τι έκανε πριν ο καθένας γιατί παίρνουμε το στρατιώτη έτοιμο στα 18 του και προσπαθούμε μέχρι την ηλικία των 20 ετών να διαπλάσουμε τα χαρακτήρα του όσο μπορούμε καλύτερα, αλλά δεν μπορούμε εάν κάνει χρήση ναρκωτικών να του επιβληθούμε και να προσπαθήσουμε να του το κόψουμε. Ο τρόπος που θα το αντιμετωπίσουμε είναι να του δώσουμε αναστολή, δηλαδή εάν παρουσιάσει προβλήματα ή έχουμε υποψίες ότι κάνει χρήση σκληρών ή μαλακών ναρκωτικών, αυτόματα τον στέλνουμε να πάρει αναστολή από τον στρατό.

Με την αναστολή το άτομο αυτό επανέρχεται στο στρατό;

Επανέρχεται πάλι αλλά αυτό που προσπαθούμε να κάνουμε είναι να γλιτώσουμε και τους υπόλοιπους σε τέτοια περίπτωση, γιατί σίγουρα θα προσπαθήσει να προσελκύσει και άλλα άτομα, να δώσει ναρκωτικά, να πουλήσει ή να βρει κάποιον ο οποίος αντιμετωπίζει οτιδήποτε προβλήματα και σίγουρα μπορεί να τον βάλει σε ένα δίκτυο. Οπότε η καλύτερη λύση είναι να πάρει αναστολή και να φύγει από το στρατό.

Ποια διαδικασία γίνεται ούτως ώστε κάποιο άτομο να πάρει αναστολή από το στρατό;

Περνάει πρώτα από κάποια επιτροπή του στρατού, ανώτερα στελέχη και αυτόματα μέσα σε δύο μέρες φεύγει από το στρατό. Παίρνει εξάμηνη αναστολή, επανέρχεται μετά τους 6 μήνες και εάν παρουσιάσει πάλι κάποιο πρόβλημα θα ξαναπάρει αναστολή και στην τρίτη αναστολή θα πάρει οριστικό απολυτήριο από το στρατό.

Στο οριστικό απολυτήριο του στρατού αναγράφεται ο λόγος για τον οποίο οριστικοποιήθηκε η απόλυσή τους;

Δεν είμαι και πολύ σίγουρος, είναι περί ιατρικού θέματος, λογικά δεν πρέπει να γράφουν τον ακριβή λόγο, συνήθως αναγράφεται λόγω ψυχολογικών προβλημάτων και κάποιους άλλους λόγους σχετικά με την υγεία. Το σίγουρο είναι ότι δεν γράφουν στα απολυτήρια τη χρήση ναρκωτικών ουσιών.

Έχουν εντοπιστεί στα στρατόπεδα κρούσματα ναρκωτικών;

Σπάνια, αποφεύγουν οι στρατιώτες κάτι τέτοιο επειδή ο έλεγχος που γίνεται είναι εξονυχιστικός και εγώ προσωπικά εκτελώ υπηρεσίες στο στράτευμα σχεδόν 15 χρόνια και δεν έχω συναντήσει τέτοια περίπτωση. Και αναφέρω συγκεκριμένα τους Κύπριους στρατιώτες, το κυπριακό στράτευμα γιατί πριν ήμουν στο ελληνικό στράτευμα στο οποίο να εντοπίζονταν πιο συχνά τέτοια κρούσματα.

Έχει τύχει περίπτωση να συλληφθεί κάποιο άτομο έξω απ' το στρατόπεδο το οποίο είναι εκτός της «κοινωνίας» του στρατού, όπου να προσπαθούσε να προμηθεύσει στρατιώτες με ναρκωτικά;

Όχι αυτό αποκλείεται είναι τα μέτρα τόσο ασφαλές που δεν μπορεί να γίνει κάτι τέτοιο σε καμία περίπτωση, δεν είναι σχολεία, στο στρατόπεδο φυλάσσονται τα πάντα, οπότε δεν ισχύει κάτι τέτοιο. Μπορεί όμως να το φέρει κάποιος στρατιώτης αλλά αυτά ακούγονται, μαθαίνονται μέσα από μία μικρή κοινωνία 200 ατόμων μέσα στο στρατόπεδο, σίγουρα ακούγεται κάτι τέτοιο. Υπάρχουν άτομα τα οποία τα βλέπουμε, είναι περίεργα, ενημερώνουν εμάς ως ανώτερα στελέχη και τότε τα άτομα αυτά συλλαμβάνονται και παίρνουν κατευθείαν αναστολή και στη συνέχεια ψάχνουμε τι ζημιά έκανε.

Ποια είναι τα μέτρα πρόληψης των ναρκωτικών που λαμβάνονται συνήθως στις μονάδες του στρατού;

Η κάθε μονάδα έχει το δικό της γιατρό όπου ανά τακτά χρονικά διαστήματα κάνει κάποια σεμινάρια και 1-2 φορές το χρόνο έρχεται μία ομάδα στην εθνική φρουρά η οποία ανήκει στο τμήμα ψυχολογίας και ασχολείται αποκλειστικά με το θέμα των ναρκωτικών και κάνει σεμινάρια σε όλα τα στρατόπεδα. Επίσης παίρνουν κάποιες συνεντεύξεις από τους στρατιώτες και προσπαθούν να δουν πώς είναι ο χαρακτήρας του κάθε στρατιώτη, αν κάνουν χρήση ναρκωτικών και γενικότερα τι κατάσταση επικρατεί σε κάθε μονάδα. Και η αλήθεια είναι ότι πετυχαίνει αυτό που κάνει η εξειδικευμένη αυτή μονάδα γιατί μαθαίνονται με αυτό τον τρόπο αρκετά πράγματα εφόσον οι στρατιώτες ανοίγονται στις συζητήσεις τους κατά τις συνεντεύξεις.

Επίσης εάν υπάρχει η υποψία ότι κάποιο άτομο κάνει χρήση π.χ. χασίς, θα τον έχουμε υπό παρακολούθηση, και λέγοντας αυτό εννοούμε ότι όταν πχ θα είναι σκοπός θα περάσουν όλες οι υπηρεσίες να τον ελέγξουν, να παρατηρήσουν αν κοιμάται, πώς συμπεριφέρεται, αν υπάρχει δίπλα του καμιά γόπα από τσιγάρο κλπ.

Τα άτομα στα οποία εντοπίζονται ναρκωτικές ουσίες είναι από διάφορες περιοχές της Κύπρου ή από συγκεκριμένα μέρη;

Οι περιπτώσεις που ακούγονται συνήθως είναι από χωριά με υψηλό τουρισμό και συγκεκριμένα στα «Κοκκινοχώρια» προς Κίτι.

Πώς είναι η εμφάνιση τέτοιων ατόμων, μπορείς να αναγνωρίσεις ότι κάνουν χρήση ναρκωτικών μόνο από την εξωτερική τους εμφάνιση;

Ναι βέβαια το πρώτο πράγμα που παρατηρείς σε έναν άνθρωπο ο οποίος κάνει χρήση είναι τα μάτια. Κάποιος ο οποίος έχει κάνει σεμινάρια και έχει ενημερωθεί γι' αυτό το θέμα μπορεί εύκολα από την εξωτερική εμφάνιση κάποιου να καταλάβει αν κάνει χρήση ή όχι. Φυσικά εάν προσέξουμε κάτι τέτοιο δεν θα πάμε κατευθείαν να του το πούμε αλλά θα τον έχουμε από κοντά και θα παρατηρούμε τις κινήσεις του.

1.1.3. Συνέντευξη με την κυρία Αυξεντίου Έλενα επιλοχία στην Εθνική Φρουρά

Θα ήθελα να μου πείτε τη γνώμη σας όσον αφορά τα μέτρα που λαμβάνει το κράτος για την πρόληψη και αντιμετώπιση των ναρκωτικών είναι ικανοποιητικά;

Απ' ότι βλέπω από τα Μέσα Μαζικής επικοινωνίας κ.λ.π., πιστεύω ότι δεν είναι και τόσο ικανοποιητικά εφόσον συνεχώς έχουμε νέα κρούσματα, νέους θανάτους. Όσον αφορά φυσικά το δικό μας χώρο, του στρατού, επειδή είναι πολύ μικρή κοινωνία, μικρός ο χώρος των στρατοπέδων, υπάρχει μεγάλη καταστολή. Υπάρχει σοβαρός έλεγχος, δηλαδή δεν έχουμε κανένα κρούσμα, έχουμε μόνο στην αρχή που έρχονται να καταγράψουν οι νεοσύλλεκτοι, υπάρχουν και κάποια μικρά περιστατικά όπως για παράδειγμα ένας μικροέμπορος έξω από το στρατόπεδο να συναντήσει ένα νεοσύλλεκτο, αλλά επειδή υπάρχουν έλεγχοι μυστικοί, όπως οι αξιωματικοί με πολιτική περιβολή καθώς επίσης και ο έλεγχος που γίνεται με τις κάμερες στο στρατόπεδο, έτσι δεν έχουμε κανένα απολύτως πρόβλημα.

Δηλαδή από τους 1500 νεοσύλλεκτους που θα καταταγούν το καλοκαίρι, το περισσότερο να έχουμε 3-4 τέτοια μικροπεριστατικά τα οποία από την πρώτη κιόλας βδομάδα θα εντοπιστούν. Εντωμεταξύ είναι σημαντικό να ειπωθεί ότι με την εισαγωγή των νεοσυλλέκτων στο στρατόπεδο πραγματοποιείται εξονυχιστικός έλεγχος, οπότε αποκλείεται να μπορέσει να περάσει οτιδήποτε παράνομο στο χώρο του στρατοπέδου.

Προηγουμένως μου έχετε πει ότι εντοπίζονται 3-4 περιστατικά συνήθως στην αρχή της εισόδου των νεοσυλλέκτων. Ποιος είναι ο τρόπος που χειρίζεστε τις περιπτώσεις αυτές;

Υπάρχει μία ομάδα γιατρών, ψυχιάτρων, ψυχολόγων οι οποίοι είναι οι πρώτοι που έρχονται σ' επαφή μαζί τους, μιλάνε μαζί τους και βλέπουν σε ποιο βαθμό σοβαρότητας βρίσκεται ο χρήστης, επεμβαίνει και η αστυνομία και αν δούμε ότι είναι σοβαρό το πρόβλημα σε κάποια περίπτωση, τότε ο νεοσύλλεκτος παίρνει απαλλαγή, δηλαδή δεν συνεχίζει τη θητεία. Συνήθως σε αυτές τις περιπτώσεις δεν τους αφήνουμε ούτε ένα βράδυ μέσα για να μην παρασύρουν και άλλους. Όσοι το δηλώνουν εξ' αρχής ότι κάνουν χρήση ναρκωτικών, τότε παίρνουν κατευθείαν απαλλαγή από το στρατό.

Όταν λέτε παίρνουν απαλλαγή από το στρατό τι εννοείται;

Εννοώ ότι αυτοί που κάνουν χρήση δυνατών ουσιών και το δηλώνουν, ερχόμενοι την πρώτη μέρα, διαδικασία 5 ωρών κατάταξης περνούν από μία επιτροπή (η οποία ονομάζεται Ε.Σ.Υ) στην Κύπρο η οποία τους απαλλάσσει, δηλαδή δεν πρόκειται να κάνουν την θητεία τους, τους δίνει μία αναστολή της θητείας τους για ένα χρόνο, τους ξανακαλεί ο στρατός μετά από ένα χρόνο για να δει αν συνεχίζουν τη χρήση ναρκωτικών και αν ακόμη συνεχίζουν τη χρήση τότε παίρνουν ακόμα ένα χρόνο αναστολή και αν πάλι μετά τον ένα χρόνο τα άτομα αυτά συνεχίζουν τη χρήση, τότε απολύονται από το στρατό. Δηλαδή δεν έχουν καμία υποχρέωση πλέον προς την πατρίδα τους.

Στο απολυτήριο του στρατού αναγράφεται το ότι δεν υπηρέτησαν τα άτομα αυτά τη θητεία τους για το συγκεκριμένο λόγο;

Κατ' αρχή το απολυτήριο τους δεν είναι το ίδιο όπως των υπολοίπων πολιτών που υπηρέτησαν κανονικά τη θητεία τους. το απολυτήριό τους είναι ένα άσπρο χαρτί στο οποίο αναγράφεται ότι απαλλάσσεται από τα στρατιωτικά του καθήκοντα για λόγους υγείας και δίπλα γράφει κάποιο αριθμό, όπου μόνο η υπηρεσία μας γνωρίζει ότι ο συγκεκριμένος αριθμός που αναγράφεται στο απολυτήριό του σημαίνει ότι είναι χρήστης ναρκωτικών ή ομοφυλόφιλος. Παλαιότερα πριν την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

αναγραφόταν στο απολυτήριο των ατόμων αυτών ότι είναι χρήστες ναρκωτικών αλλά λόγω της περιθωριοποίησης και του στιγματισμού τους από την κοινωνία έχει σταματήσει να γίνεται πλέον αυτό.

Τα άτομα τα οποία με την κατάταξη τους εντοπίζονται ότι είναι χρήστες, προέρχονται από συγκεκριμένες περιοχές;

Έχουμε ένα μεγάλο ποσοστό προέλευσης από την περιοχή των κοκκινοχωριών λόγω του ότι υπάρχει χρήμα από τον τουρισμό κυρίως της Αγίας Νάπας. Δεν μπορούμε να πούμε ότι προέρχονται από πλούσιες ή φτωχές οικογένειες, αυτό που παρατηρείται είναι ότι αυτά τα παιδιά έχουν συναισθηματικές ελλείψεις.

Μάλιστα. Όσον αφορά τη πρόληψη των ναρκωτικών γίνονται κάποιες ενέργειες στο στρατό;

Ναι, με την κατάταξή τους έρχονται από διάφορες υπηρεσίες του υπουργείου υγείας και από την αστυνομία, κάνουν ομιλίες, γίνονται διαλέξεις, σεμινάρια, γενικά πραγματοποιείται ένα αρκετά μεγάλο πρόγραμμα όπου οι στρατιώτες ενημερώνονται και μαθαίνουν διάφορα πράγματα σχετικά για τα ναρκωτικά, τα οποία μπορεί να μην γνώριζαν μέχρι εκείνη τη στιγμή.

1.2. ΣΤΕΛΕΧΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

1.2.1. Συνέντευξη από αστυνομικό υπό κάλυψη.

Ας μην ξεχνάμε ότι το λαθρεμπόριο των ναρκωτικών είναι πολύ επικερδές «επιχείρηση», που ελκύει χιλιάδες νέους και στηρίζει, όσο τραγικό και αν φαίνεται, οικονομίες χωρών. Η αντιμετώπιση της μάστιγας της διάδοσης των ναρκωτικών και γενικότερα της χρήσης είναι πολύ δύσκολη υπόθεση. Το πρόβλημα των ναρκωτικών δεν πρέπει να εντοπίζεται μόνο στην προστασία της κοινωνίας από τους εγκληματίες λαθρέμπορους ναρκωτικών, αλλά κύρια να είναι πρόβλημα οργάνωσης και υποδομής για την πρόληψη και εξάλειψή τους, την αποτοξίνωση και την κοινωνική επανένταξη των θεραπευμένων ατόμων από της ουσίες εξάρτησης.

Μίλησα με τον αστυνομικό υπό κάλυψη ο οποίος μου εξήγησε με ποια μέτρα η αστυνομία βοηθά στην πρόληψη των ναρκωτικών, καθώς επίσης και πόσο μεγάλο πρόβλημα αντιμετωπίζει η Κύπρος από τη μάστιγα των ναρκωτικών.

- **Ποια μέτρα λαμβάνεται ώστε να εμποδισετε την εξάπλωση αλλά και τη διακίνηση των ναρκωτικών;**
- Τα μέτρα που λαμβάνουμε είναι η διαφώτιση τόσο στους νέους όσο και στους γονείς. Επίσης στα σχολεία εκδίδονται ενημερωτικά φυλλάδια, καθώς επίσης γίνονται και συναυλίες ενάντια στα ναρκωτικά. Ακόμα γίνονται συστηματικοί έλεγχοι σε πτήσεις από το εξωτερικό, όπως είναι οι Ανατολικές χώρες, που είναι επικίνδυνες για μεταφορά ναρκωτικών.
- **Πόσο μεγάλο πιστεύετε ότι είναι το πρόβλημα των εξαρτησιογόνων ουσιών στην Κύπρο;**
- Τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των χρηστών στα ελαφρά όσο και στα σκληρά ναρκωτικά. Ένας από τους λόγους που αυξάνονται είναι το οικονομικό κέρδος των εμπόρων. Άλλος λόγος είναι ότι η Κύπρος είναι τουριστικό μέρος όπου πολλοί από τους τουρίστες που έρχονται είναι χρήστες, έτσι μεταφέρουν μαζί τους μεγαλύτερες ποσότητες από αυτές που χρησιμοποιούν για να το πουλήσουν και να βγάλουν τα έξοδά τους.
- **Από πού γίνεται συνήθως η διακίνηση των ναρκωτικών;**
- Τα ναρκωτικά προέρχονται από τις κατεχόμενες περιοχές όπου είναι δύσκολο να ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία. Επίσης από χώρες του εξωτερικού όπως είναι η Ελλάδα, η Περσία, ο Λίβανος κ.ά. και τα οποία έρχονται με τρόπους που είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστούν. Συχνά γίνεται η μεταφορά σκληρών ναρκωτικών, όπως η ηρωίνη, όπου τα άτομα τα μεταφέρουν ραμμένα μέσα σε χαλιά, στο σώμα τους και σε κουτιά μυρωδικών.
- **Ποια ναρκωτικά χρησιμοποιούν κυρίως οι χρήστες;**
- Οι περισσότεροι χρήστες στην Κύπρο χρησιμοποιούν χόρτο δηλαδή μαριχουάνα. Το κακό όμως είναι ότι δεν περιορίζονται μόνο σε αυτή την ουσία και προχωρούν στα πιο σκληρά ναρκωτικά που είναι: ecstasy, L.S.D., κοκαΐνη, όπιο και ηρωίνη.

1.2.2. Συνέντευξη από τον κο Γιώργο Κόκκινου αστυνομικός της Υπηρεσίας Καταπολέμησης Ναρκωτικών.

Να μου αναφέρεται πότε ήταν τα πρώτα σημάδια στην Κύπρο ναρκωτικών ουσιών;

Με την εξέλιξη των πολιτικών γεγονότων στην περιοχή τη δεκαετία του '80, με τον πόλεμο στο Λίβανο, δυστυχώς η Κύπρος εξελίχθηκε σαν ένα κέντρο διαμετακόμισης ναρκωτικών. Δηλαδή, δεν έρχονταν τα ναρκωτικά στην Κύπρο για να κάνουν χρήση οι Κύπριοι αλλά για να μεταφερθούν σε άλλες χώρες της Ευρώπης. Δυστυχώς όμως κάποιοι «εμβολίασαν» κάποιους ντόπιους και αρχίσαμε να έχουμε τα πρώτα κρούσματα ντόπιων χρηστών. Επιπρόσθετα τη δεκαετία του '80 είχαν αρχίσει να έρχονται και οι πρώτοι Αγγλοκύπριοι πίσω στην Κύπρο, όπου μερικοί από αυτούς ήταν χρήστες. Οι περισσότεροι από τους χρήστες τότε έκαναν χρήση χόρτου μαριχουάνα, κ.τ.λ. και αυτό ισχύει ακόμα σε γενικές γραμμές στην Κύπρο, αλλά ιδιαίτερα μετά το 1995-1997 άρχισαν να μεταπηδούν οι χρήστες και στα λεγόμενα πιο σκληρά ναρκωτικά, δηλαδή, ηρωίνη, το χάπι ecstasy, και τα τελευταία 3-4 χρόνια η κοκαΐνη. Η υπηρεσία παρακολουθώντας όλη αυτή τη κατάσταση και ιδιαίτερα η ηγεσία της αστυνομίας είπαν ότι πρέπει να αναδομήσουν την υπηρεσία, και έτσι άρχισε σιγά – σιγά από γραφείο να εξελίσσεται σε υπηρεσία, είχαν προσληφθεί νέα άτομα κατάλληλα για αυτή την υπηρεσία, εννοώντας επειδή η υπηρεσία θεωρείται η «αφρόκρεμα» της αστυνομίας, διότι υπάρχουν μέλη τα οποία γνωρίζουν πολλές ξένες γλώσσες, μέλη τα οποία έχουν διαπρέψει στην ακαδημία της αστυνομίας, υπάρχουν μέλη που είναι πτυχιούχοι.

Δηλαδή το προσωπικό αποτελείται από αστυνομικούς;

Το προσωπικό είναι όλοι αστυνομικοί ακόμα και εγώ προσωπικά, ο προϊστάμενός μου και άλλοι οι οποίοι κατέχουμε πτυχίο πολιτικών επιστημών, κοινωνιολογίας, παιδαγωγικά, κ.τ.λ. θα πρέπει πρωτίστως αφού περάσουμε τις εξετάσεις της αστυνομίας και εισαχθούμε στην ακαδημία της, να περάσουμε τις εξετάσεις της ακαδημίας της αστυνομίας 3 χρόνια εκπαίδευσης και στη συνέχεια να εισαχθούμε στην Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών, αν επιλεγούμε.

Ποια είναι τα κριτήρια για να επιλεγεί κάποιος στην Υ.ΚΑ.Ν;

Τα κριτήρια επιλογής είναι το μορφωτικό επίπεδο, αν ξεχωρίζει στην ακαδημία από άλλα προσωπικά χαρίσματα, π.χ. ηγετικές ικανότητες και σίγουρα να υπάρχει κάποιος ο οποίος θα σε υποδείξει ως κατάλληλο μέλος, ο οποίος να γνωρίζει για το άτομο ότι δεν είναι άνθρωπος ο οποίος εύκολα μπορεί να διαφθαρεί.

Ως Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών, ποιο είναι το έργο σας;

Η αστυνομία συνειδητοποίησε ότι μόνο με το έργο της καταπολέμησης δεν μπορεί να επιτύχει σημαντικό μέρος του στόχου της που είναι η βασικά η πάταξη του προβλήματος και αυτό δεν είναι αδυναμία της κυπριακής αστυνομίας, αλλά είναι ένα γενικό φαινόμενο το οποίο παρατηρείται σε όλες τις υπηρεσίες που ασχολούνται με αυτό τον τομέα. Έτσι με τη πάροδο των χρόνων εισηγήθηκαν να δημιουργηθεί ένα γραφείο πρόληψης που να επιλαμβάνεται θέματα τα οποία έχουν άμεση σχέση με τους ίδιους τους χρήστες και το τι υπάρχει γύρω από τους χρήστες. Π.χ. επιλαμβάνομαστε θέματα για της οικογένειας του, όταν για παράδειγμα συλληφθεί κάποιος ιδιαίτερα ανήλικος η επόμενη αντίδραση των γονέων είναι να έρθουν στην

υπηρεσία και αναρωτιούνται γιατί να συλληφθεί το παιδί τους. Εμείς μελετούμε το κάθε περιστατικό ξεχωριστά, να καλέσουμε και τους γονείς και τον ίδιο το χρήστη, ιδιαίτερα αν είναι νεαρός ή ανήλικος και αναλόγως θα ερευνήσουμε το θέμα, θα το αξιολογήσουμε και αναλόγως θα κάνουμε την εισήγησή μας στον γενικό εισαγγελέα κατά πόσο θα θέλουμε αυτό το άτομο να παραπεμφθεί σε δίκη ή όχι.

Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις ίσως οι πλείστες όσες αφορούν ανηλίκους που εμείς σαν υπηρεσία καταπολέμησης ναρκωτικών, δεν επιθυμούμε την ποινική δίωξή τους για πολλούς και διάφορους λόγους. Ο πιο βασικός είναι ότι δεν υπάρχουν σε περίπτωση καταδίκης κάποιου ανηλίκου, χώροι οι οποίοι μπορεί να πάει για να βοηθηθεί αυτό το άτομο, δηλαδή δεν υπάρχουν φυλακές ανηλίκων και επίσης δεν θεωρούμε ότι η φυλακή σε αυτή τη μορφή που υπάρχει σήμερα είναι το καλύτερο σωφρονιστικό ίδρυμα. Έτσι προσπαθούμε με άλλες μεθόδους, με το να δώσουμε ευκαιρίες στον χρήστη-ανήλικο, για 1-2 χρόνια αναλόγως με πόσο μπορούμε να αφήσουμε την υπόθεση να εκκρεμεί στο Γενικό Εισαγγελέα, να σκεφθεί το τι θέλει για να πράξει στο μέλλον και με αυτό τον τρόπο να τον παραπέμψουμε και να του δώσουμε την ευκαιρία να πάει σε κάποιο κέντρο για βοήθεια, όπου αυτή τη στιγμή υπάρχουν πάρα πολλά θεραπευτικά κέντρα στην Κύπρο, είτε για ψυχολογική βοήθεια, είτε καθαρά για αποτοξίνωση.

Ποιες είναι οι αντιδράσεις των χρηστών, ιδιαίτερα των ανηλίκων;

Η αντίδραση που θα υπάρξει είναι πιθανό κατά τη σύλληψη του που τις περισσότερες φορές, δεν αντιδρούν έντονα. Έτσι όταν έρχονται στην Υ.ΚΑ.Ν ξέρουν ότι είτε θα ακολουθήσουν αυτά που έχουμε να τους πούμε, είτε θα πάνε για δίκη.

Ποιο είναι το έργο της καταστολής;

Το έργο της καταστολή είναι γνωστό. Η δραστηριότητά του ασχολείται με τις συλλήψεις, τις κατασχέσεις, τις παρακολουθήσεις. Υπάρχει το γραφείο Διεθνούς συνεργασίας εδώ στην υπηρεσία που ασχολείται με θέματα διεθνής συνεργασίας, ανταλλαγής πληροφοριών με ξένες χώρες. Υπάρχει το Αρχείο, υπάρχει ο Αξιωματικός ο οποίος είναι ο υπεύθυνος για τις ποινικές υποθέσεις, το γραφείο υποστήριξης και το γραφείο συλλογής πληροφοριών και αξιολόγησης στο οποίο υπάρχουν μηχανογραφημένα όλες οι πληροφορίες που λαμβάνουμε και αναλόγως γίνεται μία έρευνα όταν θα έρθει μία «Α» πληροφορία για κάποιο θέμα, γίνεται μία σχετική έρευνα και αναλόγως ενημερώνουμε τον διοικητή για να δούμε κατά πόσο είναι αξιόπιστη η πηγή μας αρχικά και δεύτερο η πληροφορία είναι καλή για σκοπούς επιχειρήσεων. Όλα αυτά υπάγονται στο υποδιοικητή επιχειρήσεων.

Ποιο είναι το έργο της πρόληψης;

Το γραφείο πρόληψης υπάγεται στο υποδιοικητή διοίκησης. Το γραφείο αυτό ασχολείται αποκλειστικά με θέματα πρόληψης, θέματα εφαρμογής προληπτικών προγραμμάτων που εφαρμόζει το συγκεκριμένο γραφείο και η υπηρεσία γενικά και σε αυτό περιλαμβάνονται εκτός από διαλέξεις, διάφορα εργαστήρια, άλλες δραστηριότητες που στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση του κοινού, αλλά και καθαρά προληπτικά προγράμματα, όπως είναι το πρόγραμμα «ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΞΥΠΝΟΥ». Μέσα στα πλαίσια αυτού του προγράμματος, έρχεται ένας ειδικός από τη Ελλάδα, τον κο. Στέλιο Πελασγό, ο εξιστορεί παραμύθια αλλά με ένα τρόπο παραβολικό.

Η πρόληψη δομείται και λειτουργεί σε διαφορετικά επίπεδα, ανάλογα με το βαθμό και την έκταση της σχέσης ενός ατόμου με τον εξαρτητικό παράγοντα, δηλαδή στην προκειμένη περίπτωση την ουσία. Διακρίνεται λοιπόν η πρόληψη σε:

- Καθολική Πρόληψη.
- Επικεντρωμένη Πρόληψη.
- Εξειδικευμένη Πρόληψη (Θεραπεία και Κοινωνική Αποκατάσταση).

Η **Καθολική Πρόληψη** είναι ευρείας κλίμακας και περιορισμένης εστίασης και απευθύνεται σε άτομα τα οποία δεν έχουν (ακόμη) αναπτύξει καμιά εξαρτητική συμπεριφορά. Αυτή η μορφή πρόληψης έχει σαν βασική υποχρέωση, οι ενέργειες της να επιδρούν στον κοινωνικό ιστό, με στόχο τη δημιουργία ή την διαμόρφωση υπεύθυνων πολιτών συνεργατών, απαραίτητη προϋπόθεση για τη δημιουργία ελεύθερων κοινωνιών από κάθε είδους εξαρτητική συμπεριφορά. Συγκεκριμένα, η Καθολική Πρόληψη αποτελεί μορφή «Κοινωνικής Εργασίας» η οποία κυρίως αφορά την εφαρμογή αποτελεσματικών παραγόντων για σκοπούς πρόληψης όπως την αμφίδρομη διδασκαλία με τη συμμετοχή συνομηλίκων, την έμφαση στις κοινωνικές δεξιότητες και την παροχή κάποιας πληροφόρησης για τις ουσίες, η οποία πρέπει να είναι ισορροπημένη και συναφής με την κοινωνική πραγματικότητα των νεαρών ατόμων.

Σύμφωνα με τη φιλοσοφία της Καθολικής Πρόληψης, οι παράγοντες που συμβάλλουν στην επιτυχημένη παροχή σχολικών προγραμμάτων πρόληψης αφορούν την αυστηρή τήρηση θεσμιμένου προγράμματος διδασκαλίας με κατάλληλα εκπαιδευμένους εκπαιδευτικούς, καθορισμένο περιεχόμενο και παροχή εγχειριδίων και υλικού. Τονίζεται ακόμα ότι, η πρόληψη των ναρκωτικών πρέπει να αποτελεί τμήμα μιας συνολικής πολιτικής για τα ναρκωτικά στα σχολεία και για την προαγωγή της υγείας. Ωστόσο, στην πραγματικότητα, διακρίνουμε τρεις διαφορετικές στρατηγικές, οι οποίες σπάνια συνδέονται μεταξύ τους και έχουν ως εξής:

- **Πρώτη Στρατηγική:** Η πρόληψη παρέχεται μέσω εθνικών προγραμμάτων ευρείας κλίμακας (Τσεχία, Ιρλανδία, Λιθουανία, Κάτω Χώρες) ή μέσω δέσμης εγκεκριμένων προγραμμάτων (Ελλάδα, Ισπανία, Ουγγαρία, Σουηδία).
- **Δεύτερη Στρατηγική:** Δίνεται έμφαση στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών (Γαλλόφωνο Βέλγιο, τμήματα της Γερμανίας, Αυστρίας, Ηνωμένο Βασίλειο) θεωρώντας ότι οι εκπαιδευτικοί θα ενσωματώσουν το μήνυμα της πρόληψης στις καθημερινές σχολικές δραστηριότητες.
- **Τρίτη Στρατηγική:** Σε μερικές χώρες όπως στην Πορτογαλία και την Φιλανδία, προτιμούν τα Σχολικά Δίκτυα Προαγωγής της Υγείας.

Μόνο στην Ιρλανδία και στην Ισπανία εφαρμόζονται κατά συνεκτικό τρόπο και οι τρεις προσεγγίσεις σε ολόκληρη τη χώρα.

Η **Επικεντρωμένη Πρόληψη**, σε αντίθεση με την Καθολική Πρόληψη, απευθύνεται σε άτομα που βρίσκονται σε αρχικό στάδιο κατάχρησης ή εξάρτησης και οι πολιτικές της στοχεύουν σε ευάλωτα άτομα ή ευπαθείς ομάδες.

Η Επικεντρωμένη πρόληψη χρησιμοποιεί την υπάρχουσα έρευνα για τους παράγοντες κινδύνου, τις ευπαθείς ομάδες και τις προβληματικές γειτονίες για να κατευθύνει τα μέτρα αντιμετώπισης εκεί όπου ο κίνδυνος ολίσθησης προς τα ναρκωτικά και τα προβλήματα που αυτά συνεπάγονται είναι μεγαλύτερος.

Σύμφωνα με διάφορες πηγές φαίνεται ότι η Επικεντρωμένη Πρόληψη προσελκύει ολοένα και περισσότερο το ενδιαφέρον σε ορισμένες χώρες όπως την Φιλανδία και τη Σουηδία, λόγω της αύξησης της ψυχαγωγικής χρήσης κάνναβης και αλκοόλ, αλλά περιορίζεται προς το παρόν σε λιγοστά κράτη μέλη, κυρίως εκείνα που διαθέτουν ήδη στρατηγικές πολιτικές Καθολικής Πρόληψης. Για την καλύτερη και αξιόπιστη εφαρμογή της Επικεντρωμένης Πρόληψης απαιτούνται ορθές θεωρητικές βάσεις και αξιολόγηση, ώστε η επιλογή των ομάδων ή των περιοχών να υποστηρίζεται από ερευνητικά στοιχεία και οι στόχοι των παρεμβάσεων να είναι συγκεντρωμένοι και αλληλένδετοι. Για παράδειγμα στην Ουγγαρία, αρκετές παρεμβάσεις επικεντρώνονται στους πληθυσμούς των Ρόμα και χρησιμοποιούν προσεγγίσεις ομάδων συνομηλίκων.

Η **Εξειδικευμένη Πρόληψη** (Θεραπεία και Κοινωνική Αποκατάσταση- Φροντίδα του εξαρτημένου) ασχολείται με ότι μπορεί να αναστείλει την καταστροφική πορεία ενός ήδη εξαρτημένου και να προσδώσει κάποια ποιότητα στη ζωή του.

1.2.3. Συνέντευξη με τον υπεύθυνο τελωνίου του αεροδρομίου Λάρνακας

Ποιος είναι ο σκοπός του Στρατηγικού Σχεδίου που ακολουθεί το τμήμα του τελωνίου;

Σκοπός του στρατηγικού σχεδίου που ακολουθούμε είναι :

- Η επικέντρωση της προσοχής του προσωπικού του Τμήματος Τελωνείων στο όραμα, στην αποστολή και στους στόχους του Τμήματος και στο τι απαιτείται για την επίτευξη τους
- Την επαναβεβαίωση των βασικών αξιών του Τμήματος
- Την επίτευξη δέσμευσης και υποστήριξης από βασικούς εξωτερικούς εργασιακούς εταίρους και
- Την παροχή των μέσων με τα οποία να μπορεί να μετρηθεί η πρόοδος και η επίτευξη των στόχων.

Το στρατηγικό σχέδιο υποστηρίζει πλήρως την διεύθυνση και το προσωπικό του τμήματος. Οι αξίες και οι προτεραιότητες που θέτει θα καθοδηγούν τις εργασίες του Τμήματός μας κατά τη διάρκεια των τεσσάρων επόμενων χρόνων.

Πείτε μου ποια είναι η αποστολή του τμήματος τελωνείων;

Αποστολή μας είναι:

- Η προστασία της διεθνούς κοινωνίας και του περιβάλλοντος και η διευκόλυνση της βελτίωσης της ποιότητας της ζωής μέσα από την παρεμπόδιση της παράνομης διακίνησης των ναρκωτικών και άλλων ειδών που υπόκεινται σε περιορισμούς και απαγορεύσεις.
- Η είσπραξη των δημοσίων εσόδων για τα οποία έχει ευθύνη
- Η διευκόλυνση του νόμιμου εμπορίου και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και
- Η συλλογή και ανάλυση των στατιστικών στοιχείων του εμπορίου που αφορούν τη δραστηριότητα του τμήματος .

Ποιοι είναι οι στόχοι που θα πρέπει να επιτευχθούν κατά τη διάρκεια της τετράχρονης περιόδου όπου καλύπτει το στρατηγικό σχέδιο;

Στόχοι μας είναι:

- Η αύξηση της ικανότητας και αποτελεσματικότητας των δραστηριοτήτων του τμήματος στο επίπεδο που απαιτείται για την εκτέλεση της αποστολής μας
- Η επίτευξη της σωστής ισορροπίας ανάμεσα στον αποτελεσματικό τελωνιακό έλεγχο από τη μία και στη διευκόλυνση του νόμιμου εμπορίου και της διακίνησης επιβατών και φορτίων από την άλλη
- Η διεύθυνση του τμήματος με τρόπο που να καθιστά τις δραστηριότητες του όσο το δυνατόν πιο ανοικτές και διάφανες σε όλα τα νόμιμα ενδιαφερόμενα μέρη
- Η ενίσχυση της επαγγελματικής φήμης του τμήματος, τόσο ενδομηματικά όσο και προς τα έξω
- Η μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και των πόρων του τμήματος και
- Η ενεργή δραστηριότητα του μέσα στην οικογένεια των Τελωνείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ποιο είναι το όραμα του τμήματος του τελωνείου;

Το όραμα του τμήματος τελωνείων είναι να συνεχίσει την προσπάθεια του για μεταμόρφωση του σε ένα σύγχρονο οργανισμό που θα διαδραματίζει πλήρη ρόλο ως τελωνιακή υπηρεσία κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα αποτελεί παράδειγμα που και άλλοι θα ήθελαν να ακολουθήσουν. Θα είναι ευέλικτο, αποτελεσματικό και αξιόπιστο και θα προσφέρει υψηλής ποιότητας υπηρεσία στους ταξιδιώτες και στο εμπορικό κόσμο. Ταυτόχρονα θα διευρύνει το ρόλο του ως προστάτη της κοινωνίας και του περιβάλλοντος.

Το τμήμα στοχεύει στη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων του συνόλου του προσωπικού του, στην υιοθέτηση προοδευτικών μεθόδων εργασίας και στη χρήση της τελευταίας τεχνολογίας στην επιδίωξη του για υλοποίηση του οράματός του.

Ποια είναι τα μέσα που χρησιμοποιείτε για τον έλεγχο στο αεροδρόμιο?

Τα μέσα που χρησιμοποιούμε εκτός από την οπτική παρατήρηση, έχουμε και την ανίχνευση παράνομων ουσιών από εκπαιδευμένους σκύλους, καθώς επίσης και τον ακτινοδιαγνωστικό έλεγχο.

Κάνουμε έλεγχο στους επιβάτες και τα εμπορεύματα, χρησιμοποιούμε πληροφορίες από διάφορες πηγές όπως είναι η αστυνομία, το κοινό ή ακόμη και από χώρες του εξωτερικού για να εντοπίσουμε περιπτώσεις διακίνησης παράνομων ουσιών ή εμπορευμάτων.

Τα μηχανογραφημένα συστήματα πληροφοριών με την εισαγωγή των επιβατών, επεξεργάζεται τις δηλώσεις, τις διασαφηνίσεις για την εισαγωγή εμπορευμάτων και με βάση την ανάλυση γίνονται και οι ανάλογοι έλεγχοι. Οι έλεγχοι έχουν σκοπό όχι μόνο τα ναρκωτικά αλλά και άλλα προϊόντα που μπορούν να βλάψουν την κοινωνία .

Σε περίπτωση εντοπισμού ναρκωτικών στο χώρο του αεροδρομίου, πώς το αντιμετωπίζετε;

Σε περίπτωση εντοπισμού ναρκωτικών, τα ναρκωτικά κατάσχονται και ο ύποπτος παραδίδεται στην αστυνομία το ίδιο και οποιαδήποτε τεκμήρια. Υπάρχει όμως και το control delivery όπου η αστυνομία δεν τον συλλαμβάνει παρόλο που μπορεί να έχει πληροφορίες ότι μεταφέρει σίγουρα ναρκωτικά, να το παρακολουθεί μέχρι τη στιγμή που θα κάνει την παράδοση των ναρκωτικών, γι' αυτό λέγεται ελεγχόμενη παράδοση, και τότε τον συλλαμβάνουν αυτό και οποιονδήποτε άλλο συνδέεται με αυτή την υπόθεση. Έτσι υπάρχει η

πλήρης συνεργασία μας μαζί με την αστυνομία, το τελωνείο είναι ανεξάρτητη υπηρεσία από την αστυνομία.

Ποιες είναι οι κύριες χώρες εντοπισμού εισαγωγής ναρκωτικών στην Κύπρο?

Οι χώρες προέλευσης των ναρκωτικών που εντοπίζονται περισσότερο είναι από Ελλάδα, Αγγλία, Ολλανδία, Νότιο Αφρική και Βουλγαρία. Τώρα όμως τα τελευταία χρόνια που άνοιξε το οδόφραγμα έχουμε μεγάλη διακίνηση ναρκωτικών από τα κατεχόμενα.

Ποιες είναι οι μέθοδοι που χρησιμοποιούν οι λαθρέμποροι για τη διακίνηση των ναρκωτικών?

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούν οι λαθρέμποροι προηγούνται της φαντασίας των τελωνίων, δηλαδή τα κρύβουν μέσα στο σώμα τους όπου μπορεί να είναι μέσα στο στομάχι τους ή στο έντερο τους, μπορεί να τα τοποθετούν μέσα σε αντικείμενα που δεν το υπολογίζεις, όπως μπορεί να είναι βιβλία, παπούτσια ή καλλυντικά. Επίσης χρησιμοποιούν για τη διακίνηση των ναρκωτικών μέσω της υπηρεσίας παράδοσης μικροδεμάτων, courier και ταχυδρομεία, για να διακινήσουν μικρές ποσότητες για προσωπικές χρήσεις. Η τελευταία μεγάλη κατάσχεση που έχουμε κάνει είναι από την Νότιο Αφρική όπου είχαν τοποθετήσει ναρκωτικά σε πολλά μικροαντικείμενα.

1.3. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

1.3.1. Συνέντευξη από τον Μητροπολίτη Κιτίου κ.κ. Χρυσόστομο

(Πρόεδρος Κ.Ε.Ν.Θ.Ε.Α.).

Ως πρόεδρος του Κ.Ε.Ν.Θ.Ε.Α. πανιερώτατε μιλήστε μου γι' αυτό.

Το Κ.Ε.Ν.Θ.Ε.Α.(Κέντρο Ενημέρωσης Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων), είναι ένας παγκύπριος μη κυβερνητικός και μη κερδοσκοπικός εθελοντικός οργανισμός, που από πολύ νωρίς, από το 1994, διέγνωσε το πρόβλημα της χρήσης ουσιών εξάρτησης και έθεσε ως αποκλειστικό σκοπό του τον αγώνα ενάντια στις εξαρτήσεις και την αποφασιστική αντιμετώπιση της μάστιγας των ναρκωτικών.

Κατά τη διάρκεια λειτουργίας του το Κ.Ε.Ν.Θ.Ε.Α. έχει αναπτύξει πλούσια και πολύπλευρη δράση, με έμφαση στη συνένωση και το συντονισμό των εθελοντικών πρωτοβουλιών και στην κοινωνική δικτύωση, μέσω της οποίας επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει όσο το δυνατό περισσότερα άτομα και οργανωμένα σύνολα και να τα συστρατεύσει στον αγώνα ενάντια στις εξαρτήσεις. Ήδη πάνω από πενήντα οργανωμένα σύνολα έχουν ενταχθεί στις τάξεις του Κ.Ε.Ν.Θ.Ε.Α. και δραστηριοποιούνται για την επίτευξη των στόχων του.

Τα προγράμματα του Κ.Ε.Ν.Θ.Ε.Α. καλύπτουν την πρωτογενή, τη δευτερογενή και την τριτογενή πρόληψη και περιλαμβάνουν προγράμματα εκπαίδευσης στελεχών, έκδοση διαφωτιστικού υλικού, προγράμματα που απευθύνονται στους νέους, την Ανοικτή Θεραπευτική Κοινότητα Εξαρτημένων Ατόμων «Η ΤΟΛΜΗ» και Συμβουλευτικούς Πρόληψης σε αρκετούς Δήμους και μεγάλες κοινότητες τόσο στα αστικά κέντρα, όσο και στην ύπαιθρο.

Το Κ.Ε.Ν.Θ.Ε.Α. εκτιμάται και στηρίζεται τόσο από την Πολιτεία, όσο και από άτομα, επιχειρήσεις και Οργανισμούς της Κυπριακής κοινωνίας, ενώ έχει ήδη βραβευθεί για το έργο που επιτελεί από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.).

Μπορείτε να μου κάνετε μία ιστορική αναδρομή όσο αφορά το ΚΕΝΘΕΑ;

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ Κ.Ε.Ν.Θ.Ε.Α.(1994-2004).

- **1989-** ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ- ΛΑΡΝΑΚΑ.
- **1990-** ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΛΑΡΝΑΚΑΣ.
- **1992-** ΑΝΟΙΚΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ «Η ΤΟΛΜΗ»-ΛΑΡΝΑΚΑ (ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΛΑΡΝΑΚΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ «ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ»).
- **1992-1997-** ΑΝΟΙΚΤΗ ΓΡΑΜΜΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ- ΛΑΡΝΑΚΑ.
- **1994-** ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ.

ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΟΥ Κ.Ε.Ν.Θ.Ε.Α.

- **1994-** ΙΔΡΥΣΗ-ΔΟΜΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ.

- **1997-** ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ.
- **2000-** ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΜΕΛΩΝ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ.
- **2005-** ΕΝΑΡΞΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.

Ποιο το όραμά σας, Πανιερώτατε;

Οι νέοι της Κύπρου να αναπτύσσονται σε υγιές κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον, να έχουν ίσες ευκαιρίες ανέλιξης και ανάπτυξης, να γαλουχούνται με τις ανθρωπίνες αξίες της ζωής, με σεβασμό στον εαυτό τους και αγάπη προς το συνάνθρωπό τους και να αναζητούν νόημα για τη ζωή με θετικούς τρόπους συμπεριφοράς, χωρίς τη χρήση ουσιών εξάρτησης.

Ποιος είναι ο σκοπός του Κ.ΕΝ.Θ.Ε.Α. Πανιερώτατε;

Το Κ.ΕΝ.Θ.Ε.Α. υιοθετεί και φιλοδοξεί να εφαρμόσει την Εθνική Στρατηγική για πρόληψη της χρήσης ουσιών εξάρτησης στον τόπο μας. Μέσα στα πλαίσια αυτά ακολουθεί, αφού προηγουμένως προσαρμόσει στην Κυπριακή πραγματικότητα, τις απόψεις, τις οδηγίες και της εισηγήσεις του Π.Ο.Υ. και της Ε.Ε. που συνιστούν τη διεθνή πρακτική που επικρατεί και εφαρμόζεται από πάρα πολλές χώρες στον αγώνα εναντίον των ψυχοδραστικών ουσιών.

Μπορείτε να μου πείτε ποιος είναι ο στόχος του Κ.ΕΝ.Θ.Ε.Α.;

Η εκπαίδευση στελεχών, ο συντονισμός, ο προγραμματισμός και η επιστημονική καθοδήγηση της εθελοντικής πρωτοβουλίας στη βάση της κοινής φιλοσοφίας του Κ.ΕΝ.Θ.Ε.Α. για την κοινωνική προέλευση του προβλήματος, καθώς επίσης και η ευαισθητοποίηση για συνειδητή συμμετοχή και του τελευταίου Κύπριου πολίτη στον αγώνα για μείωση ή μη ύπαρξη ζήτησης ουσιών εξάρτησης.

Ποια μέσα χρησιμοποιεί το Κ.ΕΝ.Θ.Ε.Α. για να επιτεύξει το σκοπό του;

2. Προγράμματα πρωτογενούς πρόληψης.
3. Προγράμματα δευτερογενούς πρόληψης.
4. Προγράμματα τριτογενούς πρόληψης.
5. Εκπαίδευση προσωπικού.
6. Ερευνητική δραστηριότητα.
7. Δικοινοτική Συνεργασία.
8. Διεθνή Συνεργασία.

Μπορείτε να μου αναλύσετε λίγο, περιληπτικά, την πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή πρόληψη;

1. Πρωτογενής Πρόληψη:

- Είναι η παρέμβαση που γίνεται στο γενικό πληθυσμό.
- Στοχεύει στη δημιουργία υγιούς προσωπικότητας και στην απόκτηση γνώσεων και αρνητικών στάσεων απέναντι στη χρήση ουσιών.

Εφαρμόζεται:

- Από οποιονδήποτε, φτάνει να αποκτήσει γνώσεις και ικανότητες για το αντικείμενο.
-

2. Δευτερογενής Πρόληψη:

- Απευθύνεται σε ομάδες υψηλού κινδύνου.
- Έχει παρεμβατικό χαρακτήρα.

Εφαρμόζεται:

- Από εξειδικευμένα άτομα.

3. Τριτογενής Πρόληψη:

- Αφορά τη θεραπεία και την κοινωνική επανένταξη.

Εφαρμόζεται:

- Από εξειδικευμένα κέντρα, από ειδικούς στις εξαρτήσεις και στη συμβουλευτική.

Από όσο γνωρίζω Πανιερώτατε, στο Κ.ΕΝ.Θ.Ε.Α. λειτουργεί και το Ινστιτούτο Συνεχούς Εκπαίδευσης. Ποιος είναι ο σκοπός του;

Το Ι.Σ.Ε. λειτουργεί υπό την εποπτεία του Εθνικού Συνδέσμου Συμβούλων για την Εξάρτηση του Αλκοόλ και των Ναρκωτικών (NAADAC) των Η.Π.Α., που έχει ορίσει το Κ.ΕΝ.Θ.Ε.Α. ως Εξουσιοδοτημένο Αντιπρόσωπό του στην Κύπρο με αριθμό 408.

Σκοπός του προγράμματος είναι ο συντονισμός και η συστηματοποίηση των προγραμμάτων κατάρτισης και η συνεχής εκπαίδευση στελεχών και εθελοντών του Κ.ΕΝ.Θ.Ε.Α., καθώς και άλλων κυβερνητικών και μη φορέων που ασχολούνται με το πρόβλημα των εξαρτήσεων σε όλα τα επίπεδα πρόληψης (πρωτογενής, δευτερογενής, τριτογενής).

Μπορείτε να μου αναφέρετε και το σκοπό του Ινστιτούτου Έρευνας και Τεκμηρίωσης;

Ο σκοπός του Ι.Ε.Τ. είναι η συλλογή αντικειμενικών, αξιόπιστων και συγκρίσιμων σε ευρωπαϊκό επίπεδο πληροφοριών και στοιχείων γύρω από την εξέλιξη της χρήσης ουσιών εξάρτησης στην Κύπρο, η διεξαγωγή ερευνητικών μελετών για την εξέλιξη, τις ιδιομορφίες και την πορεία του προβλήματος.

Θα ήθελα να μου αναφέρετε, ποιος είναι ο ρόλος της εκκλησίας ενάντια στα ναρκωτικά;

Η εκκλησία ενδιαφέρεται για τον άνθρωπο και η αγάπη της περιλαμβάνει τον άνθρωπο και μέσα σε αυτά τα πλαίσια εργάζεται στην πρόληψη ενάντια στα ναρκωτικά αλλά και στη θεραπεία εξαρτημένων ατόμων.

Ο Μητροπολίτης Κιτίου Χρυσόστομος, μέλος της Ιεράς Συνόδου της Κύπρου, όπως ανέφερα πιο πάνω, είμαι ο πρόεδρος του Κ.ΕΝ.Θ.Ε.Α. Πέρα από το Κ.ΕΝ.Θ.Ε.Α. λειτουργούν πάνω από 80 οργανώσεις για την πρόληψη στα ναρκωτικά.

Όλο το έργο της εκκλησίας απευθύνεται στην πρόληψη, η οποία σημαίνει, να φτιάξει το σωστό άνθρωπο. Ο σωστός άνθρωπος ο οποίος αντιστέκεται σε κάθε μορφή αμαρτίας είναι πρόληψη. Φυσικά υπάρχει και η πρόληψη που αφορά τα ναρκωτικά, γιατί πολλές φορές χρειάζονται ενισχυμένες δυνάμεις, ενισχυμένα αντισώματα για να μπορεί ο νέος να λείπει στη ζωή, όχι στα ναρκωτικά.

1.3.2. Συνέντευξη με τον Μητροπολίτη Λεμεσού

Απ' ότι ξέρω έχετε ιδρύσει την Αγία Σκέπη. Πείτε μου ποιος είναι ο σκοπός της ίδρυσης της Αγίας Σκέπης;

Η Αγία Σκέπη κατ' αρχή ιδρύθηκε εδώ και 10 χρόνια περίπου, λειτουργεί ως θεραπευτική κοινότητα κλειστού προγράμματος, που σκοπό βέβαια έχει τη ψυχική στήριξη των παιδιών τα οποία έχουν εξαρτηθεί από τα ναρκωτικά. Και όπως όλες οι κοινότητες αυτού του είδους δέχεται χρήστες ναρκωτικών ηλικίας από 20 έως 37 χρονών και αφού πρώτα κάνουν τη σωματική αποτοξίνωση, μετά έρχονται στην Αγία Σκέπη για το πρόγραμμα ψυχικής στήριξης το οποίο διαρκεί τουλάχιστον 18 έως 24 μήνες.

Το πρόγραμμα ψυχικής στήριξης με ποιο τρόπο πραγματοποιείται, τι περιλαμβάνει;

Περιλαμβάνει την ένταξη των παιδιών μέσα στην κοινωνία, μέσα στις ομάδες της κοινότητας και σκοπός είναι να στηριχτούν ψυχικά τα παιδιά αυτά για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν σιγά - σιγά εξερχόμενοι στην κοινωνία. Είναι ένα εντατικό πρόγραμμα, γεμάτο, εκεί όμως που δίνεται περισσότερη βαρύτητα είναι η ψυχολογική υποστήριξη των ατόμων μέσω των ομάδων, όπου συζητούν τα παιδιά για το πώς νιώθουν, μαθαίνουν διάφορα πράγματα όπως βέβαια και μέσα από την εργασιοθεραπεία, χοροθεραπεία και γενικά μέσα από την κοινή ζωή μέσα από την κοινότητα.

Υπάρχουν επαγγελματίες ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί στο χώρο της Αγίας Σκέπης;

Ναι βέβαια υπάρχουν ψυχολόγοι, καθοδηγητές, έχει μία ολόκληρη δομή, περίπου 20 άτομα εργάζονται στην Αγία Σκέπη. Υπάρχουν ψυχολόγοι οι οποίοι έχουν εκπαιδευτεί στο θέμα των θεραπευτικών κοινοτήτων.

Πιστεύετε ότι η Αγία Σκέπη έχει πετύχει τους στόχους για τους οποίους έχει ιδρυθεί;

Το πιστεύω επειδή μέχρι στιγμής τα στατιστικά στοιχεία που έχουμε είναι πάρα πολύ θετικά και είναι πολύ υψηλό το ποσοστό που θεραπεύονται από άλλες κοινότητες που υπάρχουν στην Ελλάδα ή σε άλλες χώρες. Έχουμε ένα ποσοστό επιτυχίας περίπου 60%, οπότε αυτό είναι πολύ υψηλό ποσοστό για μία θεραπευτική κοινότητα συγκρίνοντας το ποσοστό αυτό με ποσοστά που κάνουν άλλες κοινότητες. Αλλά είναι και κάτι το οποίο το βλέπουμε και οι ίδιοι, βλέπουμε πολλά παιδιά τα οποία έκαναν και τελείωσαν το πρόγραμμα της Αγίας Σκέπης, έχουν αποκατασταθεί, εργάζονται στην κοινότητα ως καθοδηγητές, άλλοι έχουν σπουδάσει, άλλοι έχουν παντρευτεί και το σημαντικό είναι ότι παραμένουν καθαροί.

Γενικά κατά τη γνώμη σας πιστεύετε ότι τα μέτρα που λαμβάνει το κράτος μας είναι ικανοποιητικά για την μείωση των ναρκωτικών;

Εξαρτάται τι εννοεί κανείς μέτρα κατά των ναρκωτικών γιατί σίγουρα η γενεσιουργός αιτία των ναρκωτικών δεν είναι απλώς και μόνο το πλάσarisμα των ναρκωτικών ουσιών μέσω των εμπορών αλλά κατά τη δική μου γνώμη και μέσα από τις έρευνες που εδώ και 10 χρόνια πλέον ασχολούμαι με τα παιδιά αυτά βλέπω ότι το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι πρόβλημα βαθύτατα ψυχικό, υπαρξιακό πρόβλημα, οπότε δεν θεραπεύεται με το να λαμβάνουμε μέτρα αστυνομικά, σίγουρα χρειάζονται και αυτά αλλά δεν είναι αρκετά μόνο αυτά, είναι πολύ βαθύτερο το πρόβλημα. Δηλαδή είναι η ζωή του σύγχρονου ανθρώπου, τα προβλήματα μέσα στην οικογένεια, οι μεγάλες ευαισθησίες που έχουν τα νέα παιδιά τα οποία είναι τραυματισμένα πολλές φορές από το κοινωνικό περιβάλλον, από το οικογενειακό

περιβάλλον και όλα αυτά τους ωθούν με την πρώτη ευκαιρία που θα βρουν αδιέξοδο να καταλήξουν εκεί, στα ναρκωτικά.

Ποιος είναι ο ρόλος της εκκλησίας στο πρόβλημα των ναρκωτικών;

Η εκκλησία δρα πολύ αποτελεσματικά και ως πρόληψη και ως θεραπεία. Ως πρόληψη σίγουρα γιατί ένα άνθρωπος ο οποίος έχει ανακαλύψει την εκκλησία και μέσα στην εκκλησία έχει βρει καταφύγιο, εξομολογείται όλα αυτά τα πράγματα που τον βασανίζουν, εξωτερικεύει τις σκέψεις του και βρίσκει στήριγμα από τους πνευματικούς πατέρες της εκκλησίας, δεν καταλήγει στα ναρκωτικά, μάλιστα έχουν γίνει και έρευνες παγκόσμιες που διαπίστωσαν ότι άνθρωποι που είναι δεμένοι με την εκκλησία δεν καταλήγουν στα ναρκωτικά.

Αυτό ως πρόληψη αλλά και ως θεραπεία που το βλέπω και στην Αγία Σκέπη πόσα παιδιά δέθηκαν με την εκκλησία και ανακάλυψαν τη ζωή της εκκλησίας, βγαίνοντας από την Αγία Σκέπη συνεχίζουν να ζουν κοντά στην εκκλησία και βρίσκουν πραγματικό νόημα ζωής, βρίσκουν δυνάμεις για να αντιστέκονται στους πειρασμούς των προκλήσεων, βρίσκουν δυνάμεις για να αντιστέκονται στις ψυχικές αλλοιώσεις που προέρχονται λόγω της σκληρής πραγματικότητας της κοινωνίας και μαθαίνουν να αγωνίζονται, αντέχουν. Γενικά η εκκλησία πραγματικά στα παιδιά αυτά λειτουργεί τέλεια θεραπευτικά και σαν πρόληψη.

Δηλαδή ως αντιμετώπιση των εξαρτημένων ατόμων είναι η προσέγγισή τους μέσω της θρησκείας;

Όχι δεν πηγαίνουμε βέβαια με το ευαγγέλιο στο χέρι, πηγαίνουμε στη Αγία Σκέπη επιστημονικά, δεν είναι ένας χώρος που σκοπό έχει να κατηχεί τους ανθρώπους αλλά είναι φυσικό επειδή η Αγία Σκέπη είναι ένα έργο που ιδρύθηκε από την εκκλησία, που το συντηρεί η εκκλησία, τον κρατά ζωντανό αυτό το χώρο εκεί, επομένως υπάρχει η παρουσία της εκκλησίας. Επίσης και η δική μου η παρουσία που πηγαίνω πολύ συχνά εκεί αφού είμαι πρόεδρος της Αγίας Σκέπης, η εξοικείωση με τα παιδιά, τα παιδιά αυτά εύκολα μιλάνε για τα προβλήματά τους, εύκολα πλησιάζουν και εναποθέτουν τις δυσκολίες τους, δεν έχουν κανένα πρόβλημα να ανοίξουν την καρδιά τους και σιγά - σιγά από μόνα τους ανακαλύπτουν την εκκλησία, τη σχέση με τους πνευματικούς της εκκλησίας μας, με τα μυστήρια της εκκλησίας μας, είναι προαιρετικό δεν είναι υποχρεωτικό να το κάνει κάποιος αλλά βλέποντας ο ένα τον άλλο αρχίζουν οι περισσότεροι και το κάνουν.

Σας έχει τύχει να απευθυνθεί κάποιος χρήστης σε εσάς ως ιερέα και όχι πρόεδρο της Αγίας Σκέπης; Αν ναι πώς το αντιμετωπίζεται αυτό;

Εκατοντάδες περιπτώσεις τέτοιες μου τυχάνουν, ο τρόπος που το αντιμετωπίζω είναι με πάρα πολλή αγάπη, η πολλή αγάπη είναι η αρχή και το τέλος της προσέγγισης του κάθε ανθρώπου και στη συνέχεια θα ακούσω το πρόβλημά του και εάν θέλει να καθαρίσει και να θεραπευτεί τότε τον βοηθάω πρακτικά πλέον. Του υποδουκνείουμε πώς να καθαρίσει σωματικά, υπάρχει στη Λεμεσό η «άνωση» που είναι ο κύριος Αργυρίου όπου γίνεται πολύ καλή δουλειά ή αν θέλει να καθαρίσει από μόνος του και στη συνέχεια του υποδουκνείουμε όλα τα πρακτικά μέσα με τα οποία θα καταλήξει στην Αγία Σκέπη. Δηλαδή έχουμε όχι θεωρητικές απαντήσεις αλλά πρακτικές απαντήσεις όπως συγκεκριμένα της Αγία Σκέπη. Βέβαια υπάρχουν πάρα πολλά παιδιά που έρχονται και δεν θέλουν να καθαρίσουν ή δεν δέχονται να πάνε στην Αγία Σκέπη, επιμένουν ότι θα καθαρίσουν από μόνοι τους.

Περισσότερο έρχονται χρήστες μαριχουάνας, χρήστες ηρωίνης έρχονται αρκετοί, είναι δύσκολες περιπτώσεις γιατί αλλάζουν οι αποφάσεις τους και η προσωπικότητά τους ανάλογα με τη χρήση που κάνουν. Τέτοιες περιπτώσεις για να θεραπευτούν είναι πολύ δύσκολες, συνήθως παραπέμπονται στον κύριο Αργυρίου για την σωματική αποτοξίνωση και στη συνέχεια εισάγονται στη Αγία Σκέπη κατευθείαν .

Ποια είναι η ειδικότητα του κυρίου Αργυρίου;

Ο κύριος Αργυρίου είναι ψυχίατρος είναι στο νοσοκομείο της Λεμεσού, έχει μία μονάδα εδώ «Η Άνωση» η οποία ασχολείται με την σωματική αποτοξίνωση των ναρκομανών.

Η προσέγγιση με αγάπη όπως μου είπατε, έχει θετικά αποτελέσματα, έρχονται κοντά σας;

Έρχονται πάρα πολλά παιδιά και κοντά μου, πιστεύω και σε άλλους πνευματικούς της εκκλησίας η αγάπη που τους δείχνουμε πιστεύω είναι ένα στοιχείο που τους κάνει να ξαναρθούν, δεν αποκόπτονται. Μπορεί να χαθούν ανά διαστήματα αλλά επανέρχονται.

Νομίζετε ότι μπορούν να γίνουν κάποιες ενέργειες από την εκκλησία πιο δραστικές και αποτελεσματικές;

Η εκκλησία νομίζω στην Κύπρο τουλάχιστον, μέχρι στιγμής είναι η πρώτη και η μόνη που έκανε ουσιαστική δουλειά στο θέμα των ναρκωτικών, η εκκλησία είναι αυτή που ίδρυσε την Αγία Σκέπη. Εντάξει μπορεί να είμαι εγώ που την ίδρυσα αλλά εγώ είμαι ένα άνθρωπος που εκπροσωπώ την εκκλησία, είναι έργο της εκκλησίας η Αγία Σκέπη και είναι προς τιμήν της εκκλησίας γιατί εργαστήκαμε μεθοδικά, είχαμε θετικά αποτελέσματα , περάσαμε μέσα από πολλές δυσκολίες διότι η Αγία Σκέπη δεν επιχορηγείται σε όλο το φάσμα των εξόδων της. Με πολλές δυσκολίες μπορέσαμε να καλύψουμε τα έξοδα της, έχει τεράστια έξοδα, περίπου 250 χιλιάδες λίρες το χρόνο προϋπολογισμό για να λειτουργήσει.

Μπορεί να αντεπεξέρχεται η Αγία Σκέπη στα έξοδα της;

Μέχρι στιγμής καταφέρνουμε και ανταπεξερχόμαστε αν φτάσαμε 2-3 φορές να φτάσουμε στο σημείο να πούμε ότι δεν έχουμε χρήματα, σταματάμε, όμως ο θεός δεν μας άφησε και την τελευταία στιγμή όλο και κάποια εισφορά, βοήθεια και καταφέραμε να προχωρήσουμε. Τώρα είμαστε καλά, πέρασαν οι δύσκολες μέρες, δεν έχουμε ακόμα κάποια δυνατή κρατική χορηγία, έχουμε λίγη αλλά είναι πολύ ελάχιστη ούτε το 1/10 δεν καλύπτει, έχουμε υποσχέσεις πολλές που περιμένουμε να υλοποιηθούν.

Έχετε συνεργασία με άλλα ιδρύματα ή άλλους φορείς;

Σίγουρα συμμετέχουμε στο αντιναρκωτικό συμβούλιο Κύπρου και επειδή είναι η μοναδική θεραπευτική κοινότητα η Αγία Σκέπη που ουσιαστικά κάνει τόση δουλειά, πλέον όποιος στη Κύπρο έρχεται εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή από κάπου αλλού και θέλει το κράτος να δείξει κάτι σχετικά με τα ναρκωτικά τους φέρνει όλους στην Αγία Σκέπη. Έτσι είμαστε όλοι στο προσκήνιο ας το πούμε της παρουσίας μας στον αντιναρκωτικό αγώνα.

Το κράτος δεν θα μπορούσε να παρέχει περισσότερη επιχορήγηση;

Θα μπορούσε βέβαια αν ήθελε πιστεύω αλλά εντάξει το θεωρεί σαν ένα ίδρυμα σαν όλα τ' άλλα όπως στέγες ανηλίκων και διάφορα άλλα τμήματα. Μας έδωσε κάποτε 20 χιλιάδες λίρες το χρόνο, μας βοηθά σε κάτι χημικές αναλύσεις που χρειαζόμαστε όπως αναλύσεις ούρων αλλά σίγουρα όταν έχεις 250 χιλιάδες λίρες προϋπολογισμό το χρόνο, 20 χιλιάδες λίρες είναι μόνο ο ένας μήνας.

Με βάση τα δικά σας στατιστικά στοιχεία ποια είναι η κατάσταση όσον αφορά τα κρούσματα των ναρκωτικών;

Δυστυχώς αυξάνονται και είναι ανησυχητικό το φαινόμενο αυτό. Αυξάνονται και θα αυξάνονται όσο επικρατεί αυτός ο τρόπος ζωής, οι ναρκομανείς είναι ο καρπός του δέντρου, οι ρίζες του δέντρου είναι αλλού δηλαδή τα παιδιά αυτά είναι το αποτέλεσμα του κακού τρόπου ζωής που έχουμε, τα παιδιά αυτά είναι τα θύματα της κακής νοοτροπίας δυστυχώς.

1.4. ΣΤΕΛΕΧΗ ΚΕΝΤΡΩΝ ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

1.4.1. Συνέντευξη από την κα. Νατάσα Σαββοπούλου για το Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν. (Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης Πληροφόρησης Ναρκωτικών).

Μιλήστε μου για το Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν., γενικά και ποιος είναι ο ρόλος και οι αρμοδιότητές του;

Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά (Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν.), ιδρύθηκε το 2003 με τη βοήθεια εμπειρογνομώνων της Ε.Ε., στελεχώθηκε, και βρίσκεται σε πλήρη λειτουργία από την 1^η Μαρτίου 2004, με σκοπό την αποτύπωση της κατάστασης των ναρκωτικών στον τόπο μας, τη Κύπρο.

Το Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν. βρίσκεται υπό την διοικητική εποπτεία του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου, και έχει ενταχθεί στο Reitox , του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πληροφοριών για τα Ναρκωτικά και την Τοξικομανία.

Το Reitox είναι ένα δίκτυο αποτελούμενο από εστιακά σημεία, τα Εθνικά Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά, που ανήκουν στα 25 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Νορβηγία και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Αυτό το δίκτυο συνδέει τα εθνικά δίκτυα πληροφοριών των 25 κρατών μελών, της Νορβηγίας, και τους συνεργάτες τους, με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης των Ναρκωτικών και της Τοξικομανίας.

Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν. είναι η συλλογή, ανάλυση, μελέτη και αξιολόγηση στοιχείων, δεδομένων και πληροφοριών αναφορικά με την κατάσταση των εξαρτησιογόνων ουσιών στην Κύπρο. Ο στόχος είναι η διαμόρφωση έγκυρης, αντικειμενικής και τεκμηριωμένης εικόνας του φαινομένου των ναρκωτικών στη χώρα μας.

Κάθε χρόνο το Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν. θα δημοσιεύει ετήσια έκθεση, στην οποία θα περιγράφει αναλυτικά την κατάσταση των ναρκωτικών στην Κύπρο, για τον προηγούμενο χρόνο, όπως επίσης θα καλύπτει και κάποια συναφή θέματα του τρέχοντος έτους.

Το έργο του Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν. θα αξιοποιείται από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης των Ναρκωτικών και της Τοξικομανίας (Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν.), και σε τοπικό επίπεδο, από τους υπεύθυνους για χάραξη πολιτικής και διαμόρφωση στρατηγικής για τα ναρκωτικά, τους επαγγελματίες και ερευνητές του θέματος, όπως επίσης και το ευρύ κοινό.

Η άμεση ανταπόκριση του Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν., με επιτυχία σε όλες τις υποχρεώσεις του προς το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο, είναι αξιοσημείωτη, και αυτό επιβεβαιώνεται από την εκχώρηση επιπλέον κονδυλίου από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου, ως επιβράβευση για το έργο που έχει παρουσιάσει. Το επιπλέον αυτό ποσό χρησιμοποιήθηκε για την δημιουργία ενός ηλεκτρονικού δικτύου πληροφοριών για τα ναρκωτικά, που θα εξυπηρετούν όλους τους άμεσα και έμμεσα ενδιαφερόμενους στον τομέα της καταπολέμησης των ναρκωτικών, όπως επίσης και το ευρύ κοινό.

1.4.2.Συνέντευξη από τον κο. Βύρωνα Γκέιστ για το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο.

Ποιοι είναι οι κύριοι στόχοι του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου;

Οι κύριοι στόχοι του είναι:

1. Ο σχεδιασμός της Εθνικής Στρατηγικής και των Σχεδίων Δράσης για τα Ναρκωτικά και άλλες εξαρτησιογόνες ουσίες βάσει Ευρωπαϊκών και άλλων διεθνών στρατηγικών και η προώθηση, η παρακολούθηση και ο έλεγχος της εφαρμογής τους.
2. Ο συντονισμός των δραστηριοτήτων του αγώνα ενάντια στα ναρκωτικά από τις διάφορες κρατικές υπηρεσίες ή φορείς του ιδιωτικού ή εθελοντικού τομέα.
3. Η προώθηση νομοθετικών και άλλων μέτρων εναρμονισμένων με τις Ευρωπαϊκές και διεθνείς πολιτικές και στρατηγικές.
4. Η προώθηση σωστής πληροφόρησης, ενημέρωσης και διαφώτισης της κοινωνίας με τρόπο και επιστημονικά υπεύθυνο για το πρόβλημα των ναρκωτικών και άλλων εξαρτησιογόνων ουσιών στην Κύπρο.
5. Η ενθάρρυνση, ο συντονισμός, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση όλων των σχετικών προγραμμάτων (κρατικού και μη κρατικού τομέα) λαμβάνοντας υπόψη ότι:
  - Όλα τα προγράμματα πρόληψης που καταρτίζονται από τις κρατικές υπηρεσίες και τον ιδιωτικό ή εθελοντικό τομέα, υποβάλλονται στο Συμβούλιο για επεξεργασία, αξιολόγηση και έγκριση.
  - Το Συμβούλιο καταρτίζει τη φιλοσοφική και μεθοδολογική προσέγγιση όπως και τις εκάστοτε κατευθυντήριες γραμμές και προδιαγραφές λειτουργίας, προσδιορίζοντας τους στόχους και τις δραστηριότητες του κάθε προγράμματος, βάσει της εθνικής στρατηγικής.
  - Το Συμβούλιο δύναται να παρέχει οικονομική επιχορήγηση στα προγράμματα τα οποία εγκρίνει.
6. Η ανάπτυξη συνεργασίας με αντίστοιχα Ευρωπαϊκά Σώματα και διεθνείς οργανισμούς, σε όλους του τομείς των αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου.
7. Ο σχεδιασμός και προώθηση ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την εκπαίδευση κρατικών λειτουργών, ιδιωτών και εθελοντών στα σχετικά με τα ναρκωτικά και τις εξαρτησιογόνες ουσίες θέματα, σε συνεργασία με πανεπιστημιακού επιπέδου εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα.
8. Η συνεχής παρακολούθηση για εντοπισμό τυχόν άμεσης ή έμμεσης προβολής ή διαφήμισης της χρήσης ναρκωτικών και άλλων εξαρτησιογόνων ουσιών.
9. Η, μετά από μελέτη, παροχή έγκρισης για οποιαδήποτε ενέργεια ή πράξη για την οποία απαιτείται η έγκριση του Συμβουλίου.
10. Να ενεργεί ως σύνδεσμος μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και οργανισμών του εξωτερικού σε θέματα διαβίβασης πληροφοριών και σε άλλα σχετικά με τα ναρκωτικά ή άλλες εξαρτησιογόνες ουσίες θέματα.

Το Συμβούλιο απαρτίζεται από τα ακόλουθα πρόσωπα, διορισμένα από το Υπουργικό Συμβούλιο, βάση της επιστημονικής τους εκπαίδευσης ή /και ειδικής γνώσης τους για την πρόληψη, θεραπεία ή/ και αποκατάσταση των εξαρτημένων ατόμων:

- Το Υπουργείο Υγείας ή τον/την αντιπρόσωπο του ως πρόεδρο.
- Τον/την Πρόεδρο του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου ως Αντιπρόεδρο.
- Έναν αντιπρόσωπο του Υπουργείου Εσωτερικών.
- Έναν αντιπρόσωπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως.
- Έναν αντιπρόσωπο του Υπουργείου Υγείας.
- Έναν αντιπρόσωπο του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.
- Έναν αντιπρόσωπο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- Έναν αντιπρόσωπο του Υπουργείου Άμυνας.
- Έναν αντιπρόσωπο από την Αστυνομία.
- Δύο αντιπροσώπους από εθελοντικές οργανώσεις.
- Έναν αντιπρόσωπο της Εκκλησίας Κύπρου.
- Δύο αριστίδην μέλη.

Για την εκπλήρωση των στόχων του, το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου έχει ορίσει τρεις μόνιμες Επιστημονικές Επιτροπές που αφορούν τα τρία επίπεδα, όπως αυτά καθορίζονται από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ):

1. Επιστημονική Επιτροπή για την Πρωτογενή Πρόληψη.
2. Επιστημονική Επιτροπή για την Δευτερογενή Πρόληψη.
3. Επιστημονική Επιτροπή για την Τριτογενή Πρόληψη.

Επιπρόσθετα, το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου έχει ορίσει τις ακόλουθες ad hoc επιτροπές με στόχο την παροχή επιστημονικής συμβουλής και ενίσχυσης στην εκτέλεση των καθηκόντων του:

- Ad hoc Επιτροπή Νομοθεσίας.
- Ad hoc Επιτροπή Προώθησης Έργων Εναρμόνισης (έχει καταργηθεί το 2004).
- Ad hoc Επιτροπή για τη Διαμόρφωση Εθνικής Στρατηγικής (έχει καταργηθεί το 2004).
- Ad hoc Επιτροπή για την Εκστρατεία Διαφώτισης (έχει καταργηθεί το 2004).
- Ad hoc Επιτροπή Αξιολόγησης Προληπτικών Προγραμμάτων.
- Ad hoc Επιτροπή Έρευνας.

Η Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά και τα Σχέδια Δράσης βασίζονται σε δύο κύριους πυλώνες:

1. Μείωση της ζήτησης.
2. Μείωση της προσφοράς.

Οι κύριοι στόχοι της μείωσης της ζήτησης είναι:

1. Η προώθηση και αξιολόγηση μιας καθολικής στρατηγικής για ένα υγιές σχολικό περιβάλλον μέσω της εφαρμογής τεκμηριωμένων προγραμμάτων, ανοικτών στην κοινότητα, με τη συμμετοχή όλων των σημαντικών πρωταγωνιστών.

2. Η ιεράρχηση επιλεκτικών και ενδεικνυόμενων δράσεων που να στοχεύουν στις συμπεριφορές, περιοχές και ομάδες υψηλού κινδύνου.
3. Η προώθηση της εμπλοκής των γονιών στην πρόληψη χρήσης ναρκωτικών και η ανάπτυξη δραστηριοτήτων και επιστημονικά τεκμηριωμένων προγραμμάτων που στοχεύουν στις οικογένειες γενικότερα αλλά και ιδιαίτερα στις οικογένειες υψηλού κινδύνου.
4. Η προώθηση υγιούς τρόπου ζωής στο περιβάλλον του στρατού μέσω της εφαρμογής προληπτικών δράσεων και προγραμμάτων.
5. Η προώθηση εφαρμογής προληπτικών δράσεων και προγραμμάτων στο εργασιακό περιβάλλον.
6. Η προώθηση στο γενικό πληθυσμό προγραμμάτων αγωγής υγείας και θεσμοθέτησης συστημάτων έγκαιρης παρέμβασης για προβλήματα που σχετίζονται με τη χρήση και κατάχρηση εξαρτησιογόνων ουσιών.
7. Η παροχή επιστημονικής πληροφόρησης της κοινωνίας για τις επιπτώσεις και συνέπειες του προβλήματος της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών.
8. Η προώθηση ενός υγιούς ψυχαγωγικού περιβάλλοντος για πρόληψη της χρήσης και μείωση της βλάβης συνδεόμενης με τη χρήση.
9. Η προώθηση ενός υγιούς και προστατευτικού περιβάλλοντος στην κοινότητα που να ενθαρρύνει τη συμμετοχή και την κοινωνική εμπλοκή.
10. Η καθιέρωση και εφαρμογή μηχανισμών ελέγχου που να στοχεύουν ιδιαίτερα στους ανήλικους, σε σχέση με τη διαφήμιση, προώθηση και πώληση αλκοολούχων ποτών και καπνού.
11. Η δημιουργία και σύσταση Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τα ναρκωτικά.
12. Η διεύρυνση της Εκτελεστικής Γραμματείας του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου Κύπρου.
13. Η προώθηση ερευνών στον τομέα των ναρκωτικών.
14. Η διασφάλιση της πρόσβασης σε θεραπεία και η παροχή αυτής από επαγγελματίες.

Οι κύριοι στόχοι της μείωσης της προσφοράς ναρκωτικών είναι:

1. Η σύσταση Επιτροπής μείωσης προσφοράς εντός του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου Κύπρου.
2. Η διεύρυνση της Εκτελεστικής Γραμματείας του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου Κύπρου.
3. Η αξιολόγηση του Σχεδίου Δράσης.
4. Η εκπόνηση ετήσιας έκθεσης για τα ναρκωτικά.
5. Η θεσμοθέτηση των υπό κάλυψη επιχειρήσεων από υπηρεσίες καταστολής.
6. Η ενίσχυση του ποινικού συστήματος για τα ναρκωτικά.
7. Η βελτιστοποίηση των βάσεων δεδομένων για τη διερεύνηση της σχετιζόμενης με το οργανωμένο έγκλημα διακίνησης ναρκωτικών.
8. Η βελτίωση των μηχανισμών των υπηρεσιών καταστολής για ανάλυσης πληροφοριών που αφορούν εγκληματικές ενέργειες σε σχέση με τη διακίνηση ναρκωτικών.
9. Η βελτίωση της προληπτικής δράσης των υπηρεσιών καταστολής για μείωση του αριθμού των περιστατικών οδήγησης υπό την επήρεια ναρκωτικών.

10. Η ενίσχυση των μηχανισμών ελέγχου του Τμήματος Τελωνείων στα σημεία εισόδου και εξόδου του Κυπριακού κράτους.
11. Η επιτήρηση της Γραμμής Κατάπαυσης του Πυρός.\
12. Η βελτίωση των γνώσεων αναφορικά με τεχνολογίες πληροφόρησης και επικοινωνίας που χρησιμοποιούν εγκληματικές ομάδες εμπλεκόμενες στη διακίνηση ναρκωτικών.
13. Η πρόληψη εγκλημάτων σχετικών με τα ναρκωτικά.
14. Η προετοιμασία για πρόληψη και έλεγχο εκτροπής πρόδρομων και άλλων χημικών ουσιών με σκοπό την εναρμόνιση με τις διαδικασίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
15. Η ευθυγράμμιση με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με τις πρόδρομες ουσίες.
16. Η διαμόρφωση μεθόδου οικονομικής διερεύνησης αναφορικά με εγκληματικές ομάδες που διακινούν ναρκωτικά.
17. Η απόκτηση περαιτέρω γνώσεων αναφορικά με τον κίνδυνο ανάπτυξης δραστηριοτήτων ξεπλύματος παράνομου χρήματος.
18. Η βελτιστοποίηση των βάσεων δεδομένων για την πρόληψη ξεπλύματος παράνομου χρήματος.
19. Η ενίσχυση του προγράμματος επιμόρφωσης των υπηρεσιών καταστολής σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα.
20. Η θεσμοθέτηση της παρουσίας της Κύπρου σε ομάδες εργασίας για τα ναρκωτικά και το οργανωμένο έγκλημα μέσα στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
21. Η ενίσχυση της παρουσίας των υπηρεσιών καταστολής σε περιφερειακά σχήματα επιχειρησιακής συνεργασίας αναφορικά με το διεθνές οργανωμένο έγκλημα.
22. Η προώθηση της συμμετοχής της Κύπρου στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόληψης Εγκλημάτων (Ε.Δ.Π.Ε.).
23. Η συμμετοχή της Κύπρου στο σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον έλεγχο των πρόδρομων ουσιών (ΑΣΚ,2004,μη δημοσιευμένο).

1.4.3. Συνέντευξη με την κα. Τίνα Παύλου, πρόεδρο της θεραπευτικής μονάδα της Αγίας Σκέπης.

Η θεραπευτική κοινότητα «Αγία Σκέπη», είναι μια μικρή κοινότητα, η οποία ιδρύθηκε το Μάιο του 1999 και της οποίας οι κάτοικοι έχουν κοινό σε ασχολίες και ενδιαφέροντα. Είναι ένας χώρος που χρησιμοποιείται για τη ψυχολογική απεξάρτηση ατόμων εξαρτημένων σε ναρκωτικές ουσίες. Η καθημερινή ζωή στην Αγία Σκέπη περιλαμβάνει ομάδες θεραπείας, εργαστήριο τέχνης, ξυλουργείο, αγρόκτημα, καθαριότητες, κηπουρική, παρασκευή φαγητού, ομάδες χοροθεραπείας, εκπαιδευτικές ομάδες, γυμναστήριο, και άλλα.

Για την λειτουργία της εργοδοτούνται 1 ειδικός νευρολόγος, 3 ψυχολόγοι, 5 σύμβουλοι- καθοδηγητές, 1 υπεύθυνη κουζίνας, 1 υπεύθυνος εργαστηρίων, 2 άτομα διοικητικό – λειτουργικό προσωπικό. Επίσης, σαν μέλη του προσωπικού εργοδοτούνται μερικώς 4 από τα απόφοιτα μέλη της κοινότητας που έχουν ολοκληρώσει το θεραπευτικό πρόγραμμα της Αγίας Σκέπης εδώ και δύο χρόνια.

Τα έξοδα της κοινότητας είναι τεράστια αφού λειτουργεί σε εικοσιτετράωρη βάση ολόκληρο το χρόνο. Το κόστος λειτουργίας ανέρχεται στις 220,000Λ.Κ. ετησίως. Έμπρακτος

συμπαραστάτης για την εξεύρεση των χρημάτων είναι ο Σύνδεσμος Φίλων Αγίας Σκέπης. Με διάφορε εκδηλώσεις, που πραγματοποιεί, με τη συμπαράσταση των μελών του, αλλά και με τις προαιρετικές εισφορές, που δέχεται, προσπαθεί να ανταποκριθεί στα λειτουργικά έξοδα του θεραπευτικού προγράμματος της κοινότητας.

Στη θεραπεία τα μέλη μας μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα τους, πώς να ξεχωρίζουν το καλό από το κακό, να δημιουργούν σωστές σχέσεις κτίζοντας έτσι ένα καινούριο εαυτό με αρχές και αξίες. Τελευταίοι στόχοι του προγράμματος η ανεύρεση δουλειάς και η ολική επανένταξη. Ευσυνείδητοι εργοδότες, άνθρωποι χωρίς προκαταλήψεις, δίνουν ίσες ευκαιρίες εργοδότησης στις επιχειρήσεις τους για τα υπό επανένταξη μέλη της Αγίας Σκέπης.

Η απεξάρτηση από τα ναρκωτικά είναι μία από τις πλέον δύσκολες διαδικασίες, γι' αυτό και η κάθε βοήθεια από όλο τον κόσμο είναι σημαντική.

Ποιο είναι το ιστορικό της ίδρυσης της κοινότητας?

Η Θεραπευτική Κοινότητα Αγία Σκέπη, η οποία βρίσκεται στο Φιλάνι, κτίστηκε σε έκταση γης πέραν των πενήντα στρεμμάτων, που παραχώρησε η Μονή Μαχαιρά. Ιδρυτής της υπήρξε ο τότε ο Ηγούμενος Μαχαιρά και τώρα Μητροπολίτης Λεμεσού κ. Αθανάσιος. Το κτιριακό συγκρότημα της Αγίας Σκέπης στοίχισε 1,3 εκατομμύρια Λίρες Κύπρου. Στην ανοικοδόμηση του συνέβαλε καθοριστικά η βοήθεια του εκάστοτε Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Γλαύκου Κληρίδη. Σημαντική υπήρξε επίσης και η βοήθεια του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου κ.κ. Χρυσοστόμου, καθώς και του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού. Τα αρχιτεκτονικά σχέδια και την επίβλεψη ανέλαβε ανιδιοτελώς ο κ. Ανδρέας Κκολός.

Ο σκοπός της;

Η Αγία Σκέπη έχει ως σκοπό της να βοηθήσει τα άτομα εκείνα, που έπεσαν θύματα των εξαρτησιογόνων ουσιών. Απαραίτητη προϋπόθεση της εισδοχής στην Κοινότητα είναι να θελήσει κάποιος να ενταχθεί, αφού προηγουμένως υποβληθεί σε βραχυχρόνια αποτοξίνωση.

Το πρόγραμμα που επιτελείται στην κοινότητα της Αγίας Σκέπης που αποβλέπει;

Το πρόγραμμα της Αγίας Σκέπης αποβλέπει στην πλήρη αποθεραπεία των μελών της, στον επαγγελματικό κατάρτισμό τους, στην κοινωνική επανένταξή τους και στην έμπρακτη βοήθειά τους ακόμη και μετά την κοινωνική αποκατάστασή τους. Ήδη λειτουργούν ομάδες βοήθειας μελών της Αγίας Σκέπης που αποθεραπεύτηκαν και εργάζονται. Παράλληλα λειτουργούν ομάδες που αποβλέπουν στη βοήθεια των οικογενειών των μελών της Αγίας Σκέπης.

Στο πρόγραμμα αγωγής τα μέλη μας, εκτός από την ανάπτυξη και τη συζήτηση μαζί τους θεμάτων, που σχετίζονται με την αγωγή τους, παράλληλα διδάσκονται μουσική, αγγειοπλαστική, ζωγραφική κ.ά., ή ασκούνται στο γυμναστήριο και στον αθλητισμό.

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΚΕΠΗΣ.

Η Αγία Σκέπη διοικείται από δεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο, του οποίου Πρόεδρος είναι ο Μητροπολίτης Λεμεσού κ. Αθανάσιος και Αντιπρόεδρος ο Ηγούμενος Μαχαιρά Αρχιμανδρίτης κ. Αρσένιος.

Παράλληλα λειτουργεί επιστημονική ομάδα, αποτελούμενη από τους Δρ. Παύλο Κυμίση, Καθηγητή Ψυχιατρική στο New York Medical College, το Δρ. Χαράλαμπο

Ιεροδιακόνου, Καθηγητή Ψυχιατρικής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, και Σταύρο Μπαλογιάννη, Καθηγητή Νευρολογίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Η πιο πάνω Επισημόνες – Καθηγητές καθορίζουν, σε συνεργασία με τα επιστημονικά στελέχη της Κοινότητας, το Πρόγραμμα αγωγής και θεραπείας των μελών της Αγίας Σκέπης.

Η Αγία Σκέπη στελεχώνεται ακόμη από Ψυχολόγους και θεραπευτές, ειδικά εκπαιδευόμενους στο αντικείμενο της απεξάρτησης και με πείρα σε αντίστοιχες θεραπευτικές μονάδες, καθώς, επίσης και από άλλο ειδικευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό. Ιατρός, ειδικός στο αντικείμενο, παρακολουθεί επί μονίμου βάσεως τα θέματα αγωγής και θεραπείας των μελών.

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ.

Τα μέλη είναι κυρίως νέοι, οι οποίοι διακρίνονται για την ευαισθησία του χαρακτήρα τους, την ευγένεια της ψυχής τους και την έντονη επιθυμία και θέλησή τους να βοηθηθούν και να απαλλαγούν από την τυραννία των ναρκωτικών. Δυστυχώς κακές συγκυρίες μέσα στη ζωή, για τις οποίες οι ίδιοι είναι οι λιγότερο υπεύθυνοι, τους ώθησαν στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών. Σε μας υψώνουν τα χέρια και ζητούν τη βοήθειά μας.

Η Αγία Σκέπη είναι ενταγμένη σε αυτήν την προσπάθεια. Μέχρι τώρα, στα τρία χρόνια λειτουργίας της, έχει στεγάσει γύρω στα σαράντα άτομα. Γύρω στα δέκα άτομα, που παρακολούθησαν για δύο χρόνια το πρόγραμμα, έχουν αποθεραπευθεί και τους παρέχεται ακόμη βοήθεια, στην κοινωνική τους ζωή. Ενώ άλλα είκοσι πέντε μέλη ευρίσκονται σήμερα στην Αγία Σκέπη και δέχονται θεραπευτική αγωγή.

Ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΚΕΠΗΣ.

Δίπλα στην Αγία Σκέπη βρίσκεται έμπρακτος συμπαρασάτης ο Σύνδεσμος Φίλων της Αγίας Σκέπης. Με διάφορες εκδηλώσεις, που πραγματοποιεί, με τη συμπαράσταση των μελών του, αλλά και με τις προαιρετικές εισφορές, που δέχεται, προσπαθεί να ανταποκριθεί στα λειτουργικά έξοδα της Αγίας Σκέπης.

Η ΒΟΗΘΕΙΑ ΠΟΥ ΖΗΤΟΥΝ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΚΕΠΗΣ.

Πρώτα απ' όλα ζητούν την κατανόησή μας. Παρακαλούν να μην έχουμε οποιαδήποτε προκατάληψη εναντίον τους. Είναι παιδιά που προέρχονται από το ίδιο σώμα της κοινωνίας μας, στο οποίο όλοι μας ανήκουμε και ζούμε. Η ευθύνη βοήθειας σε αυτούς αφορά όλους μας. Νιώθουν πολλή πικρία και απογοήτευση, όταν τους απορρίπτουμε ή τους υποβλέπουμε.

Παράλληλα ζητούν από μας έμπρακτα να βοηθήσουμε την Αγία Σκέπη. Η όλη φροντίδα της Αγίας Σκέπης σε αυτούς παρέχεται δωρεάν. Αυτοί δεν έχουν να συνεισφέρουν. Αν ληφθεί υπόψη ότι ο προϋπολογισμός της Αγίας Σκέπης για το 2001, για 25 μόνο άτομα, ανέρχεται στις 200,000 Λ.Κ., τότε καταλαβαίνει κανείς το μέτρο της συμπαράστασης που χρειάζεται η Αγία Σκέπη. Και η πιο μικρή εισφορά μας είναι πολύ μεγάλη βοήθεια στην Αγία Σκέπη.

Η ΚΑΤΑΞΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΚΕΠΗΣ.

Η Αγία Σκέπη ως Θεραπευτική Κοινότητα έχει καταξιωθεί για το έργο το οποίο επιτελεί. Απόδειξη τούτο είναι το γεγονός ότι το Υπουργείο Υγείας και γενικά η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, της συμπαραστέκεται με πολλούς τρόπους. Παράλληλα η Αγία Σκέπη έχει τύχει αναγνώρισης από παρόμοιες Κοινότητες του εξωτερικού. Εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι την επισκέφθηκαν, εκφράστηκαν με θαυμασμό, χαρακτηρίζοντας την Αγία Σκέπη ως πρότυπο απεξάρτησης και κοινωνικής επανένταξης.

Η Αγία Σκέπη ως Θεραπευτική Κοινότητα θέλουμε να πιστεύουμε ότι ιδρύθηκε και λειτουργεί σωστά και ταυτόχρονα καλύπτει μια επείγουσα αναγκαιότητα στον τόπο μας. Γι' αυτό και αποτελεί καύχημα για την Εκκλησία Κύπρου, την Κυβέρνηση και τον τόπο μας. Έτσι πιστεύουμε ότι της αξίζει κάθε βοήθεια και συμπράσταση, από όλους.

Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ.

Η θεραπεία βασίζεται στο βιοψυχοκοινωνικό πρότυπο το οποίο περιλαμβάνει όλες τις πτυχές της ζωής του ατόμου σε προσωπικό, κοινωνικό, ψυχολογικό και οικογενειακό επίπεδο. Απώτερος σκοπός της Κοινότητας είναι η ολιστική προσέγγιση της αποκατάστασης των μελών της.

ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ.

- Κλειστό – κοινοτικό και στεγνό από υποκατάστατα, πρόγραμμα ψυχολογικής απεξάρτησης.
- Πρόγραμμα επανένταξης, κατά το οποίο τα μέλη προσανατολίζονται προς εργοδότηση και υγιή κοινωνική δραστηριότητα.
- Πρόγραμμα οικογενειακής θεραπείας και συμβουλευτικής, το οποίο απευθύνεται σε γονείς και συντρόφους των μελών της κοινότητας καθώς και σε γονείς χρηστών που δεν έχουν προσέλθει ακόμα σε θεραπεία.

Στο κλειστό πρόγραμμα εισέρχονται εθελοντικά τα άτομα, άντρες και γυναίκες, που έχουν ήδη συμπληρώσει τη σωματική αποτοξίνωση.

1.5. ΑΠΟΨΕΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

1.5.1. Συνέντευξη από τον Ψυχίατρο κ. Κυριάκο Βερεσιέ.

Ποια είναι η δική σας οπτική γωνία, για το θέμα των ναρκωτικών ως ψυχίατρος;

Το πρόβλημα των ναρκωτικών πρέπει να το δούμε ξεχωριστά ανάλογα με τη χρήση που κάνει ο καθένας. Το πιο δύσκολο θέμα από όλες τις εξαρτήσεις είναι η ηρωίνη και ύστερα έρχεται η κοκαΐνη . Κατάχρηση εξαρτήσεων. Στην ηρωίνη το μεγάλο πρόβλημα είναι ότι το άτομο είναι τόσο σοβαρά εξαρτημένο από την ουσία του, έχει γίνει μέρος της ζωής του , η υπόλοιπη του ζωή έχει χαθεί διότι μοναδική του ενασχόληση είναι να βρει την επόμενη δόση λόγω και του υψηλού ποσοστού σωματικής εξάρτησης το οποίο έχει, τον οποίο τον ωθεί συνεχώς να βρίσκει με τη χρήση του, τη δόση του για να αποφεύγει τα στερητικά συμπτώματα. Οι στατιστικές δείχνουν 8 χρόνια στους άντρες και 6 χρόνια στις γυναίκες χρήση για να απευθυνθούν για πρώτη φορά για θεραπεία, που σημαίνει είναι πάρα πολλά τα χρόνια μέσο όρο, και αυτό δυσκολεύει πολύ τα πράγματα γιατί το άτομο έφτασε να πιστεύει ότι δεν μπορεί να γλιτώσει από την κοινωνία, γι' αυτό όλες οι παρεμβάσεις και οι προσεγγίσεις θέλουν πάρα πολύ προσοχή. Πρώτα πρέπει να πούμε ότι εμείς δεν πάμε στο χρήστη, ο χρήστης έρχεται σε μας.

Πως γίνεται η παραπομπή μέσω της οικογένειας ή μέσω κάποιου άλλου προγράμματος;

Η παραπομπή γίνεται με πολλούς τρόπους: μέσω της οικογένειας, άλλων προγραμμάτων, το δημαρχείο αυτή τη στιγμή , το συμβουλευτικό σταθμό που έχει το ΚΕΝΘΕΑ, αλλά το πιο βασικό είναι ότι το άτομο το ίδιο πρέπει να ζητήσει βοήθεια.. διότι μπορεί να τηλεφωνήσει κάποιος να πει το παιδί μου θέλει βοήθεια, η απάντηση από εμάς είναι το ίδιο το παιδί σου να μας πάρει τηλέφωνο. Αυτό είναι καθοριστικό, διότι από τη στιγμή που άλλος θα ζητήσει βοήθεια αυτό σημαίνει ότι είναι και έτοιμος να δεχτεί τη βοήθεια, την οποία θα του δώσουμε.

Αν οι χρήστες όμως δεν γνωρίζουν ότι υπάρχουν τέτοια προγράμματα;

Τότε η ευθύνη μας είναι να τα δημοσιοποιήσουμε στον κόσμο, να ενημερώσουμε τον κόσμο, πράγμα το οποίο γίνεται. Ακόμα και το προσωπικό μου τηλέφωνο βρίσκεται σε όλες τις εφημερίδες, γιατί παλιά λειτουργούσε ανοικτή γραμμή ψυχολογικής υποστήριξης , η οποία στην ουσία δεν λειτουργεί και έτσι τη λειτουργώ εγώ με το τηλέφωνό μου. Εκείνος ο οποίος θέλει πραγματικά βοήθεια θα βρει , τα υπόλοιπα είναι δικαιολογίες όπως δικαιολογίες είναι να ξεκινήσουν να πηγαίνουν από κέντρο σε κέντρο: αυτό είναι δικαιολογίες στου δικούς τους ότι, δηλαδή, ενώ ξεκινώ να κάνω την προσπάθεια μου δεν τα καταφέρνω.

Ποια είναι η αξιολόγηση που ακολουθείται σε ένα άτομο-χρήστη;

Όταν ένα άτομο έρθει θα γίνει αξιολόγηση της κατάστασης του, να δούμε μέχρι που είναι κινητοποιημένος, οπότε αρχίζουν να εφαρμόζονται τα λεγόμενα motivation skills,δηλαδή, το πώς ο άλλος θα βρει τα κίνητρα τα εσωτερικά να μπορεί να ενταχθεί σε κάποιο πρόγραμμα, ανεξάρτητα αν αυτό είναι ανοικτό ή κλειστό πρόγραμμα.

Πρώτα έρχεστε σε επαφή με τον εξυπηρετούμενο ή με την οικογένεια του;

Μπορεί να έρθει η οικογένεια του να ζητήσει βοήθεια πώς να το χειριστεί ή να του δημιουργήσει τα κίνητρα για να τηλεφωνήσει. Αυτό δεν έχει σημασία , το θέμα είναι ο τελικός

χρήστης της βοήθειας να είναι ο ίδιος ο χρήστης ουσιών, ο οποίος να τηλεφωνήσει και να ζητήσει βοήθεια και τότε κλείνουμε ραντεβού.

Ποια διαδικασία ακολουθείται στην πρώτη επαφή σας με τον χρήστη, δηλαδή στο πρώτο ραντεβού σας;

Γίνεται μια λήψη ιστορικού, μια γνωριμία. Το βασικό στις πρώτες συναντήσεις είναι να δημιουργηθεί μια καλή σχέση, να κερδηθεί η εμπιστοσύνη μεταξύ επαγγελματία και εξυπηρετούμενο που είναι πολύ βασικό πράγμα, και να δοθούν όσο το δυνατό περισσότερες πληροφορίες, ενημέρωση για να μπορεί ο άλλος να κατανοήσει.

Αρχικά ο εξυπηρετούμενος γεμίζει μία αίτηση, η οποία αίτηση είναι υποχρεωτική από το Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν(Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης & Πληροφόρησης Ναρκωτικών), όπου εκεί με βάση ένα κωδικό που είναι το όνομα του εξαρτημένου, το οποίο με βάση τις πληροφορίες που έχει και τις οποίες αναλύει, δίνει κάθε χρόνο αναφορά στο κράτος και στην Ευρώπη. Η αίτηση αυτή βοηθάει πάρα πολύ στην αρχή, διότι γίνεται αναφορά για το πότε άρχισε την επαφή του με τα ναρκωτικά, ποια ήταν η πρώτη εξαρτησιογόνα ουσία που χρησιμοποίησε, πόσα χρόνια έχει που κάνει χρήση, πότε άρχισε ενδοφλέβια χρήση, ποιες άλλες ουσίες χρησιμοποίησε μετά την πρώτη, αν έχει κάνει αναλύσεις για το AIDS, HIV.

Υπάρχει άλλο εργαλείο το οποίο λέγεται EUROPE ASSIST. Αυτό είναι πού μεγάλο εργαλείο και θα γίνει μόνο σε περίπτωση που κάποιος ενταχθεί σε κάποιο πρόγραμμα, το οποίο θέλει περίπου 3 ώρες συνομιλίας για να συμπληρωθεί, και με αυτό παίρνεις πολλά στοιχεία από το ιστορικό του, την προσωπικότητά του, τη θέληση του να εισαχθεί σε κάποιο πρόγραμμα ή όχι. Όταν γίνει η εκτίμηση σε ποιο στάδιο βρίσκεται της κινητοποίησης, τότε υπάρχει ειδικό εργαλείο το οποίο λέγεται MOTIVATIONS SKILLS, το οποίο αρχίζεις. Εξαρτάται που θα εφαρμόσεις το πρόγραμμα. Συγκεκριμένα εγώ είμαι επιστημονικά υπεύθυνος για δύο προγράμματα:

1. Το ένα το κρατικού τομέα που είναι η «ΠΥΞΙΔΑ», κλειστό πρόγραμμα, στο οποίο υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό, όπου πλέον αυτή την εργασία δεν την κάνει ο Ψυχίατρος αλλά όλη η ομάδα. Το προσωπικό όλο τυγχάνει συνεχούς εκπαίδευσης, εκεί δεν υπάρχει ιεραρχία που να ζητείται από τη Δημόσια Υπηρεσία. Το προσωπικό αποτελείται από νοσηλεύτες μερικοί από τους οποίους είναι εξειδικευμένοι σαν σύμβουλοι τοξικοεξάρτησης που έχουν κάνει ειδική εκπαίδευση. Με την εισδοχή κάποιου στην «ΠΥΞΙΔΑ», κηρύσσεται ότι είναι δόκιμο μέλος και σαν δόκιμο δεν έχει κανένα δικαίωμα μέσα στην κοινότητα, απλώς συμμετέχει σε πράγματα που κάνουν οι άλλοι.

Ανάλογα με το πώς ο ίδιος τηρεί τα ωράρια, τα όριά του και το ποσοστό ωρίμανσής της που δείχνει στις συζητήσεις που γίνονται, όλη η οικογένεια θεραπευόμενοι και θεραπευτές, αποφασίζουν ότι αν αυτό το άτομο είναι ικανό να γίνει νέο μέλος και να εισαχθεί στην κοινότητα με όλα τα δικαιώματα του νέου μέλους. Οπότε αρχίζει μια άλλη πορεία εκεί γίνονται πολλές ομάδες: ομάδα θεραπείας, ομάδα έξαρσης συναισθημάτων, ομάδα ελέγχου του θυμού, ομάδα κινητοποίησης, ομάδα πρόληψης υποτροπής κ.ά, είναι συνεχώς ομαδική εργασία όπου μπορεί το νέο μέλος να γίνει μεσαίο μέλος, τα δικαιώματα του αυξάνονται και πάλι με την έγκρισή όλης της ομάδας και μέσα από τη διαδικασία ωρίμανσής του, γίνεται παλαιό μέλος όπου έχει πολύ μεγάλα δικαιώματα:

ξεχωριστό δωμάτιο, περισσότερα τηλεφωνήματα στους δικούς του, και όλα αυτά ονομάζονται προνόμια τα οποία κερδίζει το άτομο και τα οποία με μία παραβίαση μπορούν να χαθούν.

Εκείνο το οποίο είναι χαρακτηριστικό σε τέτοιου είδους κοινωνική ζωή είναι ότι υπάρχουν 3 βασικές αρχές:

- Όχι βία.
- Όχι sex.
- Όχι ναρκωτικά.

Όταν παραβιάσει μία από αυτές δεν γίνεται συζήτηση. Η πόρτα ανοίγει, τα πράγματά του είναι έξω και φεύγει, πράγμα το οποίο το άτομο το ξέρει. Το άτομο μπορεί να παραμείνει 5 -6-7 μήνες, ανάλογα με το πότε θα κρίνει η ομάδα ότι είναι έτοιμο το άτομο να φύγει. Ο ίδιος ο θεραπευόμενος από την αρχή της ένταξής του στο πρόγραμμα υπογράφει συμβόλαια για όλα αυτά, ότι αποδέχεται τους όρους και ότι θα τα τηρήσει. Το άτομο είναι ελεύθερο για οποιαδήποτε στιγμή θέλει να εγκατάλειψη το πρόγραμμα, διότι το πρόγραμμα θα πετύχει εάν έχει τη θετική και την ενεργό συμμετοχή του ατόμου.

Το εξαρτημένο άτομο έχει επικοινωνία με το οικογενειακό του περιβάλλον;

Στο πρώτο στάδιο όχι , γιατί πρέπει να ωριμάσει και μετά. Για την οικογένεια γίνεται ξεχωριστή ομάδα όπου η οικογένεια πρέπει να ωριμάσει να μπορεί η οικογένεια να συμβαδίσει με την ανάπτυξη και την ωρίμανση που παίρνει ο θεραπευόμενος και να μπορεί να την αποδεχτεί αργότερα. Διότι ο στόχος είναι φεύγοντας από το πρόγραμμα αν είναι δυνατό να ανεξαρτητοποιηθεί εντελώς από την οικογένεια. Και με αυτό τον τρόπο καταλήγει στο τελευταίο στάδιο της κοινωνικής επανένταξη του θεραπευόμενου, όπου γίνεται προσπάθεια να κοινωνικοποιηθεί, να βρει εργασία, να μπορεί να επιβιώσει στο δύσκολο περιβάλλον της κοινωνίας. Σαν θεραπευτές δεν αναζητούμε εμείς δουλειά για το θεραπευόμενο. Αυτό που κάνουμε είναι να του δώσουμε όλες τις ευκολίες ο ίδιος να μπορεί να τις αναπτύξει.

Είναι εύκολη η αποδοχή από την κοινωνία για αυτά τα άτομα πρώην χρήστες;

Πάρα πολύ δύσκολη. Είναι η πιο δύσκολη στιγμή όχι μόνο της κοινωνίας να αποδεχτεί το θεραπευόμενο, αλλά και ο ίδιος να ενταχθεί σε αυτή την κοινωνία για το λόγω ότι όλα αυτά τα χρόνια που έκανε χρήση είναι ένα «κενό στη ζωή του».Κενό συναισθηματικό, κενό γνώσεων, κενό σχέσεων. Όλα αυτά είναι κάτι το οποίο πολύ δύσκολα μπορεί κάποιος να το γεμίσει αυτόματα, χρειάζονται πάρα πολλά χρόνια και πολλές αγώνες.

Ποια είναι τα αποτελέσματα όλης αυτής της προσπάθειας;

Δεν μπορούμε να πούμε ότι τα αποτελέσματα όλης αυτής της προσπάθειας είναι ικανοποιητικά. Είναι μια δύσκολη προσπάθεια, και κάθε θεραπευτικό πρόγραμμα είναι ένα σταθμός στη ζωή του θεραπευόμενου. Όπως για παράδειγμα, ένας χρήστης χρησιμοποιεί μία σύριγγα και την πετά, με τον ίδιο τρόπο μπορεί να χρησιμοποιήσει τη θεραπευτική μονάδα. Ήρθε έμεινε δεν του άρεσε κάποιος δήθεν, διότι η εξάρτηση είναι πιο δυνατή από το να μείνει εκεί και να θεραπευτεί.

Το πρόγραμμα που ακολουθείται είναι το στεγνό;

Ναι, είναι το στεγνό το πρόγραμμα που ακολουθούμε, ακόμα ούτε δερρον δεν δίνεται, απαγορεύονται τα πάντα μέχρι τέλους του προγράμματος.

Ίσως αυτό είναι ένας λόγος που μερικά άτομα δεν προτιμούν αυτό το πρόγραμμα;

Δεν είναι αυτός ο λόγος διότι όταν έρθει κοντά μας είναι απελευθερωμένος από τα στερητικά συμπτώματα. Κάνει κάπου αλλού το πρόγραμμα της αποτοξίνωσης, της κάλυψης των στερητικών.

2. Το δεύτερο θεραπευτικό πρόγραμμα είναι η «ΤΟΛΜΗ». Είναι ανοικτή θεραπευτική κοινότητα εξαρτημένων ατόμων, η οποία ανήκει στο ΚΕΝ.Θ.Ε.Α. Γίνονται όλες οι διαδικασίες, όπως και στην «ΠΥΞΙΔΑ», της αξιολόγησης, της συμπλήρωσης της αίτησης κ.λ.π. Εδώ δίνονται ραντεβού με τον θεραπευόμενο 1,2 ή 3 φορές την εβδομάδα. Γίνεται προσωπική επαφή, προσωπική συμβουλευτική και ομαδική θεραπεία. Το προσωπικό σε αυτό το πρόγραμμα αποτελείται από Ψυχολόγους. Υπάρχει ένα μόνιμος και οι υπόλοιποι εθελοντές.

Η «ΤΟΛΜΗ» λειτουργεί προγράμματα στη Λάρνακα, στη Λευκωσία και στη Λεμεσό, και γίνεται προσπάθεια τώρα να λειτουργήσει και στην Πάφο.

Κάνετε κάποιες ενημερώσεις σχετικά με το θέμα των ναρκωτικών ,έτσι ώστε οι νέοι να ενημερώνονται;

Γίνονται πάρα πολλές εκδηλώσεις, ενημερώσεις σε διάφορα μέρη της Κύπρου και το καλό είναι ότι πολλοί νέοι έρχονται και τις παρακολουθούν. Κάθε φορά που υπάρχει ενημέρωση για τα ναρκωτικά το δημοσιοποιούμε, έτσι ώστε να το γνωρίζει ο κόσμος.

Ποια προβλήματα αντιμετωπίζετε;

Ένα σοβαρό πρόβλημα είναι το οικονομικό, το οποίο το κράτος δεν είναι σε θέση να τα καλύψει, διότι είναι χρονοβόρες και γραφειοκρατικές οι όλες διαδικασίες.

1.5.2. Συνέντευξη από το Ψυχολόγο κ. Γιώργο Πογιατζή.

Το πρόβλημα των ναρκωτικών έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις και μόνο μια νομοθεσία θα μπορούσε να συμβάλει στην άμβλυνσή του αν όχι στην καταστολή του. Η νομοθεσία για την πάταξη των ναρκωτικών πρέπει όμως να κάνει διάκριση ανάμεσα στους θύτες και στα θύματα. Για τους θύτες, τους αδίστακτους εγκληματίες του λευκού θανάτου, ο νόμος πρέπει να είναι αυστηρός και αμείλικτος. Για τα θύματα, τους παραστρατημένους νέους που εμπλέκονται στα δίκτυα των εμπόρων του θανάτου, μια ανώφελη και απρόσφορη ποινικοποίηση μάλλον επιδεινώνει το πρόβλημα παρά το λύνει.

Για το πρόβλημα των ναρκωτικών μίλησα με τον ψυχολόγο κ. Γιώργο Πογιατζή, ο οποίος απάντησε στο εφ' όλης της ύλης ερωτηματολόγιό μου. Ο κ. Πογιατζής μου εξήγησε τις αιτίες που νέα παιδιά, μπλέκονται στο λαβύρινθο των ναρκωτικών, τις εφιαλτικές συνέπειες του προβλήματος, όπως και τις σκέψεις του γύρω από την αποποινικοποίηση των ναρκωτικών.

- **Ποια πιστεύεται είναι τα αίτια από τα οποία η νεολαία στρέφεται προς τα ναρκωτικά;**
- Οι νέοι μπορεί να αρχίζουν τη χρήση ουσιών εξάρτησης για διάφορους λόγους, όπως ο πειραματισμός, ο μιμητισμός, διότι θέλουν να ανήκουν (να είναι in), για να

«ικανοποιήσουν» ψυχολογικές ανάγκες, για να «επιλύσουν» προβλήματα, από περιέργεια κ.ά.

- **Πόσο σας ανησυχούν οι διαστάσεις που πήρε το πρόβλημα των ναρκωτικών;**
- Οι διαστάσεις που έχει πάρει το πρόβλημα των ουσιών εξάρτησης είναι ανησυχητικές, διότι, εκτός από την αυξητική τάση, υπάρχει και η αλλαγή των ουσιών προτίμησης, από την κάνναβη στην ηρωίνη και κοκαΐνη, ενώ υπάρχει και η ανησυχητική μείωση των ηλικιών πρώτης επαφής με τις ουσίες.
- **Ποια μέτρα εισηγείστε ότι πρέπει να εφαρμοστούν ώστε η νεολαία μας να καταφέρει να ξεπεράσει αυτό το αιώνιο πρόβλημα;**
- Αυτό το οποίο πρέπει να κάνουμε, είναι να δώσουμε περισσότερο βάρος πάνω στην πρωτογενή πρόληψη έτσι ώστε οι νέοι ν' αποκτήσουν το ψυχολογικό εφόδιο που χρειάζεται, ούτως ώστε, όταν έρθουν σε επαφή μαζί με τις ουσίες να μπορούν να πουν όχι. Δηλαδή, πρέπει να τον βοηθήσουμε ν' αποκτήσει δεξιότητα για ν' αντιστέκεται στις πιέσεις των συνομηλίκων, να μπορεί να παίρνει σωστές αποφάσεις, να μπορεί να επικοινωνά με τους γονείς του, με τους δασκάλους του, αλλά και με τους γύρω του σε ένα πιο ανθρώπινο επίπεδο περισσότερο, και γενικά να του δώσουμε τα αντισώματα τα ψυχολογικά. Αυτά τα ψυχολογικά αντισώματα τα χρειάζεται έτσι ώστε όταν βγει και έρθει σε επαφή με αυτές τις ουσίες να μπορεί να πει όχι.

- **Σε περίπτωση που κάποιος έχει εθιστεί στα ναρκωτικά πώς μπορεί, ποια στάδια πρέπει ν' ακολουθήσει έτσι ώστε να τα ξεπεράσει;**

- Το πρώτο το οποίο πρέπει να κάνει είναι να κατανοήσει την έκταση του προβλήματος, δηλαδή, «είμαι εξαρτημένος ή δεν είμαι εξαρτημένος». Διότι πάρα πολύς κόσμος έχει δυσκολία στο να αποδεκτεί την εξάρτησή του. Άρα αποδεχόμενος κάποιος ότι έχει πρόβλημα, τότε μπορεί να βοηθηθεί από τους γύρω του, την οικογένειά του, αλλά και από κάποιον θεραπευτή, στον οποίο θα απευθυνθεί έτσι ώστε να μπορέσει να βρει τα κίνητρα, τα οποία χρειάζεται για να μείνει μακριά. Τα κίνητρα, μπορεί να είναι οι φασαρίες που είχε με την αστυνομία, με τον νόμο, μπορεί να είναι οικονομικά, μπορεί να είναι οικογενειακά προβλήματα όπως π.χ., μπορεί να χώρισε με τη σύζυγό του/της. Άρα αυτά τα διαπροσωπικά προβλήματα, προβλήματα υγείας, μπορεί να έχει πολλά ατυχήματα, άρα πρέπει να βρει τα κίνητρα έτσι ώστε να τον βοηθήσουν να σταθεροποιήσει την απόφασή του να μείνει μακριά από τα ναρκωτικά. Αφού σταθεροποιηθεί αυτή η απόφαση, πρέπει να μπει μέσα θεραπευτική διαδικασία.

Η θεραπευτική διαδικασία, η οποία συνήθως σκοπό έχει ν' αλλάξει τον τρόπο σκέψης, συμπεριφοράς, αντιμετώπισης των προβλημάτων, να μάθει το άτομο να αγαπά τον εαυτό του, διότι άτομα τα οποία κάνουν χρήση, καταστρέφουν τον εαυτό τους που σημαίνει ότι δεν τον αγαπούν, ούτε τον σέβονται. Πρέπει να μάθουν να σέβονται τόσο τον εαυτό τους όσο και τους άλλους, να σταματήσουν να νιώθουν φόβο, να εκφράζουν τι νιώθουν.

Όμως αυτά τα πράγματα είναι μέσα στη θεραπευτική διαδικασία η οποία είναι μακροχρόνια.

- **Ποιες είναι οι αντιδράσεις ενός τοξικομανή, ο οποίος ζητά απεγνωσμένα τη δόση του;**
- Το άτομο που είναι εξαρτημένο, ανάλογα με την ουσία που κάνει χρήση, αλλά και τη συχνότητα και ποσότητα που χρησιμοποιεί, μπορεί να κάνει πράγματα που δεν θα έκανε, αν δεν άρχιζε τη χρήση. Κάποιος μπορεί να κλέψει, να αρχίσει να διακινεί ναρκωτικά κ.ά.
Αρκετές φορές το άτομο – χρήστης δεν μπορεί να ελέγξει την επιθυμία του για χρήση και κάνει πράγματα που δεν θα έκανε κάτω από άλλες προϋποθέσεις.
- **Πόσο σημαντική είναι η ψυχολογική συμπαράσταση σε κάποιον, ο οποίος αποφασίζει ν' αποτοξινωθεί;**
- Η ψυχολογική συμπαράσταση από την οικογένεια και από τον περίγυρο του ατόμου χρήστη που παίρνει την απόφαση να απεξαρτηθεί είναι πολύ σημαντική, διότι χωρίς την ψυχολογική στήριξη από τον θεραπευτή, από την ομάδα την θεραπευτική, από την οικογένεια, το άτομο είναι πολύ δύσκολο να τα καταφέρει από μόνο του, και πρέπει να υπάρχει μια πολύ, πολύ δυνατή κατανόηση, συμπαράσταση, σεβασμός προς το άτομο-χρήστη.
Δεν πρέπει αρχικά να «ταπελώσουμε» το χρήστη, και για να μπορέσει το άτομο να ξεπεράσει το πρόβλημα και να σταθεί στα πόδια του, λόγω του ότι η ψυχολογική εξάρτηση είναι η πιο δύσκολη εξάρτηση που αντιμετωπίζει το άτομο, από τις δύο. Είναι η σωματική και η ψυχολογική εξάρτηση.
- **Ως ψυχολόγος κ. Πογιατζή, πόσο συχνά συναναστρέφεστε με άτομα εθισμένα από τα ναρκωτικά; Πόσο συχνά σας ζητούν βοήθεια για αποτοξίνωση;**
- Η επαφή μου με άτομα τα οποία έχουν πρόβλημα με τη χρήση ναρκωτικών ουσιών είναι καθημερινή. Καθημερινά έρχομαι σε επαφή με αυτά τα άτομα σε μεγάλο βαθμό ή μέσα από τη θεραπευτική διαδικασία ή λόγω του ότι θέλουν να ζητήσουν ορισμένες πληροφορίες. Έρχομαι σε επαφή με τους γονείς, με τον περίγυρο αυτών των ατόμων, οι οποίοι ζητούν πως να βοηθήσουν τα άτομα, μέλη της οικογένειάς τους ή με τους φίλους τους, για να απεξαρτηθούν.
Καθημερινά έχουμε και ένα ο οποίος ζητά βοήθεια για απεξάρτηση. Είτε αυτό είναι νόμιμο ναρκωτικό είτε αυτό είναι παράνομο. Νόμιμα ναρκωτικά είναι το τσιγάρο και το αλκοόλ. Παράνομα ναρκωτικά είναι αυτά που ξέρουμε οι ψυχοτρόπες ουσίες όπως: χασίς, μαριχουάνα, ηρωίνη, κοκαΐνη, χάπια, ecstasy, L.S.D., κ.τ.λ.
- **Πιστεύεται πως το κάπνισμα αποτελεί πρόδρομο για να ξεκινήσει κάποιος τα ναρκωτικά;**
- Αν και το κάπνισμα δεν είναι κατά κανόνα η αφετηρία της χρήσης παράνομων ουσιών εξάρτησης, πολύ λίγοι είναι οι χρήστες που δεν καπνίζουν.
- **Κάποιος χρήστης, για ν' αποτοξινωθεί, ποιο είναι το κυριότερο στοιχείο που πρέπει να διαθέτει;**
- Το άτομο που αποφασίζει να απεξαρτηθεί, πρέπει να προσπαθήσει και να βρει τα εσωτερικά κίνητρα (π.χ. υγεία), αλλά και τα εξωτερικά (σχέσεις, νομικά προβλήματα), ούτως ώστε να μπορέσει να σταθεροποιήσει την απόφασή του.
-

- **Εμείς, οι νέοι άνθρωποι πως μπορούμε να βοηθήσουμε αυτούς που ξέρουμε πως κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών; Πως θα τους πλησιάσουμε αρχικά;**
- Εγώ πιστεύω πως είναι πολύ δύσκολο, για κάποιον ο οποίος δεν είναι ειδικός και πολύ επικίνδυνο μάλιστα, για να πλησιάσει άτομα τα οποία είναι στις εξαρτήσεις ούτως ώστε να τους προσφέρει μια άμεση βοήθεια.

Πρέπει το άτομο να έχει αρκετή εκπαίδευση, διότι το θέμα των ναρκωτικών ουσιών είναι πολύ επικίνδυνο. Τώρα, αυτό που μπορούμε να κάνουμε αν ξέρουμε κάποιον άτομο και είναι γνωστός μας, φίλος μας, ο οποίος είναι στα ναρκωτικά δεν πρέπει να τον αφήσουμε και να φύγουμε από κοντά του, να φοβηθούμε. Πρέπει να του δώσουμε το μήνυμα ότι θα είμαστε εκεί να τον στηρίξουμε ή να την στηρίξουμε. Όμως πάντα μέσα σε όρια, γιατί, αυτά τα άτομα-χρήστες γίνονται «μάστοροι», στο να μας βάζουν εκείνοι όρια «και τώρα, και φτάνει». Άρα πρέπει να αρχίσουμε εμείς να τους βάζουμε όρια π.χ. μπορούμε να τους πούμε, όταν είναι μαζί μας- δεν θέλουμε να έχεις πάνω σου ναρκωτικά- ή -όταν είμαστε μαζί δε θέλω να κάνεις χρήση- και να του εξηγήσουμε το λόγο: διότι φοβάμαι ότι μπορεί να μας πιάσει η αστυνομία ή διότι φοβάμαι ότι κάνοντας χρήση και είμαστε στο αμάξι θα έχουμε ατύχημα. Δηλαδή πράγματα χειροπιαστά.

Άρα βάζοντας τους αυτά τα όρια μπορεί να αρχίσουμε από εκεί ούτως ώστε να προχωρήσουμε παραπέρα. Σε κάποιον στάδιο να του εισηγηθούμε να πάμε να ζητήσουμε τη βοήθεια κάποιου ειδικού. Διότι είναι πολύ δύσκολο, άτομα που είναι ειδικοί πάνω σε θέματα τοξικοεξαρτήσεων να επιληφθούν κάποιων καταστάσεων.

- **Ποιος πιστεύεται ότι ευθύνεται για τη ραγδαία εξάπλωση των ναρκωτικών;**
- Οι λόγοι της αύξησης της χρήσης ουσιών εξάρτησης είναι κοινωνικοί, αλλά και ψυχολογικοί. Η έλλειψη επικοινωνίας του ατόμου μέσα, αλλά και έξω από την οικογένεια είναι μια πραγματικότητα. Τα πρότυπα που δίνονται στους νέους, η αβεβαιότητα -εργασιακή αλλά και άλλη- επηρεάζουν αρνητικά και προκαλούν διάφορα προβλήματα και προβληματισμούς στους νέους. Άλλοι λόγοι που οδηγούν τους νέους στη χρήση, είναι ο πειραματισμός, ο μιμητισμός, οι πιέσεις συνομηλίκων, ο συσχετισμός που δίνεται μεταξύ των τρόπων διασκέδασης και της χρήσης, η απόρριψη και το «ταπέλωμα» των νέων από το σχολείο, αλλά και την κοινωνία γενικά.
- **Ποια η γνώμη σας για την αποποινικοποίηση των ναρκωτικών;**
- Προσωπικά πιστεύω ότι στο παρόν στάδιο η ιδέα της αποποινικοποίησης των ναρκωτικών ή και ακόμα μερικών από αυτά, δεν είναι λύση, αλλά ούτε και θα βοηθήσει στην όποια αντιμετώπιση του προβλήματος των εξαρτήσεων. Η αποποινικοποίηση, από τις εμπειρίες που υπάρχουν, δεν μπορεί να γίνει σε μια χώρα μεμονωμένα, αλλά πρέπει να τη δούμε μέσα στα πλαίσια μιας συντονισμένης παγκόσμιας προσπάθειας. Το πείραμα της Ολλανδίας έχει αποτύχει και οι ίδιοι οι Ολλανδοί φαίνεται ότι κάνουν μια προσπάθεια επανατοποθέτησης αυτής της θέσης. Ερωτήματα όπως «το τσιγάρο είναι νόμιμο, όμως οι αριθμοί των νέων καπνιστών αυξάνονται» αλλά και άλλα, πρέπει πρώτα να απαντηθούν, προτού πάρουμε τις όποιες αποφάσεις

1.5.3. Συνέντευξη με τον ψυχίατρο Κ

Πείτε μου κατά τη δική σας γνώμη είναι ικανοποιητικά τα μέτρα που λαμβάνει το κράτος μας για την καταστολή των ναρκωτικών;

Όχι δεν μπορώ να πω ότι είναι ικανοποιητικά, το κράτος έχει κάνει βέβαια κάποια βήματα τα περισσότερα έχουν γίνει μετά που εμφανίστηκε το πρόβλημα, όπως είναι η θέσπιση του αντιναρκωτικού συμβουλίου, έγινε μία μονάδα αποτοξίνωσης στη Λεμεσό η οποία είναι από πλευράς θεραπευτικών δομών μπορώ να πω αρκετά καλό βήμα. Από πλευράς των δομών απεξάρτησης υπάρχουν τέτοιες κοινότητες όπως είναι η Αγία Σκέπη και άλλα. Τώρα για το θέμα της καταστολής δεν έχουν γίνει σημαντικά βήματα παρόλο ότι η αστυνομία κατά διαστήματα μπορεί να μας παρουσιάσει κάποιες επιτυχίες της δυστυχώς υπάρχουν γνωστά κέντρα διασκεδάσεων όπου συχνάζουν και άτομα που είναι ανήλικα και είναι γνωστό ότι μέσα σε αυτά τα κέντρα γίνεται χρήση ναρκωτικών ουσιών και όμως εξακολουθούν να έχουν άδεια.

Ποιες είναι οι οργανικές επιπτώσεις που προκαλούν οι ναρκωτικές ουσίες στον χρήστη;

Είναι η εξάρτηση, η εξάρτηση είναι ένα φαινόμενο που έχει εκτός από τις σωματικές επιπτώσεις, τον κάνει να μην μπορεί να ζήσει χωρίς το ναρκωτικό του, δηλαδή μοναδικός σκοπός της ζωής του είναι να βρει την επόμενη δόση του και να μην σκέφτεται τίποτα άλλο, οποιαδήποτε όνειρα, οποιοσδήποτε επιδιώξεις είχε στη ζωή, έχουν πάει στο περιθώριο, γίνονται κάτι το απόμακρο, κάτι το δευτερεύον και το πρωτεύον είναι η εξασφάλιση του να συνεχίσει να παίρνει τη δόση του, όπου καταλήγει να είναι το πιο σημαντικό πράγμα στη ζωή τους. Έχουμε βέβαια και άλλες παρενέργειες όπως είναι το AIDS, η ηπατίτιδα, οι καταστάσεις οι οποίες να συνδέονται είτε άμεσα είτε έμμεσα με την χρήση, έχουμε και ψυχικές καταστάσεις από τα πιο απλά μέχρι τα πιο σοβαρά, ψυχώσεις, παραληρητικές καταστάσεις, μεικτές καταστάσεις όπου έχουμε μαζί με τη χρήση έχουμε και ψύχωση σχιζοφρενικού τύπου, έχουμε κατάθλιψη, τάσεις αυτοκτονίας, επιθετικότητα, καταστροφικότητα, ακόμη να οδηγούν κάτω από την επήρεια μέθης. Δηλαδή ένα σύνολο παραβατικής συμπεριφοράς και συμπτωματολογίας.

Ποια κατά τη γνώμη σας είναι η κατάλληλη θεραπεία για να απεξαρτητοποιηθεί το άτομο;

Το πρόβλημα είναι ότι τα περισσότερα άτομα καταφέρνουν να φτάσουν στο σημείο να είναι εξαρτημένα στα ναρκωτικά, δεν έχουν το κίνητρο, δεν έχουν τη θέληση να προχωρήσουν σε αποτοξίνωση, σε απεξάρτηση. Αυτό το κίνητρο είναι πολύ υποβαθμισμένο, χρειάζεται πολλή στήριξη από την οικογένεια του, και οπωσδήποτε χρειάζεται και ειδικός πόρος, ειδικά προγράμματα για να μπορεί να προχωρήσει και να τα καταφέρει. Πολύ λίγοι αποφασίζουν δηλαδή από την εμπειρία μας απ' αυτούς που έρχονται κοντά μας για οποιοδήποτε λόγο θα έλεγα ότι το 1/10 είναι που επιδιώκει να κάνει πραγματική θεραπεία, αποτοξίνωση και απ' αυτούς μπορεί να τα καταφέρουν οι μισοί, αλλά δεν σημαίνει ότι δεν αξίζει τον κόπο.

Ποιες είναι οι επιπτώσεις που προκαλούν οι ουσίες στον εγκέφαλο;

Οι ουσίες επηρεάζουν όλη τη λειτουργία του εγκεφάλου, όλους τους νευροδιαβιβαστές, διαταράσσουν δηλαδή την ισορροπία του εγκεφάλου, αν αυτό γίνει μία

φορά ή όταν τα προκαλέσει κάποια συμπτώματα παροδικά και μετά μπορεί να επανέλθει στο φυσιολογικό του. Όταν όμως η χρήση γίνεται επαναλαμβανόμενη και επέλθει ο εθισμός, τότε όλη η λειτουργία του εγκεφάλου διαταράσσεται και στο κάθε άτομο μπορεί να διαταράσσεται κάτι διαφορετικό γι' αυτό είπα πριν ότι μπορεί να έχουμε διάφορες καταστάσεις αλλά έχουμε και μεικτές καταστάσεις όπου στο τέλος έχουμε ένα άτομο το οποίο είναι άβουλο, να μην έχει καθόλου ενδιαφέροντα παρά μόνο το πώς θα εξασφαλίσει τη δόση του. Και προκειμένου να εξασφαλίσει τη δόση του μπορεί να διαπράξει και εγκληματικές ενέργειες.

Με βάση τα δικά σας στατιστικά στοιχεία αυξάνονται ή μειώνονται τα κρούσματα ναρκωτικών;

Αυξάνονται και ένας από τους λόγους που αυξάνονται είναι και η έλλειψη από το κράτος, της αστυνομίας για την καταστολή και επίσης το ότι ένα μεγάλο μέρος της αστυνομίας είναι μπλεγμένο με τη διακίνηση των ναρκωτικών παρά στην καταστολή. Γι' αυτό βέβαια είναι πολύ δύσκολο να ελεγχθεί διότι από τη στιγμή που από τα ναρκωτικά διακινούνται εκατομμύρια λίρες κάθε χρόνο, αντιλαμβάνεστε ότι οι μεγαλέμποροι έχουν τη δυνατότητα να εξαγοράζουν δημοσίους υπαλλήλους, άτομα που βρίσκονται σε θέσεις κλειδιά, τελωνιακούς και πολλούς άλλους για να κάνουν το σκοπό τους.

Επομένως η καταστολή λόγω του ότι είμαστε ένα μικρό νησί που θα μπορούσε θεωρητικά να είναι πιο επιτυχημένη απ' 'ότι σε άλλες μεγάλες χώρες όπου είναι δύσκολο να ελέγξεις, θα έλεγα ότι είναι σε νηπιακό στάδιο η καταστολή μας.

Ένα άλλο ζήτημα είναι η πρόληψη για την οποία δεν έχουν ληφθεί ουσιαστικά μέτρα, βέβαια όταν λέμε πρόληψη είναι να μην καταλήξει το παιδί στα ναρκωτικά και η πρόληψη είναι να γίνουν σωστές παρεμβάσεις από τη στιγμή που το παιδί δεν έχει πάει ακόμη στο σχολείο αν είναι δυνατόν. Να μπορούν να επισημανθούν οι περιπτώσεις εκείνες όπου είτε λόγω του ότι η οικογένεια έχει ορισμένα χαρακτηριστικά είτε ότι το παιδί έχει ορισμένα χαρακτηριστικά να μπορεί και το κράτος να δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και φροντίδα γι' αυτά τα παιδιά. Μία ομάδα τέτοιων παιδιών είναι τα παιδιά με σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες, τα οποία αποτυγχάνουν από το σχολείο και αυτή η κοινωνική αποτυχία συμβάλει στο να περιθωριοποιηθούν και να επιδιώξουν αναγνώριση και επιτυχία μέσα από άλλους δρόμους όπως είναι η παραβατικότητα, τα ναρκωτικά κλπ. Μία άλλη ομάδα είναι τα άτομα τα οποία μπορεί να παρουσιάζουν το λεγόμενο υπερκινητικό σύνδρομο, διαταραχή ελλειμματικής προσοχής, τα άτομα τα οποία παρουσιάζουν διαταραχές διαγωγής, παιδιά όπου οι οικογένειες τους έχουν προβλήματα, μπορεί να είναι ο ένας από τους δύο γονιούς του στη φυλακή, γονείς με ψυχικά προβλήματα.

Εσείς ως ψυχίατροι κάνετε κάποιες ενέργειες για την πρόληψη;

Η ψυχιατρική εταιρεία μαζί με τον παγκύπριο ιατρικό σύλλογο οργάνωσαν το 2002 ένα συμβούλιο με θέμα την πρόληψη «Παιδί, έφηβος και ναρκωτικά» τα συμπεράσματά μας τα δώσαμε μέσα στη βουλή αλλά δυστυχώς δεν έγινε τίποτα.

Αυτό που πιστεύω ότι χρειάζεται είναι η πολιτική βούληση, πραγματική πρόληψη δεν μπορεί να γίνει χωρίς την οργάνωση παιδοψυχιατρικών υπηρεσιών, δεν μπορεί να γίνει χωρίς την οργάνωση ιατροπαιδαγωγικών κέντρων, είμαστε η μοναδική χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν έχουμε ιατροπαιδαγωγικά κέντρα, τα οποία συντονίζονται από ψυχιάτρους, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και γενικά αναλαμβάνουν τις σοβαρές περιπτώσεις

παιδιών και οικογενειών. Επίσης δεν έχουμε μία ομάδα εφήβων, οπότε πώς να γίνει μία σωστή πρόληψη όταν δεν υπάρχουν οι σωστές βάσεις.

1.5.4. Συνέντευξη από τον Πρόεδρο του Κοινοβουλευτικού Συμβουλίου κο. Ι. Ν.

Θα ήθελα να μου αναφέρετε ως πρόεδρος του κοινοβουλευτικού συμβουλίου, και ως νομικός σύμβουλος να μου αναφέρεται σχετικές νομοθεσίες με τα ναρκωτικά και το σκοπό τους.

Ο νόμος ο οποίος εφαρμόζεται στην Κύπρο, αναφορικά με την πρόληψη, αντιμετώπιση των θεμάτων χρήσης ναρκωτικών ουσιών, είναι ο «Περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών», του 1977 και ο οποίος ουσιαστικά έχει τροποποιηθεί αρκετές φορές μέχρι σήμερα.

Ο νόμος αυτός ανταποκρίνεται πλήρως στις απαιτήσεις για την χρήση των ναρκωτικών και ο οποίος ουσιαστικά έχει ως βασική αρχή την ποινικοποίηση της χρήσης ναρκωτικών χωρίς να διακρίνει ελαφρά και σκληρά ναρκωτικά. Στην Κύπρο είναι ποινικό αδίκημα η χρήση και των ελαφρών ναρκωτικών σε αντίθεση με ορισμένες χώρες οι οποίες έχουν αποποινικοποιήσει τη χρήση ελαφρών ναρκωτικών. Ο λόγος είναι γιατί εμείς πιστεύουμε ότι δεν υπάρχουν σκληρά και ελαφρά ναρκωτικά, όλα είναι μία ουσία η οποία ουσιαστικά έχει επιφέρει την εξάρτηση και αν μιλούμε για κάποια από αυτά τα οποία μπορεί να χαρακτηρίζονται ως ελαφρά ουσιαστικά οδηγούν και εκείνα σιγά – σιγά στην εξάρτηση και στη συνέχεια στη χρήση των πιο σκληρών ναρκωτικών. Αυτό τουλάχιστο φαίνεται μέσα και από τις έρευνες, οι οποίες έχουν γίνει στην Κύπρο, όπου δυστυχώς ενώ παλαιότερα μπορείς να πεις ότι η χρήση των υποτιθέμενων ελαφρών ναρκωτικών ήταν μεγαλύτερη, σήμερα παρατηρούμε ότι μεγαλύτερες ποσότητες των προσώπων που τελικά καταφεύγουν στο να ζητήσουν θεραπεία, τη βοήθεια του κράτους είναι πρόσωπα τα οποία κάνουν χρήση σκληρών ναρκωτικών, όπως είναι η ηρωίνη.

Από τα στοιχεία του Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν. (Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης Πληροφόρησης Ναρκωτικών), παρατηρούμε ότι το 2004, το 66% των προσώπων που κατάφυγαν να ζητήσουν θεραπεία από τα θεραπευτικά κέντρα που λειτουργούν στην Κύπρο, ήταν χρήστες ηρωίνης. Επίσης θα διαπιστώσεις ότι όσο μεγαλώνουν οι ηλικίες, εκτός της ηλικίας των 19 ετών, όπου η χρήση της ηρωίνης δεν υπερβαίνει το 50% των χρηστών, στις υπόλοιπες ηλικίες οι χρήστες ηρωίνης είναι οι μεγαλύτερες ποσότητες των χρηστών ναρκωτικών.

Η νομοθεσία μας, προβλέπει αυστηρότερες ποινές. Η εμπορία ναρκωτικών ως επί το πλείστον τιμωρείται μέχρι και ποινή δια βίου φυλάκισης. Και στην Κύπρο η δια βίου φυλάκιση, όπως έχει ερμηνευθεί από το δικό μας Δικαστήριο, είναι εφ' όρου ζωής φυλάκιση, δηλαδή όσο κρατάει η ζωή του εμπόρου, σε αντίθεση με αυτό το οποίο συμβαίνει σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου η δια βίου φυλάκιση, είναι μια καθορισμένη χρονικής διάρκειας φυλάκιση.

Αυτή τη στιγμή πραγματοποιείται και σε μας αυτή η προσπάθεια, να καθορισθεί μια διαδικασία που να επιτρέπει έστω και σε κάποιο του οποίου θα επιβληθεί η ποινή της δια βίου φυλάκισης, να μπορεί να αποφυλακισθεί έστω στα 20-25 χρόνια, αφού επιδείξει μια καλή συμπεριφορά. Με την αυστηρότερη των ποινών που επιβάλλεται στην Κύπρο, τιμωρείται η

εμπορία ναρκωτικών. Υπάρχουν και άλλες ποινές ελαφρότερες, πάλι όμως ποινές φυλάκισης, οι οποίες κυμαίνονται μεταξύ των 4, 8 ετών φυλάκισης, ανάλογα με την βαρύτητα του αδικήματος, ηλικία κ.τ.λ.

Για τους χρήστες των ναρκωτικών επιδεικνύεται μια επιείκεια από πλευράς του Δικαστηρίου, γιατί τους αντιμετωπίζουν και ως ανθρώπου οι οποίοι τελικά θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως ασθενείς. Παρά το ότι είναι ποινικό αδίκημα η χρήση ναρκωτικών, εντούτοις παραπέμπονται μεν από το Δικαστήριο σε ποινή φυλάκισης, αλλά σίγουρα είναι πολύ μικρότερη και ελαφρότερη η ποινή που επιβάλλεται.

Στην Κύπρο υπάρχουν σοβαρά προβλήματα σε σχέση με τη χρήση ναρκωτικών, διότι, έχουμε σημαντικό αριθμό νεαρών προσώπων, δυστυχώς κάνουν χρήση ναρκωτικών. Για παράδειγμα βάση τα στοιχεία του 2004, φαίνεται ξεκάθαρα ότι ο αριθμός των προσώπων που κάνουν χρήση ναρκωτικών, συνεχώς αυξάνεται και ειδικότερα αυξάνεται στις νεαρότερες ηλικίες, π.χ. η τάση είναι αυξητική αν την δούμε με βάση τους στατιστικούς πίνακες, από το 2000 και πλησιάζοντας το 2004 και δυστυχώς η τάση είναι επίσης αυξητική και για το 2005. Οι ηλικίες διαχωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

1. Από 15 – 19.
2. Από 20 – 34.
3. Από 35 – και άνω.

Από αυτά τα στοιχεία είναι φανερό ότι η μεγαλύτερη χρήση που γίνεται είναι η κάνναβη και η ηρωίνη και θα διαπιστώσουμε ότι η ηρωίνη έχει μεγαλύτερη ζήτηση από πρόσωπα τα οποία είναι πέρα των 20 ετών.

Η Κυπριακή Νομοθεσία έχει υιοθετήσει ένα σημαντικότερο μέτρο για την καταπολέμηση της εμπορίας των ναρκωτικών, το οποίο βασικά δεν έχει αποδώσει αυτό το οποίο αναμενόταν να αποδώσει, αλλά τουλάχιστον με αυτό το μέτρο έχουμε πετύχει να αντιμετωπίσουμε πιο δραστικά τις περιπτώσεις έστω των μικροεμπόρων, τα «βαποράκια», κ.τ.λ. Έχουμε υιοθετήσει το τεκμήριο της εμπορίας της χρήσης ναρκωτικών, το οποίο βοηθάει να καταφέρεις να καταστείλεις πιο αποτελεσματικά τις περιπτώσεις των μικροεμπόρων των ναρκωτικών, γιατί από τη μια υπάρχει αδυναμία να αποδείξεις την υπόθεση σου στο Δικαστήριο και με βάση το νόμο μας αφού θα ήταν αναγκαίο να παρουσιάσεις μαρτυρία που να αποδεικνύει ότι κάποιος εμπορεύεται τη χρήση ναρκωτικών, δηλαδή είχε μία συναλλαγή με κάποιον άλλο. Ενώ στη συγκεκριμένη περίπτωση με το τεκμήριο, όποιος συλλαμβάνεται να κατέχει μαζί του πέρα μίας ποσότητας, που οι ποσότητες αυτές σίγουρα είναι μεγαλύτερες από εκείνες που εξυπηρετούσαν τις ανάγκες ενός χρήστη ναρκωτικών και μόνο για τις προσωπικές του ανάγκες, στις περιπτώσεις αυτές τεκμαίρετε ότι είναι έμπορος και ανατρέπετε το βάρος της απόδειξης, δηλαδή υποχρεούται ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος να αποδείξει εκείνος ότι τα ναρκωτικά που βρισκόταν στην κατοχή του δεν ήταν για σκοπούς εμπορίας.

Έτσι έχουμε κάποια αποτελέσματα καλύτερα στην αντιμετώπιση αυτής της κατηγορίας των εμπόρων, δυστυχώς υπάρχει αδυναμία στο νομικό μας σύστημα για να μπορέσουμε να δράσουμε αποτελεσματικά εναντίον των μεγάλων εμπόρων. Στην Κύπρο υπάρχουν κάποιοι από αυτούς, οι οποίοι φαίνεται είναι εκείνοι που διακινούν τα νήματα της

εμπορίας και έτσι θα μπορούσαμε να πούμε υπάρχουν τρεις κατηγορίες ανθρώπων που εμπλέκονται στο θέμα των ναρκωτικών:

1. Είναι οι έμποροι.
2. Οι μικροί έμποροι ή και «βαποράκια», που αυτή η κατηγορία αντιμετωπίζεται με το τεκμήριο της εμπορίας.
3. Οι χρήστες.

Όσο αφορά τους μεγάλους έμπορους δυστυχώς δεν έχουμε καταφέρει τίποτα το ουσιαστικό. Με βάση τη νομοθεσία μας και τις αδυναμίες που υπάρχουν είναι σαν να απολαμβάνουν ασυλία, επειδή λαμβάνουν πολλά μέτρα προφύλαξης αυτοί, δεν μπορεί η αστυνομία και ειδικότερα η υπηρεσία καταπολέμησης ναρκωτικών, να διεισδύσει σε αυτούς τους χώρους, στους κύκλους αυτών των ατόμων, να προσεγγίσει αυτά τα άτομα και να φτάσει στο σημείο να συγκεντρώσει μαρτυρία για να μπορέσει να τους διώξει. Γι' αυτό το λόγω έχουμε εισηγηθεί την τροποποίηση του Συντάγματός μας, το οποίο προστατεύει κατά απόλυτο τρόπο το δικαίωμα επικοινωνίας, δηλαδή της τηλεφωνικής και ταχυδρομικής επικοινωνίας, ώστε να μπορούν για ορισμένες περιπτώσεις, μετά από διάταγμα Δικαστηρίου και αυστηρές προϋποθέσεις να μπορεί να παρακολουθείται και η τηλεφωνική συνδιαλλαγή κάποιου, έτσι ώστε η αστυνομία να μπορεί να θέσει υπό παρακολούθηση κάποια ύποπτα πρόσωπα για τα οποία υπάρχουν σοβαρά στοιχεία - τέτοια στοιχεία φαίνεται ότι υπάρχουν, αλλά δεν είναι από εκείνα τα οποία που μπορούν να στηρίξουν μια υπόθεση ενώπιον Δικαστηρίου- και με αυτό τον τρόπο να συγκεντρώσει τα απαιτούμενα στοιχεία που χρειάζονται για να προχωρήσει και στις απαραίτητες διώξεις.

Για το θέμα της αντιμετώπισης των χρηστών, στην Κύπρο υπάρχει μία πολύ σημαντική αδυναμία. Κάποιοι δυστυχώς από τους χρήστες αν και αντιμετωπίζονται από επιείκεια από το Δικαστήριο, οδηγούνται στις φυλακές, όπου σήμερα φαίνεται ότι οι φυλακές μας είναι ένας χώρος που δυστυχώς δεν βοηθάει τους χρήστες ναρκωτικών. Είναι ένας χώρος που δε λειτουργεί κανένα πρόγραμμα απεξάρτησης, ούτε αποτοξίνωσης κατ' αρχή. Γίνεται μία προσπάθεια να περιοριστεί ο χώρος ή τουλάχιστον να μην πολύ διακινούνται ναρκωτικά εντός των φυλακών, γίνεται ένας έλεγχος από πλευράς της διεύθυνσης των φυλακών αλλά αυτό δε γίνεται στα πλαίσια ενός προγράμματος. Απλώς είναι μία απαγόρευση η οποία ουσιαστικά στοχεύει στο να διατηρήσει το χώρο των φυλακών «καθαρό» από ναρκωτικά, ανεξάρτητα αν σε αυτό το χώρο υπάρχουν κάποιοι άνθρωποι οι οποίοι χρειάζεται να ακολουθήσουν κάποιο πρόγραμμα αποτοξίνωσης και στη συνέχεια της απεξάρτησης.

Έγιναν πάρα πολλές προσπάθειες μέχρι σήμερα, υποδείξεις κ.τ.λ., ο αριθμός των προσώπων που οδηγούνται στις φυλακές για ναρκωτικά αυξάνεται χρόνο με χρόνο σημαντικά και υποθέσεις οι οποίες ουσιαστικά καταγγέλλονται από πλευράς της αστυνομίας, συνεχώς παρουσιάζουν μια σημαντική αύξηση που πολλές φορές υπερβαίνει κάθε χρόνο το 25%. Οι αριθμοί είναι πολύ μεγάλοι σε αναλογία πληθυσμού, σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ε.Ε. Είμαστε μια μικρή χώρα, με κάποιες ιδιαιτερότητες μεν, με μια κοινωνία η οποία έπρεπε να είναι προστατευτική σε σχέση με τις άλλες κοινωνίες άλλων χωρών κρατών – μελών της Ε.Ε., εντούτοις όμως είμαστε η 3^η χώρα σε αναλογία πληθυσμού σε χρήση ναρκωτικών και σε αναλογία πληθυσμού είμαστε δυστυχώς η μεγαλύτερη χώρα που έχει τους

περισσότερους θανάτους από χρήση ναρκωτικών, αυτή τη στιγμή, ένα φαινόμενο το οποίο άρχισε να παρουσιάζεται τουλάχιστον τα τελευταία δύο χρόνια και το οποίο φαίνεται ότι θα μάθουμε να ζούμε και με αυτό αυτή τη στιγμή.

Έχουμε νομοθεσία η οποία είναι «Ο Περί Περίθαλψης και Μεταχείρισης Τοξικομανών», νόμος του 1992. ο νόμος αυτός ουσιαστικά, δίνει την ευκαιρία σε κάποιο χρήστη ναρκωτικών να ζητήσει από το Δικαστήριο αντί να του επιβληθεί η ποινή της φυλάκισης να παραπεμφθεί σε κάποιο θεραπευτικό κέντρο, είτε για αποτοξίνωση και στη συνέχεια για απεξάρτηση κ.τ.λ., και μέσα από αυτό το μέτρο να αποφύγει ουσιαστικά τη φυλάκιση. Είναι ένας πρωτοποριακός νόμος, αλλά δυστυχώς είναι ανεφάρμοστος και ο λόγος δεν είναι γιατί οφείλεται στο νόμο, αν και υπάρχουν κάποιες μερικές αδυναμίες στον νόμο οι οποίες διαπιστώνονται σήμερα, -και έχω καταθέσει κάποιες προτάσεις γι' αυτό στη Βουλή οι οποίες εκκρεμούν -, κάποιες από αυτές τις πρόνοιες αυτού του νόμου, θα μπορούσαν να εκσυγχρονιστούν περισσότερο.

Αναφέρεται για την περίθαλψη και την μεταχείριση τοξικομανών, αλλά θα πρέπει την ίδια στιγμή να γίνει μία τροποποίησή του, έτσι ώστε να μην είναι κάποιος στην πλήρη εξάρτηση για να τον παραπέμψει, αλλά να μπορεί να σταθεί και κάποιος, ο οποίος δεν βρίσκεται στο επίπεδο εκείνο της πλήρους εξάρτησης από τη χρήση. Πιστεύω ότι με αυτό τον τρόπο είναι και πιο εύκολο να σωθούν κάποιιοι από τη μοιραία δυστυχώς κατάληξη της εξάρτησης από αυτές τις ουσίες.

Το πρόβλημα που υπάρχει στην εφαρμογή αυτής της νομοθεσίας, είναι ότι δεν υπάρχουν σήμερα κέντρα στην Κύπρο που να μπορούν λειτουργούν πλήρως στη βάση αυτής της νομοθεσίας, και οι πλείστοι από τους χρήστες οδηγούνται στις φυλακές, εκτός από κάποιους νεαρούς, ηλικίας 16-17 ετών, που αντιμετωπίζονται με επιείκεια από το Δικαστήριο, ίσως με ποινή φυλάκισης με αναστολή για να μην οδηγηθούν στις φυλακές. Μερικές περιπτώσεις δεν οδηγούνται και καθόλου ενώπιον του Δικαστηρίου, με το να μην γίνεται δίωξη από τη Γενική Εισαγγελία.

Η κυβέρνηση έχει καταρτίσει ένα εθνικό στρατηγικό σχέδιο, το οποίο καλύπτει την πρόληψη, την καταστολή και την επανένταξη στην κοινωνία. Φαίνεται όμως ότι υπάρχουν σοβαρά προβλήματα στην εφαρμογή λόγω έλλειψης υποδομής. Όσο αφορά την καταστολή χρειαζόμαστε μια νομοθεσία για τους υπό κάλυψη αστυνομικούς, όπου περιμένουμε από τη Βουλή να μας φέρει το σχετικό νομοσχέδιο.

Ποιοι είναι οι τρόποι διακίνησης των ναρκωτικών στην Κύπρο;

Διακίνηση ναρκωτικών στην Κύπρο γίνεται με τους εξής τρόπους:

Οδοφράγματα-Λιμάνια-Αεροδρόμια. Φαίνεται ότι μετά το άνοιγμα των οδοφραγμάτων οι μεγαλύτερες ποσότητες ναρκωτικών που διακινούνται στην Κύπρο προέρχονται από τα κατεχόμενα. Υπάρχουν όμως και οι περιπτώσεις που κάποιες ποσότητες ναρκωτικών καταφθάνουν μέσω αεροδρομίων ή των λιμανιών ή και μέσω ταχυδρομείων. Όταν λέμε ότι οι μεγαλύτερες ποσότητες έρχονται από τα κατεχόμενα, έρχονται με πολλούς τρόπους και μάλιστα σε σημείο όπου κάποιος δεν μπορεί να τους φανταστεί και να τους ελέγξει.

Δυστυχώς λόγω του προβλήματος στην περίπτωση των οδοφραγμάτων ο έλεγχος που γίνεται είναι απλά τελωνειακός, τίποτε περισσότερο. Εμείς εισηγούμαστε ότι πρέπει να γίνεται και κάποιος υποτυπώδης έλεγχος γύρω από τη μεταφορά, για το λόγω ότι κάποιος αν

γνωρίζει ότι θα γίνει αυτός ο έλεγχος πιο δύσκολο μπορεί να προχωρήσει να κάνει αυτή τη μεταφορά.

Η εξέταση που γίνεται στα λιμάνια και τα αεροδρόμια πάλι είναι τελωνειακός ή με τη χρήση κάποιων μηχανημάτων. Εδώ δεν μπορεί να γίνει έλεγχος από πλευράς της αστυνομίας δηλαδή, κάθε ένας που έρχεται στην Κύπρο να ελέγχονται οι αποσκευές του για μεταφορά ναρκωτικών. Όμως φαίνεται ότι υπάρχουν περιπτώσεις που ξεφεύγουν του ελέγχου και έτσι μπορούν να εισαχθούν ναρκωτικά στην Κύπρο.

Τουρισμός. Μία άλλη ποσότητα ναρκωτικών η οποία έρχεται στην Κύπρο είναι και από τους τουρίστες. Αυτό συμβαίνει κυρίως από τουρίστες που έρχονται είτε για να μεταφέρουν ναρκωτικά, είτε για τη δική τους χρήση και ακόμη και κάποιοι για να χρησιμοποιήσουν το κέρδος για τις διακοπές τους.

Υπάρχουν και περιπτώσεις που έχουν καταγγελθεί, που ήρθαν μέσω ταχυδρομείου. Αυτές οι περιπτώσεις όπως και αυτές των λιμανιών και των αεροδρομίων ή και ακόμη από τις κατεχόμενες περιοχές για να μπορέσει κάποιος εύκολα να συλληφθεί πρέπει να είναι περίπτωση η οποία υποδεικνύεται, είτε με τη συνεργασία της Interpol, ή ακόμα και με πληροφορίες που μπορεί να συγκεντρώσει κάποιος από αυτούς τους ανθρώπους που θα μεταφέρουν τα ναρκωτικά. Είναι όμως εξαιρετικά δύσκολο για να μπορέσει κάποιος να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της εμπορίας ναρκωτικών.

Οι έμποροι ναρκωτικών, μπορεί να υπάρχουν κάποια συγκεκριμένα πρόσωπα, όπως λέει αστυνομία, που είναι οι μεγάλες εμπορίες, αυτοί που διακινούν ουσιαστικά τις μεγάλες ποσότητες, κάποιοι μικροί οι οποίοι μπορεί να φέρνουν από το εξωτερικό κάποιες ποσότητες. Οι μεγάλοι έμποροι έχουν δημιουργήσει γύρω τους ένα μεγάλο πλέγμα προστασίας από κάποιους έμπιστους ανθρώπους και οι ίδιοι δεν παρουσιάζονται σε κανένα σημείο ότι έχουν σχέση με την εμπορία ναρκωτικών. Το κύκλωμα αυτό είναι σαν ένα δέντρο, από την κορυφή και αρχίζει να διακλαδώνεται. Το μόνο θέμα είναι ότι ο από πάνω δεν γνωρίζει τον πιο πάνω του, και έτσι υπάρχει αυτή η προστασία.

Η διακίνηση εντός της Κύπρου, πραγματοποιείται όπως παντού, με την εκμετάλλευση κάποιων περιπτώσεων, είτε γυναικών, είτε αγοριών τους οποίους χρησιμοποιούν, αφού πρώτα κάποιους από αυτούς μπορεί να τους κάνουν και χρήστες ή κάποιους που εξετάζουν το παρελθόν τους, για να ελέγξουν τα προβλήματα που μπορεί να έχουν, οικογενειακά, κοινωνικά, οικονομικά, κ.ά., και σιγά –σιγά τους εντάσσουν σε αυτό το κύκλωμα, όπου μπορεί να γίνεται διακίνηση στον υπόκοσμο, μεταξύ του κόσμου του υποκόσμου, είτε κατά τη διάρκεια διασκέδασης στα κέντρα αναψυχής. Ακόμα προσεγγίζονται και χώροι νεολαίας, όπως, clubs και ακόμα σχολικούς χώρους και στρατόπεδα.

1.6. ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ

1.6.1. Συνέντευξη με τη δημοσιογράφο, Α.Ζ

Μιλήστε μου λίγο, ναρκωτικά και Κύπρος.

Τα ναρκωτικά στην Κύπρο εδώ και πάρα πολλές δεκαετίες αποτελούσε σταυροδρόμι των ναρκωτικών και αυτό γινόταν λόγω της γεωγραφικής θέσης. Δηλαδή η διακίνηση των ναρκωτικών από τις χώρες παραγωγής που είναι η Ασία, στις χώρες κατανάλωσης που είναι η Ευρώπη γινόταν μέσω Κύπρου, και δεν γινόταν στην Κύπρο χρήση ναρκωτικών σε μεγάλη κλίμακα.

Τα τελευταία χρόνια όμως, οι νέοι κυρίως άρχισαν να χρησιμοποιούν ναρκωτικά, το πρόβλημα άρχισε να παρουσιάζεται τα τελευταία 15 χρόνια και να οξύνεται με μία γεωμετρική πρόοδο, δηλαδή κάθε χρόνο γίνονται και χειρότερα τα πράγματα. Τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει και γίνεται χρήση σκληρών ναρκωτικών ενώ παλαιότερα ήταν εκτεταμένη η χρήση μαλακών ναρκωτικών ουσιών όπως μαριχουάνα, χασίς, τελευταία άρχισε και η χρήση σκληρών ναρκωτικών όπως ηρωίνη.

Υπάρχουν πάρα πολλοί χρήστες ηρωίνης κυρίως νέοι, όπου αποτελεί ένα σημαντικό κοινωνικό πρόβλημα, είναι αιτία αύξησης της εγκληματικότητας η χρήση της ηρωίνης. Παρατηρείται αύξηση στα περιστατικά κλοπών, λησθειών, μπορεί να γίνεται ληστεία για ένα μικροποσό, να ληστεύουν περίπτερα, αρτοποιεία, σπίτια με τη χρήση βίας όπου παλαιότερα τα περιστατικά αυτά ήταν σποραδικά, πολύ μεμονωμένα.

Τελευταία μάλιστα είχα και μία προσωπική εμπειρία, με πήρε κάποιος νεαρός 25 ετών τηλέφωνο, μου ζήτησε να του κάνω ρεπορτάζ για να τον βοηθήσει ο κόσμος να πάει στο Ισραήλ να απεξαρτητοποιηθεί. Στην Κύπρο υπάρχουν μονάδες απεξάρτησης, βέβαια υπάρχει μία μέθοδος απεξάρτησης στο Ισραήλ η οποία διαρκεί 2 εικοσιτετράωρα και οι χρήστες λένε ότι είναι η καλύτερη μέθοδος. Ένας ψυχίατρος ο Κυριάκος Βερεσιές ισχυρίζεται ότι καμία μέθοδος απεξάρτησης δεν είναι καλή διότι ο χρήστης πάντοτε έχει την τάση να επιστρέφει στα ναρκωτικά και αυτοί οι νέοι δυστυχώς καταστρέφονται, ελάχιστες περιπτώσεις είναι αυτές που έχουν σταματήσει τη χρήση. Εξάλλου είναι και νωρίς ακόμη για να υπάρχουν στατιστικά στοιχεία εδώ στην Κύπρο.

Με βάση τα τελευταία στατιστικά σας στοιχεία, ποια είναι η κατάσταση σχετικά με τα κρούσματα ναρκωτικών;

Είναι μία γεωμετρική πρόοδος, δηλαδή αν για παράδειγμα τον ένα χρόνο είναι 10, τον επόμενο χρόνο γίνονται 20 και τον επόμενο 40. Με αυτό τον τρόπο βλέπω τη συχνότητα, αιτία της αύξησης των ναρκωτικών πιστεύω είναι ο τουρισμός που μας έφερε τα χάπια extasys, μαριχουάνα. Επίσης είναι τα συχνά ταξίδια των νεαρών στο εξωτερικό όπου υπάρχει μία πιο ευρεία χρήση των ναρκωτικών και στην Ολλανδία όπου η χρήση είναι ελεύθερη συγκεκριμένων ναρκωτικών ουσιών.

Επίσης είναι και το εμπόριο, είναι μία αλυσιδωτή πράξη τα ναρκωτικά, όταν κάποιος κάνει χρήση θα πρέπει να βρει τρόπους να έχει έσοδα για να αγοράζει ναρκωτικά, οπότε δημιουργεί πολλά βαποράκια τα οποία είναι και οι ίδιοι χρήστες και στρατολογούν άλλους, είναι σαν μία «μάστιγα», σαν την «πανούκλα» ο τρόπος που εξαπλώνεται εδώ στην Κύπρο, και γενικά σε όλες τις χώρες.

Προηγουμένως μου είπατε ότι σας πήρε ένας νεαρός τηλέφωνο και σας ζήτησε να του κάνετε ρεπορτάζ για βοήθεια. Τυχαίνουν πολλές τέτοιες περιπτώσεις;

Πάρα πολλές περιπτώσεις. Εγώ δεν του έκανα βέβαια το ρεπορτάζ που μου ζήτησε και ο λόγος είναι ότι επειδή υπάρχουν μονάδες απεξάρτησης στην Κύπρο οι οποίες παρέχουν δωρεάν τη θεραπεία και ο ίδιος έμαθα ότι μέχρι τώρα, μέχρι τα 25 του χρόνια προσπάθησε να κάνει 5 φορές απεξάρτηση και δεν πέτυχε. Γι' αυτό με πήρε τηλέφωνο και έκλαιγε σχεδόν, μου είπε ότι είναι η τελευταία του ελπίδα. Τότε εγώ επικοινωνήσα με τον ψυχίατρο Κυριάκο Βερεσιέ και είπε ότι μπορεί να έχει παρόμοια θεραπεία στην Κύπρο, δηλαδή αν στο Ισραήλ διαρκεί μόνο 2 μέρες, εδώ θα διαρκέσει κάπου 10 μέρες και θα έχει το ίδιο αποτέλεσμα γι' αυτό δεν το έκανα.

Μέσω των ρεπορτάζ που κάνετε πιστεύετε ότι ο κόσμος παίρνει τα μηνύματα που θέλετε να δώσετε; Για παράδειγμα έκκληση για βοήθεια;

Ναι βέβαια, έχουμε πολλές ανταποκρίσεις και προσφορές για βοήθεια από τον κόσμο.

Εσείς ως δημοσιογράφοι κάνετε κάποιες ενέργειες για την πρόληψη και την αντιμετώπιση;

Προβάλλοντας νέους οι οποίοι συλλαμβάνονται και φυλακίζονται, προβάλλοντας νέους οι οποίοι βρίσκονται στο χείλος της καταστροφής, προβάλλουμε ένα πρότυπο το οποίο δεν θα πρέπει να ακολουθήσει κάποιος και ελπίζουμε ότι με αυτό τον τρόπο συμβάλουμε κάπως στην πρόληψη. Τώρα όσον αφορά την αντιμετώπιση των ναρκωτικών, αυτό είναι θέμα της πολιτείας.

Κατά τη γνώμη σας είναι ικανοποιητικά τα μέτρα που λαμβάνει το κράτος μας για την μείωση των ναρκωτικών;

Όχι, για να οξύνεται το πρόβλημα, για να υπάρχει τέτοια αύξηση είναι προφανές ότι τα μέτρα που λαμβάνονται από το κράτος δεν είναι ικανοποιητικά. Θα πρέπει να ληφθούν κάποια μέτρα, ίσως να γίνουν κάποιες ριζοσπαστικές λύσεις ώστε να παταχθεί η χρήση ναρκωτικών και γενικά να στραφούν τα ενδιαφέροντα των νέων αλλού.

Ως δημοσιογράφοι εντοπίζετε περιστατικά σχετικά με τα ναρκωτικά σε συγκεκριμένες περιοχές;

Η χρήση σκληρών ναρκωτικών εντοπίζεται σε συγκεκριμένες περιοχές, είναι σε προβληματικές περιοχές, χαμηλής κοινωνικής τάξης. Επίσης η χρήση χαπιών extasys εντοπίζεται σε συγκεκριμένες περιοχές όπου είναι η Αγία Νάπα, όπου υπάρχουν πολλά νυκτερινά κλαμπ, και κατ' επέκταση στα νυκτερινά κλαμπ.

Εσείς από πού πληροφορείστε για περιστατικά σχετικά με ναρκωτικά έτσι ώστε να κάνετε τα ρεπορτάζ;

Κατ' αρχή την είδηση την παίρνουμε από την αστυνομία, βγάζει δελτίο τύπου ή από διάφορες πηγές, δηλαδή πολίτες που μπορεί να μας πληροφορήσουν ή να μας ειδοποιήσουν.

1.7. ΧΡΗΣΤΕΣ

Τα ονόματα που αναφέρονται στις πιο κάτω συνεντεύξεις, για τους χρήστες οι οποίοι κάνουν αποτοξίνωση και τώρα βρίσκονται σε ομάδες επανένταξης, δεν είναι τα αληθή, για λόγους προστασίας των ατόμων αυτών αλλά και λόγω απόρρητου των προσωπικών δεδομένων.

1.7.1.Συνέντευξη με το κο. Μιχάλη

- **Πόσο ετών είστε κο. Μιχάλη;**
- Είμαι 28 ετών.
- **Σε ποια ηλικία ξεκινήσατε τη θεραπεία;**
- Σε ηλικία 25 ετών ξεκίνησα τη θεραπεία.
- **Σε ποια ηλικία ήσουν την πρώτη φορά που δοκίμασες νόμιμες (τσιγάρο, αλκοόλ, χάπια χωρίς συνταγή) ουσίες εξάρτησης;**
- Ήμουνα 14 ετών.
- **Πόσο χρονών ήσουν τη πρώτη φορά που πειραματίστηκες με παράνομες ουσίες εξάρτησης;**
- Σε ηλικία 19 ετών πειραματίστηκα για πρώτη φορά με παράνομες ουσίες.
- **Τι είδους παράνομη ουσία δοκίμασες για πρώτη φορά;**
- Μαριχουάνα.
- **Χωρίς να κατονομάσεις τον προμηθευτή σου, μπορείς να μου πεις από που βρήκες ναρκωτικά; (την ουσία που ανέφερες πιο πάνω). (Από γνωστούς, φίλους, συγγενείς άγνωστους).**
- Από φίλο.
- **Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στο να δοκιμάσεις νόμιμες ουσίες εξάρτησης;**
- Η περιέργεια, για μαγκιά.
- **Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στο να δοκιμάσεις παράνομες ουσίες εξάρτησης;**
- Ο πόνος.
- **Τι εννοείτε ο πόνος;**
- Ο πόνος που προκαλείται από διάφορες καταστάσεις της ζωής.
- **Θέλετε να προσθέσετε κάτι άλλο για τους λόγους που σας έκαναν να κάνετε χρήση ή κατάχρηση ουσιών εξάρτησης;**
- Όχι δεν έχω τίποτα άλλο να προσθέσω.
- **Μπορώ να σας ρωτήσω , τι ήταν αυτό που σας έκανε να αποφασίσετε να ξεκινήσετε θεραπεία;**
- Ο ξεπεσμός μου.

- Ποια η άποψή σας για την πολιτική του Κράτους όσο αφορά τα ναρκωτικά στην Κύπρο;
- Πιστεύω ότι δεν είναι καθόλου ικανοποιητική η πολιτική όσο αφορά τα μέτρα της αστυνομίας και όχι μόνο.
- Θα θέλατε να πείτε κάτι στους νέους σχετικά με τα ναρκωτικά;
- ΟΧΙ ΣΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΝΑΙ ΣΤΗ ΖΩΗ.

1.7.2.Συνέντευξη από τον κο. Αντώνη.

- Πόσο ετών είστε κο. Αντώνη;
- Είμαι 30 ετών.
- Σε ποια ηλικία ξεκινήσατε τη θεραπεία;
- Σε ηλικία 29 ετών ξεκίνησα τη θεραπεία.
- Σε ποια ηλικία ήσουν την πρώτη φορά που δοκίμασες νόμιμες (τσιγάρο, αλκοόλ, χάπια χωρίς συνταγή) ουσίες εξάρτησης;
- Ήμουνα 12 ετών.
- Πόσο χρονών ήσουν τη πρώτη φορά που πειραματίστηκες με παράνομες ουσίες εξάρτησης;
- Σε ηλικία 14 ετών.
- Τι είδους παράνομη ουσία δοκίμασες για πρώτη φορά;
- Μαριχουάνα.
- Χωρίς να κατονομάσεις τον προμηθευτή σου, μπορείς να μου πεις από που βρήκες ναρκωτικά; (την ουσία που ανέφερες πιο πάνω). (Από γνωστούς, φίλους, συγγενείς άγνωστους).
- Από φίλους και γνωστούς.
- Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στο να δοκιμάσεις νόμιμες ουσίες εξάρτησης;
- Ήθελα να κάνω πράγματα που κάνουν οι πιο μεγάλοι από εμένα.
- Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στο να δοκιμάσεις παράνομες ουσίες εξάρτησης;
- Η περιέργεια και γιατί ήθελα να καλύψω κάποια κενά.
- Θέλετε να προσθέσετε κάτι άλλο για τους λόγους που σας έκαναν να κάνετε χρήση ή κατάχρηση ουσιών εξάρτησης;
- Όχι δεν έχω τίποτα άλλο να προσθέσω.
- Μπορώ να σας ρωτήσω , τι ήταν αυτό που σας έκανε να αποφασίσετε να ξεκινήσετε θεραπεία;
- Λόγω του ότι ένιωθα ότι έφτανα στο πάτο. Δικαστήρια – χρέη, προβλήματα με την οικογένεια, με την αυτονομία.
- Ποια η άποψή σας για την πολιτική του Κράτους όσο αφορά τα ναρκωτικά στην Κύπρο;

- Η ενημέρωση για το θέμα των ναρκωτικών δεν είναι επαρκής, έτσι η πολιτική του κράτους δεν είναι ικανοποιητική.
- **Θα θέλατε να πείτε κάτι στους νέους σχετικά με τα ναρκωτικά;**
- Αυτό που θα ήθελα να τονίσω στους νέους είναι ότι τα ναρκωτικά δεν είναι η καλύτερη λύση.

1.7.3.Συνέντευξη από τον κο. Δημήτρη.

- **Πόσο ετών είστε κο. Δημήτρη;**
- Είμαι 40 ετών.
- **Σε ποια ηλικία ξεκινήσατε τη θεραπεία;**
- Σε ηλικία 39 ετών ξεκίνησα τη θεραπεία.
- **Σε ποια ηλικία ήσουν την πρώτη φορά που δοκίμασες νόμιμες (τσιγάρο, αλκοόλ, χάπια χωρίς συνταγή) ουσίες εξάρτησης;**
- Ήμουνα 10 ετών.
- **Πόσο χρονών ήσουν τη πρώτη φορά που πειραματίστηκες με παράνομες ουσίες εξάρτησης;**
- Σε ηλικία 15 ετών.
- **Τι είδους παράνομη ουσία δοκίμασες για πρώτη φορά;**
- Βαρβιτουρικά.
- **Χωρίς να κατονομάσεις τον προμηθευτή σου, μπορείς να μου πεις από που βρήκες ναρκωτικά; (την ουσία που ανέφερες πιο πάνω). (Από γνωστούς, φίλους, συγγενείς άγνωστους).**
- Από φίλους και γνωστούς.
- **Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στο να δοκιμάσεις νόμιμες ουσίες εξάρτησης;**
- Από μαγκιά- περιέργεια.
- **Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στο να δοκιμάσεις παράνομες ουσίες εξάρτησης;**
- Πάλι από περιέργεια και μαγκιά να δω τι ήταν αυτές οι ουσίες.
- **Θέλετε να προσθέσετε κάτι άλλο για τους λόγους που σας έκαναν να κάνετε χρήση ή κατάχρηση ουσιών εξάρτησης;**
- Αυτό που θα ήθελα να προσθέσω είναι ότι άλλοι λόγοι που με έκαναν να κάνω χρήση ουσιών εξάρτησης ήταν για να καλύπτω συναισθήματα.
- **Μπορώ να σας ρωτήσω , τι ήταν αυτό που σας έκανε να αποφασίσετε να ξεκινήσετε θεραπεία;**
- Γιατί κουράστηκα μέσα στη χρήση, τα προβλήματα που μου έφερε η χρήση ουσιών εξάρτησης με κούρασαν.
- **Ποια η άποψή σας για την πολιτική του Κράτους όσο αφορά τα ναρκωτικά στην Κύπρο;**

- Η ενημέρωση για το θέμα των ναρκωτικών δεν είναι επαρκείς, έτσι η πολιτική του κράτους δεν είναι ικανοποιητική πιστεύω.
- **Θα θέλατε να πείτε κάτι στους νέους σχετικά με τα ναρκωτικά;**
- Αυτό που θα ήθελα να πω στους νέους είναι: «Προσπαθήστε να μην δοκιμάστε ποτέ ουσίες εξάρτησης, γιατί έχει άσχημη κατάληξη και οι συνέπειες της χρήσης είναι άσχημες».

2. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

---

3. ΡΕΠΟΡΤΑΖ

1^η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ

ΡΕΠΟΡΤΑΖ: Μ. Α.

ΚΑΜΕΡΑ: Χ. Σ.

ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΗΣ: Σ. Σ.

ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ: Π. Σ.

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Σε ερημική τοποθεσία σε άλσος παρά τα Φώτα αλυκής στο δρόμο που οδηγεί προς το αεροδρόμιο Λάρνακας βρέθηκε νεκρός αργά το απόγευμα ο 47 χρόνος Μ. Τ. , ο οποίος εξαφανίστηκε από το σπίτι του την Τετάρτη στις 11 το πρωί. Το αυτοκίνητο του 47 χρόνου αντιλήφθηκε περαστικός οδηγός φορτηγού που ειδοποίησε την αστυνομία. Αμέσως άνδρες του Τμήματος Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων απέκλεισαν την σκηνή. Δίπλα στο Τ. που βρέθηκε νεκρός στο τιμόνι του αυτοκινήτου του εντοπίστηκε μια χρησιμοποιημένη σύριγγα και λεμονιά.

Ο Τ. αποφυλακίστηκε από τις κεντρικές φύλακες στις αρχές του έτους αφού είχε εκτίσει ποινή 9 μήνες για υποθέσεις ναρκωτικών. Κατά την διάρκεια της φυλάκισης του προσπαθούσε να απεξαρτηθεί από τις ναρκωτικές ουσίες. Η νενομισμένη νεκροτομή επί της σωρού του θα πραγματοποιηθεί την ερχόμενη Δευτέρα και αναμένεται να καταδείξει τα ακριβή αιτία του θανάτου του. Ο Τ. καταλείπει σύζυγο και παιδιά.

Δήλωση Σ. Σ.

“Εκ πρώτης όψεως αποκλείεται η εγκληματική ενέργεια. Τα ακριβή αιτία θα τα βρούμε μετά τη νενομισμένη νεκροψία. Υπάρχουν κάποιες ενδείξεις ότι μπορεί να έκανε χρήση ναρκωτικών.”

Δήλωση Π. Σ.

“Εκ πρώτης όψεως φαίνεται ότι ο θάνατος αφορά λήψη εξαρτησιογόνων ουσιών και αναμένουμε τις τοξικολογικές εξετάσεις που θα γίνουν στο κρατικό χημείο ούτως ώστε να μπορέσουμε να δούμε τι είδος ουσιών χρησιμοποιήθηκαν. Δεν αποκλείεται να ήταν άλλο άτομο μαζί του και να έκαναν από κοινού χρήση. Δεν αποκλείεται τίποτα μέχρι να εξαχθούν τα αποτελέσματα των τοξικών αναλύσεων ”

Δήλωση Μ. Τ. (αδερφός)

“Πιστεύω ο αδερφός μου δολοφονήθηκε. Από το σημείο αυτό που βρέθηκε ο αδερφός μου νεκρός έχω περάσει εγώ ο ίδιος προσωπικά 3 βράδια συνεχόμενα και πεζός και με το αυτοκίνητο και δεν έχω δει σημεία αυτοκινήτου εδώ.”

Ένα νέο στοιχείο που προέκυψε από τις αστυνομικές έρευνες είναι ότι την ώρα που ο Τ. έκανε χρήση ναρκωτικών πιθανό να ήταν παρών και δεύτερο πρόσωπο. Σύμφωνα με την αστυνομία οι ουσίες αυτές δεν αποκλείεται να προέρχονται από τα κατεχόμενα και να είναι παρόμοιες με τα θανατηφόρα κοκτέιλ που πριν από ένα χρόνο έσπειραν το θάνατο στις Ελεύθερες περιοχές.

2^η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ

ΡΕΠΟΡΤΑΖ: Μ. Α.

ΚΑΜΕΡΑ: Χ. Σ.

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Το άγχος και η νευρική κατάσταση που είχε από την στιγμή που κατέβηκε από το αεροπλάνο που έφθασε από το Άμστερνταμ, πρόδωσα τον 29 χρόνο. Κίνησε τις υποψίες αστυνομικού της Υπηρεσίας Καταπολέμησης Ναρκωτικών. Ο αστυνομικός τον υπόδειξε στις τελωνειακές αρχές αφού θεωρήθηκε ύποπτος για μεταφορά ναρκωτικών.

Ο ύποπτος τέθηκε υπό παρακολούθηση και αφού παρέλαβε τη βαλίτσα του ανακόπηκε από τις τελωνειακές αρχές. Στη βαλίτσα του βρέθηκαν 14 σακούλια τα οποία βρίσκονταν τυλιγμένα στα ρούχα. Περιείχαν 7,5 κιλά ξηρής φυτικής ύλης, η οποία διαπιστώθηκε ότι ήταν χασίς. Ανακρινόμενος ο 29 χρόνος, παραδέχθηκε πως τα ναρκωτικά τα προμηθεύτηκε στην Ολλανδία, με σκοπό να τα πωλήσει στην κυπριακή αγορά, αφού όπως είπε αντιμετωπίζει σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Ο ύποπτος οδηγήθηκε ενώπιον του επαρχιακού δικαστηρίου Λάρνακας το οποίο εξέδωσε διάταγμα οκταήμερης προσωποκράτησης του. Η ποσότητα αυτή είναι μια από τις μεγαλύτερες που ανακάλυψαν οι αρχές τα τελευταία χρόνια.

3^η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ

ΡΕΠΟΡΤΑΖ: Μ. Α.

ΚΑΜΕΡΑ: Χ. Ξ.

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Εκδήλωση με σύνθημα "ΟΧΙ ΣΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ" πραγματοποίησε το πρώτο Συμβούλιο Κοινοτικής Ευημερίας Αραδίππου. Η εκδήλωση περιλάμβανε αγώνες σκακιού, στις οποίες έλαβαν μέρος μικροί και μεγάλοι.

Στόχος της εκδήλωσης ήταν η ευαισθητοποίηση και η συμμετοχή όλων στην μεγάλη μάχη κατά των ναρκωτικών, αλλά και η απόδειξη πως ο αθλητισμός μπορεί να κάνει τη διάφορα στον αγώνα ενάντια στις διάφορες εξαρτησιογόνες ουσίες. Η ενασχόληση των νέων με τον αθλητισμό δίνει διεξόδους για δημιουργική απασχόλησης και ενισχύει την αντίσταση κατά των εξαρτήσεων.

Δήλωση Π. Κ.

“Από την στιγμή που ασχολούμαι με το σκάκι δεν φοβάμαι τίποτα.....”

Ο πρωταθλητής μας στο σκάκι Π. Κ. τέθηκε αντιμέτωπος σε αναμετρήσεις μπλιτζ, δηλαδή αγώνες γρήγορου σκακιού , με νεαρούς σκακιστές.

Δήλωση Α Α

Είναι ωραίο άθλημα.....ασχολούμαι παρά πολύ συχνά.

Στο τουρνουά συμμετείχαν αρκετοί ερασιτέχνες σκακιστές όλων των ηλικιών. Σ όλους τους συμμετέχοντες απονεμήθηκαν διπλώματα ενώ στους τρεις πρώτους νικητές αναμνηστικά έπαθλα.

4.ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ - ΕΡΕΥΝΕΣ
